

Jaarverslag 2019

Verantw. Uitg.: Tony Van Der Steen en Jean Marie Hanneke
College van de ombudsmannen voor de Pensioenen
WTC III Simon Bolivarlaan 30 bus 5 1000 Brussel
klacht@ombudsmanpensioenen.be
www.ombudsmanpensioenen.be

BD 51.548

Vermenigvuldiging van dit verslag of delen ervan is toegestaan mits bronvermelding.

Drukwerk: Artoos

Inleiding met de hot topics

Ingevolge de globalisering komen meer mensen uit andere landen werken in België. Ook zien we een toename van het aantal Belgen dat eens ze op pensioen zijn verhuizen naar andere landen. In een eerste hoofdstuk staan we stil bij de problemen die mobiele (toekomstig) gepensioneerden die aanspraak kunnen maken op een Belgisch pensioen ondervinden.

Zo wordt er door de Ombudsman Pensioenen aan de wetgever op zowel nationaal als internationaal niveau aanbevolen om de wetgeving op een aantal punten aan deze veranderde maatschappelijke evolutie aan te passen. Momenteel ondervinden nog te veel (toekomstig) gepensioneerden die aanspraak maken op een Belgisch pensioen nadelen van hun mobiliteit.

Ten eerste wordt voor wie in het buitenland woont het rustpensioen niet ambtshalve onderzocht op de pensioenleeftijd. De pensioendienst beschikt immers niet over de adressen om deze toekomstig gepensioneerden te contacteren. Voor sommige wordt dit opgevangen door later, wanneer ze het pensioen aanvragen, dit pensioen met terugwerkende kracht toe te kennen (voor zij die op het moment van het indienen van een aanvraag woonachtig zijn in het buitenland) en voor andere niet (voor zij die op het moment van het indienen van een aanvraag woonachtig zijn in België). De Ombudsman stelt hier een discriminatie vast.

Ten tweede stelt de Ombudsman vast dat iemand met de niet-Belgische nationaliteit die in België als werknemer of zelfstandige gewerkt heeft en nu in het buitenland woont, ook al heeft hij sociale zekerheidsbijdragen betaald, indien er tussen België en het land waar hij woont geen wederkerigheidsakkoord is, zijn werknemers- of zelfstandigenpensioen niet ontvangt. Het vereiste van het bezit van de Belgische nationaliteit of een wederkerigheidsakkoord is volgens de Ombudsman discriminatoir.

Ten derde komt het sporadisch voor dat voor iemand die op jonge leeftijd in Nederland gewoond heeft en nadien in België gewerkt heeft het in zeer uitzonderlijke gevallen onmogelijk geworden is nog tijdig te bepalen wanneer hij vervroegd in België met pensioen kan gaan. Momenteel wordt hieraan een pragmatische oplossing gegeven. Niettemin roept de Ombudsman Pensioenen de wetgever op dit harmonisatieprobleem juridisch te analyseren. Tevens apprecieert hij de succesvolle gezamenlijke zitdagen met de buitenlandse pensioeninstellingen.

Anderen die op late leeftijd na een lange beroepsloopbaan in Nederland naar België verhuizen en tevens in België gaan werken kunnen in een situatie terecht komen waarbij zij, indien zij net voor de leeftijd van 65 jaar ontslagen worden, op vlak van sociale verzekering hun werkloosheidsuitkering verliezen en enkel een klein pensioen voor de tewerkstelling in België krijgen. Hun spaargeld opeten of beroep doen op bijstand is soms –indien ze in Nederland geen bedrijfspensioen hebben dat ze vervroegd met de daaraan gekoppelde financiële nadelen kunnen opnemen- de enige redding. Hier is een oplossing op wetgevend vlak noodzakelijk.

Verder is de uitwisseling van gegevens tussen de verschillende pensioendiensten nog te vaak een werk van lange adem. Zeer laattijdig pas informatie kunnen bekomen over hun Belgisch pensioen is het lot dat nog te veel gepensioneerden beschoren is.

Afronden doen we dit hoofdstuk met een bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen die ertoe leidt dat een menselijke fout in de behandeling van de pensioenaanvraag voor iemand die zowel werknemer in België als in Amerika was, rechtgezet werd zodat Amerika over de nodige documenten beschikte om zijn pensioenaanvraag alsnog tijdig te kunnen onderzoeken.

In een tweede hoofdstuk staan we stil bij de burgerparticipatie die soms noodzakelijk is om een pensioen juist te kunnen berekenen en uit te betalen. In dit hoofdstuk geeft de Ombudsman Pensioenen een aantal aandachtspunten mee waarmee de pensioendiensten rekening dienen te houden om te voorkomen dat de burger ontmoedigd wordt en zijn participatie zou stopzetten. De Ombudsman Pensioenen roept eveneens de burger op te blijven participeren.

In een derde hoofdstuk komt de informatisering aan bod. Door de pensioendiensten wordt in het algemeen sterk ingezet op informatisering. Waar vroeger een pensioen manueel werd berekend door een ambtenaar zien we nu meer en meer dat de berekening en uitbetaling van de pensioenen geautomatiseerd worden. De eerste pensioenbeslissingen die zonder tussenkomst van een ambtenaar gemaakt worden, Automated Decision Making, in België is een feit. Dit biedt heel wat voordelen: vaak kunnen zo efficiëntiewinsten geboekt worden, is er het voordeel dat de computer nauwkeuriger is in het berekenen dan de mens en kunnen de ambtenaren die vroeger deze manuele berekeningen uitvoerden ingezet worden om tegemoet te komen aan het toegenomen aantal vragen van de burger. Anderzijds dient opgemerkt te worden dat het ontdekken van onvolmaaktheden in computerprogramma's een zeer ver doorgedreven kennis van de pensioenwetgeving en een inzicht in de logica en algoritmen van de berekeningsprogramma's vergt.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft ingespeeld op deze nieuwe evolutie: de dienst heeft zich verder gespecialiseerd in het detecteren van fouten of onvolmaaktheden in de computerprogramma's. Vier bemiddelingsvoorbeelden worden geciteerd om dit aan te tonen. Het betrof telkens uitzonderingsgevallen die maar zeer sporadisch voorkomen. Maar ook deze personen hebben recht op de correcte berekening en betaling van hun pensioen wat ze ingevolge de bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen bekwamen.

De eerste bemiddeling betrof de herziening van de samendrukking van de gelijkgestelde dagen indien er in het jaar waarin de gelijkstelling een aanvang neemt een voltijdse tewerkstelling is, daar waar in het daaraan voorafgaande jaar er een deeltijdse tewerkstelling was.

In de tweede bemiddeling ontdekte de Ombudsdienst Pensioenen de niet tijdige toepassing van de bedrijfsvoorheffingsschalen door de pensioendienst HR-Rail voor wie enkel een pensioen als vastbenoemd bij het spoor in combinatie met een aanvullend pensioen geniet.

De derde bemiddeling hield verband met de foutieve berekening uit hoofde van een persoonlijk rustpensioen werknemer voor iemand die tevens een overlevingspensioen met een pensioencomplement uit hoofde van een activiteit als hypotheekbewaarder geniet.

De vierde bemiddeling waarbij de Ombudsman Pensioenen de FPD op een fout in de berekening van het vakantiegeld van sommige ambtenaren wees, bracht aan het licht dat sommige ambtenaren bij de FPD deze fout zelf ook al ontdekt hadden, maar dat de communicatie ervan naar alle medewerkers niet had plaats gevonden zodat wanneer een gepensioneerd zijn beklag over dit probleem deed het door de frontoffice niet herkend werd.

Hoewel in het algemeen door de pensioendiensten sterk wordt ingezet op automatisering, ontdekte de Ombudsman dat bij gebrek aan juridische grondslag de huidige informatisering op het vlak van de aanvraagprocedure voor een vergoedingspensioen, zijnde een pensioen dat een militair die fysische en/of psychologische schade geleden heeft in het kader van de dienst vergoedt, nog te kort schiet. Bijgevolg beveelt de Ombudsman aan de wetgeving aan te passen zodat de aanvraagprocedure voor een vergoedingspensioen ook digitaal mogelijk wordt. De tijd van het aangetekend verzenden van de aanvraag vergezeld van voor eensluidend verklaarde bewijsstukken dient achter ons gelaten te worden.

Verder pleit de Ombudsman voor een automatische toepassing van de gewijzigde fiscale en sociale inhoudingen op een pensioen ingevolge het overlijden van de echtgenoot, zelfs bij gebrek aan melding door de gepensioneerde.

In het zevende deel van dit hoofdstuk wordt het project “unieke betaling” besproken dat ervoor zorgt dat elke gepensioneerde op eenzelfde datum alle pensioenen zal ontvangen die door de Federale Pensioendienst verschuldigd zijn. Deze succesvolle operatie heeft ertoe geleid dat heel wat ongerijmdheden en fouten opgespoord werden waardoor men nu in meer gevallen tot een correcte bedrijfsvoorheffing, ZIV-inhouding en solidariteitsbijdrage is gekomen. Wel wordt heel wat verantwoordelijkheid bij de gepensioneerde gelegd die immers gevraagd wordt de elementen die determinerend zijn voor de inhoudingen op zijn pensioen te controleren: indien deze vermoedt dat de inhoudingen niet correct zijn, dient hij een vragenlijst in te vullen. De Ombudsman Pensioenen raadt de gepensioneerden aan effectief de inhoudingen na te kijken en indien dit niet lukt de vragenlijst zeker in te vullen. Ook geeft de Ombudsman naar aanleiding van klachten die ontstaan zijn door de unieke betaling tips aan de FPD om zijn klachtenbehandeling nog te verbeteren. Tevens stelt hij vast dat voor personen met een gemengde loopbaan waarbij één pensioen wordt uitbetaald door de FPD en het andere pensioen door HR-Rail, Ethias of de RSZ (en die dus niet betrokken zijn in het project “unieke betaling”) de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschalen op het pensioen dat door HR-Rail, Ethias of de RSZ wordt uitbetaald niet vanaf januari 2019 toegepast worden waardoor zij langer moeten wachten om van het voordeel van de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschalen te kunnen genieten.

In het laatste deel roept de Ombudsman op tot verdere uitbreiding van de programmatie van mypension. Indien iemand in één stelsel een pensioen vervroegd opneemt, zou het handig zijn dat hij de vroegst mogelijke pensioendata in andere pensioenstelsels op mypension zou kunnen consulteren.

In een vierde hoofdstuk “Implementatie van nieuwe rechtspraak door toedoen van de Ombudsman Pensioenen” tonen we aan hoe de Ombudsman Pensioenen heeft bijgedragen tot de implementatie van nieuwe rechtspraak in de toepassing van de pensioenwetgeving. Het betrof enerzijds de al dan niet bestaanbaarheid van een in het buitenland geldig aangegaan bigaam huwelijk met de Belgische internationale openbare orde en anderzijds de al dan niet bestaanbaarheid van een in het buitenland gevoerde verstoting met de Belgische internationale openbare orde.

Door de FPD te wijzen op nieuwe tendensen in de rechtspraak bekwam de Ombudsman Pensioenen dat de FPD, in de dossiers waarvoor de Ombudsman Pensioenen klachten ontvangen had, het criterium van de schending van de openbare orde opnieuw onderzocht. Bij dit nieuwe onderzoek werd rekening gehouden met de intensiteit van de aanknopng van de situatie met de Belgische rechtsorde en met de ernst van het effect dat de toepassing van het buitenlands recht teweegbrengt. Dergelijke onderzoeken moeten natuurlijk geval per geval gevoerd worden en hierbij dient steeds rekening gehouden te worden met de omstandigheden van het concrete dossier. De juridische dienst van de FPD voerde telkens een grondig, zeer gedegen en gestoffeerd onderzoek wat leidde tot de wijziging van het voorheen door de FPD ingenomen standpunt.

Hiermee vervult de Ombudsman de rol van signaalgever van tendensen die zich voordoen in de rechtspraak.

In hoofdstuk vijf wordt stilgestaan bij de rol die de Ombudsman Pensioenen als alternatieve wijze van geschillenbeslechting kan vervullen. De laatste jaren zien we dat de politiek inzet op de bevordering van alternatieve wijzen van geschillenbeslechting, zoals de bemiddeling; dit om de rechtbanken te ontlasten. Wie het niet eens is met een beslissing omtrent zijn pensioen kan in de plaats van een beroep in te stellen bij de rechtbank een beroep doen op de Ombudsdienst Pensioenen om via bemiddeling rechtsherstel te krijgen. De Ombudsdienst Pensioenen heeft zonder twijfel verschillende troeven: de kosteloosheid, het minder formele karakter en de kortere behandelingsduur in vergelijking met een gerechtelijke procedure zijn redenen om te kiezen voor een niet-contentieuze procedure. De expertise van de Ombudsdienst Pensioenen, die absoluut vereist is voor een materie met dergelijke complexiteit zoals de pensioenmaterie versterkt deze troeven.

Als concreet voorbeeld wordt een dossier besproken dat aantoonde hoe door toedoen van de Ombudsman Pensioenen het RSVZ aan een gepensioneerde die schade had geleden waarbij het onbetwistbaar was dat het RSVZ hiervoor verantwoordelijk was door het te laat treffen van een beslissing inzake gelijkstelling van een studieperiode en waarbij de schade die bestond uit een misgelopen pensioenbedrag dat eerder gering en precies berekenbaar was, onmiddellijk zonder gerechtelijke procedure een schadevergoeding uitbetaalde aan de gepensioneerde.

In een zesde hoofdstuk wordt stilgestaan bij de strijd tegen de armoede. Dit is en blijft een punt waarop de Ombudsman Pensioenen de aandacht van de wetgever wil trekken. In dit kader werd in 2019 tevens tussen het netwerk van Belgische Ombudsmannen (POOL) en het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting en de POD Maatschappelijke integratie een samenwerkingsverband opgezet. Er werd in verschillende workshops gebrainstormd en van gedachten gewisseld over de rol die de Ombudsman kan spelen in de strijd tegen de armoede en de toegankelijkheid van de verschillende ombudsdiensten voor zij die in armoede leven. In dit hoofdstuk worden tevens vijf niet ingewilligde aanbevelingen of suggesties die kunnen bijdragen tot het indijken van armoede bij gepensioneerden nog eens onder de aandacht van de wetgever gebracht.

In het zevende hoofdstuk komen een aantal succesvolle bemiddelingen aan bod.

Zo wordt toelichting gegeven bij een bemiddeling die ertoe leidde dat de FPD het adagium “qui paie mal, paie deux fois” toepaste.

Een bemiddeling waarbij de Ombudsman Pensioenen een gepensioneerde helpt om de aan een gepensioneerde oorspronkelijk niet nagekomen doch gedane belofte om een onterechte terugvorderingsbeslissing van meer dan 3.000 euro teniet te doen toch uit te voeren wordt uitvoering toegelicht. Iemand verantwoordelijk maken voor het volledige klantencontact had de slechte coördinatie tussen de verschillende diensten binnen de FPD in dit dossier kunnen voorkomen.

In een achtste hoofdstuk wordt het onderzoek naar de billijkheid van twee wetteksten besproken. In een eerste deel stelt de Ombudsman zich de vraag of het weduwnaarsherstelpensioen van de oorlog 1940-45 niet betaalbaar stellen aan niet-Belgen wiens Belgische partner zijn fysieke integriteit ingevolge een oorlogsfeit werd aangetast niet een inperking is van het recht op vrije partnerkeuze en inmenging in het privéleven.

In een tweede deel bespreekt de Ombudsman een klacht waarbij als gevolg van het genot van een klein kapitaal opgebouwd uit een aanvullend pensioen de inhouding van de Ziekte en Invaliditeits- (ZIV)-bijdrage op het wettelijk pensioen stijgt. Het totaalbedrag aan extra ZIV-inhouding ingevolge het genot van een klein kapitaal kan na een aantal jaren hoger zijn dan het kapitaal van het aanvullend pensioen. De Ombudsman Pensioenen oppert dan ook de vraag of het mogelijk is om na te gaan of de wetgeving zodanig kan aangepast worden dat het kapitaal (dat voor de berekening wordt omgezet in een fictieve rente) niet meer in aanmerking komt voor het vaststellen van de ZIV-bijdrage zodra de extra ZIV-inhoudingen een bedrag bereiken dat groter is dan het uitgekeerde kapitaal (= wanneer het kapitaal volledig opgesoupeerd is door extra ZIV-inhoudingen op het wettelijk pensioen).

Tevens merkt de Ombudsman op dat door in de omzettingsscoëfficiënt voor de berekening van de fictieve rente rekening te houden met de huidige hogere gemiddelde levensverwachting en de huidige lagere rentevoet al heel wat soelaas aan deze problematiek kan geboden worden.

In een negende hoofdstuk tonen we de impact aan die de aanbevelingen en suggesties van de Ombudsman Pensioenen op wetgevend vlak hebben gehad in 2019. Vier voorbeelden van gewijzigde wetgeving worden toegelicht ingevolge het signaal dat door de Ombudsman aan de wetgevende macht werd gegeven.

Een tiende hoofdstuk is gewijd aan de statistische gegevens.

In een elfde hoofdstuk wordt stilgestaan bij hoe de Ombudsdienst Pensioenen omgaat met klachten over het pensioenbeleid, vragen om informatie, klachten over buitenlandse pensioeninstellingen en klachten waarvoor de Ombudsdienst Pensioenen niet bevoegd is.

In een twaalfde hoofdstuk staan we stil bij de werking en de middelen van de Ombudsdienst Pensioenen. Aan bod komen het personeelsbestand, de financiële middelen, de informatica, de huisvesting, het lidmaatschap van ombudsmanorganisaties, de samenwerking met de universitaire wereld, de publicatie van ombudsjurisprudentie, de permanente vorming en de bekendmaking van het jaarverslag en de samenwerking met collega's ombudsmannen.

In een laatste hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van een aantal nuttige adressen.

HOOFDSTUK 1

Mondialisering en toegenomen arbeidsmobiliteit

Mondialisering en toegenomen arbeidsmobiliteit

Ingevolge de globalisering komen meer mensen uit andere landen werken in België. Ook zien we een toename van het aantal Belgen dat eens ze op pensioen zijn verhuizen naar andere landen. Maar liefst 24 % van diegene die in 2019 de Ombudsdienst Pensioenen contacteerden¹ woonde in het buitenland. In dit eerste hoofdstuk staan we stil bij de problemen die mobiele (toekomstig) gepensioneerden die aanspraak kunnen maken op een Belgisch pensioen ondervinden.

1. Aanbeveling: in alle gevallen de mogelijkheid creëren het Belgisch pensioen met terugwerkende kracht toe te kennen indien het Belgische pensioen ingevolge het bereiken van de pensioenleeftijd niet automatisch werd onderzocht ten gevolge van woonst in het buitenland

Voor wie in het buitenland woont wordt het pensioen niet ambtshalve onderzocht op de pensioenleeftijd. De pensioendienst beschikt immers niet over de adressen om deze toekomstig gepensioneerden te contacteren. Voor sommige wordt dit opgevangen door later, wanneer ze het pensioen aanvragen, dit pensioen met terugwerkende kracht toe te kennen; voor anderen niet. De Ombudsman stelt hier een discriminatie vast en beveelt aan deze weg te werken.

DOSSIER 33447

De feiten

De heer Van Opstal, die nu 68 jaar oud is, klaagt bij de Ombudsdienst Pensioenen over het feit dat ingevolge zijn pensioenaanvraag van 20 februari 2019, zijn rustpensioen slechts werd toegekend vanaf 1 maart 2019 en niet met terugwerkende kracht tot 1 oktober 2016 (de eerste dag van de maand die volgde op zijn 65ste verjaardag). De heer Van Opstal woonde 15 maanden voor het bereiken van de pensioenleeftijd in Cambodja.

In zijn klacht deelde hij de Ombudsman mee dat hij in 2015 vanuit Cambodja een aanvraag had ingediend. Zijn aanvraag aan de FPD werd per aangetekende brief verstuurd, helaas heeft hij hiervan geen bewijs meer.

Uit zijn contacten met de Federale Pensioendienst bleek dat er geen spoor terug te vinden is van deze brief en dat de beslissing waarbij hem een rustpensioen als werknemer werd toegekend vanaf 1 maart 2019 dan ook correct was.

Aangezien de heer Van Opstal het hier niet mee eens is en de FPD bij zijn standpunt blijft, neemt hij contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

De pensioenwetgeving voor werknemers bepaalt dat “elke uitkering, het vakantiegeld en de verwarmingstoelage uitgezonderd, voorzien bij de wetgeving inzake werknemerspensioenen het voorwerp dient uit te maken van een aanvraag”² om deze te kunnen bekomen. Daarenboven bepaalt de wetgeving

¹ Het betreft zowel ontvankelijke klachten maar evenzeer vragen om informatie en onontvankelijke klachten gelet op de moeilijke bereikbaarheid van de FPD vanuit het buitenland (zie Jaarverslag 2018 p. 25-29).

² Artikel 9, § 1 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers (Belgisch Staatsblad van 16 januari 1968)

dat "(...) de aanvraag tot het bekomen van een rustpensioen ten vroegste mag worden ingediend de eerste dag van de maand die met een jaar voorafgaat aan de door de aanvrager gekozen ingangsdatum"³.

Voor de personen die niet woonachtig zijn in België, in één van de landen van de Europese Economische Ruimte, in Zwitserland, of in een land waarmee België een bilaterale overeenkomst inzake sociale zekerheid heeft afgesloten dient de aanvraag tot het bekomen van een rustpensioen als werknemer te gebeuren d.m.v. een per post aangetekende brief die rechtstreeks aan de Federale Pensioendienst wordt gericht.

De FPD heeft geen spoor teruggevonden van de aangetekende brief die de heer Van Opstal in 2015 heeft of zou gestuurd hebben. Ook uit ons nazicht van de gegevens in het elektronisch pensioendossier vanaf mei 2012 tot heden is er nergens een spoor van deze brief terug te vinden. Betrokkene zelf heeft ook het bewijs van de aangetekende zending niet meer.

Het is slechts wanneer de heer Van Opstal (die intussen opnieuw in België woont) op 20 februari 2019 via het gemeentebestuur van zijn woonplaats een aanvraag indient dat zijn rechten op een rustpensioen als werknemer onderzocht worden.

Was deze aangetekende brief wel te vinden dan zou het pensioen van de heer Van Opstal met terugwerkende kracht tot de maand volgend op het bereiken van zijn wettelijke pensioenleeftijd, met name 1 oktober 2016, kunnen toegekend worden (zie verder).

De Federale Pensioendienst kent hem, vermits er geen spoor te vinden is van de aangetekende zending, in overeenstemming met de wettelijke bepalingen vanaf 1 maart 2019 een rustpensioen toe⁴.

Bij de analyse rijst de vraag of het pensioen van de heer Van Opstal al dan niet automatisch moet worden onderzocht.

Het basisprincipe voor het verkrijgen van een sociale uitkering, zoals een pensioen, is het aanvragen ervan. Sinds het begin van zijn werkzaamheden in 1999 heeft de Ombudsman Pensioenen, zoals reeds vermeld in het handvest van de sociaal verzekerde, gepleit voor een ambtshalve toekenning wanneer dit materieel mogelijk is⁵.

De pensioenwetgeving bepaalt in welke gevallen de rechten op een rustpensioen als werknemer ambtshalve worden onderzocht, d.w.z. zonder dat een specifieke aanvraag noodzakelijk is. Deze vinden we terug in artikel 10 van het koninklijk besluit van 21 december 1967.

De meest toegepaste bepaling is artikel 10 § 3 ter van het koninklijk besluit van 21 december 1967 die is ingevoerd door het koninklijk besluit van 4 september 2002⁶ (voor de pensioenen die ten vroegste op 1 december 2003 ingaan) en luidt: "wordt eveneens ambtshalve onderzocht, het recht op rustpensioen van de persoon die zijn hoofdverblijfplaats in België heeft en ten vroegste op 1 december 2003 de pensioenleeftijd bereikt (...) op voorwaarde dat de beroepsbezigheid die in deze hoedanigheid werd uitgeoefend zijn onderwerping aan de pensioenregeling voor werknemers tot gevolg had. Aan de voorwaarde van hoofdverblijfplaats in België moet voldaan zijn de eerste dag van de vijftiende maand die voorafgaat aan de datum waarop de betrokkene de in het eerste lid bedoelde pensioenleeftijd bereikt".

3 Artikel 9, § 2 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers (Belgisch Staatsblad van 16 januari 1968)

4 Artikel 2 van de Wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn bepaalt immers: "Het rustpensioen gaat in op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke de belanghebbende het aanvraagt en ten vroegste de eerste dag van de maand die volgt op de maand waarin hij de leeftijd van 60 jaar bereikt".

5 Artikel 8 van het handvest van de sociaal verzekerde bepaalt: "De sociale prestaties worden toegekend, hetzij ambtshalve telkens wanneer dit materieel mogelijk is, hetzij op schriftelijk verzoek (...)".

6 Koninklijk besluit van 4 september 2002 betreffende het ambtshalve onderzoek van pensioenrechten in de pensioenstelsels voor werknemers en voor zelfstandigen (Belgisch Staatsblad van 25 september 2002)

Gezien de heer Van Opstal 15 maanden voor het bereiken van de pensioenleeftijd niet in België woonde werd er door de FPD geen ambtshalve onderzoek opgestart.

Daarnaast is er nog het artikel 10 § 3 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 dat eveneens in een ambtshalve onderzoek voorziet van het recht op rustpensioen van de werknemer met name wanneer deze wegens het bereiken van de door de reglementering vooropgestelde leeftijdsgrens het recht op werkloosheids- of op ziekte- en invaliditeitsuitkeringen verliest⁷.

Dit artikel 10, § 3 moet dus in principe ook worden toegepast wanneer de betrokkene zich in het buitenland bevindt en een ziekte-, invaliditeits- of werkloosheidsuitkering van België ontvangt op de pensioenleeftijd.

Merk wel op dat zoals vermeld op pagina 34 van het Jaarverslag van de Ombudsdienst Pensioenen 2016 dit artikel in de praktijk zelden nog wordt toegepast vermits er momenteel geen geautomatiseerde informatiestroom meer via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid tussen de instellingen die werkloosheids- of ziekte- en invaliditeitsuitkeringen betalen en de FPD bestaat en er toch een ambtshalve onderzoek wordt opgestart voor wie 15 maanden voor het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd in België woont.

Kortom artikel 10 § 3 van het koninklijke besluit van 21 december 1967 wordt niet toegepast voor wie 15 maanden voor het bereiken van de pensioenleeftijd niet in België woont.

Deze personen krijgen ingevolge de bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen hun pensioen wel met terugwerkende kracht tot de maand volgend op het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd indien zij melding maken van het feit dat ze 15 maanden voor de pensioenleeftijd niet in België woonden.

Doch ook deze wettelijke bepaling inzake het ambtshalve onderzoek brengt geen oplossing voor de heer Van Opstal. Hij genoot immers geen werkloosheids-, ziekte- of invaliditeitsuitkering op de leeftijd van 65 jaar.

Ook de bepaling van het koninklijk besluit van 11 mei 2005 tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers⁸ die er is gekomen naar aanleiding van een aanbeveling van de Ombudsdienst Pensioenen (zie Jaarverslag 2003 pagina 45-47) en bepaalt in de afdeling "door personen die in het buitenland verblijven" dat de aanvraag om rustpensioen van de personen die reeds de pensioenleeftijd bedoeld in de artikelen 2, § 1, en 3 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 hebben bereikt, wordt geacht te zijn ingediend op de eerste dag van de maand waarin zij bedoelde pensioenleeftijd hebben bereikt" biedt geen oplossing voor de heer Van Opstal. Op het moment van het indienen van de aanvraag in februari 2019 woont hij immers niet meer in het buitenland. Dit vermoeden dat voor heel wat personen nuttig is, brengt voor hem geen soelaas.

Conclusie

Dat de wetgever niet voorziet in een ambtshalve onderzoek naar de pensioenrechten van gepensioneerden die 15 maanden voor het bereiken van de pensioenleeftijd niet in België wonen is logisch daar het opstarten van dergelijk onderzoek materieel onmogelijk is.

De pensioendiensten beschikken immers niet over een gegevensbank met hun buitenlands adres. Noch op internationaal niveau, doch ook niet op Europees niveau is de uitwisseling van adresgegevens geregeld. Het uitsluiten van het ambtshalve onderzoek van zij die 15 maanden voor het bereiken van de pensioenleeftijd in het buitenland wonen is dan juridisch ook geen discriminatie te noemen.

⁷ Artikel 10, § 3 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers (Belgisch Staatsblad van 16 januari 1968)

⁸ Artikel 18 bis KB 21 december 1967

Zoals de Ombudsdienst Pensioenen reeds in zijn Jaarverslag 2003 op pagina 46 schreef neemt dit niet weg dat er een neveneffect kan vastgesteld worden dat wel als discriminerend kan beschouwd worden. Deze discriminatie blijkt uit de volgende vaststellingen.

Eenzijds kan het pensioen van een persoon die 15 maanden voor het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd niet in België woonde, maar die op het ogenblik dat hij na het bereiken van zijn pensioenleeftijd een pensioenaanvraag indient in België woont, slechts toegekend worden op de eerste dag van de maand die volgt op die van de aanvraag. Dit terwijl het pensioen van een persoon die 15 maanden voor het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd niet in België woonachtig is en na het bereiken van zijn pensioenleeftijd in het buitenland woont op het moment dat hij een aanvraag indient, van rechtswege worden toegekend met ingang van de maand volgend op de pensioenleeftijd.

Met andere woorden, dit betekent dat de heer Van Opstal, paradoxaal genoeg, zijn pensioen met terugwerkende kracht tot 1 oktober 2016 had kunnen krijgen, ook al had hij zijn aanvraag ingediend na de wettelijke pensioenleeftijd zolang hij nog in Cambodja woonde. De mogelijkheid het pensioen met terugwerkende kracht toe te kennen verliest hij echter bij zijn terugkeer naar België.

Uit de situatie van de heer Van Opstal blijkt dat er door het invoeren van artikel 18 bis van het koninklijk besluit van 21 december 1967 (in voege vanaf 20 mei 2005) een discriminatie bestaat op basis van de woonplaats voor de personen die op de leeftijd van 65 jaar woonachtig zijn in het buitenland: met name tussen zij die later, met name op het moment van het indienen van een aanvraag tot het bekomen van hun rustpensioen woonachtig zijn in België en zij die op het moment van het indienen van een aanvraag woonachtig zijn in het buitenland.

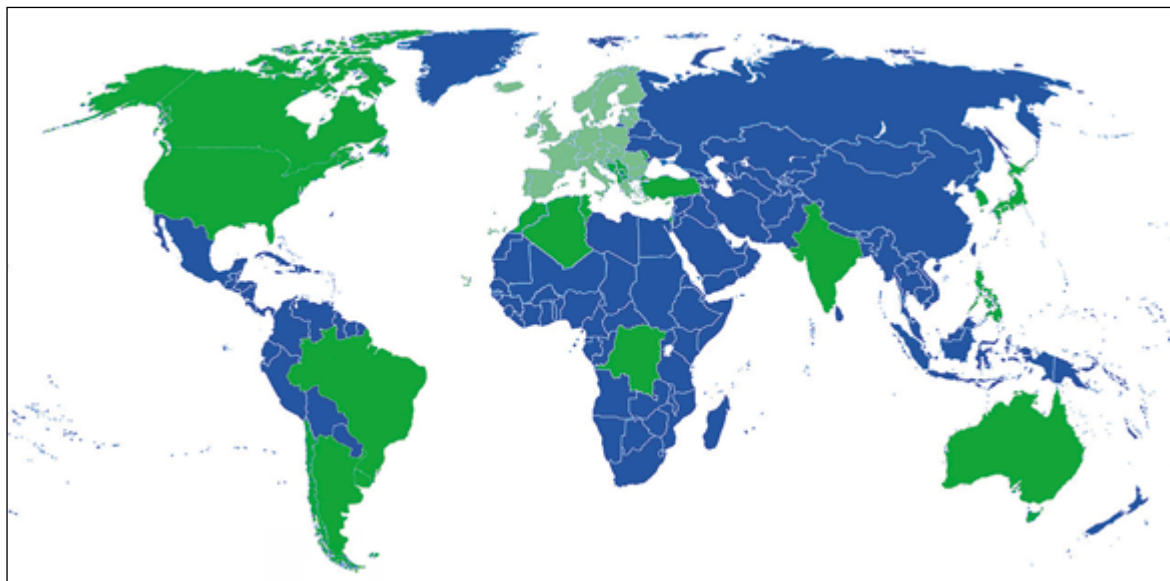
Immers voor de personen die na de leeftijd van 65 jaar terugkeren naar België en daar hun aanvraag indienen is de ingangsdatum van hun pensioen gelijk aan de eerste dag van de maand die volgt op hun aanvraag terwijl voor de personen die woonachtig blijven in het buitenland en hun aanvraag daar laattijdig indienen de aanvraag wordt geacht ingediend te zijn op de eerste dag van de maand waarin zij bedoelde pensioenleeftijd hebben bereikt.

De Ombudsman beveelt dan ook aan dit discriminerend neveneffect weg te werken.

In dit kader wijst de Ombudsman Pensioenen op het feit dat in het stelsel der zelfstandigen er een gelijkaardig wetsartikel⁹ bestaat dat dezelfde discriminatoire neveneffecten heeft en ook hier het discriminerend neveneffect dient weggewerkt te worden.

⁹ Artikel 3, § 5 bis van het KB van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 4°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie: "§ 5bis. Wanneer een persoon die in het buitenland verblijft een aanvraag om een rustpensioen indient na de laatste dag van de maand in de loop waarvan hij de leeftijd van 65 jaar bereikt, wordt de aanvraag geacht te zijn ingediend op de eerste dag van de maand in de loop waarvan deze leeftijd bereikt wordt".

JAARVERSLAG 2019 COLLEGE VAN DE OMBUDSMANNEN VOOR PENSIOENEN

Een buitenlander die, in België als werknemer of zelfstandige gewerkt heeft, nu in het buitenland woont, krijgt, ook al heeft hij -of in voorkomend geval zowel hij als zijn werkgever- sociale zekerheidsbijdragen betaald en dus mogelijkwerijze pensioenrechten opgebouwd in België, indien er tussen België en het land waar hij woont geen wederkerigheidsakkoord is, zijn werknemers- of zelfstandigenpensioen niet uitbetaald.

Nochtans zou hij, indien hij mijnwerker zou geweest zijn in België, zijn pensioen overal ter wereld uitbetaald krijgen, zij het tot beloop van 80 % van het toegekende pensioenbedrag.

Nochtans zou hij, indien hij aanspraak kan maken op een onvoorwaardelijk pensioen als zelfstandige in België, dit pensioen ook overal ter wereld “onvoorwaardelijk” uitbetaald krijgen.

Nochtans zou hij, indien hij behoort tot een categorie van “bevoorgerechtigden” ook kunnen genieten van een uitzondering die voorzien is door de Belgische wetgever.

Dit in een tijdperk van mondialisering en toegenomen arbeidsmobiliteit. De Ombudsman Pensioenen is overtuigd van het feit dat een pensioen logischerwijze en ook gelet op de legitimiteit ervan een tegenprestatie en een weerspiegeling zou moeten zijn van de in ons land uitgeoefende beroepsactiviteit en betaalde sociale bijdragen.

Bijgevolg moet ongeacht de nationaliteit van de gepensioneerde zijn pensioen overal ter wereld uitbetaald kunnen worden. Hij beveelt dan ook aan de wetgeving in die zin aan te passen.

De heer Van Winkel heeft na zijn studies geneeskunde als zelfstandige in België gewerkt van 1 oktober 1980 tot en met 31 december 1992. Gedurende deze tewerkstelling heeft hij zijn sociale bijdragen altijd volledig betaald. Van 1 januari 1993 tot en met 30 september 1993 zijn de bijdragen niet volledig betaald en oninvorderbaar gekwalificeerd door zijn sociaalverzekeringsfonds.

In 1993 is hij geëmigreerd naar Zuid-Afrika. Hij heeft ook de Zuid-Afrikaanse nationaliteit aangevraagd en bekomen. Hij heeft de Belgische nationaliteit niet meer.

Op 6 juni 2019, en nadat hij zijn aanvraag vanuit Zuid-Afrika heeft ingediend ontvangt hij van het RSVZ een pensioenbeslissing. Hierin wordt hem gemeld dat hij van 1 oktober 2019, de maand volgend op deze waarin hij 65 jaar wordt, recht heeft op een rustpensioen als zelfstandige van 3.856,46 euro per jaar. Doch dit pensioen wordt hem niet uitbetaald omdat zijn nationaliteit en/of zijn woonplaats niet verenigbaar zijn met de uitbetalingsvoorwaarden van zijn rustpensioen en derhalve de betalingsvoorwaarden niet vervuld zijn.

Hierdoor wordt zijn onvoorwaardelijk pensioen ten bedrage van 838,43 euro per jaar uitbetaald vanaf 1 oktober 2019.

Betrokkene begreep niet dat hij geen (voorwaardelijk) rustpensioen doch dan weer wel een onvoorwaardelijk rustpensioen (in zijn geval slechts 22 % van het bedrag van zijn "voorwaardelijk" pensioen) uitbetaald kan krijgen. Hij mailde bijgevolg op 10 juni 2019 naar het RSVZ en vroeg hoe het kan dat zijn nationaliteit en/of zijn woonplaats niet verenigbaar zijn met de betalingsvoorwaarden van zijn voorwaardelijk pensioen daar waar dit wel het geval is voor zijn onvoorwaardelijk pensioen als zelfstandige. Hij zou dan ook graag de reglementering of de wet kennen waarop dit gebaseerd is.

Informatie over het onvoorwaardelijk pensioen als zelfstandige

Het onvoorwaardelijke pensioen gaat dus in op de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de begunstigde de leeftijd van 65 jaar bereikt (artikel 163, § 1 van het KB 22 december 1967) en wordt toegekend zonder voorafgaandelijk verzoek.

De berekening van het onvoorwaardelijke pensioen wordt uitgevoerd door de sociale verzekeringskassen voor elk kalenderjaar van bijdragen vóór 1 januari 1984, in overeenstemming met de wetgeving die in de loop van dat kalenderjaar van kracht was (artikel 38 van koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967).

Het onvoorwaardelijk pensioen wordt berekend op basis van de barema's in bijlage bij het Koninklijk besluit van 20 februari 1976 (Belgisch Staatsblad van 3 maart 1976). (Artikel 37, § 2, 1° van Koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 en de artikelen 164 en 169 van het KB 22 december 1967).

Het onvoorwaardelijk pensioen is immers eigenlijk de (theoretische) rente die, op grond van de van kracht zijnde wetgevingen, gevormd werd door de bijdragen als zelfstandige en door de verzekeringspremies die aangewend werden voor de vestiging van een pensioenfonds, die betrekking hebben op de periode van 4 juli 1956 (datum van de inwerkingtreding van de eerste pensioenwet) tot 31 december 1983.

De zelfstandigen verkrijgen dit onvoorwaardelijk pensioen dus indien het rustpensioen niet kan worden toegekend of uitbetaald (of voor wie dit kleiner is).

De volgende dag ontving betrokkene een mail van het RSVZ waarin gemeld werd dat betrokkene de informatie ten laatste zou ontvangen binnen de 45 werkdagen. Doch dat het RSVZ zou trachten sneller te antwoorden.

Op 18 juni klaagt hij bij de Ombudsman Pensioenen dat hij geen antwoord van het RSVZ ontvangen heeft op zijn vraag van 10 juni 2019 om hem toelichting te geven (wettelijke basis) bij het feit dat hij zijn pensioen als zelfstandige niet uitbetaald zal krijgen, doch enkel zijn lager onvoorwaardelijk pensioen zal uitbetaald krijgen.

Betrokkene kent nog Belgen die in Zuid-Afrika wonen en destijds ook in België gewerkt hebben; zij krijgen hun pensioen wel uitbetaald.

Het RSVZ meldt hem dat persoonlijke informatie of details over een pensioendossier niet per mail kunnen

verstrekt worden gelet op de bescherming van de privacy (GDPR-Richtlijn). Hij zal dan ook per brief een antwoord ontvangen of indien hij zich registreert via de beveiligde site www.mypension.be

De Ombudsman stelt vast dat de antwoordtermijn van 45 dagen overeenkomstig het handvest van de sociaal verzekerde nog niet verstreken is. Hij heeft bijgevolg aan het RSVZ gemeld dat ook hij gecontacteerd is door betrokkene en aan het RSVZ gevraagd te antwoorden. Aan betrokkene licht hij toe dat de antwoordtermijn -zoals het RSVZ hem trouwens heeft gemeld- nog niet verstreken is.

Op 11 juli 2019 antwoordt het RSVZ:

“Het solidariteitsprincipe dat door de wetgeving op het gebied van sociale zekerheid wordt ingesteld wordt beschouwd als één van de pijlers waarop de organisatie van de Belgische samenleving gebaseerd is. Daarom wordt deze wetgeving van openbare orde genoemd.

Dit karakter van openbare orde is van toepassing op de regels die met name betrekking hebben op het gebied van de toepassing van de wetten die bepalend zijn voor de toekenning van uitkeringen, de voorwaarden voor de toekenning van uitkeringen, en de rechten en plichten van de ontvangers.

De gevolgen van dit karakter van “openbare orde” uiten zich op verschillende manieren, waaronder:

- de wettelijke bepalingen van openbare orde primeren op de individuele wil;
- de instellingen van sociale zekerheid zijn gebonden door deze wettelijke bepalingen en ze mogen er niet van afwijken, behalve wanneer de wetgeving dit uitdrukkelijk toelaat.
- (...). (“Droit de la Sécurité sociale”, Jean-François FUNCK, in De Boeck en Larcier, 2006, nrs. 24 tot 25, blz. 34 tot 38).”

Wat de betaling van het voorwaardelijk pensioen als zelfstandige betreft verwijst het RSVZ naar artikel 31, 4° van het KB nr. 72 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen dat stelt dat de Koning de gevallen bepaalt waarin de uitkeringen betaalbaar zijn, onverminderd de internationale overeenkomsten terzake.

In artikel 144 van het KB van 22 december 1967 houdende het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen heeft de Koning bepaald: “Onverminderd de bepalingen van artikel 31, 4° van het KB nr. 72 zijn het rustpensioen, het overlevingspensioen, de overgangsuitkering en het pensioen van de uit de echtgescheiden echtgenoot betaalbaar in het buitenland:

1° aan de gerechtigden, Belgische onderdanen, staatlozen of erkende vluchtelingen als bedoeld in (de wet van 15 december 1980 betreffende de toelating tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen);

2° aan de gerechtigden andere dan deze bedoeld onder 1° die verblijven op het grondgebied van een land waar het werknemerspensioen hun, in toepassing van een wederkerigheidsakkoord zou kunnen worden uitbetaald.”

Het RSVZ stelt dat deze bepaling een verschil creëert in de behandeling tussen gepensioneerden met een buitenlandse nationaliteit: aan bepaalde buitenlanders wordt de verplichting opgelegd om te verblijven in België, terwijl anderen van een dergelijke verplichting worden vrijgesteld.

Het RSVZ trekt de parallel met het pensioenstelsel van de werknemers.

Krachtens artikel 27 KB nr. 50 betreffende het rust- en overlevingspensioen der werknemers wordt het rust- of overlevingspensioen -onverminderd dat een afbreuk wordt gedaan aan de in België geldende bepalingen van de internationale overeenkomsten inzake maatschappelijke zekerheid- enkel uitbetaald aan een vreemdeling indien hij daadwerkelijk in België verblijft, tenzij hij de nationaliteit heeft van een land waarmee België een wederkerigheidsovereenkomst heeft gesloten, tenzij hij een erkende vluchteling is of

tenzij hij deel uitmaakt van de categorieën van vreemdelingen voor wie de Koning heeft bepaald dat zij niet aan de voorwaarde van verblijf in België zijn onderworpen.

Over dit artikel 27 van het KB nr. 50 werd in het kader van de betaling van pensioenen in het buitenland door het Arbeidshof van Brussel een prejudiciële vraag gesteld aan het Grondwettelijk Hof. Deze vraag werd samengevoegd met nog een andere prejudiciële vraag eveneens over dit artikel 27 KB nr. 50.

De prejudiciële vragen luiden:

“Schendt artikel 27, eerste lid, van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers de artikelen 10 (gelijkheidsbeginsel) en 11 (non-discriminatiebeginsel) van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (niet-discriminatiebeginsel), alsook met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (eigendomsrecht) en met artikel 14 van dat Verdrag (discriminatieverbod).”

en

“Schendt artikel 27 van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers dat de in het eerste lid van die bepaling vastgelegde verplichting van verblijf slechts oplegt aan bepaalde vreemdelingen, met uitsluiting van de vreemdelingen die zich kunnen beroepen op een in België geldende bepaling van een internationale overeenkomst van sociale zekerheid, de staatlozen, de erkende vluchtelingen en sommige bevoorrechte vreemdelingen, en dat de Koning in staat stelt te bepalen voor welke gerechtigden van vreemde nationaliteit en in welke gevallen die verplichting niet vereist is, de artikelen 10 (gelijkheidsbeginsel), 11 (non-discriminatie), 16 (eigendomsrecht) en 191 van de Grondwet (“iedere vreemdeling die zich op het grondgebied van België bevindt, geniet de bescherming verleend aan personen en aan goederen, behoudens de bij de wet gestelde uitzonderingen”) ?”

Het Hof is in zijn arrest van 6 juni 2014 van mening dat:

Het verschil in behandeling tussen buitenlandse gerechtigden op een Belgisch rustpensioen die noch in België verblijven, noch verblijven in een land waarmee België een wederkerigheidsakkoord heeft en de andere buitenlandse gerechtigden, houdt verband met het door de wetgever nagestreefde doel dat niet alleen erin bestaat een pensioen te waarborgen voor de Belgen en de vreemdelingen ten aanzien van wie België internationale verplichtingen heeft, maar waarbij het nagestreefde doel er ook in bestaat zijn eigen onderdanen die pensioenrechten in het buitenland hebben verworven, te waarborgen dat zij de uitbetaling van deze pensioenrechten zullen verkrijgen, ook al verblijven zij niet in het land waar ze de pensioenrechten hebben verworven en hebben zij niet de nationaliteit van dat land, waarbij die Staten ertoe worden aangezet met België wederkerigheidsakkoorden te sluiten.

De in het geding zijnde maatregel is niet onevenredig en is bovendien voorzien door artikel 68 Verdrag IAO nr. 102, 28 juni 1992 betreffende de minimumnormen der sociale zekerheid.

Hoewel het juist is dat de personen die een pensioen kunnen krijgen, bijdragen hebben betaald, is het stelsel van het rust- en overlevingspensioen geen kapitalisatiestelsel maar maakt het deel uit van een systeem van solidariteit. Bovendien zouden andere Staten niet ertoe kunnen worden aangezet wederkerigheidsakkoorden met België te sluiten wanneer de onderdanen van die Staten ook zonder dergelijke akkoorden hun pensioenrechten zouden behouden zonder in België te verblijven.

Het verschil in behandeling tussen, enerzijds, de bevoorrechte vreemdelingen, de vluchtelingen en de staatlozen, die het voordeel van hun pensioen behouden, zelfs indien zij in het buitenland verblijven, en, anderzijds, de andere vreemdelingen, die het voordeel van hun pensioen verliezen indien zij België verlaten, is gebaseerd op internationaalrechtelijke normen die de verplichting opleggen om aan de eerst vermelde

categorie van vreemdelingen dezelfde rechten als aan de eigen onderdanen toe te kennen.

Aangaande de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met artikel 14 van hetzelfde Verdrag en met artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, dienen de prejudiciële vragen ontkennend te worden beantwoord.

Ten aanzien van artikel 16 van de Grondwet: artikel 16 GW bepaalt dat niemand van zijn eigendom kan worden ontzet dan ten algemenen nutte, in de gevallen en op de wijze bij de wet bepaald en tegen een billijke en voorafgaande schadeloosstelling. De onteigening biedt de overheid de mogelijkheid om wegens redenen van algemeen nut de beschikking te krijgen over in beginsel onroerende goederen die niet middels de gewone wijzen van eigendomsoverdracht kunnen worden verworven. De in het geding zijnde maatregel, in zoverre hij bepaalde categorieën van vreemdelingen weert van het voordeel van het rust- en overlevingspensioen wanneer zij niet in België verblijven, heeft niets te maken met de eigendomsberoving bedoeld in artikel 16 GW.

Ten aanzien van artikel 191 van de Grondwet wordt gesteld dat artikel 191 van de Grondwet enkel kan zijn geschonden in zoverre de in het geding zijnde bepaling een verschil in behandeling tussen bepaalde vreemdelingen en de Belgen instelt. Aangezien de in het geding zijnde bepaling een verschil in behandeling instelt tussen twee categorieën van vreemdelingen, met name naargelang de vreemdelingen al dan niet hun recht op het uitbetaald krijgen van een rust- en overlevingspensioen wordt ontzegd naar gelang van hun verblijfplaats, kan enkel de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet worden aangevoerd.

Het Hof zegt bijgevolg voor recht dat “Artikel 27 van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, vervangen bij artikel 9 van de wet van 5 juni 1970 ‘tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de pensioenregelingen voor werknemers, arbeiders, bedienden, mijnwerkers en vrijwillig verzekerden en het gewaarborgd inkomen voor bejaarden’ en gewijzigd bij artikel 10 van het koninklijk besluit nr. 415 van 16 juli 1986 ‘tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de werknemerspensioenen’, schendt noch de artikelen 10, 11 en 16 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, alsook met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14 van dat Verdrag, noch artikel 191 van de Grondwet.”

Het RSVZ concludeert dan ook dat de heer Van Winkel als onderdaan van de Republiek Zuid-Afrika woonachtig in deze staat waarmee België geen bilaterale overeenkomst heeft ondertekend inzake het socialezekerheidsstelsel, met inbegrip van de pensioenen, het bedrag van het (voorwaardelijk) rustpensioen voor zelfstandigen dat hem vanaf 1 oktober 2019 wordt toegekend met de beslissing van 6 juni 2019, d.w.z. een jaarlijks brutobedrag van 3.856,46 euro, niet uitbetaald kan krijgen.

Wat het onvoorwaardelijk pensioen als zelfstandige betreft verwijst het RSVZ naar artikel 37 van koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967. Dit artikel stelt:

§ 1. “De personen die geen aanspraak kunnen maken op de uitkeringen voorzien in hoofdstuk II of op de uitbetaling ervan, of voor wie het globaal bedrag van deze uitkeringen lager is dan het pensioen waarvan hierna sprake is, bekomen in de plaats van genoemde uitkeringen, een onvoorwaardelijk pensioen dat bevat:

1° (...);

2° de theoretische renten, bekomen vanaf 1 januari 1976, (en tot 31 december 1980) door de 3/4 of de 3/5, naar gelang het een man of een vrouw betreft, van de opbrengst der bijdrage bestemd voor het stelsel van het rust- en overlevingspensioen, bedoeld in de artikelen 12, § 1, 2°, a en 14, § 2, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen. Deze renten bevatten een theoretische ouderdomsrente voor de onderworpenen en een theoretische overlevingsrente voor de weduwen van de onderworpenen.

3° (de theoretische ouderdoms- en overlevingsrenten verkregen vanaf 1 januari 1981 en tot 31 december 1983, door het vermenigvuldigen met 0,652265 of 0,521813, naargelang het een man of een vrouw betreft, van het gedeelte bestemd voor het stelsel van rust- en overlevingspensioenen dat begrepen is in de bijdrage bedoeld in artikel 12, § 1, 2°, van voornoemd koninklijk besluit nr. 38 en berekend op de bedrijfsinkomsten begreemd tot:

663.101 frank voor het jaar 1981,

711.912 frank voor het jaar 1982,

775.604 frank voor het jaar 1983.

§ 2. De Koning :

1° bepaalt de tarieven op basis waarvan de renten (voorzien in § 1, 2° en 3°), berekend worden;

2° (...);

3° (...);

4° bepaalt tot op welk peil van het indexcijfer der consumptieprijzen het onvoorwaardelijk pensioen wordt aangepast aan de schommelingen van dat indexcijfer;

5° (...);

6° (...);

7° (...);

8° bepaalt in welke gevallen en onder welke voorwaarden de gerechtigden de betaling van het onvoorwaardelijk pensioen kunnen verzaken;

9° bepaalt de modaliteiten van de betaling van het onvoorwaardelijk pensioen door de Federale Pensioendienst, voor rekening van het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen (...)"

Het RSVZ concludeert dus dat het onvoorwaardelijk pensioen wordt toegekend en betaald in plaats van het voorwaardelijk pensioen met ingang van 1 oktober 2019.

De Ombudsman Pensioenen heeft echter een aantal bedenkingen bij de wetgeving en deze rechtspraak.

Ten eerste mist het vereisen van een wederkerigheidsverdrag zeker en vast zijn rechtvaardiging voor landen zonder pensioenstelsel.

Ten tweede mist het vereisen van wederkerigheid eveneens zijn rechtvaardiging voor landen die louter op basis van hun nationale pensioenwetgeving hun pensioen uitbetalen aan Belgen ongeacht waar deze hun verblijfplaats hebben.

Ten derde wijst de Ombudsman naar de aanbeveling nummer 131 van 7 juli 1967 van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO)¹⁰ betreffende invaliditeits- en ouderdomsuitkeringen waar in artikel 26 gesteld wordt dat deze prestaties niet mogen geschorst worden louter omwille van het feit dat de betrokkene aan wie ze zijn toegekend niet op het grondgebied verblijft van de lidstaat die ze heeft toegekend. Deze aanbeveling is echter niet door België goedgekeurd.

Ten vierde wordt opgemerkt dat de gepensioneerde met het probleem van de niet-betalbaarheid van zijn pensioen geconfronteerd wordt net op een moment van zijn leven dat hij niet meer geacht wordt om door te werken te voorzien in zijn levensonderhoud.

Ten vijfde dient opgemerkt te worden dat in de huidige maatschappelijke context van mondialisering en bijgevolg toegenomen mobiliteit van de burgers de pensioenexportbeperkingen achterhaald zijn.

In dit kader dient opgemerkt te worden dat reeds in het Jaarverslag 2000 op pagina 64¹¹ het College van de Ombudsmannen "de vraag ter overweging had genomen of in het in de 21ste eeuw en in een meer en meer gemondialiseerde maatschappij nog langer verantwoord is dat aan een aantal niet-Belgen de

¹⁰ https://www.ilo.org/dyn/normlex/fr/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312469:NO

¹¹ Het Belgisch rustpensioen als werknemer kon destijds niet betaald worden aan een klager die zijn Belgische nationaliteit ingeruild had voor de Australische nationaliteit en die in Australië woonde. Er bestond destijds immers nog geen overeenkomst inzake sociale zekerheid tussen België en Australië.

verblijfsvoorwaarde opgelegd wordt voor de betaling van het pensioen.” Reeds toen werd erop gewezen dat “voor en door deze mensen er immers ten tijde van hun beroepsloopbaan bijgedragen is aan de Belgische sociale zekerheid.”

Daarenboven vindt de Ombudsman dat een pensioen logischerwijze en gelet op de legitimiteit ervan een tegenprestatie en een weerspiegeling zou moeten zijn van de in ons land uitgeoefende beroepsactiviteit en betaalde sociale bijdragen.

Zo zijn de Belgische pensioenen van de overzeese sociale zekerheid -weliswaar berustend op het kapitalisatiestelsel- overal ter wereld betaalbaar.

Ook de ambtenarenpensioenen zijn overeenkomstig de wet van 7 maart 1867 (!) aan ambtenaren overal ter wereld betaalbaar zonder dat ze de toelating hiervoor nodig hebben van de overheid.

Bovendien dient opgemerkt te worden dat in het werknemersstelsel personen die een mijnwerkerspensioen hebben toegekend gekregen dit pensioen uitbetaald krijgen overal ter wereld, zij het maar tot beloop van 80 %¹² van het toegekende pensioenbedrag.

Ten zesde worden de betalingsmodaliteiten van de verschillende pensioenstelsels in België meer en meer geharmoniseerd. We denken hierbij aan de Wet van 11 juli 2018 betreffende de betalingen van pensioenen, toelagen en renten van de overheidssector waarmee de unieke betaling geïntroduceerd wordt die een verdere harmonisering tot stand heeft gebracht tussen de betaling van de werknemers-, de zelfstandigen- en de ambtenarenpensioenen die betaald worden door de FPD.

In dit kader stelt de Ombudsman Pensioenen dan ook de vraag of dit nu niet het ideale moment is om de betalingsvoorwaarden van de pensioenen in de privésector (werknemers en zelfstandigen) en de ambtenarenpensioenen in het buitenland te uniformiseren.

Ten zevende verwijst de Ombudsman Pensioenen naar het arrest van 15 december 2014 van het Hof van Cassatie (over dezelfde persoon als het arrest van het Grondwettelijk Hof van 6 juni 2014 waarnaar het RSVZ verwees) over de uitbetaling van een werknemerspensioen.

In dit arrest van 15 december 2014 werd nagegaan of artikel 27 van het KB nr. 50 van 24 oktober 1967 een schending inhoudt van het gelijkheidsbeginsel verwoord in artikel 14 EVRM juncto artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol. In dit artikel wordt het vermogensrechtelijk karakter van het pensioen beschermd: de gepensioneerde heeft recht op de eerbiediging van zijn eigendom en dat niemand zijn eigendom kan ontnomen worden behalve in het algemeen belang en onder de voorwaarden voorzien in de wet en in algemene beginselen van internationaal recht.

Zoals reeds gesteld kunnen overeenkomstig artikel 27 KB nr. 50 vreemdelingen die niet in België, doch in een land waarmee België een sociaal zekerheidsverdrag heeft afgesloten (bevoorrechte vreemdelingen) het voordeel van de uitbetaling van het Belgisch pensioen behouden. Dit is niet het geval voor de andere vreemdelingen die verblijven in een land waarmee geen wederkerigheidsakkoord is gesloten (niet bevoorrechte vreemdelingen).

Doch artikel 27, 3° van het KB nr. 50 maakt een voorbehoud voor wat er bepaald is in artikel 24 van het KB nr. 50. In dit artikel 24 wordt gesteld dat dit besluit geen afbreuk doet aan de in België geldende bepalingen van de internationale overeenkomsten inzake maatschappelijke zekerheid.

België heeft het Europees Verdrag voor de rechten van de mens ondertekend.

¹² De vermindering van 20 % vertegenwoordigde voor de wetgever het deel van het budget voor pensioenen dat niet berust op repartitie (en bijdrage) en wel op het Staatsbudget.

Artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens stelt dat “Het genot van de rechten en vrijheden die in dit Verdrag zijn vermeld, moet worden verzekerd zonder enig onderscheid op welke grond ook, zoals geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere mening, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of andere status”. Alhoewel een verschil in behandeling wat de betaling van toegekende pensioenen in het buitenland betreft tussen categorieën van buitenlanders niet noodzakelijk in strijd is er wel een zwaarwichtige reden moet zijn die een verschil in behandeling rechtvaardigt.

Het Hof van Cassatie stelde dat in de zin van artikel 14 EVRM een onderscheid discriminerend is als het niet objectief en redelijk verantwoord is, namelijk als het geen legitiem doel nastreeft of als er geen redelijke en evenredigheidsverhouding is tussen de gebruikte middelen en het beoogde doel. De verdragsluitende staten genieten weliswaar een zekere appreciatiemarge om te bepalen of en in welke mate de verschillen in situaties die in andere opzichten analoog zijn dat onderscheid in behandeling rechtvaardigen.

Beide categorieën (niet bevoorrechte vreemdelingen en bevoorrechte vreemdelingen) zijn vergelijkbaar in die zin dat ze beide een activiteit in loondienst in België hebben uitgeoefend waarvoor zij pensioenrechten openen. Beide verblijven zij in het buitenland en hebben niet de Belgische nationaliteit. Het verschil tussen beide vergelijkbare categorieën is objectief: de ene categorie zijn bevoorrechte vreemdelingen, de andere gewone vreemdelingen. Er wordt dan ook een verschil in behandeling tussen twee vergelijkbare categorieën gemaakt wat de uitbetaling van de toegekende pensioenrechten betreft.

Dit verschil in behandeling tussen vreemdelingen uitsluitend op grond van het feit of België met het land waarin de vreemdeling verblijft een sociaal zekerheidsverdrag heeft afgesloten of niet is evenwel enkel met zeer sterke overwegingen verenigbaar met het EVRM.

De vraag rees dus of de wil uitgedrukt in de parlementaire voorbereiding van artikel 27 van het KB nr. 50 om alle lidstaten aan te zetten met België wederkerigheidsakkoorden af te sluiten zo'n zeer sterke overweging betreft die de opschorting verantwoordt van de betaling aan vreemde werknemers die op het grondgebied verblijven van een staat waarmee België geen dergelijke overeenkomst gesloten heeft.

Het Hof van Cassatie kwam in zijn arrest van 15 december 2014 tot de conclusie dat dit niet het geval was.

In de rechtsleer wordt onder andere verwijzend naar dit arrest van het Hof van Cassatie gepleit om de Belgische pensioenen overal ter wereld betaalbaar te stellen.

Zo schrijft Jean-François Neven: “Het blijft gelet op de rechtszekerheid wenselijk dat de wetgeving snel in overeenstemming gebracht wordt met het arrest van het Hof van Cassatie”¹³.

Professor Van Limberghen concludeert in het artikel “Betaling van Belgische pensioenen in het buitenland onafwendbaar”¹⁴, waaruit de Ombudsman een aantal van zijn argumenten geput heeft ter staving van zijn stelling, het volgende: “Het Hof van Cassatie beschouwt zonder enige aarzeling, samen met de Brusselse arbeidsgerechten, de wil van de wetgever om andere landen ertoe aan te zetten met België wederkerigheidsakkoorden te sluiten niet als een zeer sterke overweging die de schorsing van pensioen van buiten België verblijvende buitenlanders kan rechtvaardigen.

Intussen maken de betwiste wetbepalingen nog steeds deel uit van onze geldende wetgeving. Internationale en Europese normen die deel uitmaken van onze rechtsorde perken de mogelijkheid om de discriminatie te herstellen door de bevoordeelde groep gelijk te benadelen danig in. (...) De wetgever neemt nu beter zelf de pen ter hand om de laatste pagina in de kroniek van de aangekondigde dood te schrijven”.

¹³ J.-F. NEVEN, “Migrants âgés : sécurité sociale et choix du pays de résidence”, Rev. Dr. Etr. 2014, afl 180, 551-553

¹⁴ G. VAN LIMBERGHEN, “Betalingen van Belgische pensioenen”, J.T.T. 2015, afl. 1231, 457-465

Professor Van Limberghen stelt tevens¹⁵ dat de budgettaire beperking van de Belgische pensioenverzekeringen niet uitsluitend op bepaalde categorieën van vreemdelingen mag afgewenteld worden.

Ten achtste merkt de Ombudsman nog op dat naast de vreemdelingen die verblijven in een land waarmee België een wederkerigheidsovereenkomst heeft gesloten ook vluchtelingen en staatlozen het voordeel van de betaling van het Belgisch werknemers- en zelfstandigenpensioen behouden indien zij in het buitenland verblijven, dit ook in een land waarmee België geen sociaal zekerheidsverdrag heeft afgesloten.

Voor de werknemerspensioenen heeft de Koning in artikel 65, § 1 van het KB van 22 december 1967 nog gebruik gemaakt van de mogelijkheid die in artikel 27 KB nr. 50 voorzien is om te bepalen voor welke gerechtigden van vreemde nationaliteit en in welke gevallen de verplichting om in België te verblijven teneinde het werknemerspensioen betaalbaar te kunnen stellen niet vereist is.

Bovendien kunnen internationale overeenkomsten, verordeningen of akkoorden werknemers van een andere nationaliteit met Belgen gelijkstellen. Dit geldt voor alle onderdanen van de Europese Economische ruimte en tevens voor derdelanders van buiten de Europese Economische ruimte die legaal verblijf hebben in de Europese Economische ruimte door een vergunning om op het grondgebied van de Europese Economische ruimte te verblijven.

Ook voor onderdanen van derde landen met een hooggekwalificeerde baan, seizoenarbeiders en personen overgeplaatst binnen een onderneming als leidinggevende, specialist of stagiair-werknemer kan hun pensioen overal ter wereld betaalbaar gesteld worden. Deze laatste uitzonderingen zijn aan artikel 65 KB 21 december 1967 toegevoegd in het kader van de omzettingen van EG-Richtlijnen van de Raad¹⁶.

Volgens de Ombudsman Pensioenen toont het systematisch verder maken van uitzonderingen aan dat het principe het pensioen niet overal ter wereld betaalbaar te stellen niet meer gerechtvaardigd is gezien de huidige arbeidsmobiliteit.

In dit kader merkt de Ombudsman Pensioenen ook op dat bepaalde landen louter op grond van hun nationaal recht pensioenen aan Belgen uitbetalen zonder rekening te houden met hun woonplaats. De onderdanen van dergelijke landen bevinden zich in dezelfde situatie als onderdanen van landen waarmee België een wederkerigheidsovereenkomst heeft gesloten. In dergelijke gevallen mist de verblijfsvoorwaarde volgens de Ombudsman absoluut zeker zijn rechtvaardiging.

En last but not least, als bepaalde landen (regimes) niet bepalen dat hun burgers geen pensioen kunnen krijgen als zij hun grondgebied verlaten en daarmee op hen een ultieme druk uitoefenen wanneer zij met pensioen gaan om het land niet te verlaten, is er dan geen reden om aan te nemen dat de graad van ontwikkeling van een samenleving en de kwaliteit van haar democratie juist aan de mogelijkheid om het pensioen overal ter wereld te betalen afgemeten worden?

Gelet op het feit dat pensioenen logischerwijze en gelet op de legitimiteit ervan een tegenprestatie en een weerspiegeling zijn van de in ons land uitgeoefende beroepsactiviteit en betaalde sociale bijdragen beveelt de Ombudsman Pensioenen aan de wetgeving aan te passen zodat de werknemers- en zelfstandigenpensioenen overal ter wereld betaalbaar zijn ongeacht de nationaliteit van de gepensioneerde (zoals al het geval is voor de Belgische pensioenen van de openbare sector sinds de wet van 7 maart 1867!).

15 G. VAN LIMBERGHEN, "Zelfstandigenpensioen: een halve eeuw in de achtervolging", T.S.R. 2007, 426-429

16 De uitzonderingen in het derde lid voorziet in de gedeeltelijke omzetting van:

1° Richtlijn 2009/50/EG van de Raad van 25 mei 2009 betreffende de voorwaarden voor toegang en verblijf van onderdanen van derde landen met het oog op een hooggekwalificeerde baan; 2 Richtlijn 2011/98/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende één enkele aanvraagprocedure voor een gecombineerde vergunning voor onderdanen van derde landen om te verblijven en te werken op het grondgebied van een lidstaat, alsmede inzake een gemeenschappelijk pakket rechten voor werknemers die legaal in een lidstaat verblijven; 3 Richtlijn 2014/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de voorwaarden voor toegang en verblijf van onderdanen van derde landen met het oog op tewerkstelling als seizoenarbeider; 4 Richtlijn 2014/66/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende de voorwaarden voor toegang en verblijf van onderdanen van derde landen in het kader van een overplaatsing binnen een onderneming.

3. Sporadisch onmogelijk tijdig vast te stellen wanneer iemand in België vervroegd met pensioen kan gaan na woonst op jonge leeftijd in Nederland en nadien tewerkstelling in België

De toegang tot het vervroegd pensioen in België is afhankelijk van het bereiken van een bepaalde leeftijd in combinatie met een loopbaanduur. Zo kan men met een lange loopbaan van 44 jaar op de leeftijd van 60 jaar met pensioen in België. Voor de loopbaanduur wordt tevens rekening gehouden met de periodes die pensioenrechten openen in het buitenland. In Nederland wordt voor de jaren vanaf 2022 jaarlijks, 5 jaar van tevoren, zowel de pensioenleeftijd als de aanvangsleeftijd vanaf wanneer men pensioenrechten opent vastgesteld rekening houdend met de gemiddelde levensverwachting. De Belgische Ombudsman Pensioenen merkt op dat er sporadisch gevallen zullen komen waarbij voor een gepensioneerde die op jonge leeftijd in Nederland woonde en nadien in België tewerkgesteld was de vroegst mogelijke pensioendatum in België pas met 100 % zekerheid kan vastgesteld worden nadat deze reeds verstreken is. Dit ingevolge het feit dat de aanvangsleeftijd vanaf wanneer men pensioenrechten opent in Nederland te laat wordt vastgesteld (wordt pas 5 jaar op voorhand vastgesteld: zo wordt voor pensioenen die in Nederland ingaan in 2022 de leeftijd vastgesteld op 1 januari 2017) om tijdig te bepalen wat de vroegst mogelijke pensioeningangsdatum in België is. De Ombudsman Pensioenen roept de wetgever op dit harmonisatieprobleem juridisch te analyseren.

Eindeloopbaanproblematiek als één geheel beschouwen en een gecoördineerd antwoord verstrekken het meest wenselijk voor de burger: overgang van stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (brugpensioen) (RVA) of vervroegd pensioen (FPD, RSVZ, Ethias) naar pensioen: weet u wanneer u waar moet zijn?

Suggestie aan de pensioendiensten

De Ombudsman Pensioenen stelt vast dat het “stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag” en het “vervroegd pensioen” twee concepten zijn die door verschillende toekomstig gepensioneerden door elkaar gebruikt worden. Dit is zeer begrijpelijk daar het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag tot voor enkele jaren “brugpensioen” heette. Nog minder gepensioneerden weten dat het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag tot de bevoegdheid van de RVA behoort en het vervroegd pensioen tot de bevoegdheid van de FPD, het RSVZ of Ethias. Ze kloppen dan ook vaak bij de verkeerde dienst aan met hun vragen. De Ombudsman Pensioenen suggereert dan ook aan de pensioendiensten bij het beantwoorden van klachten over de weigering om vervroegd met pensioen te kunnen gaan hiermee rekening te houden. Indien nodig dient men dit verschil uit te leggen en niet te aarzelen om betrokkene snel genoeg door te verwijzen naar de RVA. Voor de toekomstig gepensioneerden zou de eindeloopbaanproblematiek als één geheel beschouwen en een gecoördineerd antwoord verstrekken tussen beide diensten het meest wenselijk zijn.

De feiten

Mijnheer Jacobus Van Der Aa, die in Breda geboren is op 3 december 1960, woont momenteel in de Nederlandse grensgemeente Eede (Zeeland).

Een deel van zijn carrière is hij werkzaam geweest in België (in 1984 144 arbeidsdagen en 18 gelijkgestelde dagen, in 1985 50 dagen en vanaf 1989 tot en met heden).

Momenteel is hij werkzaam in België in een houtbuigerij. Niet dat hij niet meer fysiek in de mogelijkheid is om te werken, doch het gaat hem wat slechter af: hij heeft al een tijdje een aantal fysieke kwaaltjes van het werken (pijn aan zijn been en zijn rechterhand door het kneedwerk dat hij verricht achter een werkbank).

Hij had gehoopt in België op 56-jarige leeftijd te kunnen stoppen met werken en zoals hij het zelf verwoordt “met pensioen te kunnen gaan.”

Betrokkene kent zoals zovelen niet het verschil tussen “pensioen” en “werkloosheid met bedrijfstoelag” (vroeger “brugpensioen” genaamd).

Hij krijgt de melding dat hij niet voldoet aan het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag op 56 jarige leeftijd.

Na de ontvangst hiervan dient betrokkene op 57-jarige leeftijd in België een aanvraag in om vervroegd met pensioen te kunnen gaan op 1 februari 2019 (= op 59 jarige leeftijd). Dit wordt hem geweigerd met als motivatie: “u heeft onvoldoende loopbaan jaren of u heeft de vereiste leeftijd niet”. “U bewijst op de ingangsdatum 41 zulke loopbaan jaren.”. “Er kan u na 1 januari 2019 een vervroegd rustpensioen als werknemer worden toegekend als u op het eind van de maand vóór de ingangsdatum • 60 jaar bent en 44 loopbaan jaren bewijst of • 61 jaar bent en 43 loopbaan jaren bewijst of • 63 jaar bent en 42 loopbaan jaren bewijst.” Verder wordt er nog gewag gemaakt van een aantal bijzondere mogelijkheden van vervroegde pensionering.

Bedenkingen

In casu is het voor een pensioenspecialist duidelijk dat betrokkene nog niet de minimumleeftijd bereikt had om vervroegd met pensioen te kunnen gaan.

Voor betrokkene is dit echter niet zo duidelijk. Hij dient een klacht in bij de FPD -en dus niet bij de RVA- met de melding dat hij twee jaar geleden zijn “vervroegd pensioen” had aangevraagd -betrokkene bedoelde het “stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag”- gezien hij 56 jaar werd en een loopbaan van 43 jaar nachtdienst achter de rug had. Betrokkene meldde in zijn klacht bij de FPD dat hij toen te horen gekregen had dat hij twee jaar langer moest werken, doch dit bleek niet voldoende.

De klachtendienst van de FPD legde duidelijk aan betrokkene uit dat hij met pensioen kan gaan in België vanaf 60 jaar indien hij een loopbaan heeft van 44 jaren, dat er geen uitzondering is voor nachtwerk en dat hij ten vroegste met pensioen kan gaan vanaf 1 mei 2021.

Doch de klachtendienst spreekt met geen woord over de weigering van de werkloosheid met bedrijfstoelag. Op deze manier is de verwarring bij betrokkene niet opgeklaard. Hij dient dan ook een klacht in bij de Ombudsman Pensioenen.

Hij schrijft in zijn klacht “ik word van het kastje naar de muur gestuurd”, “ik heb zes verschillende personen gehad die me telefonisch te woord hebben gestaan maar nu weet ik nog altijd niet wanneer ik met pensioen kan gaan”. “Iedere keer dat ik mijn pensioen aanvraag moet ik twee jaar langer werken.”

De Ombudsman moet vaststellen dat elke federale overheidsdienst enkel bevoegd is om informatie te

verstrekken over de activiteiten die tot zijn bevoegdheidsdomein behoren.

Het antwoord van de klachtendienst van de FPD is gelet op de in het dossier aanwezige loopbaangegevens dus correct. Dit te meer daar betrokkene met geen woord repte over werkloosheid met bedrijfstoeslag. Dat de argumentatie die betrokkene inriep om zijn klacht te staven termen bevatte die afkomstig waren uit het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag voor nachtarbeid, met name de termen “nachtarbeid”, “56 jaar” (zijnde één van de toekenningsvoorwaarden voor de vroegere leeftijden), werd uit het oog verloren. Door de klacht niet in een ruimer kader te plaatsen (enkel te beantwoorden vanuit het bevoegdheidsdomein van de FPD) en niet door te verwijzen naar de RVA, bekwam betrokkene dan ook geen voldoening. Dit leidde ertoe dat hij een klacht indiende bij de Ombudsdienst Pensioenen.

De Ombudsman Pensioenen heeft dan ook ten eerste bij de behandeling van de klacht het verschil tussen het vervroegd pensioen en het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag uitgelegd. Tevens werd aan betrokkene meegedeeld welke overheidsdienst voor deze materies bevoegd is. Het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag behoort tot de bevoegdheid van de RVA en het vervroegd pensioen in casu tot de bevoegdheid van de FPD.

Gaan we nu dieper in op de weigering om het pensioen vervroegd toe te kennen.

Om na te gaan of iemand vervroegd met pensioen kan gaan hanteert de wetgever een combinatie van leeftijdsvoorwaarde met loopbaanvoorwaarde (“voldoende kilometers op de teller hebben” om het in wielertermen te zeggen: voor een gepensioneerde dus voldoende lang gewerkt [of periodes die daarmee gelijkgesteld worden zoals werkloosheidsperiodes, ziekteperiodes, een korte onderbreking van de loopbaan om een jong kind op te voeden, ...]). Om na te gaan of de loopbaan voldoende lang is tellen niet enkel periodes uit België mee maar ook periodes uit het buitenland. Voor de heer Van Der Aa komen derhalve periodes uit België en in Nederland in aanmerking.

Op grond van artikel 4, § 2, eerste lid van het KB van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenen is een vervroegde pensionering “onderworpen aan de voorwaarde dat de belanghebbende een loopbaan bewijst van een bepaald aantal kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend krachtens dit besluit, (...) of iedere buitenlandse regeling waarop de Europese verordeningen betreffende sociale zekerheid of een door België gesloten overeenkomst betreffende sociale zekerheid van toepassing is.”

Artikel 4 § 2, tweede lid stelt: “De in het eerste lid bedoelde kalenderjaren worden, naar gelang het geval, in aanmerking genomen op voorwaarde dat:

1° in de regeling voor zelfstandigen:

- de jaren gelegen vóór 1957 recht kunnen openen op pensioen;
- de jaren gelegen na 1956 tenminste twee kwartalen omvatten die recht kunnen openen op pensioen;

2° in de werknemersregeling en in de andere regelingen de pensioenrechten betrekking hebben op een tewerkstelling die overeenstemt met ten minste (één derde) van een voltijdse arbeidsregeling. Wanneer de tewerkstelling niet het volledige kalenderjaar omvat, is aan deze voorwaarde voldaan indien voor het kalenderjaar tenminste het equivalent van de vermelde minimumduur van tewerkstelling wordt bewezen.”

Daarnaast is er artikel 6 van de Verordening 883/2004 dat stelt: “Tenzij in deze verordening anders bepaald, houdt het bevoegde orgaan van een lidstaat waarvan de wetgeving:

het verkrijgen, het behoud, de duur of het herstel van het recht op prestaties, de toepassing van een wetgeving,

of

de toegang tot of de ontheffing van de verplichte, vrijwillig voortgezette of vrijwillige verzekering, afhankelijk stelt van de vervulling van tijdvakken van verzekering, van werkzaamheden in loondienst, van werkzaamheden anders dan in loondienst of van wonen, voor zover nodig, rekening met de overeenkomstig

de wetgeving van een andere lidstaat vervulde tijdvakken van verzekering, van werkzaamheden in loondienst, van werkzaamheden anders dan in loondienst of van wonen, alsof die tijdvakken overeenkomstig de door dat orgaan toegepaste wetgeving zijn vervuld.”

De vraag rijst: moet ofwel de periode van de tewerkstelling in Nederland ofwel de tijdsperiode van pensioenrechten in Nederland in aanmerking genomen worden om te kijken of iemand in België vervroegd met pensioen mag gaan? Of een combinatie van beide?

Voor de Ombudsman Pensioenen is de tekst van artikel 4 van het KB van 23 december 1996 -die taalkundig geen correct Nederlands is- dubbelzinnig geformuleerd om hierop met uitsluitend een antwoord te geven.

Wel is het voor de Ombudsman Pensioenen duidelijk dat wil men op een vlotte manier de toegang tot het vervroegd pensioen kunnen vaststellen, en wil men niet ingaan tegen (de geest van) de Verordening 883/2004, de loopbaangegevens zoals deze beschikbaar zijn in het buitenland overnemen de meest aangewezen werkwijze is.

Dit is ook wat bedoeld wordt in artikel 6 van de Verordening 883/2004. Dit wordt trouwens bevestigd in punt 4 van het besluit nr. H6 van 16 december 2010 van de Administratieve Commissie van de EU betreffende de toepassing van bepaalde beginselen inzake de samentelling van tijdvakken ingevolge artikel 6 van Verordening (EG) nr. 883/2004.

Wij citeren letterlijk: “Het is noodzakelijk om te garanderen dat bij de toepassing van het beginsel van samentelling van tijdvakken, zoals opgenomen in artikel 6 van Verordening (EG) nr. 883/2004, tijdvakken van verzekering die als zodanig zijn gecommuniceerd door een lidstaat, worden geaccepteerd door de ontvangende lidstaat zonder dat de waarde ervan in twijfel wordt getrokken.”

Doch vermits in Nederland de Algemene Ouderdomswet (AOW) wordt toegekend op basis van woonst, strookt het in aanmerking nemen van pensioenverzekeringsperiodes voor de AOW niet met de filosofie van de Belgische wetgeving om mensen langer te doen werken. In Nederland is men immers op basis van woonst reeds vaak rond de leeftijd van 17/18 jaar verzekerd voor de AOW (zelfs wanneer men dan nog studeert), zodat de studieperiode van iemand die in Nederland woont zal meetellen om te kijken of iemand vervroegd in België op pensioen kan gaan, daar waar een studieperiode van iemand die in België woont niet meetelt om te kijken of iemand in België vervroegd met pensioen kan gaan.

Een student van de KU Leuven, de heer Thomas Van Roeyen, bestudeerde de wijze waarop artikel 4 van het KB van 23 december 1996 toegepast wordt onder leiding van de Ombudsman Pensioenen in het kader van het project PrakSis – een project dat door de KU Leuven wordt ingericht ter vervanging van de Masterproef en dat als doel heeft een student kennis te laten maken met de juridische praktijk en waarbij de student actief meewerkt om een probleem ingebed in de sociale zekerheid op te lossen.

Thomas Van Roeyen persoonlijk kwam tot een andere dan de hogervermelde conclusie, met name dat rekening houden met de jaren AOW-verzekering niet in overeenstemming is met de letterlijke bewoording van artikel 4 van het KB van 1996 dat een “loopbaan” vereist. Een loopbaan is immers “een geheel van functies die iemand gedurende zijn leven bekleed heeft”. Dit duidt dus op een “tewerkstelling”. Ook deze argumentatie is verdedigbaar.

Hoe verloopt de toepassing van dit artikel in de praktijk in het geval van de heer Van Der Aa?

Vooreerst stelt de FPD dat ze de door Nederland in aanmerking genomen verzekerde woontijdvakken die pensioenrechten openen voor de AOW in aanmerking neemt.

Om de vroegst mogelijke pensioendatum (P-datum in het vakjargon genoemd) vast te stellen vroeg de FPD via de geijkte Europese verbindingsdocumenten (E-documenten) inlichtingen aan de Sociale

Verzekeringsbank (SVB) in Nederland (de SVB berekent in Nederland het AOW-pensioen).

De SVB deelde op 7 juni 2018 aan de FPD als verzekeringstijdvakken van de heer Van Der Aa op het document E205 NL (verbindingsformulier met de verzekeringstijdvakken in Nederland) de periode van 3 maart 1978 tot en met 6 juli 1984 en van 1 maart 1986 tot en met 29 november 1989 mee. Immers de periode voor 3 maart 1978 wordt volgens de SVB niet in aanmerking genomen voor de berekening van zijn AOW-uitkering.

Het maximumpensioen wordt in Nederland immers toegekend na 50 jaar verzekeringstijdvakken. Daarom telt men, om de verzekeringstijdvakken die in aanmerking kunnen genomen worden voor de AOW vast te stellen, vanaf de Nederlandse AOW-leeftijd 50 jaar terug (aanvangsleeftijd).

Wat de AOW-pensioenleeftijd in Nederland betreft dient opgemerkt te worden dat tot begin jaren 2000 deze vastgesteld was op 65 jaar. Onder druk van de toenemende levensverwachting en de economische crisis van 2007 werd in Nederland beslist om deze leeftijd stelselmatig op te trekken. Volgens de wetgeving ten tijde van de klacht zou de pensioengerechtigde leeftijd in Nederland in 2021 67 jaar bedragen. In de daaraan voorafgaande jaren zou de pensioenleeftijd een stapsgewijze verhoging kennen van 65 tot 67 jaar. Bijgevolg zouden de pensioengerechtigde leeftijd en de aanvangsleeftijd van de referteperiode waarvoor men pensioenrechten krijgt in Nederland de volgende zijn:

- a. vóór 1 januari 2013: 65, respectievelijk 15 jaar;
- b. in 2013: 65 jaar en één maand, respectievelijk 15 jaar en één maand;
- c. in 2014: 65 jaar en twee maanden, respectievelijk 15 jaar en twee maanden;
- d. in 2015: 65 jaar en drie maanden, respectievelijk 15 jaar en drie maanden;
- e. in 2016: 65 jaar en zes maanden, respectievelijk 15 jaar en zes maanden;
- f. in 2017: 65 jaar en negen maanden, respectievelijk 15 jaar en negen maanden;
- g. in 2018: 66 jaar, respectievelijk 16 jaar;
- h. in 2019: 66 jaar en vier maanden, respectievelijk 16 jaar en vier maanden;
- i. in 2020: 66 jaar en acht maanden, respectievelijk 16 jaar en acht maanden;
- j. in 2021: 67 jaar, respectievelijk 17 jaar

Vanaf 2022 zou de verhoging van de AOW-leeftijd gebeuren in functie van de levensverwachting. Deze verhoging treedt in werking vijf jaar na de vaststelling. De eerste verhoging kwam er in 2017: de pensioenleeftijd voor 2022 steeg naar 67 jaar en 3 maanden.

Voor 2023 en 2024 zou er echter geen verhoging plaatsvinden omdat de regering vastgesteld had dat de levensverwachting onvoldoende gestegen was. Voor de jaren 2023 en 2024 zou de pensioenleeftijd dus 67 jaar en 3 maanden gebleven zijn.

Kortom in Nederland kon de exacte pensioenleeftijd voor betrokkene nog niet vastgesteld worden. Dit kan maar 5 jaar op voorhand.

Voor het meedelen van de verzekeringstijdvakken heeft de SVB op 7 juli 2018 als Nederlandse AOW-leeftijd voor betrokkene 3 maart 2028 genomen, zijnde 67 jaar en 3 maanden. Dit is de AOW-pensioenleeftijd volgens de wetgeving zoals van toepassing in 2022, zijnde de laatste pensioenleeftijd in de toekomst die definitief is vastgesteld op het moment van het meedelen van de gegevens aan de FPD (7 juni 2018).

Kortom, het betreft een schatting van de AOW-leeftijd van betrokkene. Niettemin antwoordde de SVB op 12 maart 2019 aan de FPD zonder enige nuance te maken: "De heer Van Der Aa bereikt op 3 maart 2028 zijn Nederlandse pensioenleeftijd."

Op 7 juli 2018 betekende dit dat de heer Van Der Aa in Nederland enkel voor verzekeringstijdvakken gelegen tussen de aanvangsleeftijd 17 jaar en 3 maanden (3 maart 1978) en de pensioenleeftijd 67 jaar en 3 maanden (3 maart 2028) een AOW zou bekomen. De pensioenleeftijd in Nederland voor betrokkene is 3 maart 2028.

De referteperiode vangt 50 jaar eerder aan, met name op 3 maart 1978.

Zoals gesteld zou -althans volgens de wetgeving van kracht tijdens de behandeling van de klacht- de pensioenleeftijd vanaf 2022 verhogen met de levensverwachting. Dit betekent dat op het ogenblik dat de heer Van Der Aa zijn pensioen in Nederland kan bekomen de verzekeringstijdvakken wellicht niet meer dezelfde zijn als deze die aan de FPD meegedeeld werden door de Sociale Verzekeringsbank, dit louter omdat de pensioenleeftijd ondertussen verhoogd werd.

Meer nog, op het moment van het onderzoek van de pensioenaanvraag (deze aanvraag kan ten vroegste één jaar voor de gewenste ingangsdatum ingediend worden) is het zowel mogelijk dat de pensioenleeftijd in Nederland hoger of lager is dan 67 jaar en 3 maanden.

Dit zal tot gevolg hebben dat het mogelijk is dat de SVB -indien de FPD dit op het moment van het onderzoek van de pensioenrechten zou opvragen- andere verzekeringstijdvakken zou meedelen. Het zou dus kunnen dat de aanvangsdatum van de verzekeringsperiode in Nederland later of vroeger ligt dan de momenteel toegekende aanvangsdatum. Dit kan dus ook op dat moment een invloed hebben op exacte de P-datum voor de Belgische pensioenrechten.

Daarenboven is er in Nederland in 2019 een wetsvoorstel ingediend om de verhoging van de AOW-leeftijd te temporiseren zodanig dat de leeftijd van 67 jaar pas in 2024 zal bereikt worden. Het Nederlandse kabinet heeft immers in overleg met de sociale partners in het Principeesakkoord van 5 juni 2019 afgesproken dat de AOW-leeftijd vanaf 2020 minder snel zal worden verhoogd.

Het Nederlandse kabinet is met de sociale partners overeengekomen dat de AOW-leeftijd in 2020 en 2021 op 66 jaar en 4 maanden zal blijven staan zodat sociale partners in de gelegenheid zijn om op sectoraal niveau afspraken te maken over vervroegd uittreden.

Vervolgens zal de AOW-leeftijd in 2022 stijgen naar 66 jaar en 7 maanden en in 2023 naar 66 jaar en 10 maanden. In 2024 wordt de AOW-leeftijd 67 jaar. Dit deel van het wetsvoorstel is reeds aangenomen door de Tweede en Eerste kamer.

Vanaf 2025 is het de bedoeling dat de ontwikkeling van de AOW-leeftijd voor 2/3de te koppelen aan de resterende levensverwachting op 65 jaar. Op basis van een prognose van het Nederlands Centraal Bureau voor de statistiek (CBS) zou de AOW-leeftijd in 2025 op 67 jaar blijven. De 2/3de koppeling moet nog wet in de wet vastgesteld worden.

Het Nederlandse Centraal bureau voor de statistiek (CBS) heeft op 1 november 2019 de raming van de gemiddelde resterende levensverwachting op 65-jarige leeftijd voor 2025 en 2031 bekendgemaakt. Het CBS gaat in de nieuwe prognoses uit van een gemiddelde resterende levensverwachting op 65-jarige leeftijd van 20,75 jaar in 2025 en van 21,43 jaar in 2031.

Op grond van artikel 7^a, tweede lid, van de Algemene Ouderdomswet, zoals dit geldt met ingang van 1 januari 2020 en op basis van de CBS-prognose voor 2025 wordt de AOW-leeftijd vastgesteld op 67 jaar en 3 maanden. De betreffende mededeling hierover zal in de Staatscourant worden gepubliceerd.

Ook dit heeft een impact op de aanvangsdatum (50 jaar voor pensioenleeftijd) van de berekening van het AOW en dus ook op de vroegst mogelijke pensioendatum in België.

Bijgevolg is het bijna zeker dat een aantal gepensioneerden met een loopbaan in zowel België als Nederland een foutieve P-datum gecommuniceerd hebben gekregen.

Tabel 1: AOW-leeftijd in maanden van voor en na het Principeesakkoord:

AOW-leeftijd voor Principeesakkoord		AOW-leeftijd na Principeesakkoord
2018	66 jaar	66 jaar
2019	66 jaar en 4 maanden	66 jaar en 4 maanden
2020	66 jaar en 8 maanden	66 jaar en 4 maanden
2021	67 jaar	66 jaar en 4 maanden

Samenvattend kan gesteld worden dat indien de exacte tijdsperiode die pensioenrechten in Nederland opent (referteperiode van AOW-verzekering) in aanmerking moet genomen worden om te kijken of iemand in België vervroegd met pensioen mag gaan, men in België niet steeds tijdig kan bepalen of iemand al dan niet vervroegd met pensioen kan gaan.

Men kan immers met een lange loopbaan van 44 jaar op de leeftijd van 60 jaar met pensioen in België. De aanvangsleeftijd vanaf wanneer men in Nederland pensioenrechten opent wordt dan te laat vastgesteld (5 jaar op voorhand) om tijdig te bepalen wat de vroegst mogelijke pensioeningangsdatum in België is.

Rekening houdende met de verzekeringstijdvakken in België en de door de SVB meegedeelde verzekeringstijdvakken (lees de geschatte verzekeringstijdvakken in Nederland, ook al werden die op nogal affirmatieve wijze meegedeeld door de SVB) werd de P-datum in België van de heer Van Der Aa op 1 mei 2021 vastgesteld.

Gezien een tewerkstelling gedurende een bepaald jaar -men telt immers per jaar- pas in aanmerking genomen wordt als loopbaanjaar om vervroegd met pensioen te kunnen indien de tewerkstelling 104 dagen bedraagt, heeft het wijzigen van de AOW-verzekeringperiodes in Nederland niet altijd een verandering van de P-datum tot gevolg. Al is het natuurlijk wel mogelijk.

De heer Van Der Aa vindt het logisch dat elke tewerkstelling in Nederland (dus ook een tewerkstelling voor de woonstreferteperiode die in Nederland pensioenrechten opent) zou meetellen om na te gaan of hij in België vervroegd met pensioen kon gaan. Daarom meldde hij reeds voor 3 maart 1978 gewerkt te hebben in Nederland bij een banketbakkerij-tearoom, met name van 1974 tot 1984.

Gelet op de conclusie van de heer Van Roeyen dat artikel 4 van het KB van 1996 een voldoende lange "loopbaan" (zijnde "een geheel van functies die iemand gedurende zijn leven bekleed heeft"), wat op een "tewerkstelling duidt, vereist om in België vervroegd met pensioen te kunnen gaan, rees de vraag of de jaren 1974 tot 1984 al dan niet in aanmerking kunnen komen voor de loopbaanduur om vervroegd in België met pensioen te kunnen gaan. En zo deze periode van tewerkstelling in Nederland in aanmerking komt, op welke wijze het bewijs van deze tewerkstelling in Nederland moet geleverd worden.

Naast de verzekeringstijdvakken voor de AOW erkent de FPD dat *een bewezen effectieve tewerkstelling in het buitenland niet mag uitgesloten worden van het recht op vervroegd pensioen*.

De FPD antwoordde op 24 augustus 2018 aan de Ombudsdienst Pensioenen: "Als de SVB bevestigt dat betrokken personen aan het werk waren dan is dat voldoende om die tijdvakken in aanmerking te nemen voor het bepalen van opening recht, het intern recht als de vaststelling van het theoretisch pensioen. Als uit officiële documenten van het buitenlands pensioenorganisme (voorgelegd door betrokkene of gevraagd door FPD) blijkt dat er een voldoende effectieve tewerkstelling was, zal deze tewerkstelling meegeteld worden om de vervroeging te bepalen."

Op 27 augustus 2018 vroeg de FPD het "formulier 367 ABV" (=document met als titel "grensarbeiderstijdvakken") op bij de SVB.

Op 25 september 2018 antwoordde de SVB dat het werktijdvak dat vermeld moet worden op het formulier 367 ABV van de heer Van Der Aa zich uitstrekte van 1 maart 1986 tot en met 29 november 1989.

Het opvragen van het “formulier 376 ABV” was dus een slag in het water. Deze periode stond immers al vermeld op het document E205 NL dat op 7 juni 2018 reeds aan de FPD was overgemaakt.

Op 4 oktober 2018 vroeg de FPD aan de SVB de Nederlandse loopbaan opnieuw te onderzoeken voor de jaren 1974 tot 1978.

Op 30 oktober 2018 antwoordde de SVB dat het bij hen niet bekend is of de heer Van Der Aa werkzaam was in de periode van 1974 tot 1978.

Ook contact van de Ombudsman Pensioenen met de SVB leert dat de SVB voor de periode dat een persoon die destijds in Nederland woonde niet over informatie beschikt betreffende de al dan niet tewerkstelling in Nederland. Dit is logisch vermits de SVB deze gegevens niet nodig heeft om de AOW te berekenen. De SVB beschikt wel voor personen die buiten Nederland woonden maar in Nederland werkten over de registratie van deze tewerkstelling vermits ze deze informatie wel nodig heeft om de pensioenrechten te berekenen.

Zich baserend op deze informatie vroeg de Ombudsman Pensioenen aan de FPD of het door de SVB laten bevestigen dat iemand in Nederland aan het werk was teneinde tijdvakken in aanmerking te nemen voor het bepalen van de opening van het recht wel in alle gevallen (met name voor iemand die in Nederland woonde en werkte buiten de referteperiode die pensioenrechten opent op basis van woonst) opportuun was.

De FPD deed in reactie hierop navraag bij de SVB -de SVB die de informatie verstrekt aan de Ombudsman Pensioenen bevestigde- en antwoordde aan de Ombudsman: “De SVB kan dus inderdaad niet altijd probleemloos bevestigen of iemand die in Nederland woonde ook in Nederland werkzaam was. Die gegevens ontbreken dus. De klant zal bijgevolg zelf met bewijsstukken moeten komen zoals bewijsstukken van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) dat verantwoordelijk is voor de landelijke uitvoering van de werknemersverzekeringen en voor de arbeidsmarkt- en gegevensdienstverlening (polisadministratie), van het bedrijfspensioenfonds maar ook originele arbeidsovereenkomsten of originele ontslagbrieven die de FPD ter bevestiging voorlegt aan de SVB.”

Wel had de SVB aan de FPD gemeld dat in de verre toekomst dit probleem zou verdwijnen daar “tegenwoordig daarenboven een algemene registratie (basisregistratie personen) van alle personen woonachtig in Nederland gevoerd wordt door de SVB. Hiervoor worden gegevens aangeleverd door het UWV, gemeenten, belastingdienst over woon-, werk- en uitkeringstijdvakken.”

Mijnheer Van Der Aa ging op zoek naar bewijzen en bekwam van zijn voormalige werkgever volgende verklaring gedateerd op 12 december 2018: “Bij deze verklaar ik dat mijnheer Van Der Aa bij mij gewerkt heeft vanaf september 1974 tot 1984. De eerste jaren werkte hij 4 dagen in de week en ging hij één dag in de week naar school”.

In reactie hierop antwoordde de FPD: “Wij hebben zowel bij de SVB als bij Bureau voor Belgische Zaken (verder BBZ) navraag gedaan naar uw periode van tewerkstelling van vóór 03-03-1978.

Echter, zij zetten slechts de tijdvakken op de E205 vanaf 50 jaar vóór de ingangsdatum van het AOW.

Wat betreft uw bewijsstuk: Op naam van deze werkgever, banketbakkerij-tearoom, kan BBZ in uw dossier alleen een loonbelastingkaart over 1984 terugvinden. In dat jaar zijn in ieder geval tot 1 juli premies afgedragen voor AOW. Maar dat jaar zit dus wel al vervat in de E205NL.

Voor de tewerkstelling in de periode 1974 tot 1984 bevat het dossier bij SVB geen bewijsstukken.

Volgens de verklaring van 12 december 2018 zou u toen ook al voor deze banketbakkerij in Oostburg hebben gewerkt. Normaal gesproken zou de bakkerij dan ook premies volksverzekeringen moeten hebben afgedragen aan de Belastingdienst, in ieder geval met ingang van 3 december 1975, de leeftijd van 15 jaar, destijds de leeftijd waarop de verzekering voor de volksverzekeringen begon. Deze tewerkstelling kan BBZ alleen niet terugzien in het SVB-dossier of in de Polisadministratie van UWV.

Uit de nadien gevoerde discussie met UWV, dienen wij u het volgende antwoord te geven: Gezien deze privacy blokkades kan de klant wellicht beter zelf informeren bij UWV. Hij is inwoner van Nederland en zal waarschijnlijk wel DigiD hebben. Hij kan inloggen op Mijn UWV en zijn arbeidsverleden opvragen. <https://www.uwv.nl/particulieren/mijnuwv/uw-arbeidsverleden-en-loongegevens-bekijken-enopvragen/index.aspx>. Indien u op die manier nieuwe bewijslast kan verkrijgen, mag u ons steeds contacteren, maar momenteel kunnen wij geen verdere stappen meer ondernemen."

Betrokkene die zich ondertussen vooral gefocust had op het bekomen van uitkering stelsel werkloosheid met bedrijfstoeslag ging niet meer verder op zoek en slaagde er dus niet in de bewijslast te leveren dat hij van september 1974 tot en met 3 maart 1978 in Nederland gewerkt had.

In een andere bemiddelingszaak bij de Ombudsman Pensioenen slaagde de toekomstig gepensioneerde wel in deze bewijslast: een origineel arbeidscontract vergezeld van een origineel aanslagbiljet inkomstenbelasting werd door de FPD als voldoende bewijs erkend om een vroegst mogelijke pensioendatum te vermelden in Mypension (dossier 32946).

Nood aan informatieverstrekking over het totaaloverzicht van de pensioensituatie in de verschillende landen waar men pensioenrechten opent: een verwittigd man is er twee waard

Goede pensioeninformatie is erg belangrijk.

Een totaaloverzicht krijgen van de pensioensituatie is voor iemand die in meerdere landen gewerkt heeft erg moeilijk. Een toekomstig gepensioneerde wenst immers te weten of het totaal pensioenbedrag zal volstaan om te voorzien in zijn levensonderhoud. Op welke datum kan zo iemand aanspraak maken op de uitkering van al zijn pensioenen (wettelijk en aanvullend)? Wat is de pensioenleeftijd per land, per pensioen? Met veel moeite bekomen deze personen de informatie gefragmenteerd per pensioen en per land.

In Nederland bestaat binnen de Sociale Verzekeringsbank een mooi voorbeeld van hoe deze informatieverstrekking kan ingevuld worden, met name het Bureau voor Belgische zaken. Deze afdeling is een kenniscentrum op het domein van "integrale sociale zekerheid" tussen Nederland en België. Op dit moment organiseert het Bureau voor Belgische zaken spreekuren waar burgers terecht kunnen met vragen en advies op maat over hun "pensionering": gaande van pensioenvragen, vragen over belastingheffing, ziekteverzekering als gepensioneerde, (...) Ook de belastingdiensten van beide landen zijn bij dit project betrokken. Een aantal van de spreekuren vindt plaats bij en verloopt in samenwerking met de Federale Pensioendienst. Zo vinden er onder andere spreekuren plaats bij de FPD in Antwerpen en Turnhout. De FPD bevestigde aan de Ombudsman dat deze samenwerking succesvol is.

De Ombudsman looft deze samenwerking en roept op hieraan de nodige ruchtbaarheid te geven zodat zoveel mogelijk toekomstig gepensioneerden van deze integrale informatieverstrekking zullen gebruik kunnen maken.

Ook de Europese Raad ziet het belang in van een goede informatie-uitwisseling en informatieverstrekking voor zij die in meerdere Europese landen beroepsactief geweest zijn. Hiertoe heeft de Raad de Europese Arbeidsautoriteit opgericht.

Tot het takenpakket van deze organisatie behoort het ondersteunen van lidstaten bij de informatievoorziening en dienstverlening aan de burgers en de lidstaten ondersteunen op het vlak van samenwerking en

uitwisselen van informatie evenals een bemiddelende rol te spelen tussen de lidstaten tijdens conflicten. De Ombudsman Pensioenen hoopt dat deze instantie zijn vruchten zal afwerpen, ook op pensioenvlak.

4. Hiaat in de overgang van vervangingsuitkeringen (werkloosheid) naar pensioen wanneer het pensioen betaald wordt door een ander land dan de vervangingsuitkering.

Algemene aanbeveling aan de wetgever

De Belgische Ombudsman Pensioenen stelt vast dat binnen de Belgische nationale wetgeving er in principe voor gezorgd wordt dat de overgang van de sociale vervangingsuitkeringen (onder andere werkloosheid) naar het pensioen naadloos verloopt. Die vlotte overgang is echter minder vanzelfsprekend wanneer door toepassing van de Europese coördinatieregels, het pensioen betaald moet worden door een ander land dan datgene dat de sociale uitkeringen betaalde. Europa zorgt immers slechts voor een coördinatie van de socialezekerheidsstelsels van de lidstaten en sluit onderlinge verschillen niet uit. Het zijn die verschillen die kunnen leiden tot hiaten in de sociale bescherming. De Ombudsman Pensioenen roept dan ook op deze gaten te dichten en het principe van vrij verkeer van werknemers te garanderen.

De klacht (dossier 33340)

De heer Van Galder is geboren op 18 december 1953 in Rotterdam in Nederland. Tot 30 maart 2009 heeft hij in Nederland gewoond, waar hij ook een tijdlang gewerkt heeft. Op 1 april 2009 begint betrokkene een activiteit als zelfstandige in België. Even later, op 6 juli 2010, verhuist hij naar België.

Voor zijn tewerkstelling als zelfstandige in België van 1 april 2009 tot en met 31 maart 2010 opent hij geen pensioenrechten vermits de sociale bijdragen niet volledig werden betaald: deze werden door het sociaalverzekeringsfonds als oninvorderbaar beoordeeld. Een tewerkstelling als zelfstandige opent immers enkel pensioenrechten indien de sociale bijdragen volledig betaald zijn.

Voor de periode van 1 april 2009 tot en met 30 juni 2009 heeft hij een gehele of gedeeltelijke vrijstelling van bijdragen gekregen omdat hij het financieel moeilijk had. Ook deze periode opent geen pensioenrechten. Nadien heeft hij een tewerkstelling als werknemer in België van 2011 tot en met 2018 waarvoor hij een pensioen als werknemer krijgt. Ook voor de dagen werkloosheid in 2017 en 2018 krijgt hij een pensioen als werknemer.

Zijn werknemerspensioen dat berekend wordt in overeenstemming met de Europese Verordeningen bedraagt 173,56 euro per maand. Tevens krijgt hij een pensioenbonus ten bedrage van 163,15 euro per maand. De pensioenbonus is een toelage die in het leven werd geroepen met de bedoeling mensen op het einde van

hun loopbaan langer aan het werk te houden. Samen maakt dit een brutobedrag van 336,71 euro per maand.

Op basis van de wetgeving op het moment van de behandeling van de klacht zou de AOW-pensioenleeftijd 66 jaar en 8 maanden zijn, hij zou dus met pensioen kunnen gaan op 18 augustus 2020 (zie kader 1).

Ondertussen heeft zowel de Tweede als de Eerste kamer in Nederland in navolging op het Pensioenakkoord dat het Nederlands kabinet met de sociale partners heeft gesloten wetgeving gestemd waardoor de pensioenleeftijd tot en met 2024 minder snel stijgt. De Wet temporisering verhoging AOW-leeftijd die dit regelt is op 5 juli 2019 in het Nederlands Staatsblad gepubliceerd. Ingevolge deze nieuwe wetgeving is de AOW-pensioenleeftijd van de heer Van Galder 66 jaar en 4 maanden; hij kan dus met pensioen gaan op 18 april 2020 (zie kader 2).

Werkloosheid

Maar betrokkene is bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd in België werkloos. Dus hoopte hij werkloosheidsuitkeringen te blijven ontvangen zolang hij niet zijn totaal pensioenbedrag (België en Nederland) kan ontvangen. Volgens artikel 11, lid 3 van de Verordening 883/2004 is de wetgeving van de lidstaat van de woonplaats (dus België) de wetgeving die bepaalt of betrokkene werkloosheidsuitkeringen kan krijgen. Echter in België stopt de werkloosheid op de eerste dag van de maand volgend op zijn 65ste verjaardag dit ingevolge artikel 65 van het KB van 25 november 1991.

In dit kader merken we op dat vorig jaar de Ombudsman Pensioenen samen met de federale Ombudsman en de Nationale Nederlandse Ombudsman een problematiek aankaartte die heel wat gelijkenis vertoont met deze klacht.

Het betrof de volgende problematiek. Ouder dan 65-jarige in België wonende grensarbeiders die in Nederland werkten maar daarna werkloos werden, kregen geen sociale uitkeringen meer in België. Maar ze hebben nog geen recht op hun pensioen dat door Nederland wordt uitbetaald. De pensioenleeftijd is daar immers hoger dan in België.

Deze grensarbeiders riskeren zo om gedurende een periode tot maximum ongeveer twee jaar in een juridisch vacuüm terecht te komen, zonder pensioen en zonder werkloosheidsuitkering. De Belgische federale Ombudsman, hierin gesteund door de Belgische Ombudsman Pensioenen en de Nederlandse Ombudsman, beval aan de continuïteit van de sociale rechten te vrijwaren.

Deze aanbeveling leidde ertoe dat de Belgische wetgeving op de werkloosheid werd aangepast. Een in België wonende volledig werkloze die minstens 15 jaar grenswerknemer was en die geen aanspraak kan maken op een buitenlands pensioen kan met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2018 na de leeftijd van 65 jaar werkloosheidsuitkeringen krijgen.

Tevens werd voor de werklozen die werkloosheidsuitkeringen wilden ontvangen na de leeftijd van 65 jaar voor een periode vanaf 1 januari 2018, maar die reeds een Belgisch pensioen of een Nederlands pensioen uit de tweede pijler ontvangen hadden, die de toepassing van de nieuwe wetgeving, met name uitbetaling van de werkloosheidsuitkering, in de weg stond, een oplossing uitgewerkt.

Aan deze personen werd toegestaan dat ze voor de periode vanaf de maand volgend op deze waarin ze 65 geworden zijn met terugwerkende kracht werkloosheidsuitkeringen kregen indien ze met een attest van de pensioendienst/pensioeninstelling het bewijs leveren dat zij voor de betrokken periode het pensioen integraal hebben terugbetaald.

Het lage pensioenbedrag waarop betrokkene op 1 januari 2019 aanspraak kan maken is te wijten aan het feit dat betrokkene op de leeftijd van 65 jaar enkel het wettelijk pensioen voor de jaren dat hij in België als werknemer heeft gewerkt kreeg. Het kernprobleem is dus dat hij geen aanspraak meer maakt op werkloosheidsuitkeringen na 65 jaar in België en dat hij nog geen aanspraak kan maken op zijn Nederlands

pensioen. Dit komt omdat hij krachtens de Nederlandse wetgeving de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt en in België de werkloosheid stopt op 65 jaar.

Ook nu weer roept de Ombudsman Pensioenen op dat de continuïteit van sociale rechten zou gegarandeerd worden.

In dit kader stippen we aan dat overeenkomstig artikel 16 van de Verordening 883/2004 twee of meer lidstaten of de bevoegde autoriteiten van deze lidstaten (of de door hen aangewezen instellingen) in onderling overleg in het belang van bepaalde personen of groepen uitzonderingen op de artikelen 11 tot en met 15 van deze Verordening kunnen vaststellen.

Anderzijds schreef de Europese Commissie reeds: "Er zijn nieuwe impulsen nodig om een oplossing voor alle mobiele werknemers te vinden. Eén van de mogelijkheden is de oprichting van een grensoverschrijdend EU-pensioenfonds voor de zeer mobiele werknemers (zoals onderzoekers)." (Zie "Feasibility Study of a Pan-European pension fund for EU researchers", door Hewitt Associates, in opdracht van de Europese Commissie (DG RTD), mei 2010).

Wat kan nu onmiddellijk soelaas brengen voor dit hiaat in de sociale verzekering?

Bedrijfspensioen, individuele aanvullende pensioenvoorziening

Sinds 2013 is in Nederland de koppeling tussen de AOW-leeftijd en de pensioenrichtleeftijd voor het aanvullende pensioen (bedrijfspensioen) losgelaten. De pensioenrichtleeftijd voor aanvullende pensioenen is per 1 januari 2018 in Nederland verhoogd naar 68 jaar.

Dit wil niet zeggen dat in Nederland het aanvullend pensioen pas op de leeftijd van 68 jaar kan opgenomen worden. Bij de meeste pensioenfondsen mag men de pensioenleeftijd binnen een vastgestelde marge zelf bepalen doch wordt het maandbedrag van het pensioen dan actuariael neutraal omgerekend.

Als dit aanvullend pensioen eerder wordt opgenomen betekent dit dat men minder pensioen zal krijgen daar men eerder is gestopt met het betalen van pensioenpremies, het pensioengeld minder tijd heeft om te renderen, en de uitkeringsduur langer is omdat men eerder is begonnen met uitkeren. Daarenboven geldt er voor de ingangsdatum van de AOW-leeftijd een hoger belastingtarief.

De heer Van Galder koos hierdoor niet voor deze optie. Op 10 december 2018 bevestigt hij aan de FPD dat hij zijn bedrijfspensioen of aanvullend pensioen nog niet opgenomen heeft.

In dit kader dient opgemerkt te worden dat ook al is de dekkinggraad van het bedrijfs- en aanvullend pensioen hoog in Nederland, niet iedere werknemer een bedrijfs- of aanvullend pensioen heeft of althans niet van die omvang dat het dienstig kan zijn om een pensioengat te dichten. Vooral zelfstandigen hebben vaak nog geen aanvullend pensioen.

Voor heel wat personen biedt het bedrijfspensioen of de individuele aanvullende pensioentoezegging de oplossing om het hiaat in de sociale verzekering te dekken.

Geen recht op een uitkering van een sociale verzekering, wel recht op bijstand?

De Inkomensgarantie voor ouderen (IGO) is een sociale bijstandsuitkering die verstrekt wordt aan 65-plussers die niet over voldoende financiële middelen beschikken. De heer Van Galder hoopt dus hierop aanspraak te kunnen maken.

Om na te gaan of iemand recht heeft op de IGO moet aan een aantal voorwaarden voldaan zijn: de financiële middelen mogen een bepaald bedrag niet overstijgen (hiervoor wordt rekening gehouden met de bestaansmiddelen en die van de eventuele huwelijkspartner of wettelijk samenwonende). De leeftijd van 65 jaar moet bereikt zijn, de hoofdverblijfplaats moet in België zijn en de gerechtigde moet Belg zijn of zich

in een gelijkgestelde situatie bevinden.

De met België gelijkgestelde situaties zijn: onderdaan zijn van een land van de Europese Economische ruimte waardoor deze valt onder Europese Verordening 1408/71 of 883/2004, een vluchteling zijn of een subsidiaire beschermingsstatus genieten zoals bedoeld in artikel 49 van de wet van 15 december 1980, staatloze zijn, of een andere nationaliteit hebben maar wel recht hebben op een Belgisch rust- of overlevingspensioen.

Sinds 1 september 2017 moet degene die aanspraak wenst te maken op een IGO tevens gedurende ten minste tien jaar, waarvan ten minste vijf jaar ononderbroken, zijn werkelijke verblijfplaats in België gehad hebben. Deze voorwaarde werd ingevoegd in artikel 4 van wet van 22 maart 2001 tot instelling van de IGO door artikel 3 van de wet van 27 januari 2017, teneinde de band die de gerechtigde met België heeft en zijn stelsel van sociale bijstand te versterken.

En hier wringt het schoentje voor de heer Van Galder: op basis hiervan zou betrokkene geen aanspraak kunnen maken op de IGO omdat hij pas vanaf 23 april 2009 in België woont; dus minder dan 10 jaar.

Tijdens het onderzoek van de IGO van betrokkene velde het Grondwettelijk Hof op 23 januari 2019 een arrest waarin het de woorden “en gedurende ten minste tien jaar, waarvan ten minste vijf jaar ononderbroken, een werkelijk verblijf in België gehad hebben” in artikel 4, tweede lid, zoals ingevoegd door artikel 3, 2° van de wet van 27 januari 2017 vernietigde aangezien deze verblijfsvoorwaarde het beschermingsniveau van de IGO-gerechtigde aanzienlijk verminderde.

Het Grondwettelijk Hof stelde immers dat de verblijfsvoorwaarde niet verenigbaar is met het standstill-beginsel. Dit beginsel verbiedt de wetgever het beschermingsniveau aanzienlijk te verminderen zonder dat daartoe een reden van algemeen belang is.

De verblijfsvoorwaarde om gedurende tien jaar minstens vijf jaar ononderbroken in België zijn werkelijk verblijf te hebben had tot doel te vereisen dat gerechtigde op een IGO een voldoende sterk band met België had, de kostenevolutie van de IGO onder controle te houden en sociale shopping tegen te gaan.

Dit zijn legitieme doelstellingen volgens het Grondwettelijk Hof, doch ziet het Hof niet in op welke manier deze verblijfsvoorwaarde een voldoende band met België aantoont, sociale shopping tegengaat of de IGO-gerechtigde hiertoe aantoont dat hij heeft bijgedragen aan de financiering van de sociale zekerheid. Er zijn immers ook andere factoren zoals de vergrijzing en de gewijzigde wetgeving die de budgettaire kosten van de IGO verhoogden. Het stelde verder dat men er rekening mee moet houden dat de IGO een minimumvoorziening is voor minderbegoeden.

Het Grondwettelijk Hof kwam dan ook tot de conclusie dat de aanzienlijke vermindering van het beschermingsniveau geen verband houdt met het algemeen belang.

Het Belgisch Grondwettelijk Hof oordeelde daarenboven ook dat de bestreden bepaling (met name gedurende ten minste tien jaar, waarvan ten minste vijf jaar ononderbroken zijn werkelijke verblijfplaats in België gehad hebben) niet voorziet in de gelijkstelling van de tijdvakken van verblijf in andere Europese landen met een verblijf in België en zo het beginsel van de “optelregel” die verwoord is in artikel 6 van de Europese Verordening 883/2004 miskent. Ook in dit opzicht is de aanzienlijke vermindering van het beschermingsniveau niet te verantwoorden.

Door deze vernietiging door het Grondwettelijk Hof wordt de verblijfsvoorwaarde geacht nooit bestaan te hebben vanaf de publicatie van het vernietigingsarrest in het Belgische Staatsblad.

De FPD trof nog niet onmiddellijk een beslissing waarbij de IGO geweigerd werd. Dit was enerzijds te wijten aan het feit dat de FPD nog niet in het bezit was van alle informatie over de bestaansmiddelen. Zo diende de FOD Financiën nog informatie over te maken. Doch anderzijds meldde de FPD ook aan de Ombudsman dat hij het dossier ook zou blokkeren in afwachting van de publicatie van het arrest in het Belgisch Staatsblad.

Zonder die publicatie kon het dossier immers niet afgehandeld worden zonder rekening te houden met de verblijfsvoorwaarde van 10 jaar. Deze constructieve houding van de FPD om mee te zoeken naar een oplossing voor de situatie waarin betrokkene verkeert, stelt de Ombudsman Pensioenen erg op prijs.

Op 1 maart 2019 werd het arrest gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Op 18 april 2019 ontving betrokkene een voorschot inzake IGO van 442,09 euro. Op dat moment ontbrak nog de bevestiging dat betrokkene zijn bedrijfspensioen nog niet vervroegd had opgevraagd evenals de melding door betrokkene van de mutualiteitsuitkering van zijn vrouw.

Op 23 april 2019 werden de achterstallen uitbetaald, met name 1.768,36 euro.

Op 28 mei 2019 ontving betrokkene ook een papieren attest dat geldig is voor sociale tarieven voor gas, water en elektriciteit.

Zoals reeds meegedeeld is de IGO enkel een residuaire hulp. Betrokkene had natuurlijk verwacht een sociale uitkering (werkloosheid of pensioen) te kunnen genieten in plaats van bijstand (IGO).

Wetgeving ten tijde van de indiening van de klacht

Wat de AOW-pensioenleeftijd in Nederland betreft dient opgemerkt te worden dat tot begin jaren 2000 deze vastgesteld was op 65 jaar. Onder druk van de toenemende levensverwachting en de economische crisis van 2007 werd in Nederland beslist om deze leeftijd stelselmatig op te trekken.

De wetgeving van kracht ten tijde van de behandeling voorzag dat de pensioengerechtigde leeftijd in Nederland in 2021 67 jaar zou bedragen. In de daaraan voorafgaande jaren zou de pensioenleeftijd stapsgewijs verhogen van 65 tot 67 jaar. Dit gaf volgend schematisch overzicht van de pensioengerechtigde leeftijd en de aanvangsleeftijd van de referteperiode waarvoor men pensioenrechten krijgt:

- a. vóór 1 januari 2013: 65, respectievelijk 15 jaar;
- b. in 2013: 65 jaar en één maand, respectievelijk 15 jaar en één maand;
- c. in 2014: 65 jaar en twee maanden, respectievelijk 15 jaar en twee maanden;
- d. in 2015: 65 jaar en drie maanden, respectievelijk 15 jaar en drie maanden;
- e. in 2016: 65 jaar en zes maanden, respectievelijk 15 jaar en zes maanden;
- f. in 2017: 65 jaar en negen maanden, respectievelijk 15 jaar en negen maanden;
- g. in 2018: 66 jaar, respectievelijk 16 jaar;
- h. in 2019: 66 jaar en vier maanden, respectievelijk 16 jaar en vier maanden;
- i. in 2020: 66 jaar en acht maanden, respectievelijk 16 jaar en acht maanden;
- j. in 2021: 67 jaar, respectievelijk 17 jaar

Vanaf 2022 was het dan de bedoeling dat de verhoging van de AOW-leeftijd in functie van de levensverwachting zou gebeuren. Deze verhoging treedt in werking vijf jaar na de vaststelling.

Zo was de eerste verhoging in 2017: de pensioenleeftijd voor 2022 steeg naar 67 jaar en 3 maanden. Voor 2023 en 2024 kwam er echter geen verhoging, omdat de regering heeft vastgesteld dat de levensverwachting onvoldoende gestegen is. Voor de jaren 2023 en 2024 zou de pensioenleeftijd dus 67 jaar en 3 maanden gebleven zijn.

Pensioenakkoord Nederland van 5 juni 2019

In het Pensioenakkoord van 5 juni 2019 dat het kabinet en de sociale partners hebben gesloten, staan voorstellen om de AOW-leeftijd minder snel te laten stijgen. De wetsvoorstellen om de AOW-leeftijd aan te passen, moeten door de Tweede en Eerste Kamer worden aangenomen. Dit gaat in twee stappen.

Stap 1: dit is de verhoging van de AOW-leeftijd tot en met 2024

De Tweede en Eerste Kamer hebben dit wetsvoorstel aangenomen. Dit is gepubliceerd in het Nederlands Staatsblad op 5 juli 2019. Dit is de AOW-leeftijd tot en met 2024:

in 2020 en 2021 is de AOW-leeftijd 66 jaar + 4 maanden

in 2022 is de AOW-leeftijd 66 jaar + 7 maanden

in 2023 is de AOW-leeftijd 66 jaar + 10 maanden

in 2024 is de AOW-leeftijd 67 jaar

Stap 2: Dit is de verhoging van de AOW-leeftijd vanaf 2025. De ontwikkeling van de AOW-leeftijd zou met ingang van 2025 voor 2/3de gekoppeld worden aan de ontwikkeling van de resterende levensverwachting op 65 jaar.

Deze wet moet nog door de Nederlandse Tweede en Eerste Kamer worden aangenomen. Bent u geboren na 31 december 1957? Dan is uw AOW-leeftijd nog niet bekend, omdat deze afhangt van de levensverwachting. Deze is echter minimaal 67 jaar. Wie zijn geboortedatum invult op <https://www.svb.nl/nl/aow/aow-leeftijd/uw-aow-leeftijd> ziet een schatting van zijn AOW-leeftijd¹⁷. De AOW-leeftijd wordt immers pas 5 jaar van tevoren bekend.

5. Uitwisseling van gegevens tussen verschillende landen: een werk van te lange adem

Uitwisseling van pensioenloopbaangegevens tussen verschillende landen.

De Ombudsman Pensioenen drukt zijn hoop uit dat de uitwisseling van loopbaangegevens tussen de verschillende landen in de toekomst vlotter zou verlopen. In verschillende dossiers stelt hij vast dat de FPD -die op correcte wijze de dossiers opgevolgd heeft en de nodige stappen ondernomen heeft om de loopbaangegevens in het buitenland op te vragen- de dossiers met een internationale loopbaan niet binnen een redelijke termijn kan afwerken gelet op het stroeve mededelen van pensioengegevens door sommige andere Europese landen.

Een bloemlezing uit de klachten:

Klacht 1 (dossier 33242)

De heer Hard schrijft: "Er moet een bevestiging van het Verenigd Koninkrijk komen over het pensioen van mijn vrouw. De FPD kan niet verder zonder de gegevens. Ze volgen de procedure. Maar ik zit zonder inkomen. Niemand vindt dit belangrijk."

Klacht 2 (dossier 33186)

De heer Leroy dient volgende klacht in bij de Ombudsman: "Ze kunnen mijn Belgisch pensioen niet berekenen (ik heb 34 jaren gewerkt in België en 10 jaren in Frankrijk) omdat de Franse administratie niet wil antwoorden op de vraag van de Belgische pensioendienst, die deze vraag reeds verschillende keren gesteld heeft (...) Niemand doet iets ondanks dat ik een jaar voor de gevraagde ingangsdatum mijn pensioen heb aangevraagd (...) Ik zit zonder inkomen en dit terwijl er geen enkele oplossing wordt voorgesteld. Ik heb meerdere keren getelefoneerd, mails verstuurd en ben ter plaatse geweest. Het onthaal was systematisch onpersoonlijk, kil en zonder respect voor de 44 jaren dat ik gewerkt heb en de zeer lastige situatie waarin ik me bevind."

De Ombudsman Pensioenen ontving deze klacht op 14 mei 2019. Betrokkene had inderdaad een jaar op

¹⁷ Het Nederlands Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft op 1 november 2019 de raming van de gemiddelde resterende levensverwachting op 65-jarige leeftijd voor 2025 en 2031 bekendgemaakt. Het CBS gaat in de nieuwe prognoses uit van een gemiddelde resterende levensverwachting op 65-jarige leeftijd van 20,75 jaar in 2025 en van 21,43 jaar in 2031. Op grond van artikel 7a, tweede lid, van de Algemene Ouderdomswet, zoals dit geldt met ingang van 1 januari 2020 en op basis van de CBS-prognose voor 2025 wordt de AOW-leeftijd vastgesteld op 67 jaar en 3 maanden. De betreffende mededeling hierover zal in de Staatscourant worden gepubliceerd. De pensioenrichtleeftijd voor het aanvullende pensioen (bedrijfspensioen) is op een vergelijkbare wijze gekoppeld aan de levensverwachting. Op grond van artikel 18 a, achtste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 en de prognose van de gemiddelde resterende levensverwachting op 65-jarige leeftijd in 2031 blijft de pensioenrichtleeftijd ook in 2021 68 jaar.

voorhand, met name op 2 mei 2018 reeds zijn pensioenaanvraag ingediend om vervroegd met pensioen te kunnen gaan op 1 mei 2019. De gevraagde ingangsdatum van het Belgisch pensioen was 1 mei 2019 en derhalve reeds verstreken.

De Ombudsman Pensioenen heeft, ondanks dat hij niet bevoegd is voor de werking van de Franse pensioendiensten, toch onmiddellijk contact opgenomen met de Franse pensioendienst CARSAT met de vraag de loopbaangegevens uit Frankrijk met hoogdringendheid over te maken aan de FPD.

De CARSAT gaf spoedig gevolg aan de vraag van de Ombudsman en maakte de loopbaangegevens over aan de FPD.

Op 21 juni 2019 heeft de FPD de pensioenbeslissing betreffende het ambtenarenpensioen van betrokkene verstuurd. Betrokkene kon dit pensioen nog niet vervroegd krijgen op 1 mei 2019. De vroegst mogelijke pensioendatum voor dit pensioen is 1 mei 2020.

Op 2 juli 2019 ontving betrokkene de beslissing van de FPD waarin hem meegedeeld werd dat hij ook zijn werknemerspensioen in België niet vervroegd op 1 mei 2019 kan krijgen.

Nog voor het RSVZ de weigeringsbeslissing verstuurde heeft de heer Leroy aan het RSVZ gemeld dat volgens hem de loopbaan in Frankrijk zoals meegedeeld door de CARSAT niet correct was. De CARSAT heeft volgens hem ten onrechte geen rekening gehouden met het jaar 1992 gedurende het welke hij werkloos was zonder een uitkering te genieten. In tegenstelling tot de Belgische pensioenwetgeving, voorziet de Franse pensioenwetgeving wel dat deze pensioenrechten opent.

Het rekening houden met het jaar 1992 in combinatie met een trimester langer werken als zelfstandige in 2019, betekent voor betrokkene dat hij op 1 oktober 2019 reeds met pensioen als werknemer, ambtenaar en zelfstandige in België kan gaan daar waar het zonder deze gegevens 1 mei 2020 was geweest voor zijn ambtenarenpensioen en 1 mei 2022 voor zijn pensioen als werknemer en zelfstandige.

De Belgische pensioendiensten kunnen dus hun pensioenbeslissingen herzien. Dit met als gevolg dat op de gewenste ingangsdatum betrokkene nog geen pensioen uitbetaald kreeg.

De Ombudsman stelt vast dat de FPD¹⁸ het nodige heeft gedaan om de loopbaangegevens van Frankrijk tijdig te krijgen: met name het opvragen van de loopbaangegevens en het versturen van herinneringen. Zo werden de loopbaangegevens opgevraagd op 7 juni 2018, herinnerd op 16 april 2019 en naar aanleiding van de tussenkomst van de Ombudsman nog een herinnering op 23 mei 2019.

Klacht 3 (dossier 33220)

De heer Martel diende op 11 oktober 2018 een pensioenaanvraag in om een rustpensioen voor zijn tewerkstelling in België te bekomen vanaf 1 januari 2019. Hij diende deze aanvraag in Frankrijk bij de pensioendienst voor zelfstandigen RSI (Régime Social des Indépendants) in.

Hij was immers Fransman, woonde in Frankrijk en werkte op het moment van het indienen van de pensioenaanvraag in Frankrijk als zelfstandige. Betrokkene had tevens in Zwitserland en Italië gewerkt.

Pas op 7 februari 2018 ontvangt de FPD het document E202 (het Europees document om een pensioenaanvraag te melden aan een ander Europees land). Het doorsturen van de pensioenaanvraag door de bevoegde Franse pensioendienst via de geijkte documenten neemt dus bijna 4 maanden in beslag.

De FPD start onmiddellijk het onderzoek op. Reeds op 15 februari 2019 vroeg de FPD bij RSI de loopbaangegevens van betrokkene uit Italië en Zwitserland op vermits de Franse RSI hier als

¹⁸ Vermits betrokkene zowel een loopbaan heeft als zelfstandige en werknemer in België, fungeert de FPD als verbindingsorgaan met Frankrijk.

verbindingsorgaan tot taak heeft de loopbaangegevens tussen de verschillende Europese pensioendiensten uit te wisselen. Veiligheidshalve heeft de FPD op 2 februari 2019 tevens de loopgegevens opgevraagd in Zwitserland.

Op 4 april 2019 heeft de FPD de loopbaangegevens van Zwitserland ontvangen. Op 20 mei 2019 dient betrokkene een klacht in bij de Ombudsman Pensioenen omdat hij bij de FPD naar de stand van zaken aangaande zijn dossier gevraagd heeft doch hierop geen antwoord ontvangen heeft.

Daags na de ontvangst van de klacht vraagt de FPD na tussenkomst van de Ombudsman Pensioenen de loopbaangegevens opnieuw op bij RSI. Tevens worden de loopbaangegevens uit Italië rechtstreeks opgevraagd bij de Italiaanse pensioendienst met de vermelding van de hoogdringendheid.

Einde juni 2019 heeft de Italiaanse pensioendienst zijn loopbaangegevens overgemaakt aan de RSI die ze pas op 19 augustus 2019 heeft doorgestuurd naar de FPD.

Op 4 september 2019 heeft de FPD de Belgische pensioenrechten vastgesteld en betekend. Betrokkene maakt aanspraak op 503,71 euro voor zijn tewerkstelling in België. Begin september 2019 wordt het pensioen uitbetaald evenals een achterstallig bedrag van 4.029,68 euro.

Al van de oprichting van de Ombudsdienst Pensioenen ontvangt de Ombudsman Pensioenen klachten van gepensioneerden wiens pensioen niet definitief kan berekend worden op de ingangsdatum of wiens vervroegde pensioendatum niet kan vastgesteld worden bij gebrek aan loopbaangegevens uit het buitenland.

Sinds de voorwaarden om vervroegd met pensioen te gaan verstrengd zijn is het aantal klachten nog significant gestegen. Door deze verstrenging zijn er meer en meer gepensioneerden die het vereiste criterium net wel of net niet halen. Voor deze gepensioneerden is de uitwisseling van de loopbaangegevens niet enkel belangrijk om de hoogte van het pensioenbedrag vast te stellen maar is het cruciaal om de vroegst mogelijke pensioendatum te bepalen.

EESSI zou het IT-systeem moeten worden dat socialezekerheidsorganen uit de hele EU helpt om sneller en veilig informatie uit te wisselen, zoals vereist door de EU-regels over de coördinatie van de sociale zekerheid (Verordening 987/2009 artikel 4).

EESSI is een groot project dat meer dan 10.000 instellingen van sociale zekerheid in staat moet stellen om snel en beveiligd gegevens uit te wisselen die nodig zijn voor de uitvoering van de Europese Verordeningen tot coördinatie van de sociale zekerheid tussen de 32 betrokken landen.

EESSI zou het voordeel bieden dat de status van een verzonden elektronisch document (b.v. het opvragen van loopbaangegevens) zou kunnen bekeken worden wat voor de dossierbeheerder een betere follow-up van de internationale pensioendossiers moet mogelijk maken.

Voor België werd de coördinatie van de uitvoering van dit project toevertrouwd aan de FOD Sociale Zekerheid als enige vertegenwoordiger bij de Administratieve Commissie voor de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels in Europa en aan de Kruispuntbank van de sociale zekerheid (KSZ) als enig technisch Toegangspunt tussen België en Europa.

Zoals elke andere lidstaat is België wettelijk verplicht ervoor te zorgen dat zijn socialezekerheidsinstellingen zich aansluiten op het EESSI-uitwisselingssysteem. Daartoe moeten de Europese reglementeringen op technisch, juridisch en administratief gebied worden nageleefd. In België werd hiervoor het BelEESSI-project opgestart: het werd opgezet opdat alle Belgische sociale gegevens snel en beveiligd zouden uitgewisseld worden met alle Europese instellingen. De FPD werkt hier intens aan mee.

Volgens verordening (EU) 987/2009 had EESSI al in mei 2012 operationeel moeten zijn. Deze deadline werd niet gehaald en oorspronkelijk uitgesteld naar 1 mei 2014. Maar ook die deadline werd niet gehaald.

Daarom wordt nu een nieuw wettelijk kader uitgewerkt om voor een beperkte periode toch zowel papieren als elektronische uitwisselingen parallel te laten bestaan om de lidstaten in staat te stellen EESSI verder te implementeren, maar tegelijkertijd toch de rechten van de burger te respecteren.

Wat het EESSI-project betreft is momenteel de elektronische uitwisseling van pensioengegevens (P-documenten) technisch mogelijk met Bulgarije, Estland, Finland, Hongarije, Ierland, IJsland, Italië, Malta, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Slovenië en Slowakije. Ook met het Verenigd Koninkrijk, dat de Europese Unie verlaat, is deze uitwisseling momenteel technisch mogelijk.

Een aantal belangrijke partners voor de FPD met name Frankrijk, Luxemburg en Nederland zijn nog niet klaar. Nederland heeft echter meegedeeld dat het hoopt klaar te zijn in de loop van 2020.

De volledige realisatie van dit project zou ertoe kunnen bijdragen, gelet op het stijgend aantal dossiers met een loopbaan in verschillende Europese landen, dat minder en minder Belgisch gepensioneerden met een loopbaan in verschillende Europese landen pas op de vooravond van hun pensionering hun vroegst mogelijke pensioendatum en pensioenbedrag kennen met alle daaraan gelinkte problemen-werkgever die niet tijdig in de vervanging kan voorzien van de gepensioneerde werknemer, zelfstandige die zijn zaak niet tijdig kan overdragen, (...).

De Ombudsman Pensioenen is zich ervan bewust dat de FPD alle inspanningen levert om het EESSI te doen slagen, maar afhankelijk is van de vorderingen van dit project in de andere Europese landen.

Door het ontbreken van een Europees Sociaal Zekerheidsnummer is het niet gemakkelijk om personen in het buitenland correct en vlug te identificeren, wat noodzakelijk is om te traceren bij welke instantie de vereiste loopbaangegevens zich bevinden.

De Europese Commissie stelde in 2010 in zijn Groenboek Pensioenen dat een Europees pensioenopsporingssysteem (Zie Europese Commissie, Groenboek: naar adequate, houdbare en zekere Europese pensioenstelsels, COM(2010), p 14.) nuttig is om mobiele individuen te helpen hun pensioenrechten te achterhalen en om de arbeidsmobiliteit in Europa een positieve stimulans te geven. In dit kader werd een pilootproject om een Europees pensioenopvolgingssysteem "Track and trace your pension in Europe" (www.findyourpension.eu) opgestart (zie ook <http://ttype.eu/reports/>).

In dit kader werkt de FPD samen met de Nederlandse Algemene Pensioengroep (APG), het Nederlandse Pensioenfonds voor de Gezondheid, Geestelijke en Maatschappelijke belangen (PMMG), de European Association of Paritarian Institutions (AEIP), het Versorgungsanwalt des Bundes und der Länder (VBL), Sigedis en de Zweedse pensioendienst aan dit pilootproject. Bij het welslagen van dit project kan de gepensioneerde zelf een totaal overzicht krijgen van zijn pensioenrechten in de verschillende Europese landen.

Keren we terug naar EESSI. We kunnen verder nog melden dat de FPD eraan denkt om de EESSI-functie te integreren in zijn computerapplicatie Theseos. Bedoeling is dat de ontvangen loopbaangegevens uit het buitenland automatisch aan de reeds in Theseos opgeslagen Belgische loopbaan worden toegevoegd. Nu gebeurt deze invoer nog steeds manueel.

Op langere termijn zou de FPD graag proactief de loopbaangegevens met de verschillende landen uitwisselen.

Daardoor zou het mogelijk worden deze informatie in mypension op te laden en zou de vroegst mogelijke pensioendatum en een raming van het pensioenbedrag ook voor mensen met een buitenlandse carrière automatisch mogelijk worden.

Uitwisseling overlijdensdata tussen verschillende landen

De Ombudsman stelt verder vast dat het BEX-project (Bilateral Exchanges) dat de FPD opgestart heeft en waarbij maandelijks langs beveiligde elektronische weg overlijdensdata uitgewisseld worden met Duitsland, Nederland, Frankrijk, Luxemburg en Italië tot enorme voordelen voor de gepensioneerden heeft geleid zoals het minder frequent opvragen van levensbewijzen. Bij EESSI wordt immers niet gewerkt met levensbewijzen. Het Rekenhof¹⁹ pleit ervoor om de elektronische uitwisseling van sociale gegevens uit te breiden tot landen waarmee België bilaterale akkoorden heeft gesloten inzake sociale zekerheid. Zo kan de kwaliteit van de gegevens over de sociale zekerheid worden gewaarborgd. De Ombudsman onderschrijft dit pleidooi. De FPD heeft in onderhandelingen met de Ombudsman reeds meegedeeld dat in de loop van 2020 gesprekken en voorbereidingen met Spanje worden aangevat om de in loop van het eerste semester van 2021 ook met Spanje via beveiligde elektronische weg overlijdensdata uit te wisselen.

Uitwisseling pensioenbetalingsgegevens tussen verschillende landen

De klacht (dossier 33316)

Mevrouw Ewa Nowak, die in Antwerpen woont, genoot een Pools rustpensioen van 199,91 euro per maand, een Belgisch rustpensioen als werkneemster van 19,30 euro per maand, een pensioenbijslag van 62,37 euro per maand en een Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) van 62,37 euro per maand.

Haar man genoot een Pools pensioen van 498 euro per maand evenals een Inkomensgarantie voor ouderen. Deze laatste bedroeg 430,25 euro per maand.

Op 14 april 2018 overleed haar echtgenoot. De FPD stopt de betaling van de pensioenen en de IGO van haar man.

Naar aanleiding van het overlijden van haar echtgenoot onderzoekt de FPD of het bedrag van de IGO van mevrouw Nowak kan verhoogd worden.

Met een beslissing van 13 december 2018 kende de Federale Pensioendienst vanaf 1 mei 2018 een Inkomensgarantie voor Ouderen toe van maandelijks 470,94 euro aan mevrouw Nowak.

De Inkomensgarantie voor Ouderen is geen pensioen, maar een bijstandsregeling waarvoor er geen bijdragen zijn betaald. Voor de berekening van de Inkomensgarantie voor Ouderen moet er rekening worden gehouden met de pensioenen en de bestaansmiddelen van de aanvrager. Die bestaansmiddelen komen bijvoorbeeld voort uit onroerende goederen, geld, beleggingen, beroepsinkomsten, sociale uitkeringen, onderhoudsgelden, ...

Er moet dus ook rekening gehouden worden met het Pools pensioenbedrag. En daar liep het fout.

In het elektronisch pensioendossier van betrokkene stond in de rubriek "buitenlandse pensioenen" een Pools overlevingspensioen vanaf 1 mei 2018 van 400,39 euro. Verder stond nog steeds het Pools rustpensioen van 199,91 euro per maand vermeld.

Het berekeningsprogramma van de IGO heeft met beide pensioenen rekening gehouden voor de berekening van de IGO vermits deze gegevens via de elektronische fluxen van de Poolse pensioendienst bij de FPD toekwamen.

Betrokkene is verwonderd dat haar IGO zo laag is. Ze vraagt aan de FPD of haar IGO wel correct berekend is. Mevrouw Nowak verkeert in financiële moeilijkheden en meldt dit meermaals aan de FPD. Ze vraagt tevens haar vakbond om haar bij te staan in haar contacten met de FPD. De medewerkster van haar vakbond die zich bezighoudt met sociale zekerheids- en arbeidsrechtelijke problemen met Oost- Europese lidstaten

¹⁹ Boek 2018 van het Rekenhof over de Sociale Zekerheid- Globale Beheren en openbare instellingen van sociale zekerheid

vraagt een aanpassing van het IGO-bedrag: zij wijst erop dat voor de berekening van haar IGO enkel met het Pools overlevingspensioen van mevrouw Nowak mag rekening gehouden worden vermits ze geen Pools rustpensioen meer uitbetaald krijgt.

De dossierbeheerder ondervraagt de Poolse pensioendienst teneinde te weten te komen of het Pools rustpensioen werd stopgezet zoals de medewerkster van de vakbond beweert. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de Europese verbindingsformulieren E210. Dit is het Europees formulier dat gebruikt wordt om beslissingen over te maken.

Bij punt 6.6 op het document E210 (ontvangstdatum die vermeld staat in de pensioenapplicatie: 28 maart 2019) vermeldt de Poolse pensioendienst "1.692,20 PLN", zijnde het bedrag van het overlevingspensioen.

Verder antwoordde de Poolse pensioendienst²⁰ in het Pools (vrije vertaling) : "Het bedrag van het overlevingspensioen op 1.05.2018 bedraagt 1.692,20 zloty. Mevrouw Nowak ontvangt vanaf 14 april 2018 een overlevingspensioen omdat het nabestaandenpensioen voordeliger is dan het rustpensioen. Het rustpensioen is vanaf 14 april 2018 geschorst."

Vermits dit antwoord in het Pools was opgesteld, maakt de dossierbeheerder een vrije vertaling via een vertalingstool. Ter bevestiging vroeg hij raad aan een specialist van de dienst Bureau voor Internationale Overeenkomsten van de FPD.

Een specialist van de dienst BIO concludeert dat op basis van zijn vrije vertaling enkel het Pools overlevingspensioen uitbetaald wordt.

Ook de vakbondsmedewerkster die betrokkene bijstaat bevestigt aan de FPD de correctheid van de vrije vertaling in een mail waarin ze wijst op de financieel moeilijke situatie waarin betrokkene verkeert. Zij bevestigt tevens dat de Poolse wetgeving inderdaad bepaalt dat wanneer het overlevingspensioen groter is dan het rustpensioen, het overlevingspensioen uitbetaald wordt. In dergelijk geval wordt de betaling van het Pools rustpensioen stopgezet wegens verbod op cumulatie van beide.

Op 10 april 2019 begint de FPD dit onderzoek opnieuw: dezelfde vragen die aan de Poolse pensioendienst zijn gesteld worden nu aan betrokkene gesteld.

Betrokkene wordt gevraagd het volgende mee te delen: de laatste kennisgeving van de Poolse pensioenrechten waarop vermeld staat dat ze enkel een overlevingspensioen ontvangt met eventueel de reden waarom zij geen rustpensioen meer ontvangt, een betalingsbewijs van het Poolse pensioen op 1 mei 2018 en andere bewijsstukken die kunnen aantonen wat het bedrag is dat ze vanuit Polen krijgt.

De vakbondsmedewerkster gaat achter al deze gegevens aan en maakt ze over aan de FPD. Maar -alzo meldt betrokkene- krijgt ze van een medewerker van de FPD te horen dat ze tot een half jaar moet wachten op de vertaling van de kennisgeving van Polen. Pas dan kan haar IGO-bedrag verhoogd worden indien zou blijken dat ze inderdaad enkel haar overlevingspensioen krijgt.

Teneinde raad dient de medewerkster van de vakbond van betrokkene klacht in bij de Ombudsman Pensioenen. Mevrouw Nowak verkeert echt wel in een financieel benarde situatie.

De Ombudsman bemiddelt en bekomt dat de FPD op 25 juni 2019 aan mevrouw Ewa Nowak een nieuwe IGO-beslissing verstuurt waarbij haar met ingang van 1 mei 2018 650,86 euro wordt toegekend. De opdracht tot betaling van het nieuwe IGO-bedrag wordt dan gegeven.

Op 27 juli 2019 ontvangt betrokkene 2.015,12 euro achterstallige bedragen aan IGO.

²⁰ Zus – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Het is voor de Ombudsman Pensioenen duidelijk dat de informatievergaring betreffende de uitbetaalde Poolse pensioenbedragen hier niet correct verlopen is. De Poolse pensioendienst moet op een duidelijke wijze aan de FPD communiceren dat een bepaald pensioenbedrag niet meer uitbetaald wordt. Naar aanleiding van deze klacht heeft de FPD de Poolse pensioendienst gecontacteerd teneinde de uitwisseling van de elektronisch meegedeelde buitenlandse betalingsgegevens op punt te stellen (niet enkel de melding van het nieuw toegekende pensioenrecht met het daarbij horende bedrag doch ook een correcte melding van het pensioenrecht en het daarbij horende pensioenbedrag dat niet meer uitbetaald wordt).

6. Een te vroeg ingediende aanvraag om een Amerikaans pensioen te bekomen ten onrechte afgesloten door een dossierbeheerder waardoor pensioenrechten in Amerika niet onderzocht werden: door bemiddeling Ombudsman Pensioenen procedure terug vlot getrokken

DOSSIER 33480

De feiten

De heer Beckers bezocht op 2 mei 2017 het gewestelijk kantoor Gent van de FPD om daar een pensioenaanvraag in te dienen teneinde zijn rustpensioen te bekomen vanaf 1 mei 2018. Hij vermeldde dat hij ook een Amerikaans pensioen wenste op deze ingangsdatum (vermits hij ook in Amerika gewerkt had).

De FPD onderzocht zijn Belgische pensioenrechten. Hiervoor vroeg de FPD de loopbaangegevens van betrokkene bij de Amerikaanse pensioendienst op en dit in toepassing van de bilaterale overeenkomst tussen België en de Verenigde Staten. Immers, bij de berekening van het Belgische pensioen moet worden nagegaan of het voor betrokkene voordeliger is om rekening te houden met zijn buitenlandse tewerkstelling.

Doch stuurde de FPD de pensioenaanvraag niet door naar de Amerikaanse pensioendienst. Immers in de dienstnota 95/11 wordt vermeld dat het verzenden van de verbindingsformulieren voor een rustpensioen wordt uitgesteld als niet binnen het jaar na de aanvraag de leeftijd van 62 jaar wordt bereikt.

In deze gevallen, zo gaat de nota verder, volgt het gewestelijk kantoor op wanneer het dossier moet heropend worden om de aanvraag volgens de geijkte procedure ter onderzoek over te maken aan de Amerikaanse pensioendienst. Het moment van heropening van het dossier is volgens de nota één jaar voordat de leeftijd van 62 jaar bereikt wordt.

Op deze manier dient betrokkene niet opnieuw een pensioenaanvraag in te dienen en wordt het onderzoek in Amerika automatisch opgestart.

Op 15 december 2017 deelde de FPD mee dat betrokkene met ingang van mei 2018 een rustpensioen in België kon bekomen van 1.387,57 euro.

Op 2 juli 2019 vroeg betrokkene per mail of zijn pensioen voor zijn jaren tewerkstelling in de Verenigde Staten effectief zou uitbetaald worden op 1 september 2019. In deze mail maakt hij melding van het feit dat het regionaal kantoor Gent van de FPD hem gemeld had dat hij ook zijn pensioen uit Amerika zou ontvangen.

In reactie hierop deed de klachtendienst van de FPD die betrokkene gecontacteerd heeft op 24 juli 2019 mee dat de FPD over de verzekeringstijdsvakken van zijn tewerkstelling in Amerika beschikt. Echter zo gaat de klachtendienst van de FPD verder, kan de FPD zijn rechten op het Amerikaans pensioen niet vaststellen, dit is de taak en de bevoegdheid van de Amerikaanse pensioendienst.

De klachtendienst vindt in het pensioendossier van betrokkene geen geregistreerd telefoongesprek met het regionaal kantoor Gent en meldt bijgevolg aan betrokkene dat ze niet kunnen nagaan wat en of wat er telefonisch meegedeeld werd correct is.

De klachtendienst meldt dat hij contact heeft opgenomen met het Bureau voor Internationale Overeenkomsten van de FPD over hoe hij zijn pensioen uit Amerika zou kunnen bekomen. Daar werd meegedeeld dat betrokkene zijn pensioen zelf dient aan te vragen en dit op het adres: US Embassy, Federal Benefits Unit, 42 Elgin Road, Ballsbridge, Dublin 4 in Ierland. Bijgevolg vroeg de klachtendienst vervolgens aan betrokkene of hij toch zeker een aanvraag had gedaan voor zijn Amerikaans pensioen.

Ook wordt betrokkene aangeraden “zijn voormalige werkgever in Amerika te contacteren om na te vragen wat hij het best doet om zijn rechten in Amerika te laten onderzoeken.”

De heer Beckers is het niet eens met het antwoord van de klachtendienst en dient op 28 juli 2019 een klacht in bij de Ombudsdienst Pensioenen. Het kantoor Gent had hem immers beloofd dat het al het nodige zou doen opdat zijn Amerikaans pensioen door de bevoegde dienst zou afgewerkt worden, wat nu wordt tegengesproken.

Bedenkingen

De Ombudsdienst Pensioenen onderzoekt de klacht.

De overeenkomst tussen België en de Verenigde Staten is van toepassing op de heer Beckers daar hij Belg is en in België heeft gewerkt (artikel 3).

Artikel 17 van de overeenkomst tussen België en de Verenigde Staten²¹ bepaalt dat “een bij een instelling van één van de Overeenkomstsluitende Partijen ingediende aanvraag om uitkeringen de rechten van de aanvragers krachtens de wetgevingen van de andere Overeenkomstsluitende Partij beschermt wanneer de aanvragers vragen dat zij als aanvraag krachtens de wetgeving van de ander Overeenkomstsluitende Partij zou beschouwd worden”.

Verder moeten in toepassing van de bilaterale overeenkomst tussen België en de Verenigde Staten beide landen inlichtingen uitwisselen over de pensioenrechten die in elk land zijn opgebouwd teneinde een correcte pensioenbeslissing te kunnen treffen. Tevens dient nagegaan te worden of een toekenning van een pensioen in het andere land eventueel aanleiding kan geven tot een herziening van het pensioen.

Teneinde de pensioenaanvraag ingediend in België door een Belg die zowel in België als Amerika heeft gewerkt en in overeenstemming met de bilaterale overeenkomst tussen België en Amerika te behandelen zijn er twee opties mogelijk indien op het moment dat een vervroegd pensioen in België wordt toegekend de toekenning in Amerika nog niet mogelijk is en betrokkene dit onderzoek wenst:

²¹ Belgisch Staatsblad 30 juni 1984

1. de pensioenaanvraag nog niet overmaken aan Amerika (enkel de loopbaangegevens opvragen), doch een opvolgingssysteem hanteren waardoor de pensioenaanvraag één jaar voor het bereiken van de leeftijd van 62 jaar aan Amerika wordt overgemaakt (= procedure in de nota van 95/11 van de FPD). Dit heeft als voordeel voor de burger dat zijn rechten op een Amerikaans pensioen automatisch onderzocht worden op het juiste tijdstip, doch vergt een kennis van de FPD aangaande de leeftijdsvoorwaarden om met pensioen te kunnen gaan van het desbetreffende land evenals een opvolging van de eventuele aanpassing van de wetgeving hieromtrent. Dit laatste is echter niet zo evident gelet op het feit dat verschillende landen het laatste decennium pensioenhervormingen doorvoeren.

2. de pensioenaanvraag onmiddellijk overmaken aan Amerika zodat Amerika de toekomstig gepensioneerde kan inlichten over de datum vanaf wanneer deze een aanvraag kan indienen in Amerika. Hierdoor vermijdt de FPD een opvolging van de pensioenhervormingen in de verschillende landen.

De FPD heeft in zijn nota van 95/11 voor de eerste optie gekozen, wat ook de meest klantvriendelijke is. Op 15 december 2017 werd een fiche (lees: workflow) opgemaakt met de bedoeling de nodige documenten één jaar voor het bereiken van de leeftijd van 62 jaar aan Amerika over te maken.

Een mix van beide procedures, zoals de klachtendienst antwoordt, komt niet tegemoet aan de vereisten van artikel 17 van de Overeenkomst; op het moment dat een vervroegd pensioen in België wordt toegekend doch wanneer dan een toekenning in Amerika nog niet mogelijk is, de pensioenaanvraag waarop betrokkene duidelijk vermeldt dat hij een Amerikaans pensioen wenst, niet overmaken aan Amerika (zodat Amerika niet officieel kan meedelen dat de aanvraag te vroeg werd ingediend) en dit evenmin doen één jaar voor het bereiken van de leeftijd van 62 jaar heeft tot gevolg dat de gepensioneerde niet kan weten vanaf wanneer en hoe hij zijn Amerikaans pensioen kan bekomen.

De Ombudsdienst Pensioenen vroeg aan de FPD om de pensioenaanvraag over te maken aan de Amerikaanse pensioendienst. Tevens vroegen wij naar aanleiding van dit dossier aan de FPD of de procedure in de nota van 95/11 nu steeds toegepast wordt.

De FPD ging in op onze vraag en maakte op 6 augustus 2019 de voorziene verbindingsdocumenten aan de Amerikaanse pensioeninstelling over. De FPD antwoordde dat er wel degelijk een fiche (lees workflow) was aangemaakt om 9 (en dus blijkbaar niet 12) maanden voor het bereiken van de leeftijd van 62 jaar het dossier te heropenen zodat de pensioenrechten konden onderzocht worden in Amerika en de FPD kon nagaan of deze beslissing een impact heeft op het Belgisch pensioen. De procedure zoals verwoord in de nota 95/11 wordt dus nog steeds toegepast. Doch een dossierbeheerder had deze workflow ten onrechte afgesloten.

Naar aanleiding van de bemiddeling van de Ombudsman excuseerde de FPD zich bij betrokkene.

Conclusie

De klachtendienst heeft teneinde de klacht correct te kunnen behandelen advies gevraagd aan een expert van de dienst Internationale Overeenkomsten van de FPD. Doch deze verstrekke een foutief advies.

Immers, zich baseren op de principes van de logica leidt tot de conclusie dat een mix van de beide hoger beschreven procedures niet in overeenstemming te brengen is met artikel 17 van de overeenkomst tussen België en de Verenigde Staten. Ons onderzoek toont aan dat een dossierbeheerder de workflow voor herneming van het onderzoek ten onrechte had afgesloten. Kortom een punctuele menselijke fout die door de bemiddeling van de Ombudsdienst Pensioenen werd rechtgezet.

HOOFDSTUK 2

Burgerparticipatie

Burgerparticipatie

De Ombudsman roept de burger op om, indien de pensioendiensten vragen om gegevens na te kijken, gegevens opvragen of vragen wijzingen te melden, dit ook effectief te doen. Hij wijst de burger erop dat de pensioendiensten enorme inspanningen doen om databanken te voeden met gegevens die ze nodig hebben. Evenzo leveren ze enorme inspanningen om gegevens tussen de verschillende overheidsdiensten uit te wisselen. Doch is het niet steeds mogelijk op deze wijze alle informatie te bekomen die ze nodig hebben om de pensioenen correct en juist te berekenen en te betalen. De (toekomstig) gepensioneerde is nog steeds voor heel wat informatie de enige bron waar de volledige en juiste informatie te bekomen is.

De ombudsman roept anderzijds de pensioendiensten op de nodige mensen en middelen te blijven investeren in het beantwoorden van vragen vanuit een multichannel-benadering. Bevorderen en stimuleren van het gebruik van digitale tools is een goede aanpak gelet op de voordelen die deze kanalen bieden, vooral op het vlak van veiligheid, en vanuit budgettair oogpunt. Doch de vlotte bereikbaarheid via telefoon en het face-to-facecontact in de regionale kantoren en op de pensioenpunten verspreid over het hele land (evenals de nodige ruchtbaarheid daaraan te geven) blijven cruciaal. Dit zeker gelet het doelpubliek van de pensioendiensten.

Verder roept de Ombudsman Pensioenen de FPD op nog meer te investeren in het begeleiden van de (toekomstig) gepensioneerden indien deze zelf nog stappen dienen te ondernemen (zoals het opvragen van gegevens bij andere diensten) en de burgers beter te informeren over de opvolging van de vraag of klacht.

We zijn van de klassieke verzorgingsstaat, een sociaal systeem waarin de overheid de primaire verantwoordelijkheid draagt voor het welzijn van zijn burgers, geëvolueerd naar een participatiemaatschappij, een samenleving waarin burger zelf meer zaken moeten regelen. De hoge kosten van de klassieke verzorgingsstaat hebben mede tot deze evolutie geleid.

Deze burgerparticipatie heeft heel wat positieve aspecten: de draagkracht voor het beleid wordt vergroot (wanneer burgers mee mogen beslissen is de kans op weerstand immers kleiner), de samenhang in de samenleving wordt versterkt, de zelfredzaamheid van de burger vergroot en vaak wordt hierdoor ook de kwaliteit van de overheid verhoogd (men krijgt meer signalen van hoe de burger de zaken ervaart, waarop men kan inspelen).

Voor heel wat burgers is deze overgang geen probleem. Vooral hoger opgeleiden slagen er vaak goed in hun zaken goed op orde te krijgen. Zij zijn vaak mondiger, begrijpen beter de te volgen procedures die in het participatieproces moeten doorlopen worden en zijn vaak beter in netwerken waardoor ze gemakkelijker op hun netwerk kunnen terugvallen indien ze het zelf niet opgelost krijgen.

Doch lager geschoolden en ouderen hebben het hiermee vaak moeilijker. Ook dit ervaren we op pensioenvlak.

Via mypension krijgt de burger de mogelijkheid zijn loopbaangegevens na te kijken. Een mooi voorbeeld van de transparantie die gehanteerd wordt door de pensioendiensten. Het is inderdaad veel beter anomalieën te melden jaren voor de pensionering en niet op de vooravond van zijn pensionering zodat er de tijd is om de ontbrekende loopbaangegevens op te zoeken. Dit voorkomt dat op de dag van pensionering het exacte pensioenbedrag niet onmiddellijk kan vastgesteld worden of men in het slechtste geval zelfs niet kan vaststellen of iemand al dan niet vervroegd met pensioen kan gaan.

Hiervoor is de betrokkenheid van de burger essentieel. Maar deze betrokkenheid realiseren is niet zo eenvoudig als het lijkt.

Uit een Nederlands onderzoek gevoerd door Aegon en GfK bleek dat 29 % van de bevolking nog liever naar de tandarts gaat en 64 % liever gaat stofzuigen of overhemden strijken dan zich bezig te houden met hun financiële pensioensituatie. In Amerika kwam TIAA, een grote Amerikaanse financiële dienstverlener, tot de conclusie dat mensen gemiddeld meer tijd besteden aan de aankoop van een flatscreen tv of een tablet dan aan hun pensioen. Dit niettegenstaande dat men ervan overtuigd is dat het pensioen belangrijk is.

De FPD onderneemt dan ook een aantal initiatieven om de burger aan te zetten zijn loopbaangegevens na te kijken in mypension.

De lancering van mypension evenals elke verdere evolutie van deze tool kreeg de nodige media-aandacht.

Ook meer subtiele overtuigingstechnieken werden gebruikt. Zo consulteerde tijdens de populaire soapserie Familie op de Vlaamse commerciële zender VTM één van de personages mypension. Dit zet de burger aan om ook na te denken over zijn pensioen en dit voorbeeld te volgen.

Uit de cijfers van de FPD blijkt dat 23 % van de Belgen ouder dan 18 jaar mypension.be al heeft bezocht. Daarmee overschrijdt mypension.be de kaap van de 2 miljoen unieke bezoekers sinds januari 2016.

Meer dan 17.000 toekomstig gepensioneerden hebben niet alleen hun loopbaangegevens geconsulteerd, maar hebben ook opmerkingen geformuleerd over het ontbreken of over de onjuistheid van de loopbaangegevens zoals deze geregistreerd staan in mypension.

Dit verhindert niet dat wij willen wijzen op een aantal aandachtspunten -zonder hierbij te stellen dat dit momenteel probleempunten zijn- teneinde te vermijden dat de burger niet ontmoedigd wordt aan het participatieproces deel te nemen of te blijven deelnemen.

1. Te lange wachttijd voordat de FPD tegemoet komt aan de vragen en opmerkingen die de burger heeft geformuleerd: opvolgingssysteem (track and trace) instellen.

Het eerste aandachtspunt dat de burger kan ontmoedigen om deel te blijven nemen aan het participatieproces -en toch ook wel probleempunt- dat de Ombudsman Pensioenen in dit kader vaststelt is dat wanneer de burger participeert aan het proces (door bijvoorbeeld loopbaananomalieën aan te kaarten), hij soms lang moet wachten voordat de FPD tegemoet komt aan de vragen en opmerkingen die de burger heeft geformuleerd.

Begrijpelijk dat niet alle 17.000 meldingen over bijvoorbeeld ontbrekende loopbaangegevens of loopbaananomalieën in een mum van tijd kunnen opgelost worden of dat alle aanvragen tot regularisatie van een studieperiode op een paar maanden afgewerkt worden.

De pensioendiensten zijn immers vaak afhankelijk van informatie van derden (bijvoorbeeld Defensie voor

wat betreft de legerdienst of de overheidswerkgevers, zoals de Federale Overheidsdiensten, de Vlaamse of Waalse Gemeenschap, voor wat betreft loopbaangegevens). Zolang deze derden de opgevraagde informatie niet aan de FPD verstrekken, kan deze niet overgaan tot het aanvullen van de loopbaangegevens in mypension of tot het uitrekenen van een pensioen of tot het maken van een raming van de verhoging van het pensioenbedrag ingevolge een regularisatie van de studieperiode.

Maar vaak ontbreekt het in dergelijke gevallen aan een degelijke melding van de opvolging van de stand van zaken. Een jaar wachten zonder ook maar enige reactie van de FPD te ontvangen werd een aantal keren geconstateerd. Dit ontmoedigt het participatieproces.

Uit “Make My Administration” (een onder wetenschappelijke begeleiding uitgevoerde bevraging in opdracht van de federale Ombudsman onder een representatief staal van de bevolking gevolgd door een representatief samengesteld burgerpanel over hoe de federale overheid van de toekomst eruit ziet) blijkt dat de burgers vaak het gevoel hebben dat er geen of laattijdig gevolg gegeven wordt aan hun vragen of klachten. Als suggestie wordt geformuleerd het instellen van een opvolgingssysteem (track and trace) dat aangeeft waar de melding in de administratie circuleert en hoe snel de burger een antwoord kan verwachten. Dit voorstel ondersteunt de Ombudsman Pensioenen.

Klacht 1 (dossier 33208)

Mevrouw Van De Wal krijgt even nadat ze haar studieperiode geregulariseerd had via mypension de melding dat haar vroegst mogelijke pensioendatum twee jaar later zal liggen dan wat oorspronkelijk in mypension vermeld stond (1 januari 2026 in de plaats van 1 mei 2024). Zij dacht dan ook dat de wijziging van de vroegst mogelijke pensioendatum gelinkt was aan de regularisatie van de studieperiode.

Zij nam telefonisch contact op met de FPD. Men bevestigde haar dat er een probleem was met haar dossier en vroeg haar om haar klacht schriftelijk in te dienen. De Ombudsman vindt het niet behoorlijk dat de telefonist zelf niet het probleem wou noteren en ter behandeling overmaken aan de backoffice.

Mevrouw Van De Wal ging bijgevolg achter haar pc zitten en verstuurde een mail op 25 april 2019. Buiten een automatisch ontvangstbericht kreeg ze geen verdere informatie. Op 13 mei 2019 herinnerde ze haar klacht. Ook nu weer een automatische ontvangstmelding, doch geen reactie of men al dan niet bezig was met de klacht.

Betrokkene uit in haar klacht hoe ze het uitblijven van een reactie ervaart. Wij citeren: “In het kader van pensioenplanning is het mentaal belangrijk om de juiste informatie te krijgen. Mijn bedoeling is om halftijds te gaan werken. Of ik tot 2024 dan wel tot 2026 het verlies dat ik zal leiden door halftijds te gaan werken financieel moet bijpassen maakt voor mij een groot verschil. Ik heb alle begrip dat het softwarematig rechtzetten van het probleem wat tijd vraagt doch men zou mij toch al per mail kunnen informeren en bevestigen wat de juiste vroegst mogelijke pensioendatum is”.

Het hoger geciteerde track and trace opvolgsysteem had hier soelaas kunnen bieden.

Ook de Ombudsman heeft bij de FPD herhaaldelijk moeten aandringen vooraleer dit dossier onderzocht werd. De Ombudsman lichtte betrokkene hierover in zodat zij nu tenminste de geruststelling had dat haar dossier opgevolgd werd.

Uiteindelijk werd door de FPD ingegaan op de vraag van de Ombudsman Pensioenen een grondig onderzoek op te starten. Al snel bleek dat de wijziging van de vroegst mogelijke pensioendatum op zich geen rechtstreeks verband hield met het feit dat betrokkene geopteerd heeft om door middel van betaling van bijdragen haar studieperiode te regulariseren. Een regularisatie van een studieperiode heeft immers geen invloed op de vroegst mogelijke pensioendatum.

Wel is aan het licht gekomen dat een wijziging van de vroegst mogelijke pensioendatum het gevolg was van

een foutieve aangifte door haar werkgever, de Vlaamse Gemeenschap, van haar diploma in het elektronisch loopbaandossier Capelo. De werkgever had haar diploma "Licentiaat in de wetenschappen" ingegeven met een studieduur van 5 jaar in plaats van 4 jaar.

Dit gegeven werd door de FPD pas ontdekt nadat haar regularisatiedossier was afgesloten. Hierdoor werd de vroegst mogelijke pensioendatum aangepast en vastgesteld op 1 januari 2025. Immers, volgens de algemene regel van de huidige pensioenwetgeving zou mevrouw Van De Wal op haar 65ste met pensioen kunnen gaan. Evenwel, bij de invoering van de huidige wetgeving (regering Michel I) voorzag de wetgever in overgangsmaatregelen.

Van één van deze overgangsmaatregelen kon betrokkene gebruik maken. Hierdoor mocht haar vroegst mogelijke pensioendatum ten opzichte van de vroegst mogelijke pensioendatum vastgesteld op basis van de vorige wetgeving (regering Di Rupo) met maximaal 3 jaar uitgesteld worden op voorwaarde dat zij ook 3 jaar langer werkt. Omdat zij onder de vorige wetgeving haar pensioen zou kunnen bekomen hebben op 1 januari 2022 kan zij nu haar pensioen ten vroegste bekomen vanaf 1 januari 2025 (64 jaar).

Na dit onderzoek heeft een medewerkster van de FPD mevrouw Van De Wal spontaan opgebeld. Tijdens dit telefoongesprek werd betrokkene zeer grondig op de hoogte gebracht van de reden van de wijziging van de vroegst mogelijke pensioendatum, zijnde de foutief ingevoerde diplomaduur.

Tevens werden alle consequenties van de foutief ingegeven diplomaduur, met name de verminderde duur van de diplomabonificatie en de invloed hiervan op de reeds verrichte regularisatie van studieperiode aan betrokkene toegelicht. De verschillende scenario's, gaande van terugbetaling van een deel van de ten onrechte betaalde regularisatiebijdragen (ingevolge een foutieve diploma-aangifte door de werkgever die niet onmiddellijk door de FPD was ontdekt; een scenario waarop de Ombudsman tijdens zijn bemiddeling wees), tot de mogelijkheid om ook haar bijzondere licentie in de toegepaste informatica en bedrijfswiskunde nog te regulariseren.

Tevens lichtte de FPD haar in over de invloed van een bijkomende regularisatie van de studieperiode op haar pensioenbedrag. Dit is volgens de Ombudsman de ideale werkwijze van omgaan met een klacht.

Klacht 2 (dossier 33653)

De heer Luyckx dient op 26 september 2019 klacht in bij de Ombudsman Pensioenen. Zijn klacht luidt als volgt: "Ik heb meermaals gevraagd wat mijn vroegst mogelijke pensioendatum is en wat mijn pensioenbedrag zal zijn. Mijn eerste vraag dateert van 13 april 2017. Mijn laatste van 31 januari 2019. Omdat ik volgens mij volgend jaar al op pensioen kan gaan zou ik graag mijn pensioendatum kennen en ook wanneer ik mijn pensioen officieel moet aanvragen. Ook mijn pensioenbedrag is nog altijd niet gekend (...). Ik heb deze vragen gesteld via mypension maar ik heb nog steeds geen antwoord gekregen."

De Ombudsman Pensioenen stelt vast dat betrokkene die op de vooravond van zijn pensioen staat herhaaldelijk gevraagd heeft zijn vroegst mogelijke pensioendatum en een raming van zijn toekomstig pensioenbedrag te krijgen. Telkens ontving betrokkene een correct antwoord van de FPD.

Zo antwoordde de FPD de eerste keer aan betrokkene dat hij de naam van zijn huidige werkgever, zijn graad en adres diende aan te vullen. Evenals het feit dat hij voor de diensten verricht in het onderwijs de benaming van de school en het type onderwijs diende te vermelden.

Doch wanneer betrokkene op deze participatievraag ingaat werd hij niet op de hoogte gesteld van de stand van zaken in zijn dossier tot hij terug opnieuw zelf contact opneemt met de FPD. De laatste keer kreeg hij als antwoord dat zijn vraag was doorgestuurd naar de dienst ramingen waarna hij ook weer niks meer vernam. Wat de opvolging betreft is er nog ruimte voor verbetering.

Naar aanleiding van de ingediende klacht vroeg de Ombudsman op 30 september 2019 aan de FPD sector

ambtenaren waarom betrokkene de raming van zijn pensioenbedrag en vroegst mogelijke pensioendatum niet kreeg. De volgende dag kreeg betrokkene dankzij de bemiddeling van de Ombudsman het verlossende antwoord op zijn vragen: hij kon ten vroegste op 1 oktober 2020 met pensioen gaan. Tevens ontving hij een raming van het toekomstig pensioenbedrag. Deze informatie werd in mypension aan betrokkene gecommuniceerd.

Klacht 3 (dossier 33534)

Mevrouw Lehey stelt op het moment dat ze de leeftijd van 60 jaar bereikt in mypension vast dat haar prestaties in het onderwijs als vast benoemd leraar ontbreken in haar pensioenloopbaan. Ze meldt dit begin 2019 vermits ze haar eindloopbaan wil plannen.

De FPD meldt haar op 21 januari 2019 dat haar vraag goed ontvangen is. De FPD erkende dat ook een personeelslid van de overheidssector mag verwachten dat de FPD op ieder moment in staat is om de pensioenrechten mee te delen. De FPD erkent zelfs dat dit de normale verwachting is van een werknemer in de 21ste eeuw.

Doch stelt de FPD dat hij dan wel dient te beschikken over alle noodzakelijke loopbaan- en weddengegevens. Dat is op dit moment nog niet het geval. Aan de laatste werkgever uit de overheidssector, het Vlaams Ministerie van Onderwijs, werd gevraagd de ontbrekende loopbaangegevens op te zoeken en deze via “Capelo-historische gegevens”²² over te maken aan de FPD. Van zodra de werkgever de diensten heeft ingevoerd engageert de FPD zich om het loopbaanoverzicht in mypension te vervolledigen.

Tevens wordt onmiddellijk de waarschuwing gegeven dat er rekening mee dient gehouden te worden dat deze procedure wel enkele maanden in beslag kan nemen. Deze communicatie is een voorbeeld van wat volgens de Ombudsman Pensioenen een goede communicatie is.

Betrokkene nam in april 2019 zelf contact op met het Vlaams Ministerie van Onderwijs. Daar beloofde men haar alles in orde te brengen ook al werd haar gemeld dat ze het “ontzettend druk hebben en ze rekening moeten houden met de door de baas opgelegde prioriteiten”.

Ondertussen verstreek de tijd, dit terwijl betrokkene al de leeftijd van 60 jaar bereikt had en bijgevolg mogelijkerwijze de vroegst mogelijk pensioendatum dichtbij was.

Ondanks het feit dat mevrouw Lehey op alle participatievragen inging bleef een definitief antwoord uit. Bijgevolg richtte zij zich op 19 augustus 2019 tot de Ombudsman Pensioenen.

Voor de Ombudsman Pensioenen was het onmiddellijk duidelijk dat de blokkage van het dossier niet te wijten was aan de FPD. Deze had trouwens betrokkene op een correcte wijze doorverwezen naar de bevoegde dienst. Hij schakelde dan ook zijn collega de Vlaamse Ombudsman in die bevoegd is voor het Vlaams Ministerie van Onderwijs.

De Vlaamse Ombudsman ontdekte dat het Vlaams Ministerie van Onderwijs de loopbaan van betrokkene wel had ingebracht in Capelo, doch vergeten was het dossier te valideren. Deze vergetelheid werd onmiddellijk rechtgezet.

Na validering van de loopbaangegevens door het Ministerie van Onderwijs, werden de gegevens door de FPD opgeladen en weergegeven in mypension zodat mevrouw Lehey de vroegst mogelijke pensioendatum en een raming van het toekomstig pensioenbedrag kon consulteren in mypension.

²² Capelo staat voor “Carrière Publique Electronique - Elektronische Loopbaan Overheid” en is een initiatief van de Federale Pensioendienst (FPD). Capelo is de databank die het mogelijk maakt de elektronische loopbaangegevens van het personeel uit de overheidssector, inclusief de gegevens van de contractuele personeelsleden, te verzamelen en te beheren. Onder loopbaangegevens wordt verstaan: de prestaties, de afwezigheden, de wedden en weddenbijslagen. De gegevens die in deze databank worden opgeslagen vormen de basis voor het elektronische pensioendossier, dat tijdens de hele loopbaan geactualiseerd wordt.

Klacht 4 (dossier 33716)

De heer Vergaar dient in april 2018 een aanvraag in om zijn studieperiode als ambtenaar te regulariseren. Ondanks aandringen ontvangt hij pas in februari 2019 zijn voorstel tot regularisatie. De toekomstig gepensioneerde heeft op dat moment afgehaakt. Hij is gestopt met het raadplegen van mypension.

Hierdoor heeft hij op zijn beurt niet tijdig gereageerd. Nadien bedenkt hij zich. Vermits de toekomstig gepensioneerde niet binnen de oplegde zes maanden na de kennisgeving van het betalingsvoorstel tot regularisatie van de studieperiode betaald heeft, zou hij een nieuwe aanvraag tot regularisatie van zijn studieperiode moeten indienen.

Op dat moment zou de kostprijs voor dezelfde regularisatie hoger zijn (indexaanpassing). De FPD heeft ter compensatie voor zijn eigen late reactietijd ook het te laat reageren van de burger door de vingers gezien: deze diende geen nieuwe regularisatieaanvraag in te dienen waardoor hij ook het indexverschil tussen het eerste betalingsvoorstel en het tweede betalingsvoorstel dat normaal had dienen betekend te worden niet diende te betalen.

Klacht 5 (dossier 33621)

Mijnheer Blockx diende op 2 maart 2018 een aanvraag in tot regularisatie van zijn studieperiode. Omdat de FPD niet reageerde op zijn aanvraag diende hij opnieuw een aanvraag in op 25 februari 2019.

Omdat elke reactie uitbleef vroeg de heer Blockx op 19 april 2019 naar de stand van zijn dossier. Deze vraag bleef zonder gevolg.

Op 14 september 2019 wendde betrokkene zich uiteindelijk tot de Ombudsdienst Pensioenen. "Ik vind de handelswijze van de FPD onbehoorlijk en haar 'dienstverlening' beneden alle peil," zo meldt hij ons. "Bij de FPD is men er na 18 maanden nog niet in geslaagd om een eerste teken van leven te geven!". Omdat het hem verloren moeite lijkt om nog eens een nieuwe poging te ondernemen via zijn online pensioendossier, vraagt hij nu aan de Ombudsdienst Pensioenen informatie over de stand van zaken van de afkoop van zijn studie jaren.

Op 16 september vroeg de Ombudsman aan de FPD het dossier verder af te werken. Op 2 oktober 2019 resulteerde de bemiddeling in het verder afwerken van het dossier, zijnde het versturen van een regularisatievoorstel.

Klacht 6 (dossier 33162)

Met haar mail van 8 mei 2019 beklagde mevrouw Ankermans zich over het gebrek aan opvolging van haar vraag betreffende de regularisatie van studie jaren en de gratis diplomabonificatie.

"Ik wacht al meer dan 2 maanden op een antwoord van de dienst. Telefonisch wordt er steeds meegedeeld dat enkel het diensthoofd kan antwoorden (op de voor de hand liggende vragen van het sociaalverzekeringsfonds) maar dat ze heel veel vergaderingen heeft (...). Mijn vragen gesteld op 27 februari zijn nog steeds niet beantwoord. Er werd al een herinnering gestuurd op 25 maart, op 16 april en op 1 mei. Ik krijg geen enkel bericht, ook niet de mededeling dat er iemand bezig is met mijn vragen. Kan er geen versterking voor deze dienst voorzien worden? Als burger is het heel omslachtig om alleen al maar uit te zoeken of het afkopen van studie jaren al dan niet interessant is."

De Ombudsdienst vroeg op 9 mei 2019 aan de FPD om het dossier van mevrouw Ankermans te behandelen en haar de inlichtingen te verstrekken, die ze uiteindelijk bekomen heeft.

Kortom een persoonlijk contact met betrokkene, het verstrekken van grondige informatie naar aanleiding van een vraag en door in gesprek te gaan met de burger gezamenlijk zoeken naar een oplossing voor een probleem (in casu zelfs verschillende scenario's aanbieden) zijn de ingrediënten die een burger aanmoedigen om zijn participatie en betrokkenheid bij zijn toekomstige pensionering in stand te houden.

2. Niet nagekomen beloftes en het gebrek aan vlotte samenwerking tussen de back- en frontoffice. Suggestie: iemand verantwoordelijk maken voor het volledige klantencontact.

Het tweede aandachtspunt, waarover de Ombudsman Pensioenen een paar klachten ontving, betreft het gebrek aan vlotte samenwerking tussen de back- en frontoffice.

In sommige gevallen werden beloftes gedaan door de medewerkers in de frontoffice over de afwerking van dossiers (b.v. aangebrachte loopbaangegevens die in mypension dienden opgenomen te worden) doch die de backoffice niet nakwam. In andere gevallen kon de frontoffice geen indicatie geven tegen wanneer de afwerking door de backoffice kon verwacht worden. In nog andere gevallen kon de frontoffice niet exact vertellen in welke fase bij de backoffice het dossier zich bevond.

Het iemand verantwoordelijk maken voor het volledige klantencontact inclusief de afwerking zou hier soelaas kunnen bieden. Een toekomstig gepensioneerd die bijvoorbeeld zelf nog stappen dient te ondernemen, zoals naar loopbaangegevens op zoek gaan om het bewijs te leveren dat hij aanspraak maakt op een pensioen, een aanspreekpunt geven dat hem kan ondersteunen en bij wie hij telkens terecht kan voor bijkomende informatie, of hem kan doorverwijzen naar een maatschappelijk assistent bij het sociaal huis van zijn gemeente, zou beantwoorden aan de verlangens van verschillende burgers.

In dit kader verwijst de Ombudsman naar het colloquium dat hij organiseerde op 12 juni 2014 onder de titel "Pensions Ombudsmen facing the Future". Luc Boss van de Nederlandse pensioendienst SVB hield daar een lezing over de waarden van een service door een overheidsdienst in tijden van crisis. Hij stelde daar het project "integrale serviceteams" voor van de SVB, die net zoals de FPD reeds voor het in voege treden van dit project een hoge klanttevredenheid had voor zijn callcenter, dat ervoor gezorgd heeft dat aan de burger gedane beloftes beter zouden nagekomen worden.

Als een klant contact opneemt is één servicemedewerker persoonlijk verantwoordelijk voor de verdere opvolging. Deze werkwijze heeft de klanttevredenheid nog verhoogd.

Klacht 1 (dossier 33095)

Mevrouw Van Borgloon wenste haar pensioen als schepen en burgemeester stop te zetten. Ze nam hiervoor telefonisch contact op met de FPD. Betrokkene ervaart het alsof de back- en frontoffice niet goed op elkaar zijn ingespeeld.

Betrokkene verwoordt het als volgt: "de dienst 1765 probeerde me telkens door te schakelen, maar er werd op de dienst waarnaar men wou doorverbinden niet opgenomen. Ik ben zelf naar de Zuidertoren gekomen om daar de persoon die men wou doorverbinden te spreken. De ambtenaar van de dienst ambtenarenpensioenen, liet mij bijna 1 uur wachten, waarna hij doodleuk zei dat hij me niet kon helpen en dat ik moest bellen of een mail sturen. Hij gaf me een kaartje met daarop de gegevens van de binnenpost en het e-mailadres van de ambtenaar die ik had getracht te bellen.

Ik vroeg dan of het niet mogelijk was dat hij zelf naar zijn collega wou bellen. Maar dat weigerde hij. Ik heb dan vanuit de wachtzaal bij de FPD naar het opgegeven nummer gebeld (kan u dat zich voorstellen!!!), waarbij de mevrouw die ik aan de lijn kreeg zei dat het nummer dat ik gebeld had een binnenpost was die ze niet mocht doorschakelen (...). Dat is toch echt Kafka. Vanuit een wachtzaal in de Zuidertoren moeten bellen naar een binnenpost, die men niet mag doorgeven. Ik heb dan thuis een mail gestuurd met mijn vraag maar krijg hierop geen enkele reactie (...)."

Aangezien mevrouw Van Borgloon nog niet eerder bij de FPD hierover geklaagd had, heeft de Ombudsdienst Pensioenen haar klacht doorgestuurd naar de eerstelijns klachtendienst van de FPD.

Klacht 2 (dossier 33623)

Op 16 september 2019 stuurt mevrouw Max, de dochter van de heer Van Riel, een mail naar de Ombudsdienst

Pensioenen. Ze schrijft dat ze al 4 maanden bezig is om het pensioendossier van hun moeder in orde te krijgen, doch dat het klantencontact problemen geeft: "Er is een probleem met de dienstverlening; als ik bel krijg ik van elke werknemer een verschillend antwoord, straf! De ene weet het niet en schakelt steeds door; de ander geeft je maar informatie over de helft. Dit eindigt voor mij in onwetendheid over het juiste antwoord!".

Hierdoor verliest mevrouw Max het vertrouwen in de FPD: "Ik ben vandaag ten einde raad en ben het beu, gedemotiveerd, maar voornamelijk diep teleurgesteld (...). ! Oh! Wat heb ik lang volgehouden zeg, maar er is een limiet! Ik ben ook maar een mens en heb dit niet verdiend!".

In dit dossier waarin door de FPD te vroeg een onderzoek naar de IGO werd afgesloten met een weigeringsbeslissing, werd door de bemiddeling van de Ombudsdienst Pensioenen de weigeringsbeslissing geannuleerd en het onderzoek naar de toekenning van een IGO opnieuw opgestart.

Klacht 3 (dossier 33731)

Op 10 juli 2019 stuurt de FPD een levensbewijs naar de heer Faes die in Spanje woont. In België wordt de FPD immers automatisch door de bevoegde instanties op de hoogte gebracht van een overlijden, verandering van woonplaats, burgerlijke staat, (...). Deze informatieoverdracht bestaat niet met Spanje. Daarom moet de gepensioneerde het levensbewijs tekenen en dateren en laten invullen bij een bevoegde lokale overheid (bijvoorbeeld de burgemeester of de politie van de verblijfplaats) en terugsturen naar de FPD. De heer Faes heeft dit gedaan. Niettemin wordt de uitbetaling van zijn pensioen stopgezet vanaf september 2019.

De heer Faes klaagt bij de Ombudsdienst Pensioenen dat de frontoffice niet weet wat er zich afspeelt bij de backoffice en dat daardoor gedane beloftes niet worden nagekomen.

Hij formuleert het als volgt: "Ik heb naar de pensioendienst gebeld met de melding dat ik het levensbewijs zoals gevraagd heb ondertekend, gedateerd en laten invullen door de plaatselijke autoriteiten op 26 augustus 2019, waarna ik het heb opgestuurd naar de FPD.

De FPD kwam voor het niet uitbetalen van mijn pensioen aandragen met het excuus dat ze het levensbewijs niet ontvangen hadden. Ik ben dan op 1 oktober 2019 naar België gereisd om me persoonlijk aan te bieden op het gewestelijk kantoor van de FPD te Brugge.

Ik kreeg daar te horen dat ze niets konden doen om mijn pensioen terug in betaling te geven. Ik diende immers per e-mail een levensbewijs toe te zenden.

Ik ben dan terug naar de ambassade in Alicante in Spanje gereisd om het levensbewijs te laten invullen om het nadien terug te sturen naar de FPD.

Wanneer ik terugbelde naar de FPD meldden ze mij dat ze het levensbewijs wel ontvangen hadden en beloofden ze mij dat mijn pensioen voor de maand september op 15 oktober op mijn Spaanse bankrekening zou overgeschreven worden.

Vandaag (lees 10 oktober 2019) schrijf ik naar u (lees Ombudsdienst Pensioenen) omdat ik tot op heden nog steeds mijn pensioen van de maand september niet ontvangen heb.

Gisteren heb ik gebeld naar de pensioendienst en zei de ambtenaar dat het waarschijnlijk lag aan het feit dat de huisbankier van de FPD en mijn bank in Spanje te traag werkten (...) pffff. Hij vertelde er wel bij dat het geld bij hen vertrokken was de 10de oktober.

Zeg hé (...) dat is er voor mij over. Wat is er aan de hand? Ik kan het geld goed gebruiken na 43 jaar hard gewerkt te hebben. Ze sturen me van het kastje naar de muur. Kunnen jullie mij verder helpen. Thanks."

Na ontvangst van de klacht heeft de Ombudsdienst Pensioenen contact opgenomen met de FPD en gevraagd naar de exacte betaaldatum.

De FPD heeft op zijn beurt, zijn tussenpersoon, namelijk BNP Paribas Fortis, gevraagd naar de betaaldatum. Volgens BNP Paribas Fortis zou het saldo overgeschreven worden op 28 oktober 2019.

De klager bevestigde aan de Ombudsdienst Pensioenen dat dit inderdaad correct was: het saldo overgeschreven op 29 oktober 2019 werd inderdaad samen met de betaling van het pensioen voor de maand oktober ontvangen.

Klacht 4 (dossier 33327)

Op 16 juni 2019 stuurde de heer Van Houtem een email waarin hij klaagde over de toekenning en de betaling van het overlevingspensioen van zijn schoonmoeder. Zijn schoonvader overleed op 19 december 2018 en ondanks eerdere beloften van de FPD had zijn schoonmoeder nog geen enkele betaling mogen ontvangen.

De heer Van Houtem mailde ons: "Op 4 januari 2019 werd door de diensten van de RVP een brief gestuurd waarin vermeld stond dat binnen de 14 dagen een voorschot op het pensioenbedrag waarop mijn schoonmoeder recht heeft zou betaald worden. Intussen zijn we bijna 6 maanden verder, en is er nog steeds geen euro voorschot, laat staan pensioen uitbetaald. Er zijn steeds beloftes dat het dossier zal nagekeken worden, en dat een regeling in zicht is. Een concrete oplossing is er nog steeds niet. Er is dus in 6 maanden nog geen pensioen uitbetaald. De rekeningen (o.a. verkeersbelasting, successierechten, begrafenis, huur, ...) blijven intussen wel komen."

Na de ontvangst van de kennisgeving nam de heer Van Houtem telefonisch contact op met het contactcenter betalingen en met het contactcenter voor de ambtenarenpensioenen. Er werden hem beloftes over de afhandeling van het dossier gedaan.

Als gevolg van de interventie van de Ombudsdienst Pensioenen werd de beslissing overlevingspensioen overheid genomen op 19 juni 2019, deze in de werknemersregeling volgde op 21 juni 2019.

Het overlevingspensioen overheid werd voor de eerste maal uitbetaald aan de schoonmoeder van de heer Van Houtem samen met haar werknemerspensioen van de maand juli 2019. Zij had ook recht op de achterstallen die zo spoedig mogelijk op haar rekening zouden overgeschreven worden.

Tijdens het contact dat de heer Van Houtem had met de pensioendienst, werd hem de reden voor de lange behandelingsduur niet gemeld.

Als de medewerker van de pensioendienst hem zou uitgelegd hebben dat de lange behandelingsduur werd veroorzaakt doordat er verschillende diensten met elkaar informatie moesten uitwisselen om het dossier af te handelen, dan zou dat voor de heer Van Houtem al een stuk ongerustheid hebben weggenomen.

De reden van de lange behandelingsduur werd hem pas na tussenkomst van de Ombudsman in een mail van 1 juli 2019 gemeld. De pensioendienst excuseert zich in deze mail eveneens voor "het erg lang aanslepen in dit dossier".

Klacht 5 (dossier 32669)

Mevrouw Vanloo ontvangt een beslissing inzake terugvordering wegens het overschrijden van de wettelijk toegelaten grens van wat mag bijverdiend worden naast het pensioen.

Betrokkene vermoedt dat er geen rekening gehouden wordt met het feit dat zij nog een gehandicapt kind ten laste heeft waardoor zij meer mag bijverdienen.

Ze neemt op 23 februari 2018 telefonisch contact op met de FPD toekenningsdienst werknemerspensioenen.

Er werd haar telefonisch meegedeeld dat als gevolg van de kinderlast zij zich inderdaad aan het hogere grensbedrag ingevolge de kinderlast dient te houden en dus meer mocht bijverdienen naast haar pensioen.

Er werd haar beloofd dat de terugvordering teniet zou gedaan worden en er zou geen schuld meer zijn indien zij een attest zou overmaken dat ze nog een kind ten laste heeft.

De belofte tijdens het telefoongesprek van 23 februari 2018 dat bij ontvangst van het attest inzake kinderlast de beslissing inzake terugvordering zal herzien worden wordt niet nagekomen. Het attest "kind ten laste" werd immers niet overgemaakt aan de dienst "controle" inzake werken naast pensioen doch aan de fiscale dienst die de bedrijfsvoorheffing diende te verminderen.

Deze dienst op zijn beurt beloofde per brief de bedrijfsvoorheffing voor de toekomst recht te zetten. Doch ook deze belofte werd niet nagekomen.

Pas na tussenkomst van de Ombudsdienst Pensioenen wordt de bedrijfsvoorheffing correct ingehouden en de terugvorderingsbeslissing teniet gedaan. Een volledige bespreking van dit dossier bevindt zich elders in dit jaarverslag in het hoofdstuk bemiddelingen.

3. Te veel nadruk op de digitale tools?

De Ombudsman merkt op dat wanneer gepensioneerden willen aankloppen bij de FPD om informatie te melden, vragen te stellen of opmerkingen te formuleren, deze tracht zoveel mogelijk te verwijzen naar de digitale tools.

Zo moedigt de FPD de (toekomstig) gepensioneerde aan om zijn vragen te stellen via de beveiligde website Mypension. Antwoorden per mail worden niet meer verstrekt omwille van privacy redenen.

Het paradoxale is immers dat, ondanks de stijging van het aantal communicatiekanalen (mypension, facebook, twitter, telefoon, de regionale kantoren en de pensioenpunten waar een face-to-face contact mogelijk is, ...), de Ombudsman nog steeds klachten krijgt waarin gesteld wordt dat een moeilijke toegankelijkheid ervaren wordt.

De vraag rijst dan ook –en tevens komt het derde aandachtspunt ten berde– of de nadruk te veel komt te liggen op de digitale kanalen die niet voor iedereen toegankelijk zijn.

Nemen we het voorbeeld van mypension. Dat 23 % van de Belgen ouder dan 18 jaar mypension.be al heeft bezocht, is een enorm succes. Doch het betekent dat nog heel wat toekomstig gepensioneerden dit nog niet gedaan hebben.

Via mypension wordt een groot doelpubliek bereikt. Maar niet iedereen heeft internet, beschikt over de vereiste informatica (een oude pc van zoon of dochter die door een gepensioneerde gebruikt wordt is niet altijd uitgerust met de vereiste moderne software om in te loggen en/of te surfen op mypension) of beschikt over de digitale skills om in te loggen op mypension (via E-id of It's me).

Nochtans kan het niet controleren van de loopbaangegevens grote gevolgen hebben. Deze gegevens zijn evenwel voor de pensionering enkel via mypension consulteerbaar tenzij een gepensioneerde deze gegevens uitdrukkelijk vraagt op papier te krijgen bijvoorbeeld bij het vragen van een raming (hierop staan de loopbaangegevens ook vermeld).

Vroeger ontvingen zij op de leeftijd van 55 jaar op papier een loopbaanoverzicht (met bijhorende raming). Dit wordt ondanks dat de wetgever dit nog steeds oplegt niet meer toegepast. Op uitdrukkelijke vraag wordt dit nog wel verstuurd. Kortom, een deel van de mensen valt uit de boot.

De klacht (dossier 33174)

Met zijn verzoek van 11 mei 2019 beklaagt de heer Soes zich erover dat hij bepaalde documenten die hem via mypension werden toegestuurd niet kan openen en evenmin kan downloaden. Hij vraagt, gezien zijn leeftijd van 83 jaar, hiervoor begrip op te brengen en voortaan de document op papier toe te sturen.

Vermits betrokkene hierover nog geen beklag had gedaan bij de FPD heeft de Ombudsman de klacht doorgestuurd naar de klachtendienst van de FPD.

Reeds drie dagen later lost de klachtendienst van de FPD het probleem efficiënt op. Kopieën van de documenten die betrokkene niet kan openen worden hem per post toegezonden. Tevens meldt de klachtendienst van de FPD dat de FPD de correspondentiewijze heeft aangepast en hij opnieuw alle briefwisseling per post zal ontvangen.

4. Empathie

Verder wijst de Ombudsman er op dat empathie een kernwaarde is in het klantencontact. Zeer af en toe -en dus zeker niet aan te merken als probleempunt, doch enkel als aandachtspunt- leest de Ombudsman in zijn klachten dat het contact als onpersoonlijk of bureaucratisch werd ervaren. Ook dit kan de participatie van de burger ontmoedigen

De klacht (dossier 33186)

De heer Vermeulen heeft een vervroegd pensioen aangevraagd met ingang op 1 mei 2019. Op 14 mei 2019, wanneer de ingangsdatum van zijn pensioen reeds verstreken is, heeft noch de FPD noch het RSVZ aan betrokkene laten weten of hij al dan niet vervroegd met pensioen kon gaan.

De Ombudsman merkt wel op dat dit niet te wijten is aan de Belgische pensioendiensten: de Belgische pensioendiensten waren afhankelijk van het aanleveren van loopbaangegeven door de Franse pensioendienst CARSAT om uit te maken of betrokkene al dan niet vervroegd met pensioen kon gaan. Kortom de Belgische pensioendiensten hebben correct hun werk verricht.

Doch het inlevingsvermogen van de pensioendiensten wordt door betrokkene niet als voldoende ervaren. Betrokkene verwoordt dit als volgt: "Het onthaal was systematisch onpersoonlijk, kil en zonder respect voor de 44 jaren dat ik gewerkt heb en de zeer lastige situatie waarin ik me bevind."

5. Hulp en bijstand verlenen aan de burger in het oriënteren naar de bevoegde dienst, commitment, wederkerigheid en geven van duidelijk handelingsperspectief

Tot slot is een participatieoproep aan de burger soms de vlotste en beste, en in een bepaald aantal gevallen zelfs de enige, mogelijkheid om een pensioendossier correct af te handelen. Uiteindelijk is de burger zelf vaak, om niet te zeggen soms zelfs de enige, degene die het beste de informatie die de pensioendienst nodig heeft kan verschaffen.

Een aandachtspunt voor de pensioendiensten is de nodige hulp en bijstand te verlenen aan de burger in het oriënteren naar de dienst waar deze de nodige informatie kan bekomen om te kunnen antwoorden of de gegevens waarover de FPD beschikt wel correct zijn. Indien de burger niet voldoende ondersteund wordt komt het afhaken aan het participatieproces om de hoek loeren.

De Ombudsman denkt hierbij aan het verifiëren of de loopbaangegevens al dan niet correct zijn. Het is inderdaad zo dat de overheid enorme inspanningen doet om loopbaandatabanken te laten voeden door de broninstellingen (RSZ, overheidsdiensten-werkgevers, RVA, ...). Doch fouten of onvolledigheden bij de broninstellingen zijn niet uit te sluiten.

In dit kader roept de Ombudsman alle burgers op hun loopbaangegevens te controleren.

De FPD roept hij op de burgers die voor hun pensionering mypension nog niet bezocht hebben, een document te versturen waarop zij opmerkingen kunnen formuleren bij de geregistreerde loopbaangegevens.

Benchmarking bij het Nederlandse Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) leert dat nudgetechnieken zouden kunnen helpen om burgers te overtuigen mee te werken. Bij de UWV is gebleken dat burgers tot 25 % meer participeerden wanneer beroep gedaan werd op commitment (b.v. "U bent nu al goed gestart met uw aanvraag, volg dan ook de volgende stappen"), wederkerigheid ("Helpt u ons om u te helpen?") en het geven van een duidelijk handelingsperspectief (de concrete stappen die ondernomen moeten worden).

Maar het verifiëren van loopbaangegevens is verre van het enige geval waar de FPD beroep doet op de medewerking van de burger.

Nemen we het voorbeeld van de unieke betaling.

Doch alvorens hier dieper op in te gaan willen we erop wijzen dat volgens ons de unieke betaling een zeer succesvolle operatie is geweest. In verhouding tot de omvang van het project, waarmee de dienstverlening verbeterd werd, zijn er zeer weinig problemen gerezen.

Voor de unieke betaling ontving een gepensioneerde aan wie de FPD zowel een werknemers- als een ambtenarenpensioen had toegekend, de betaling van deze pensioenen vaak op een verschillende datum. Door de unieke betaling krijgen zij hun pensioenen nu uitbetaald op hetzelfde moment.

Teneinde tot een zo correct mogelijke betaling te komen heeft de FPD de gegevens van zowel het betaaldossier van het werknemers- of zelfstandigenpensioen en het ambtenarenpensioen met elkaar gematcht. In de determinerende elementen om tot een correcte bedrijfsvoorheffing te komen zijn er heel wat ongerijmdheden en fouten opgespoord zoals het niet rekening houden met het werknemerspensioen voor de berekening van de bedrijfsvoorheffing op het ambtenarenpensioen en vice versa.

De oorzaak van deze ongerijmdheden is bijna altijd het niet nakomen door een gepensioneerde van de melding van elke wijziging welke hij verplicht is te melden.

Zo moest de betaling van een pensioen in een ander stelsel ook gemeld worden. Een gepensioneerde

ambtenaar die bijvoorbeeld ook een werknemerspensioen genoot, moest dit ook melden aan de FPD. Bijna geen enkele gepensioneerde kwam deze verplichting na. Deze gegevens kent de pensioendienst toch, dachten de meesten.

De Ombudsman stelt vast dat de FPD hier -en we moeten wel benadrukken in heel wat gevallen onvermijdelijk- heel wat verantwoordelijkheid bij de gepensioneerde legt.

De gepensioneerden ontvingen volgende brief: “Wij hebben de gegevens van uw fiscale situatie geharmoniseerd. **Controleer of uw fiscale situatie correct is!** In het deel ‘Aanvullende inlichtingen’ van deze brief vindt u een overzicht van uw fiscale situatie. Meld ons eventuele fouten via het downloadbare formulier op de site www.uniekebetaling.be.”

Pas bij het openen van het downloadbare formulier blijkt dat volgende elementen determinerend zijn om de inhoudingen op het pensioen correct vast te stellen: beroepsinkomsten, vervangingsinkomsten, kind ten laste, andere persoon ten laste, samenwonen, zware of blijvende handicap, ...

Voor vele gepensioneerden is het te complex om hun fiscale situatie zelf te controleren. Bij wie moeten ze terecht om hulp aangeboden te krijgen? Toch aankloppen bij de FPD? Maar met deze brief spoort de FPD hen niet aan om het zelf te onderzoeken. Of aankloppen bij een privé organisatie? Of zou alles toch in orde komen als ze het niet nakijken? Bij heel wat burgers leeft het idee dat de overheid toch alles weet en nog wel beter weet dan zij zelf. Vele haken dan ook af.

Het is inderdaad zo dat de FPD enorme inspanningen doet om het betalingsluik van het pensioendossier te voeden met zoveel mogelijk gegevens die dienstig zijn voor de berekening van de bedrijfsvoorheffing, de ZIV-inhouding en de inhouding voor de solidariteitsbijdrage.

Evenzeer tracht de FPD verschillende gegevens (ook deze afkomstig van andere overheidsdiensten) met elkaar in verbinding te brengen en alzo brongegevens te hergebruiken.

Doch is het niet altijd mogelijk -vaak gelet op het uitzonderingskarakter van bepaalde situaties- om steeds alle ergens beschikbare gegevens aan elkaar te linken. Daarenboven stellen wij vast dat de foutenmarge sinds de unieke betaling en de daarmee gepaard gaande matching en uitwisseling van gegevens kleiner geworden is.

De Ombudsman roept de burger dan ook op -nadat de FPD de nodige inspanningen heeft gedaan om zoveel mogelijk brongegevens te verzamelen die hij nodig heeft om een correcte uitbetaling van het pensioenbedrag te verrichten- indien de pensioendiensten alsnog gegevens opvragen, deze gegevens te verstrekken.

Ook wanneer gevraagd wordt om gegevens na te kijken of wijzingen te melden, roept de Ombudsman de burger op om dit ook effectief te doen.

Bij twijfel of de inhoudingen sinds de unieke betaling al dan niet correct zijn, raadt de Ombudsman de gepensioneerde aan de vragenlijst in te vullen (waarvoor hij eventueel wel het nodige opzoekwerk moet verrichten).

Indien de burger zelf niet weet of de gegevens die hij dient na te kijken al dan niet correct zijn, moet de burger zich tot de FPD kunnen wenden (contactcenter, zitdagen) voor hulp en bijstand.

Indien nodig moet hij georiënteerd worden naar de dienst waar de nodige informatie kan bekomen worden om te kunnen antwoorden of de gegevens waarover de FPD beschikt wel correct zijn.

Op basis van de klachten die de Ombudsdienst ontving vermoeden we dat bij de gepensioneerden die opteerden om contact op te nemen met de FPD om hen te helpen de financiële gegevens mee te controleren

(en hen dus vooral op weg te zetten welke gegevens zij moesten gaan opzoeken) meermaals het verstrekte antwoord niet juist was.

Wij verwijzen hier onder andere naar de bespreking van het dossier 33399 (aanvullende toeslag bij vakantiegeld in de openbare sector: zie hoofdstuk 3 deel 4 en het dossier 33306 (vakantiegeld complement hypotheekbewaarder: zie hoofdstuk 3 deel 3) waar het antwoord van het contactcenter afdeling betalingen foutief was.

Al voegen we hier onmiddellijk aan toe dat het probleem in een aantal gevallen ook kan liggen aan het foutief begrip bij de gepensioneerde van het correct verstrekte antwoord gezien de complexiteit van de materie. Derhalve spreken we ook uitdrukkelijk over een vermoeden dat het antwoord meermaals niet correct was.

Wij ijveren ervoor om nog verder blijven te investeren in het opleiden van medewerkers van de frontoffice (het contactcenter evenals de medewerkers die op zitdagen vragen van burgers beantwoorden) waarbij aandacht wordt besteed aan het kaderen van de vragen die door de burger gesteld worden of opmerkingen die geformuleerd worden. Een zeer grondige kennis van de materie evenals het tijdig doorverwijzen naar experts in de backoffice voor de moeilijkere vragen kan hierbij helpen.

5YR MIN	MEDIAN	5YR MAX
178.18%	242.85%	269.82%
2.35%	7.85%	19.95%
90.35%	98.85%	98.95%
1.50%	3.24%	9.56%
165.45%	159.45%	198.45%

HOOFDSTUK 3

Informatisering

Informatisering

Waar vroeger een pensioen manueel werd berekend door een ambtenaar zien we nu meer en meer dat de berekening en uitbetaling van de pensioenen geautomatiseerd worden. De eerste pensioenbeslissingen die zonder tussenkomst van een ambtenaar gemaakt worden, Automated Decision Making, in België is een feit.

Dit biedt heel wat voordelen: vaak kunnen zo efficiëntiewinsten geboekt worden, is er het voordeel dat de computer nauwkeuriger is in het berekenen dan de mens en kunnen de ambtenaren die vroeger deze manuele berekeningen uitvoerden ingezet worden om tegemoet te komen aan het toegenomen aantal vragen van de burger.

Anderzijds dient opgemerkt te worden dat het ontdekken van onvolmaaktheden in computerprogramma's een zeer ver doorgedreven kennis van de pensioenwetgeving en een inzicht in de logica en algoritmen van de berekeningsprogramma's vergt.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft ingespeeld op deze nieuwe evolutie: de dienst heeft zich verder gespecialiseerd in het detecteren van fouten of onvolmaaktheden in de computerprogramma's. Vier bemiddelingsvoorbeelden worden geciteerd om dit aan te tonen.

1. Samendrukking van de gelijkgestelde dagen: manuele bijsturing door dossierbeheerder vereist -meestal na overhandiging door de toekomstig gepensioneerde van bijkomende loopbaangegevens- indien in het jaar waarin de gelijkstelling een aanvang neemt er een voltijdse tewerkstelling is, daar waar in het daaraan voorafgaande jaar er een deeltijdse tewerkstelling was

DOSSIER 32091

De feiten

Aan mevrouw De Laat werd op 1 juni 2016 met ingang van 1 januari 2017 een pensioen (persoonlijk rustpensioen als werkneemster en pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot) toegekend van maandelijks 878,50 euro. Dit pensioen werd nog niet betaalbaar gesteld daar betrokkene niet aan de betalingsvoorwaarden voldeed; zij genoot immers nog uitkeringen wegens ziekte.

In de pensioenberekening werden de dagen in de gelijkgestelde periode wegens werkloosheid en later wegens ziekte vanaf 1994 gelet op een voorafgaandelijke deeltijdse tewerkstelling in 1993 samengedrukt naar voltijdse dagequivalenten.

Betrokkene beweerde echter dat ze in 1994, zijnde de periode die onmiddellijk voorafgaat aan de gelijkgestelde periode voor haar werkloosheid, voltijds tewerkgesteld was. Het aantal gelijkgestelde dagen

van 1995 tot en met 2016 schommelde tussen de 175 en 186 dagen (voor 2007: 133). Hierdoor werd het fictief loon beperkt. Dit was volgens mevrouw De Laat niet correct. Dit meldde ze telefonisch op 24 juni 2016.

De dossierbeheerder had tijdens het onderzoek van het pensioendossier -nog voor hij hiervan een melding door betrokkene ontvangen had- dezelfde opmerking overgemaakt aan zijn hiërarchische meerdere en vroeg of het aantal gelijkgestelde dagen vanaf 1995 niet 312 per jaar diende te zijn. Doch deze stelde dat de "gelijkgestelde dagen moeten samengedrukt worden op basis van de voorgaande tewerkstelling die een substantiële tewerkstelling was. In dit geval is dat het jaar 1993. De samendrukking van de gelijkgestelde dagen is dan ook in lijn met die tewerkstelling. Betrokkene heeft nooit voltijds gewerkt en heeft naast haar deeltijdse tewerkstelling geen enkel beschermd statuut genoten zoals behoud van rechten, loopbaanonderbreking, tewerkstelling met toestemming van de geneesheer."

Mevrouw De Laat, bijgestaan door een medewerker van de pensioenservice van haar mutualiteit, meldde op 30 augustus 2016 opnieuw aan de FPD dat ze in 1994 wel degelijk voltijds gewerkt had en voegde ter staving een kopie van haar weddenfiches toe waaruit volgens haar duidelijk bleek dat de tewerkstelling voorafgaand aan de periode van werkloosheid wel degelijk voltijds was. Bijgevolg was er volgens haar geen enkele reden om in de daaropvolgende periode van werkloosheid en ziekte de dagen door samendrukking om te zetten naar voltijdse dagequivalenten.

Op 30 januari 2017 herhaalde betrokkene haar vraag per mail en maakte nogmaals haar bewijsstukken over.

Op 5 juli 2017 antwoordde de FPD haar dat de "loopbaanjaren niet voltijds waren" en dat "de gelijkgestelde dagen worden samengedrukt". "Deze gegevens worden doorgetrokken naar de volgende jaren". Tevens werd haar gemeld dat "de gelijkgestelde dagen worden samengedrukt op basis van de arbeidsintensiteit van het voorgaande jaar." "Bij deze samendrukking", zo meldt de FPD verder, "worden de geboekte gelijkgestelde dagen omgezet naar voltijdse dagequivalenten op de globale loopbaan als werknemer".

Op 3 mei 2018 werd mevrouw De Laat door het gewestelijk kantoor van de FPD te Antwerpen er schriftelijk over ingelicht dat de FPD inderdaad erkent dat ze het bewijs levert aangeworven en tewerkgesteld te zijn geweest als voltijdse met de door haar toegestuurde bewijsstukken. Haar loopbaangegevens zouden worden aangepast. De Federale Pensioendienst verantwoordt deze wijzigingen als volgt: "Gelet op de dagen van tewerkstelling in 1993 en 1994 en de onduidelijke registraties door de werkgever destijds van de gegevens konden onze diensten niet uitmaken wat de oorsprong der gelijkgestelde dagen was. Hierdoor is het hypothetisch vermoeden van een tewerkstelling van 64,81481 % van een voltijdse tewerkstelling genomen aan de dagen vooropzeg (1994) en effectief uitgevoerde dagen tewerkstelling ten opzichte van gelijkgestelde dagen in uw loopbaan".

Op 18 juni 2018 keerde de FPD terug op zijn stappen. De FPD stuurde aan mevrouw De Laat een nieuw schrijven waarin haar werd meegedeeld dat het gewestelijk kantoor van de FPD niet de bevoegdheid heeft om deze loopbaangegevens aan te passen en dat dit enkel en alleen kan gebeuren door de dienst Loopbaanbeheer van de FPD. Verder meldt de FPD haar dat een aanpassing enkel en alleen kan op basis van de gegevens die voorkomen op de officiële individuele rekening die door de werkgever wordt bijgehouden en aan de werknemer wordt afgeleverd.

De procedure zoals beschreven in het jaarverslag van de Ombudsdienst Pensioenen 2010 op pagina 81 e.v. en waarbij de dossierbeheerder de loopbaangegevens mocht aanpassen is immers niet meer van toepassing vanaf 8 januari 2016.

Op 23 mei 2018 deed belanghebbende een nieuwe aanvraag tot het bekomen van haar rustpensioen: zij wenste immers haar pensioen pas te laten ingaan op 1 juni 2018 in plaats van 1 januari 2017.

Zij ontving op 21 juni 2018 een nieuwe pensioenbeslissing waarbij haar gelijkgestelde periode in de loopbaan

aangevuld werd tot en met de nieuwe ingangsdatum. Het pensioenbedrag was hierdoor wat hoger dan in de voorgaande beslissing en bedroeg 989,54 euro bruto per maand vanaf 1 juni 2018. In deze beslissing werden de gelijkgestelde dagen vanaf 1994 nog steeds omgezet naar voltijdse dagequivalenten.

Hieronder vindt u voor wat betreft de gelijkgestelde dagen vanaf 1994 tot en met 2015²³ het aantal gelijkgestelde dagen in de twee hogergenoemde pensioenbeslissingen:

JAAR	GELIJKGESTELDE DAGEN IN DE BESLISSING VAN 1 JUNI 2016	GELIJKGESTELDE DAGEN IN DE BESLISSING VAN 21 JUNI 2018
1994	149	167
1995	186	216
1996	177	205
1997	175	203
1998	176	203
1999	175	203
2000	176	203
2001	176	203
2002	176	203
2003	176	203
2004	176	204
2005	176	203
2006	175	202
2007	133	154
2008	176	204
2009	176	203
2010	176	203
2011	176	203
2012	176	204
2013	175	203
2014	175	203
2015	175	203

Mevrouw De Laat merkte op dat het aantal gelijkgestelde dagen per jaar in beide beslissingen verschilde.

Aangezien mevrouw De Laat er nu helemaal niets meer van snapte deed zij een beroep op de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

De pensioenwetgeving bepaalt in artikel 24 en 24 bis van het Koninklijk Besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers (BS van 16 januari 1968) het volgende:

Artikel 24: "Voor elke dag van inactiviteit, met een arbeidsdag gelijkgesteld bij toepassing van de artikelen 34, 35 en 36, wordt rekening gehouden met een fictief loon, dat wordt vastgesteld op volgende wijze: Het fictief loon heeft als basis het dagelijks gemiddelde van de werkelijke, forfaitaire of fictieve lonen van de

²³ We vergelijken enkel en alleen de gelijkgestelde dagen tot en met 2015 aangezien de beide beslissingen van de Federale Pensioendienst een verschillende ingangsdatum hebben.

werknemer met betrekking tot het voorgaande kalenderjaar, of bij gebrek aan deze refertegegevens, het dagelijkse gemiddelde van de werkelijke en forfaitaire lonen met betrekking tot het lopende jaar, of nog, bij ontstentenis van dergelijk loon voor het lopende jaar, het dagelijkse gemiddelde van de lonen met betrekking tot het eerste jaar dat volgt op de periode van inactiviteit en waarin arbeidsprestaties als werknemer worden verricht (...).

Artikel 24bis: “Wanneer het rustpensioen of het overlevingspensioen daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 1977 ingaat, wordt het fictief loon waarmee rekening wordt gehouden voor elke dag van inactiviteit die bij toepassing van de artikelen 34, 35 en 36 met een arbeidsdag wordt gelijkgesteld, in afwijking van artikel 24 vastgesteld op de volgende wijze (...). Indien de werknemer deeltijdse arbeid heeft verricht, wordt voor de toepassing van de voorgaande punten, voor het rustpensioen of het overlevingspensioen dat daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaat vanaf 1 juli 1997, het fictief loon dat eventueel voor het betrokken kalenderjaar moet worden toegevoegd aan het werkelijk loon, in voorkomend geval, toegekend rekening houdend met het aantal effectief gewerkte dagen herleid tot een aantal dagen dat overeenstemt met het aantal dagen dat op de individuele rekening zou voorkomen indien de activiteit zou zijn uitgeoefend aan volledige dagprestaties (...)

4. indien de werknemer deeltijdse arbeid heeft verricht, wordt voor de toepassing van de voorgaande punten, voor het rustpensioen of het overlevingspensioen dat daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaat vanaf 1 juli 1997, het fictief loon:

- dat eventueel voor het betrokken kalenderjaar moet worden toegevoegd aan het werkelijk loon, in voorkomend geval, toegekend rekening houdend met het aantal effectief gewerkte dagen herleid tot een aantal dagen dat overeenstemt met het aantal dagen dat op de individuele rekening zou voorkomen indien de activiteit zou zijn uitgeoefend aan volledige dagprestaties;
- dat voor het jaar dat volgt op de deeltijdse arbeid moet worden toegekend, in voorkomend geval, berekend op een aantal dagen die werden herleid in verhouding tot de gepresteerde arbeidstijd in de activiteit op grond waarvan de gelijkstelling werd toegekend.”

De FPD beroept zich op deze wetsartikelen om haar pensioenbeslissingen te rechtvaardigen.

Vooreerst merkte de Ombudsdienst Pensioenen op 24 september 2018 op dat het aantal gelijkgestelde dagen vermeld op de beslissing van 1 juni 2016 voor meerdere jaren verschillend is van het aantal gelijkgestelde dagen op de beslissing van 21 juni 2018 (zie tabel hoger). Voor het jaar 2007 werd op de eerste beslissing 133 gelijkgestelde dagen in aanmerking genomen; in de tweede beslissing waren er dit 154. Dit terwijl volgens de dienst Loopbaanbeheer er geen wijzigingen waren aangebracht aan de geregistreerde beroepsloopbaan.

De FPD antwoordde op 27 september 2018 dat “in de eerste beslissing de samendrukking nog manueel gebeurde, in de tweede beslissing werd de samendrukking doorgedreven geautomatiseerd wat voor betrokkene een juist en voordeliger resultaat geeft.”

In reactie hierop merkte de Ombudsdienst Pensioenen op 9 november 2018 op dat artikel 24 bis stelt “indien de werknemer deeltijdse arbeid heeft verricht”. Echter uit ons grondig nazicht van de geboekte gegevens op de individuele rekening van belanghebbende en de door haar overgemaakte loonstaten kwamen wij tot de conclusie dat:

- de tewerkstelling voor het jaar 1994 een tewerkstelling van 7 u 30 minuten per dag betrof (op de loonfiche voor de maand januari 1994 werd een tewerkstelling van 11 dagen meegedeeld voor een tewerkstelling van 82,5 uur);
- in 1993 de geregistreerde gegevens van de maatman, zijnde het aantal uren tewerkstelling per week dat overeenkomt met een voltijdse tijdwerkdruk, 37,5 uur bedroeg.

Het samenlezen van deze beide gegevens toont ons inziens dan ook aan dat de tewerkstelling in 1994

kon worden beschouwd als een voltijdse tewerkstelling en dat er dus geen aanleiding was om de daarop volgende gelijkgestelde dagen werkloosheid samen te drukken tot voltijdse dagequivalenten.

Zoals aangehaald antwoordde de FPD op 5 juli 2017 dat hij zich voor de al dan niet samendrukking van de gelijkgestelde periode in 1994 gebaseerd heeft op de tewerkstelling in het voorgaande jaar. Ook in de beslissing van 21 juni 2018, die gemaakt is met het doorgedreven geautomatiseerd berekeningsprogramma voor de gelijkgestelde dagen, zien wij dat de berekening ook op deze wijze is geprogrammeerd.

Na een grondig onderzoek van de dienst Loopbaanbeheer, dat bijna één jaar in beslag nam, werd ons dan op 4 september 2019 meegedeeld dat onze zienswijze correct was en dat de tewerkstelling inderdaad een voltijdse tewerkstelling was.

Op 6 september 2019 werd aan belanghebbende een nieuwe beslissing toegestuurd waarbij de loopbaangegevens die in aanmerking genomen werden voor de berekening van het pensioen vanaf 1994 manueel werden aangepast zodat er geen sprake meer is van een samendrukking van de gelijkgestelde dagen. Elk kalenderjaar wordt dan ook in aanmerking genomen voor 312 dagen.

Uit deze beslissing blijkt dat zij vanaf 1 juni 2018 aanspraak kan maken op een totaal pensioen van 1.224,51 euro bruto per maand.

Dit is een verhoging met 234,97 euro bruto per maand t.o.v. van het haar op 21 juni 2018 toegekende pensioen.

Conclusie

De Federale pensioendienst heeft de pensioenberekeningen verder geautomatiseerd. Ook de samendrukking van de gelijkgestelde dagen werd verder geautomatiseerd in het berekeningsprogramma. De gelijkgestelde dagen worden samengedrukt op basis van de arbeidsintensiteit van het voorgaande jaar.

Wanneer er echter in het jaar waarin de gelijkstelling een aanvang neemt een voltijdse tewerkstelling is, daar waar in het daaraan voorafgaande jaar er een deeltijdse tewerkstelling is -wat zich maar zelden voordoet- is deze automatische berekening niet correct.

Momenteel dient de dossierbeheerder dit te ontdekken en manueel bij te sturen. De praktijk leert dat teneinde duidelijk te kunnen vast te stellen dat van een deeltijdse tewerkstelling in het jaar voorafgaand aan de gelijkstelling overgeschakeld werd naar een voltijdse tewerkstelling in het jaar waarin de gelijkstelling aanvangt, het bijna noodzakelijk is dat de toekomstig gepensioneerde hiervoor de nodige loopbaangegevens, zoals weddenfiches, overmaakt aan de FPD.

2. Nieuwe bedrijfsvoorheffingsschalen niet tijdig toegepast op HR-Rail pensioen voor wie enkel een pensioen als vastbenoemd bij het spoor in combinatie met een aanvullend pensioen geniet

In januari 2019 werden de bedrijfsvoorheffingsschalen herzien en aangepast aan de index (zoals elk jaar). Hierdoor moet op eenzelfde belastbaar pensioenbedrag (na afhouding van sociale inhoudingen) een kleinere bedrijfsvoorheffing worden ingehouden waardoor de gepensioneerden netto meer overhouden.

DOSSIER 32881

De feiten

De heer Brackx merkt op dat de bedrijfsvoorheffing op zijn HR-Rail pensioen voor januari 2019 niet correct berekend is. Er werd bij de uitbetaling van zijn pensioen van januari geen rekening gehouden met de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschalen.

Betrokkene verwoordt het als volgt: "Ontvangt de dienst informatica van HR-Rail wel tijdig (dus begin december) de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschalen zodat ze deze kan implementeren? Ik kan begrip opbrengen voor HR-Rail dat zij hun berekeningsprogramma niet tijdig heeft kunnen aanpassen als zij slechts begin december de info hierover ontvangt. Maar ik denk dat het redelijk is dat deze aanpassing wel moet mogelijk zijn tegen half januari, zodat de aanpassing wel plaats vindt en de betaling van het pensioen eind januari wel correct is. Bovendien wijs ik er ook op dat ik slechts titularis ben van één pensioen, namelijk dat van HR-Rail. Na mij reeds 13 jaar een pensioen uit te betalen zou de NMBS toch mogen weten dat voor de aanpassing van de bedrijfsvoorheffing zij niet op gegevens van een andere dienst moeten wachten vermits ik het HR-Rail pensioen niet cumuleer met een ander pensioen. De NMBS heeft blijkbaar niet alleen een probleem met de stiptheid van de treinen maar nu ook met de pensioenen."

Bedenkingen

De Ombudsdienst Pensioenen ondervroeg HR-Rail en zijn mandaatgever de FPD.

Immers in verband met de door HR-Rail betaalde pensioenen bepaalt de wet betreffende de Federale Pensioendienst dat HR-Rail in de hoedanigheid van mandataris van de FPD de betaling verricht van de rust- en overlevingspensioenen toegekend aan de gewezen statutaire personeelsleden van de NMBS-Holding of HR-Rail en aan hun rechthebbenden.

Die toestand zou opnieuw kunnen worden geëvalueerd wanneer, overeenkomstig het protocol ondertekend door HR-Rail en de Ministers van Pensioenen en van Mobiliteit, de definitieve evaluatie van de betaling door HR-Rail van de pensioenen van de spoorwegen in 2020 zal plaatsvinden.

Wij verwezen naar artikel 270 van het WIB dat stelt dat de bedrijfsvoorheffing verschuldigd is door "de in artikel 3, 179 of 220 vermelde belastingplichtigen die als schuldenaar, bewaarder, mandataris of tussenpersoon in België of in het buitenland (...) pensioenen uitbetalen of toekennen (...)".

In bijlage III bij het Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen (KB/WIB) worden verdelingsregels voorzien voor het geval meerdere wettelijke pensioenen gecumuleerd worden. Dit is hier echter niet het geval. De heer Brackx geniet maar één wettelijk pensioen.

Wanneer een gepensioneerde enkel één pensioen geniet dan dient volgens ons de pensioendienst die dit pensioen uitbetaalt de bedrijfsvoorheffing onmiddellijk (vanaf de betaling van januari) correct vast te stellen.

Doch HR-Rail deelde ons mee dat hij voor dit dossier van de FPD de gegevens ontvangt betreffende de inhoudingen die op het HR-pensioen dienen te gebeuren.

Voor iemand die naast een pensioen van de FPD tevens nog een ander Belgisch pensioen ontvangt schrijft punt 1.5 van de bijlage III bij het KB/WIB voor dat de FPD de aanpassingen aan de inhoudingen (solidariteitsbijdrage, ZIV-bijdrage, bedrijfsvoorheffing) moet vaststellen en deze moet meedelen aan de Belgische pensioendienst die het andere pensioen uitbetaalt.

Zo dient bijvoorbeeld de FPD voor iemand die zowel een werknemerspensioen heeft als een pensioen HR-Rail de aanpassingen aan de inhoudingen (solidariteitsbijdrage, ZIV-bijdrage, bedrijfsvoorheffing) vast te stellen en mee te delen aan HR-Rail. HR-Rail dient deze berekening toe te passen op het pensioen dat hij uitbetaalt. De pensioendienst die uitbetaalt (schuldenaar van de bedrijfsvoorheffing) moet de nieuwe toestand in aanmerking nemen zodra hij daarover is ingelicht.

Merken wij op dat de uitwisseling van deze gegevens tussen de verschillende pensioendiensten altijd met enige vertraging gebeurt.

HR-Rail paste dan ook de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschaal nog niet toe vanaf januari 2019. In casu paste HR-Rail de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschaal pas toe vanaf de betaling van de maand maart 2019.

In dit kader merken we op dat voor iemand met een gemengde loopbaan waarbij één pensioen wordt uitbetaald door de FPD en het andere pensioen door HR-Rail, Ethias of de RSZ de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschalen ook niet vanaf januari 2019 toegepast worden. Doch pas nadat HR-Rail, Ethias of de RSZ de nieuwe gegevens dienstig voor de berekening van de bedrijfsvoorheffing ontvangt kan het pensioen uitbetaald worden in overeenstemming met de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschalen. In dergelijke gevallen moeten deze gepensioneerden langer wachten vooraleer de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschaal toegepast wordt dan gepensioneerden die ook meerdere pensioenen genieten die allemaal door de FPD uitbetaald worden.

Een andere gepensioneerde, de heer Van Gaal (dossier 32760) verwoordt het in zijn klacht als volgt: “per 1 januari hebben anderen ongeveer 27 euro verhoging door de aanpassing van de bedrijfsvoorheffingsschaal. Ikzelf heb nog geen verhoging. Bij een combinatie ambtenarenpensioen uitbetaald door de FPD, werknemerspensioen en zelfstandigenpensioen worden de bedrijfsvoorheffingsschalen onmiddellijk correct toegepast.”

Dit was dan ook de reden dat de Ombudsman in het jaarverslag 2008 op pagina 110 -en nog eens in herinnering gebracht in het jaarverslag 2013 op pagina 106- stelde: “Als men zich in de plaats van de gepensioneerde stelt verwacht hij een correcte en tijdige betaling die simultaan rekening houdt met alle elementen. De verbetering van de uitwisseling van gegevens en het beheer van het pensioenkadaster is hierbij prioritair. Zij maakt een groot deel van de oplossing uit. Het College stelt zich de vraag of in de (nabije) toekomst een dagelijkse aanpassing van de gegevens van het pensioenkadaster tot de mogelijkheden zou behoren of nog een vereenvoudiging in de betaling van de pensioenen kan overwogen worden.”

De wet van 11 juli 2018 betreffende de betaling van de pensioenen, toelagen en renten van de overheidssector realiseert de unieke betaling. De invoering van het principe van de unieke betaling zorgt er nu voor dat elke gepensioneerde die van de FPD pensioenen ontvangt deze op eenzelfde datum zal ontvangen. Dus: één enkele betaaldatum en één enkele betaalwijze per titularis. De Ombudsman Pensioenen stelt vast dat wie een HR-Rail pensioen geniet en daarnaast nog een ander pensioen nog niet het voordeel heeft van een onmiddellijk inhouding van de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschaal.

Maar meer ten gronde merkt de Ombudsman Pensioenen op dat de heer Brackx naast zijn HR-Rail pensioen geen pensioen geniet dat wordt uitbetaald door de FPD. HR-Rail ontvangt dus in dit dossier ten onrechte de gegevensstroom betreffende aanpassing van de inhouding van de bedrijfsvoorheffing.

Wij zochten verder uit hoe dit kan verklaard worden. Hoe was het mogelijk dat de heer Brackx beschouwd werd als iemand die een pensioen geniet van de FPD en een andere Belgische pensioendienst?

De oorzaak is dat éénzelfde gegevensstroom (stroom A006 zoals deze technisch genoemd wordt) dienstig is voor de berekening van de ZIV-bijdrage, de solidariteitsbijdrage en de bedrijfsvoorheffing.

Wij ontdekten immers dat de heer Brackx eveneens een kapitaal uit hoofde van een aanvullend pensioen ontving. Dit terwijl hij geen werknemerspensioen ontving. Dit kapitaal uit het aanvullend pensioen komt in aanmerking voor het vaststellen van het percentage solidariteitsbijdrage en voor de ZIV-bijdrage die op zijn HR-Rail pensioen moet ingehouden worden. Dit betekent dan ook dat er een gegevensstroom moet zijn tussen het pensioenkadaster en HR-Rail voor de solidariteitsbijdrage en de ZIV-bijdrage. Deze gegevensstroom die uitgewerkt is door de Kruispuntbank voor de sociale zekerheid omvat naast de gegevens voor de solidariteitsbijdrage en de ZIV-bijdrage ook de gegevens voor de bedrijfsvoorheffing. Immers bijna altijd is iemand die in het genot is van een kapitaal uit een aanvullend pensioen tevens in het genot van een werknemerspensioen.

Conclusie 1: Onmiddellijke oplossing door bemiddeling voor de te veel ingehouden bedrijfsvoorheffing van 2019

Door de bemiddeling van de Ombudsdienst Pensioenen werd de te veel ingehouden bedrijfsvoorheffing voor de maanden januari en februari 2019 terugbetaald.

HR-Rail betaalt de teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing niet spontaan (dus zonder dat betrokkene dit uitdrukkelijk vraagt) terug. Zo kreeg de heer Brackx in 2018 zijn te veel ingehouden bedrijfsvoorheffing voor de eerste maanden van het jaar niet terugbetaald door HR-Rail.

Wij menen dat het klantvriendelijker zou zijn dat de te veel ingehouden bedrijfsvoorheffing wel automatisch en onmiddellijk zou terugbetaald worden. Anderzijds is het wel zo dat de bedrijfsvoorheffing op het pensioen slechts een voorschot is op de totale belastingen die in een jaar moeten betaald worden en die vastgesteld worden door de FOD Financiën bij de belastingaanslag. De fiscus houdt hierbij rekening met het totaal aan pensioenen, roerende en onroerende inkomsten, diverse inkomsten en eventuele belastingvrijstellingen of -verminderingen. Teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing wordt dan terugbetaald, indien er te weinig bedrijfsvoorheffing werd ingehouden wordt deze nagevorderd.

Conclusie 2: Structurele oplossing

Meer ten gronde dient een structurele oplossing uitgewerkt te worden zodat in 2021 -ervan uitgaande dat de bedrijfsvoorheffingsschalen ook dan weer zouden aangepast worden in het voordeel van de belastingplichtige- niet opnieuw gedurende de eerste maanden van het jaar te veel bedrijfsvoorheffing op het HR-Rail pensioen wordt ingehouden. Deze oplossing zou kunnen bestaan uit het loskoppelen in de berekeningsmodule van de bedrijfsvoorheffing van de gegevensstroom A006 (solidariteitsbijdrage, ZIV-bijdrage, bedrijfsvoorheffing) voor zij die naast hun HR-Rail pensioen (of een pensioen betaald door een andere instelling dan de FPD) enkel een aanvullend pensioen genieten.

3. Vakantiegeld uit hoofde van een persoonlijk rustpensioen werknemer foutief berekend voor iemand die tevens een overlevingspensioen met een pensioencomplement uit hoofde van een activiteit bij een hypotheekbewaarder geniet: rechtzetting door bemiddeling Ombudsman Pensioenen

DOSSIER 33306

De feiten

Mevrouw Van Brackel bezocht de Ombudsdienst Pensioenen.

Zij klaagt over de betaling van haar pensioen en meer in het bijzonder over de terugvordering van het vakantiegeld.

Zij is in het genot van een rustpensioen als werknemer en een overlevingspensioen toegekend in het kader van de tewerkstelling van haar echtgenoot als bediende bij een hypotheekbewaarder met daarbij een pensioencomplement.

Zij heeft de brief meegebracht die de FPD haar via Bpost toestuurde op 7 mei 2019. Deze brief geeft het detail weer van de betalingen van de maanden april en mei 2019. (zie afbeelding p. 71)

Op het betalingsbericht staat enerzijds vermeld dat het vakantiegeld wordt uitbetaald en dat er een bedrijfsvoorheffing op wordt ingehouden; anderzijds dat het vakantiegeld al onmiddellijk terug wordt ingevorderd.

Mevrouw Van Brackel heeft tevens nog andere documenten bij waaruit blijkt dat ook het uitbetaalde vakantiegeld voor de jaren 2016, 2017 en 2018 later in de loop van dat desbetreffende jaar werd ingehouden

Website: www.sfpd.fgov.be
Uw dossier op: www.mypension.be

Dossiernummer

Datum

07/05/2019

Maandbedrag van uw pensioen

Geachte mevrouw,

Uw maandelijks pensioenbedrag is aangepast vanwege:

- de nieuwe situatie van uw schuldinvordering.
- de betaling van uw Vakantiegeld.

In de onderstaande tabel vindt u de berekening van het bedrag dat u verschuldigd is in mei 2019.

	Maandbedrag van april 2019 (EUR)	Maandbedrag van mei 2019 (EUR)
overlevingspensioen bediende hypotheekbewaarder	356,38	356,38
Rustpensioen Werknemer	1 671,94	1 671,94
Overlevingspensioen Werknemer	476,85	476,85
Vakantiegeld	0,00	814,22
Totaal brutobedrag	2 505,17	3 319,39
Bijdrage ziekte- en invaliditeitsverzekering*	- 88,93	- 88,93
Solidariteitsbijdrage*	- 35,45	- 35,45
Belastbaar bedrag	2 380,79	2 380,79
Bedrijfsvoorheffing*	- 535,47	- 535,47
Bedrijfsvoorheffing op vakantiegeld	0,00	- 162,84
Nettobedrag	1 845,32	2 496,70
Invordering voor FPD	0,00	- 814,22
Aan u te betalen	1 845,32	1 682,48

*Aanvullende inlichtingen als bijlage.

De Federale Pensioendienst zal u uw maandbedrag uitbetalen rond de 14^e van elke maand op het

op een gedeelte "overlevingspensioen bediende hypotheekbewaarder", zijnde het pensioencomplement uit hoofde van een activiteit op een hypotheekkantoor.

Mevrouw Van Brackel contacteerde telefonisch de Federale Pensioendienst maar had haar bedenkingen bij het antwoord dat zij kreeg. Tijdens het telefoongesprek werd haar immers meegedeeld dat het vakantiegeld terecht werd teruggevorderd maar dat er inderdaad op het vakantiegeld ten onrechte bedrijfsvoorheffing ingehouden werd. Deze bedrijfsvoorheffing zou integraal terugbetaald worden.

De FPD heeft de ingehouden bedrijfsvoorheffing ook effectief terugbetaald begin juli 2019.

Zij vraagt zich af of het antwoord wel correct is en contacteert de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

In eerste instantie hebben wij de betaling van het vakantiegeld voor de maand mei 2019 in de regeling der werknemers nagekeken.

Wij stelden vast dat volgens het betalingsbericht het vakantiegeld in de regeling voor werknemers wordt uitbetaald doch dat het vakantiegeld al onmiddellijk terug wordt ingevorderd.

Bovendien stelden wij vast dat ondanks de integrale terugvordering van het vakantiegeld er ook nog eens een extra bedrijfsvoorheffing van 162,84 euro op ingehouden werd.

Wij meenden dat de terugvordering van het vakantiegeld foutief was. Daarom hebben wij de FPD gevraagd om het betaaldossier met betrekking tot de recuperatie van het vakantiegeld na te kijken vanaf de toekenning van het overlevingspensioen²⁴.

De Ombudsdienst Pensioenen ontvangt een zeer uitgebreid antwoord van de Federale Pensioendienst waarin de algemene principes en de interpretatie van de betaling van het complement “bediende van een hypotheekbewaarder” uitgelegd wordt. Wij citeren:

1) Algemene problematiek

Mevrouw is tewerkgesteld geweest als bediende van een hypotheekbewaarder.

De bedienden van hypotheekbewaarders zijn “contractuele werknemers”, m.a.w. ze werden niet statutair benoemd.

Bij hun pensionering maken ze dus recht op een werknemerspensioen.

De bedienden van de hypotheekbewaarders kunnen echter aanspraak maken op een bijzondere pensioenregeling. Ze kunnen naast hun gewoon werknemerspensioen aanspraak maken op een pensioenbijslag voor de jaren die hij als bediende in het hypotheekkantoor heeft gewerkt.

Deze pensioenbijslag garandeert de bediende eenzelfde geldelijk voordeel als een statutair benoemd rijksambtenaar.

De pensioenbijslag is ten laste van de hypotheekbewaarder en werd tot voor 31 december 2016 uitbetaald door de FOD Financiën.

Sinds 1 januari 2017 werden deze betalingen door de Federale Pensioendienst overgenomen.

De bedienden van de hypotheekbewaarders kunnen dus aanspraak maken op hetzelfde bedrag alsof zij statutair benoemd zouden zijn. Maar langs de andere kant mogen ze dan ook niet meer ontvangen dan een gepensioneerde rijksambtenaar.

De bijzondere regeling voorziet dan dat hij als rijksambtenaar het vakantiegeld in de pensioenregeling van de werknemerssector niet zou ontvangen, dat deze in aftrek van de pensioenbijslag moet genomen worden. Het vakantiegeld werd in mindering gebracht op het basis van het percentage van de loopbaan bediende hypotheekbewaarder in de totale loopbaan.

Bijvoorbeeld: indien het aandeel bediende hypotheekbewaarder in de totale loopbaan 40 % bedraagt, dan zal er slechts 40 % van het vakantiegeld teruggevorderd worden.

Het vakantiegeld dat de bediende uit hoofde van zijn werknemerspensioen heeft ontvangen werd door de FOD Financiën steeds teruggevorderd op de pensioenbijslag (eventueel werd dit verspreid over meerderen maanden).

Sinds 1 januari 2017 betaalt de Pensioendienst zelf deze pensioenbijslag. De terugvordering werd als volgt toegepast:

- Het vakantiegeld pensioenregeling openbare sector werd bepaald, maar niet uitbetaald in de maand mei.*
- Het vakantiegeld pensioenregeling private sector werd verminderd met het vakantiegeld waarop de gepensioneerde (eventueel) aanspraak kan maken in de regeling van de openbare sector*
- Dit bedrag werd afgehouden op de betaling van de pensioenbijslag van de maand september en desgevallend op de volgende maanden.*
- Het ingehouden bedrag (bruto = belastbaar) werd in mindering gebracht op de pensioenfiche 281.11 van de pensioenbijslag.*
- Voor het jaar 2019 werd er beslist het vakantiegeld werknemer niet meer uit te betalen, maar rechtstreeks in te houden op de pensioenbetaling van de maand mei.*

De terugvordering werd als volgt toegepast:

- Het vakantiegeld openbare sector werd berekend en uitbetaald (dit in tegenstelling tot de vorige jaren!)*
- Het vakantiegeld private sector werd berekend en uitbetaald.*
- Op basis van het aandeel in de totale loopbaan werd onmiddellijk het vakantiegeld private sector teruggevorderd.*
- Het brutobedrag werd teruggevorderd en zal op de fiche 281.11 – inkomsten 2019 in mindering worden gebracht.*

²⁴ Het was volgens betrokkene pas vanaf de toekenning van het overlevingspensioen dat er complicaties waren met de betaling van het vakantiegeld.

Zoals vermeld werd het bruto/belastbaar bedrag teruggevorderd.

Op het vakantiegeld werknemers wordt er ook bedrijfsvoorheffing op ingehouden.

Dit heeft tot gevolg dat voor sommige gepensioneerden het nettobedrag van de maand mei 2019 lager is dan het nettobedrag van de vorige maand.

De verrekening van de (te veel) ingehouden bedrijfsvoorheffing wordt geregeld via de belastingaangifte (net zoals trouwens in de vorige jaren 2017 en 2018).

Gezien de unieke betaling en gezien dat we het bedrag inhouden op de pensioenbetaling van de maand mei 2019 valt dit enkel meer op.

Echter op verzoek van de gepensioneerde betalen we de ingehouden bedrijfsvoorheffing terug.

Voor het volgende jaar voorzien we voor deze dossiers dat we geen voorheffing meer zullen inhouden op het vakantiegeld van het werknemersstelsel.

Er zijn zo'n 350-tal dossiers waarvoor een pensioenbijslag bediende hypotheekbewaarder wordt uitbetaald.

2) Specifiek voor het dossier van mevrouw

Mevrouw heeft een overlevingspensioen.

Haar echtgenoot heeft zijn ganse loopbaan als bediende van een hypotheekbewaarder gewerkt. Het percentage is dus 100 %.

- De jaren voor 01/2017

De pensioenbijslag werd nog betaald door de FOD Financiën, cel hypotheekbewaarders.

Voor meer informatie moet ik u verwijzen naar voornoemde dienst.

- Het jaar 2017

Vakantiegeld ambtenaar

Indien de titularis een overlevingspensioen geniet mag het totaal van de pensioeninkomsten van de maand mei 2017 niet hoger zijn dan 1.771,85 euro per maand;

Gezien het totale pensioen dit bedrag ruimschoots overstijgt, kan zij geen aanspraak maken op het vakantiegeld openbare sector.

- Vakantiegeld werknemer

Mevrouw Van Brackel zou in de regeling van het vakantiegeld werknemers aanspraak kunnen maken op een vakantiegeld van 738.45 euro.

Gezien het aandeel 100 % bedraagt werd het vakantiegeld volledig ingevorderd.

De terugvordering gebeurde op de maanden september tot en met november 2017 via een maandelijkse inhouding van 246,63 euro.

Het bedrag van 738,45 euro werd in mindering gebracht op de pensioenfiche 281.11 – inkomstenjaar 2017.

- Het jaar 2018 en 2019 (zelfde redenering als voor 2017...)"

De FPD stuurt ons tevens een overzicht van de betalingen sinds 1 januari 2017²⁵. Ter illustratie, hieronder de pensioenbetaling van het jaar 2017:

2017	jan/17	feb/17	mrt/17	apr/17	mei/17	jun/17	jul/17	aug/17	sep/17	okt/17	nov/17	
bruto	342,53	342,53	342,53	342,53	342,53	349,38	349,38	349,38	349,38	349,38	349,38	
inhouding ZIV	0	-12,16	-12,16	-12,16	-12,16	-12,4	-12,4	-12,4	-12,4	-12,4	-12,4	
bijdrage solidariteit	0	-6,71	-6,71	-6,71	-6,71	-5,24	-6,64	-6,64	-6,64	-6,99	-6,99	
belastbaar	342,53	323,66	323,66	323,66	323,66	331,74	330,34	330,34	330,34	329,99	329,99	3619,91
voorheffing	0	-76,7	-75,7	-74,7	-73,7	-78,29	-80,27	-80,27	-80,27	-80,51	-79,51	-779,92
netto	342,53	246,96	247,96	248,96	249,96	253,45	250,07	250,07	250,07	249,48	250,48	
invordering	0	0	0	0	0	0	0	0	-246,15	-246,15	-245,15	-737,45

25 Op 1 januari 2017 werd de betaling van het voordeel "hypotheke" overgenomen door de FPD sector ambtenaren.

Hieruit blijkt dat het vakantiegeld van haar werknemerspensioen ingehouden werd op de betaling van het complement overlevingspensioen als bediende bij een hypotheekbewaarder.

Volgens de Ombudsdienst Pensioenen was ook dit antwoord foutief.

Mevrouw Van Brackel is niet tewerkgesteld geweest als een bediende bij een hypotheekbewaarder. Haar persoonlijk rustpensioen is gebaseerd op haar persoonlijke tewerkstelling bij een privé bedrijf (farmaceutische sector). Wij zijn dan ook van mening dat zij op basis van haar persoonlijk rustpensioen, *dat **niet** gebaseerd is op een tewerkstelling bij een hypotheekbewaarder*, recht heeft op het vakantiegeld werknemer.

Het terugvorderen van het vakantiegeld rustpensioen werknemer is ons inziens niet correct.

Wij brengen de FPD van onze bedenkingen op de hoogte. De FPD antwoordt evenwel ontkennend:

“Mevrouw ontvangt een overlevingspensioen uit hoofde van haar overleden echtgenoot. Hij was tewerkgesteld als bediende bij een hypotheekkantoor.

De FPD heeft het beheer en de uitbetaling van deze pensioenen overgenomen op 01.01.2017.

Wij ontvingen dus de gegevens van FOD Financiën via individuele fiches in Excel.

Om het complement als hypotheekbewaarder te berekenen werd de totale loopbaan bij het hypotheekkantoor berekend als zou het een loopbaan als ambtenaar betreffen. Het deel dat door het werknemersstelsel werd uitbetaald werd hiervan in mindering gebracht. Het resterend saldo beschouwen wij als complement en wordt door het de diensten van het ambtenarenstelsel uitbetaald. Op die manier heeft betrokkene dezelfde rechten als zou hij vastbenoemd ambtenaar geweest zijn.

De doorgestuurd individuele fiches geven de bovenstaande berekening weer met vermelding van het percentage waarmee wij rekening dienen te houden voor de terugvordering van het vakantiegeld werknemersstelsel. Dit percentage zou in principe de loopbaan bij het hypotheekkantoor t.o.v. van de totale loopbaan moeten weergeven. Wij hebben in het verleden vragen gesteld over de berekening van dit percentage of de redenering waarom welke rechten al dan niet meegeteld werden voor de berekening van het complement. Wij hebben hieromtrent nooit enige duidelijkheid ontvangen. Onze contactpersoon bij FOD Financiën voor deze overname was mevrouw (...). Op het moment van de overname werden de lopende pensioendossiers aan dezelfde modaliteiten (as is) in ons betalingssysteem geprogrammeerd. Wij hebben niet de autorisatie om alle overgenomen dossiers te herbekijken/herberekenen en eventuele aanpassingen te doen aan bedragen en percentages.

Specifiek in dit dossier kregen wij een percentage van 100, waardoor er dus geen recht is op het vakantiegeld werknemer. Dit percentage wordt vanaf het begin (ingangsdatum overlevingspensioen 01.05.2015) toegepast op het dossier.

Voor alle betrokken dossiers gebeurden de inhoudingen de voorbije jaren op het bedrag van het complement (in meerdere keren) en vanaf de maand september. Gezien de programmatie in het betaalprogramma van het werknemersstelsel (Theseos), werd ervoor gekozen om in de maand van uitbetaling meteen de recuperatie uit te voeren. Op die manier blijven de betrokken personen voor de rest van het kalenderjaar hun complement behouden en dienen er geen rechtzettingen meer te gebeuren.

Voor wat betreft de ingehouden bedrijfsvoorheffing op het (deels) gerecupereerde vakantiegeld werknemers: in geval van recuperatie van een 'schuld' is het voorzien dat steeds het belastbaar bedrag teruggevorderd wordt. Dit is in het verleden ook steeds op die manier geregeld. Echter, in de maand mei 2019 was deze werkwijze meer opvallend omdat dit als gevolg had dat bepaalde personen netto minder ontvingen dan in april 2019. Deze inhouding zal volgend jaar vermeld worden op de fiscale fiche en zal meegenomen worden in de berekening van de personenbelasting. Voor personen die dit wensen, voert de dienst Sociale en Fiscale Inhoudingen een regularisatie uit.

Naar volgend jaar toe proberen wij het nodige te doen om dit te vermijden. Een concrete oplossing moet nog bepaald worden.

Mevrouw heeft geen recht op een vakantiegeld uit het ambtenarenstelsel omdat ze met haar totaal bruto

pensioeninkomst boven het plafond zit. In mei ontving ze een rustpensioen werknemer van 1 671,94 EUR , een overlevingspensioen werknemer van 476,85 EUR en het complement van 356,38 EUR = 2.505,17 EUR. Het grensbedrag van 2019 bedraagt 1.843,45 EUR. Mevrouw heeft in het verleden ook nooit recht gehad op een vakantiegeld ambtenarenstelsel en dit is dus nooit verrekend geweest met de recuperatie van het vakantiegeld werknemersstelsel."

Wij hebben vervolgens een gedetailleerde analyse gemaakt van deze problematiek. Samengevat komt het neer op het volgende.

Het complement dat men toekent aan de gepensioneerden die vroeger definitief aangenomen bedienden bij een hypotheekkantoor waren of aan hun rechtverkrijgenden wordt een pensioencomplement genoemd. Juridisch kan het gekwalificeerd worden als een belastbaar inkomen zonder meer en vindt het zijn rechtsgrond in het Besluit van de Regent van 1 juli 1949 betreffende het personeel van de hypotheekbewaarders:

Art. 18: Behoudens andersluidende bepalingen van dit besluit, worden voor de vaststelling van hun wedde, toelagen en vergoedingen de contractuele bedienden van de hypotheekbewaarders gelijkgesteld met de personeelsleden van het Federaal Openbaar Ambt die titularis zijn van een gemene graad of met personeelsleden van de Federale Overheidsdienst Financiën die titularis zijn van een bijzondere graad, zoals hierna is bepaald:

1° de stagedoende bedienden en de definitief aangenomen bedienden, respectievelijk met de stagiairs en de vastbenoemde ambtenaren;

2° de contractuele bedienden niet vermeld onder 1° met de bij arbeidsovereenkomst in dienst genomen personeelsleden bij de Federale Overheidsdienst Financiën.

Art. 19: De contractuele bedienden van de hypotheekbewaarders of hun rechthebbenden ontvangen dezelfde toelagen, vergoedingen, premies, pensioenen en andere voordelen als de personeelsleden met wie zij, overeenkomstig artikel 18, § 1, gelijkgesteld zijn of hun rechthebbenden.

Ingeval de contractuele bedienden van de hypotheekbewaarders of hun rechthebbenden op enig voordeel aanspraak kunnen maken krachtens de bepalingen die van toepassing zijn op de bij arbeidsovereenkomst in dienst genomen personeelsleden, keert de bewaarder aan de bedienden of hun rechthebbenden alleen het aanvullend bedrag uit, zodat zij een even gunstige regeling genieten als diegene die geldt voor de personeelsleden met wie zij gelijkgesteld zijn of hun rechthebbenden.

Vanaf 1 januari 2017 werd het bedrag van dit pensioencomplement berekend door de cel beheer Hypotheekkantoren van de FPD sectie toekenning ambtenarenpensioenen en dit op basis van het vademecum der Hypotheekbewaarders.

Het vademecum kan inderdaad gebruikt worden als richtlijn. Wij citeren:

Vademecum (p. III/22):

"2. Vergoedingen ten laste van de hypotheekbewaarder.

2° Vakantiegeld

Het gedeelte van het vakantiegeld dat de gepensioneerde bediende ontvangt van de Rijksdienst voor Pensioenen en dat hij niet zou ontvangen mocht hij Rijksambtenaar zijn geweest, moet in aftrek worden gebracht om de pensioenbijslag te bepalen. Indien dit gedeelte een maandelijkse bijslag te boven gaat, zal deze aftrek desnoods tot over twaalf maanden worden gespreid.

Het voormeld vakantiegeld vormt een belastbaar bedrag dat moet afgetrokken worden van de normale

belastbare bijslag. Deze manier van handelen garandeert de gepensioneerde bediende hetzelfde jaarinkomen alsof hij Rijksambtenaar ware geweest.”

De bedoeling van de wetgever (Besluit van de Regent – zie hoger) staat duidelijk vertaald in dit vademecum en is pertinent. Een bediende bij een hypotheekbewaarder (of zijn rechthebbende²⁶) krijgt een werknemerspensioen én een pensioencomplement.

Dit pensioencomplement moet ervoor zorgen dat hij hetzelfde pensioen ontvangt alsof hij Rijksambtenaar zou geweest zijn.

Er zijn wel hypothesen mogelijk dat een vermindering op het complement dient toegepast te worden. Doch hier in casu is dit niet zo.

Verder zijn wij van mening dat de FPD momenteel verantwoordelijk is voor een correcte betaling van het complement toegekend aan de gepensioneerde van een hypotheekkantoor en hun gerechtigden en dat de FPD ook als contactpersoon dient te fungeren voor problemen uit het verleden. Het feit dat de betalingsgegevens overgenomen werden van de FOD Financiën is een zaak die onderling dient geregeld te worden tussen de FPD en de FOD Financiën.

Verder verduidelijken wij andermaal dat betrokkene zelf nooit tewerkgesteld geweest was als bediende bij een hypotheekbewaarder.

Conclusie

Op 18 september 2019 antwoordde de FPD dat hij onze redenering volgt.

Hij stelt voor om het vakantiegeld vanaf het jaar 2016 opnieuw uit te betalen. Het gaat om volgende brutobedragen:

Vakantiegeld 2016: 708,04 euro

Vakantiegeld 2017: 738,45 euro

Vakantiegeld 2018: 769,80 euro

Vakantiegeld 2019: 814,22 euro

Om te vermijden dat betrokkene voor een verrassing komt te staan voor wat betreft de belastingaanslag inkomsten 2019 zal de FPD op bovenvermelde bedragen een inhouding bedrijfsvoorheffing toepassen.

Verder zal de FPD een onderzoek instellen naar een aantal dossiers die mogelijks dezelfde problematiek vertonen.

4. Rechtzetting door een nieuwe programmatie in oktober 2019 van foutieve berekeningsbasis van de aanvullende toeslag bij vakantiegeld in de openbare sector: interne informatiever-spreiding voor verbetering vatbaar

DOSSIER 33399

De feiten

Gelet op het verschil tussen het bedrag van het “vakantiegeld” dat de heer Hulstaert ontvangen heeft in 2018 en 2019 (bruto zo’n 70 euro minder) vroeg hij op 1 juni 2019 inlichtingen aan de FPD. De FPD

²⁶ Deze krijgt dan naar analogie een eventuele toeslag op zijn overlevingspensioen.

antwoordde op 24 juni 2019 dat het bedrag dat uitbetaald werd correct is. Over de reden van het verschil tussen 2018 en 2019 wordt niet gerept. De heer Hulstaert komt bij de Ombudsman Pensioenen.

Bedenkingen

De Ombudsman stelt vast dat het vakantiegeld in 2018 correct berekend was.

Het is belangrijk te preciseren dat betrokkene een gemengd pensioen ontvangt, met name een pensioen als werknemer en een pensioen van de openbare sector verhoogd met een supplement gewaarborgd minimum.

Anderzijds wijzen we erop dat de pensioenwetgevingen voorzien in een verschillend vakantiegeld:

- bij een werknemerspensioen:
 - het gewone vakantiegeld: er bestaat een bedrag als alleenstaande en als gezin wat wordt toegekend naar gelang betrokkene gerechtigd is op een pensioen als alleenstaande of op een gezinspensioen;
 - de aanvullende toeslag: er bestaat een bedrag als alleenstaande en als gezin wat wordt toegekend naar gelang betrokkene gerechtigd is op een pensioen als alleenstaande of op een gezinspensioen.
- bij een overheidspensioen:
 - het gewone vakantiegeld: er bestaat een bedrag als alleenstaande en als gezin: dit laatste wordt toegekend indien de echtgenote geen eigen inkomsten uit een beroepsactiviteit heeft, geen vervangingsinkomen in binnen- of buitenland en geen pensioen geniet (uitzondering voor een klein pensioen waarvan het maandbedrag minder is dan 88,51 euro²⁷).
 - een aanvullende toeslag bij dit vakantiegeld voor iemand die een supplement gewaarborgd minimum ontvangt: ook hier bestaat er een bedrag als alleenstaande en als gezin. Dit laatste wordt toegekend indien betrokkene een supplement gewaarborgd minimum aan het gezinsbedrag ontvangt.

In de werknemersregeling wordt het vakantiegeld en de aanvullende toeslag beperkt tot het pensioenbedrag dat in de maand mei wordt uitbetaald.

In geval van beperking van het vakantiegeld tot het werknemerspensioen wordt het globaal bedrag van het vakantiegeld verhoogd met een wettelijk vastgesteld percentage (= supplement vakantiegeld) doch het totaalbedrag van het vakantiegeld in de werknemersregeling mag nooit groter zijn dan het maximaal toekenbaar vakantiegeld in de werknemersregeling.²⁸

In de openbare sector kan er slechts onder bepaalde voorwaarden een vakantiegeld worden toegekend. Zo mag bijvoorbeeld het rustpensioen als ambtenaar en de eventuele andere pensioenen en gelijkaardige uitkeringen uit binnen- en buitenland samen voor de maand mei een maximaal bedrag niet overschrijden. Het vakantiegeld dat in de openbare sector wordt toegekend moet bovendien verminderd worden met het bedrag van het vakantiegeld dat in de werknemersregeling wordt bekomen. Ook in de openbare sector wordt het totale bedrag van het vakantiegeld en de aanvullende toeslag bij het vakantiegeld beperkt tot het maandbedrag van het pensioen dat wordt uitbetaald in de loop van de maand mei.

De FPD sector werknemers betaalde in 2018 het vakantiegeld op basis van het bedrag als alleenstaande omdat de echtgenote van de heer Hulstaert een Pools pensioen ontvangt. Hij ontving 55,21 euro netto.

Gelet op het pensioen van de echtgenote ontvangt de heer Hulstaert in de openbare sector eveneens een vakantiegeld als alleenstaande (202,22 euro).

²⁷ Bedrag van toepassing op 1 januari 2019

²⁸ In mei 2019: 814,22 euro indien betrokkene een pensioen als alleenstaande of een overlevingspensioen geniet, 1.017,76 euro indien betrokkene een gezinspensioen geniet.

Zoals hoger vermeld kan in de openbare sector een aanvullende toeslag bij het vakantiegeld toegekend worden aan de betrokkenen die in de openbare sector een minimumpensioen genieten. Er moet nagegaan worden of er een aanvullende toeslag op basis van het bedrag als alleenstaande of als gehuwde moet worden toegekend.

Het bedrag voor een gehuwde gepensioneerde kan worden toegekend voor zover er een minimumpensioen voor een gehuwde wordt toegekend. Dit betekent dat zelfs wanneer de echtgenote een eigen pensioen geniet er toch een aanvullende toeslag bij het vakantiegeld als gehuwde kan betaald worden.

Wij stellen vast dat de FPD sector ambtenaren in 2018 een aanvullende toeslag bij het vakantiegeld heeft uitbetaald van 471,94 euro. Dit bedrag stemt overeen met de aanvullende toeslag bij het vakantiegeld voor een gehuwde gepensioneerde die een minimumpensioen geniet. Dit was dan ook correct.

Vanaf 1 januari 2019 worden, ingevolge de unieke betaling van de pensioenen die beslist is door de wetgever, de pensioenen (en ook het vakantiegeld) van de werknemersregeling en van de openbare sector samen uitbetaald door de FPD.

In mei 2019, wanneer het vakantiegeld uitbetaald wordt, stelde de FPD sector werknemers het vakantiegeld vast op $61,48 - 3,07$ (bedrijfsvoorheffing) = 58,41 euro netto. De FPD sector ambtenaren kende naast het vakantiegeld ten bedrage van 204,07 euro, zijnde het bedrag vakantiegeld ambtenaar verminderd met het toegekende bedrag vakantiegeld in de werknemersregeling, ook een aanvullende toeslag bij het vakantiegeld toe van 401,47 euro (= berekend aan het bedrag alleenstaande).

Wij stelden vast dat het bedrag van de aanvullende toeslag bij het vakantiegeld overeenstemt met het bedrag voor een alleenstaande gepensioneerde. Dit was niet correct. De aanvullende toeslag bij het vakantiegeld moet vastgesteld worden op basis van het bedrag als gehuwde omdat de heer Hulstaert een minimumpensioen als gehuwde geniet.

De FPD zal deze fout rechtzetten. Betrokkene zal nog een bedrag ontvangen van 79,92 euro als aanvullende toeslag bij het vakantiegeld (in totaal dus 481,39 euro).

De uiteindelijke uitbetaling van de ten onrechte nog niet betaalde aanvullende toeslagen bij het vakantiegeld voor alle betrokken dossiers zal gebeuren tegen oktober 2019.

Als verantwoording voor dit latere tijdstip werpt de FPD op dat de aanpassingen die noodzakelijk zijn om het saldo in het betaalprogramma te berekenen enige tijd vergt (ook van alle andere gevallen die verkeerd werden uitbetaald) en het feit dat de FPD als vaste praktijk heeft alle vakantiegelden die niet betaald werden in mei in september of oktober van het betrokken jaar te betalen.

Toen de Ombudsdienst Pensioenen aan de FPD de opmerking maakte dat de berekening van de aanvullende toeslag bij het vakantiegeld foutief was, deelde de FPD aan de Ombudsdienst mee dat de anomalie in de programmatie van het bijkomend vakantiegeld in de openbare sector bij hem gekend was: ze was immers vastgesteld naar aanleiding van het verzoek van een andere gepensioneerde.

Verder stelde de Ombudsman vast dat de heer Hulstaert de schriftelijke bevestiging van de FPD had ontvangen dat zijn vakantiegeld en bijkomend vakantiegeld correct waren berekend. Wij stellen dus vast dat degene die deze schriftelijke bevestiging heeft opgesteld niet wist dat er een anomalie in de programmatie zat of dit niet ontdekt had.

Op basis van deze bevindingen doet de Ombudsman twee suggesties aan de FPD.

De Ombudsman stelt voor dat de FPD er zoveel mogelijk op aandringt dat elke dossierbeheerder die de juistheid van een berekening of een brief bevestigt dit pas doet nadat hij grondig de berekening of de brief geverifieerd heeft, zo niet dreigt het vertrouwen van de burger in het gedrang te komen.

Hiertoe dient de interne informatieverspreiding optimaal te zijn, zodat elke medewerker van een front-office dienst (zoals het contactcenter) zo snel mogelijk op de hoogte wordt gebracht, bijvoorbeeld zoals in deze situatie, van de ontdekking van een fout in de programmatie en de gevolgen daarvan.

Conclusie

Samen met het dossier van de heer Hulstaert werden ook de andere dossiers waarin een foutieve aanvullende toeslag bij het vakantiegeld in de openbare sector in mei werd uitbetaald uiteindelijk geregulariseerd.

5. Aanbeveling: modernisering aanvraagprocedure voor vergoedingspensioenen

Hoewel in het algemeen door de pensioendiensten sterk wordt ingezet op automatisering ontdekte de Ombudsman dat bij gebrek aan juridische grondslag de huidige informatisering op het vlak van de aanvraagprocedure voor een vergoedingspensioen, zijnde een pensioen dat een militair die fysische en/of psychologische schade geleden heeft in het kader van de dienst vergoed, nog te kort schiet. De Ombudsman Pensioenen beveelt de wetgever aan om de aanvraagprocedure voor een vergoedingspensioen te moderniseren. Momenteel is het immers niet mogelijk dergelijke aanvraag digitaal in te dienen.

Tevens is de huidige procedure sterk verouderd en omringd met voorschriften waarvan door de wetgever en/of de FPD een strikte naleving vereist wordt (zo moet volgens de wetgever de aanvraag nog aangetekend opgestuurd worden en moeten volgens de FPD de medische attesten ter staving van de opgelopen schade ofwel de originele documenten zijn ofwel kopieën die voor eensluidend verklaard werden of getekend werden door de geneesheer).

DOSSIER 32916

De feiten

De heer Ter Beek heeft op 16 januari 1979 als militair tijdens het vervullen van zijn taak een ongeval gehad. Nu 40 jaar later verneemt hij dat een militair een vergoedingspensioen ter compensatie van fysische en/of psychologische schade, die werd geleden in dienst en door het feit van de dienst, kan krijgen.

Hij probeert via verschillende wegen -via mypension, Defensie, FPD, minister- te weten te komen hoe zo'n aanvraag moet ingediend worden.

Een greep uit de vragen en stappen die betrokkene onderneemt en de antwoorden die hij ontvangt:

Op 31 januari 2019 stuurt de heer Ter Beek op de site mypension de vraag door: "Ik heb 3 arbeidsongevallen gehad en die zijn erkend door Medex"(...). "Ik vraag daar een vergoeding voor aan" (...). "Wat moet ervoor gedaan worden a.u.b.". De heer Ter Beek heeft immers gehoord dat via mypension pensioenvragen kunnen ingediend worden. Hij heeft tevens vernomen dat via deze site vragen over pensioenen kunnen ingediend worden. Doch heeft hij op de site mypension niet gevonden of een aanvraag voor een vergoedingspensioen ook digitaal kan ingediend worden.

In antwoord op zijn vraag van 31 januari 2019 meldt de FPD op 8 maart 2019 dat hij voor inlichtingen over een eventueel recht op een arbeidsongevallenvergoeding zich moet wenden tot het Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's (FEDRIS). Tevens wordt hem gemeld dat een invaliditeitspensioen niet bestaat voor werknemers en dat de FPD in deze niet bevoegd is.

Een tijdje voordien, op 1 februari 2019, stuurde de klachtendienst van Defensie een totaal hiervan verschillend antwoord, met name: "De aanvraag kan op drie manieren: (1) telefonisch (2) E-mail via de website www.pdos-sdpsp.fgov.be (cc@sfpd.fgov.be) of schriftelijk aan het adres Federale Pensioendienst, Commissie vergoedingspensioenen, Zuidertoren, 1060 Brussel."

Hieraan gevolg gevend heeft betrokkene op 20 februari 2019 een aanvraag tot het bekomen van een vergoedingspensioen ingediend bij de FPD.

Op 5 maart 2019 stuurt de FPD sector ambtenaren deze aanvraag van 20 februari 2019 terug naar de heer Ter Beek. De FPD deelt hem mee dat de aanvraag niet rechtsgeldig werd ingediend omdat hij bij zijn aanvraag een kopie voegde van het medisch attest en niet het originele medisch attest. De FPD deelt betrokkene mee dat een kopie slechts geldig is wanneer deze eigenhandig ondertekend wordt door de geneesheer of voor eensluidend wordt verklaard door de militaire overheid.

Op 18 maart 2019 dient de heer Ter Beek een nieuwe aanvraag in. Doch ditmaal ondertekent hij de aanvraag niet.

Op 3 april 2019 vraagt de heer Ter Beek opnieuw aan de FPD hoe hij nu eigenlijk een vergoeding kan bekomen. Hij vermeldt ditmaal uitdrukkelijk dat hij bij Defensie gewerkt heeft en dat hij daar in 1979 een ongeval heeft gehad. Hij schrijft: "Ik heb bij Defensie een ongeval gehad in 1979. Ik heb nooit mijn model 150 gekregen en heb nooit een brief ontvangen om een aanvraag in te dienen om een vergoeding te bekomen. Nu blijkt dat bij Defensie ze mijn pv, rx foto's en andere briefwisseling niet weervinden. Ook beweren zij dat ik geen afschrift kan hebben. Nu is mijn vraag hoe ik een vergoeding kan bekomen vanaf het ontslag in 1979. Waar en hoe moet ik mijn schade opvragen?".

Op 24 april 2019 wordt hierop geantwoord door de FPD met de melding dat de FPD niet anders kan dan de uitleg verschaft op 8 maart 2019 te bevestigen: hij moet zich voor inlichtingen over een eventueel recht op een arbeidsongevallenvergoeding wenden tot het Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's (FEDRIS). Tevens wordt hem opnieuw gemeld dat een invaliditeitspensioen niet bestaat voor werknemers en dat de FPD in deze niet bevoegd is.

Op 11 juni 2019 antwoordde de FPD aan betrokkene dat hij op 3 juni 2019 via de Minister zijn vraag over de vergoeding van zijn ongeval had ontvangen. Betrokkene had ondertussen immers de Minister ook reeds aangeschreven om een duidelijk antwoord te krijgen. De Minister had de vraag doorgestuurd naar de FPD. Doch deze antwoordde voor de derde maal aan betrokkene niet bevoegd te zijn en verwees betrokkene door naar FEDRIS.

De heer Ter Beek weet het allemaal niet meer gezien alle herhaaldelijk tegenstrijdige informatie die hij ontving (de bewering van de FPD niet bevoegd te zijn alhoewel de FPD toch zijn dossier behandelt). Hij neemt uiteindelijk contact op met de Ombudsman Pensioenen.

Bedenkingen

De Ombudsdienst Pensioenen heeft telefonisch contact opgenomen met betrokkene. Gezien alle tegenstrijdige informatie die de heer Ter Beek ontvangen heeft, is mondeling in gesprek gaan met betrokkene immers de meest efficiënte aanpak.

Het onderzoek van de Ombudsdienst toont ten eerste aan dat de FPD -in tegenstelling tot wat de FPD tot driemaal toe heeft verklaard- wel bevoegd is. Gelukkig heeft betrokkene desondanks alles toch een aanvraag ingediend bij de FPD.

Ook de klachtendienst van Defensie verwoordde niet correct de wijze waarop de aanvraag ingediend moet worden. De Ombudsdienst Pensioenen stelt vast dat het contactcenter van de FPD en de dienst vergoedingspensioenen van de FPD antwoorden zonder op de hoogte te zijn van elkaars correspondentie. De antwoorden zijn bovendien tegenstrijdig.

Ten tweede bestudeerde de Ombudsdienst de toepasselijke wettelijke bepaling. Deze is verwoord in artikel 19 van de samengeordende wetten op de vergoedingspensioenen en stelt dat de aanvragen om invaliditeitspensioen op straffe van nietigheid per aangetekende brief moeten ingediend worden.

Naast de beschrijving van de gebeurtenis waaraan de aanvrager de kwetsuren of lichaamsgebreken toeschrijft is ten derde op straffe van nietigheid bepaald dat een geneeskundig getuigschrift dat is opgemaakt door de behandelende dokter of een andere door de aanvrager gekozen dokter en waarin voor elk kwetsuur de vaststellingen en het verband met de aangevoerde gebeurtenis wordt opgegeven moet toegevoegd worden. Aanvragen die niet aan alle drie de voorwaarden voldoen kunnen niet in aanmerking genomen worden.

De Ombudsman stelt vast dat de aanvraag niet digitaal ingediend kan worden. De aanvraag moet immers per aangetekende brief ingediend worden. Wel is het aanvraagformulier beschikbaar op de website van de FPD, met name via de site <https://www.sfpd.fgov.be/files/1196/n00302.pdf>. Dit document moet gedownload, ingevuld en ondertekend worden.

De Ombudsman Pensioenen kan zich aansluiten bij de bedenkingen die de klager heeft. Waarom kan de aanvraag niet verricht worden via een digitale site?

Tevens dienen medische attesten ter staving van de aanvraag toegevoegd te worden. Op de aanvraag staat vermeld: "aanvraag en medisch(e) attest(en) mogen niet onder vorm van een fotokopie worden voorgelegd". De Ombudsman stelt vast dat de wettekst niet uitdrukkelijk bepaalt -al wordt het ook niet tegengesproken- dat het moet gaan om originele medische attesten. Wel wordt dit vereist door de FPD. Doch navraag bij de FPD leert dat een voor eensluidend verklaarde kopie ook aanvaard wordt.

Doch merkt de Ombudsman op dat het bedrag van het vergoedingspensioen op forfaitaire wijze vastgesteld wordt en varieert in functie van de totale invaliditeitsgraad die beoordeeld wordt door de Gerechtelijke Geneeskundige Dienst (GGD) die ondergebracht is bij de FOD Volksgezondheid.

In de brochure met informatie over het medisch onderzoek bij de GGD voor militaire slachtoffers en oorlogsslachtoffers staat vermeld dat de aanvrager van een vergoedingspensioen naast zijn identiteitskaart, de oproeping voor het medisch onderzoek tevens een kopie van medische rapporten die nuttig zijn en die nog niet meegestuurd zijn met de aanvraag moet meenemen.

Nu -weliswaar voor nog niet meegestuurde medische rapporten- zijn kopieën ineens wel aanvaardbaar!

De Ombudsman Pensioenen vraagt zich net zoals de klager dan ook af waarom de bewijsstukken waarover Defensie beschikt niet rechtstreeks door de FPD bij Defensie opgevraagd worden en of het wel, zeker gelet op klantvriendelijkheid niet te ver gaat de aanvraagdatum te laten afhangen van het doorsturen van originele medische rapporten vermits deze voorwaarde niet uitdrukkelijk in de wettekst zelf, doch enkel op het aanvraagformulier, is opgenomen.

Tot slot moet de aanvraag aangetekend opgestuurd worden. De Ombudsman stelt ook hier weer samen de met de klager zich de vraag waarom door de wetgever in de 21ste eeuw nog vereist wordt dat de aanvraag aangetekend opgestuurd moet worden. Temeer daar de aanvraag vergezeld dient te zijn van de nodige bewijsstukken en dit dus impliceert dat een aangetekende zending al snel meer dan 10 euro kost.

Vermits betrokkene een kopie van een geneeskundig getuigschrift had toegevoegd concludeert de FPD dat, vermits de wettekst spreekt over "een geneeskundig getuigschrift moet worden toegevoegd", dat zijn aanvraag niet rechtsgeldig ingediend is.

De tweede keer dat betrokkene de aanvraag indiende, met name op 18 maart 2019, ondertekende hij de aanvraag niet. Derhalve is deze aanvraag nietig.

Gelet op het feit dat de heer Ter Beek de aanvraag pas in maart 2019 vergezeld van een medisch attest aangetekend heeft verstuurd concludeert de FPD dat het vergoedingspensioen pas kan ingaan vanaf 1 maart 2019.

Conclusie

Gelet op de verouderde aanvraagprocedure en de talrijke strikt na te leven voorschriften (zo moet de aanvraag nog aangetekend opgestuurd worden), beveelt de Ombudsman Pensioenen aan de wetgever aan de aanvraagprocedure voor een vergoedingspensioen te moderniseren.

6. Geen automatische aanpassing van de fiscale en sociale inhoudingen op ambtenaren-pensioenen bij de FPD bij overlijden van echtgenoot

DOSSIER 33439

De feiten

De heer Vanoverberghe is 88 jaar en hij heeft een pensioen als ambtenaar met gezinslasten voor wat betreft de wettelijke inhoudingen van de bedrijfsvoorheffing, solidariteitsbijdrage en de ZIV-bijdrage.

Zijn echtgenote overlijdt begin maart 2019 en tijdens alle besommeringen die deze moeilijke tijd met zich meebrengt wordt hem -althans zo verwoordt betrokkene het in zijn klacht- meegedeeld dat de aanpassing van de betaling van zijn pensioen aan zijn nieuwe toestand automatisch zal verlopen.

Voor de maand april 2019 ontvangt hij evenwel nog steeds hetzelfde netto pensioenbedrag.

Vermits de aanpassing van het netto pensioenbedrag niet automatisch gebeurt neemt de zoon van de heer Vanoverberghe telefonisch contact op met de FPD op 24 april 2019. Betrokkene stelt dat men hem telefonisch aangeraden heeft naar een pensioenpunt te gaan om de zaak uit te leggen en te regelen.

De zoon gaat persoonlijk langs bij een pensioenpunt te Leuven op 29 april 2019 waar men hem meldt dat hij een overlijdensakte moet binnenbrengen.

Op 6 mei 2019 overhandigt de zoon van de heer Vanoverberghe een overlijdensbewijs aan de pensioendienst.

Doch het nettobedrag wijzigt nog steeds niet. Hij neemt vervolgens in de loop van de maand juli 2019 contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

Omdat de heer Vanoverberghe als alleenstaande dient beschouwd te worden vanaf 1 april 2019 diende de in te houden bedrijfsvoorheffing op zijn pensioen te verhogen met ongeveer 500 euro per maand (aanpassing van de bedrijfsvoorheffing naar schaal I [als alleenstaande]).

Wij hebben vastgesteld dat de FPD het overlijden van de echtgenote en de gewijzigde gezinstoestand van de heer Vanoverberghe via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ) binnengekregen heeft op 12 maart 2019. Dit is te zien in de tabellen hieronder.

De eerste tabel betreft de digitale melding in het dossier van de overleden echtgenote, de tweede betreft de melding in het dossier van de heer Vanoverberghe.

Burgerlijke Staat; "Wijziging: van Gehuwd naar Overleden";"CRIDMutation";"_SYS_";"2019-03-12 03:19:17.581"
overlijdensdatum;" Nieuwe Waarde: 20190304";"CRIDMutation";"_SYS_";"2019-03-12 03:19:17.579"
Datum Relation;"Wijziging: van 1951-03-31 00:00:00.0 naar Mon Mar 04 00:00:00 CET 2019";"CRIDMutation";"_SYS_";"2019-03-12 03:19:17.578"
Echtelijke Status; "Wijziging: van Gehuwd naar Einde huwelijk door overlijden";"CRIDMutation";"_SYS_";"2019-03-12 03:19:17.574"

Burgerlijke Staat; "Wijziging: van Gehuwd naar weduwnaar/weduwe"; "CRID Mutation"; "_SYS_"; "2019-03-12 03:19:17.582"
Datum Relation; "Wijziging: van 1951-03-31 00:00:00.0 naar Mon Mar 04 00:00:00 CET 2019"; "CRIDMutation"; "_SYS_"; "2019-03-12 03:19:17.578"
Echtelijke Status; "Wijziging: van Gehuwd naar Einde huwelijk door overlijden"; "CRIDMutation"; "_SYS_"; "2019-03-12 03:19:17.574"

Doch de wetgeving bepaalt nog steeds dat in de sector van de overheidspensioenen elke wijziging van burgerlijke stand moet gemeld worden door betrokkene. Zo stelt artikel 8 van het Koninklijk besluit van 16 juli 1998 tot uitvoering voor de pensioenstelsels van de openbare sector van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het handvest van de sociaal verzekerde dat "de beslissing waarvan de sociaal verzekerde kennis wordt gegeven preciseert dat de aanvrager ertoe gehouden is aan de beheerinstelling het volgende mee te delen:

1° iedere wijziging inzake burgerlijke staat; (...)"

Aan deze voorwaarde werd ook voldaan. Immers, op 6 mei 2019 werd tijdens een bezoek aan de FPD het overlijdensbericht overhandigd door de zoon van de heer Vanoverberghe.

Daarom vroegen wij aan de FPD een aanpassing van de bedrijfsvoorheffing naar schaal I (als alleenstaande).

De FPD paste de correcte inhoudingen toe op de pensioenbetaling van de maand augustus 2019.

Als gevolg van onze interventie wordt betrokkene op 31 juli 2019 uitgebreid schriftelijk ingelicht met de volgende brief:

Dit antwoord is duidelijk en geeft tegelijk ook aan dat de FPD er van uitgaat dat er wel eens een onaangename verrassing zou kunnen zijn op het vlak van de definitieve vaststelling van de te betalen belastingen - inkomsten 2019. De FPD verwijst terecht voor verdere inlichtingen naar de belastingdiensten.

De richtlijnen voor het invullen van de belastingaangifte bij een overlijden vinden wij terug op de website van FOD Financiën²⁹, wij citeren:

"Voor het jaar van overlijden van een van de echtgenoten of wettelijk samenwonenden, moeten twee afzonderlijke aangiften worden ingediend:

- *een aangifte op uw naam waarin u uw eigen inkomsten vermeldt*
- *een andere aangifte op naam van de nalatenschap van de overleden echtgenoot of wettelijk samenwonende partner waarin de inkomsten van de overleden persoon moeten worden vermeld.*

U moet in uw eigen aangifte aangeven of u kiest voor de vestiging:

- *van een **gemeenschappelijke aanslag** op naam van uzelf en de nalatenschap van uw overleden echtgenoot of wettelijk samenwonende partner.*

De administratie zal de twee aangiften samenbrengen en beide echtgenoten of wettelijk samenwonende partners zullen samen worden belast. De overlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende partner moet zijn keuze uitdrukken door in zijn aangifte het vakje bij code 1012 (vak II) aan te kruisen.

- **Van twee afzonderlijke aanslagen**
- *U zult afzonderlijk worden belast. De overlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende partner moet zijn keuze uitdrukken door in zijn aangifte het vakje bij code 1013 (vak II) in te vullen.*
- *Als de overlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende partner nalaat zijn keuze uit te drukken, zal de administratie twee afzonderlijke aanslagen vestigen."*

Meer ten gronde pleit de Ombudsdienst Pensioenen voor een automatische toepassing van de gewijzigde fiscale inhoudingen op een ambtenarenpensioen ingevolge een overlijden van de echtgenoot zelfs bij gebrek aan melding door de gepensioneerde.

²⁹ <https://financien.belgium.be/nl/particulieren/gezin/overlijden/belastingaangifte#q2>

Dit betekent enerzijds wel een snellere daling van het netto-pensioenbedrag voor de overblijvende echtgeno(o)t(e), doch anderzijds kan hierdoor een mogelijks gevoelige bijbetaling bij de definitieve aanslag van de fiscus vermeden worden.

Het overlijden van een echtgenoot is een zeer ingrijpende emotionele gebeurtenis voor een gepensioneerde, en dit brengt hem of haar bovendien nog een berg administratieve rompslomp.

Alle rompslomp die kan vermeden worden lijkt ons winst voor de gepensioneerde en minder zorgen.

Wij verwijzen in dit kader bijkomend naar het “only once” principe, verwoord in de wet van 5 mei 2014 houdende de verankering van het principe van de unieke gegevensinzameling in de werking van de diensten en instanties die behoren tot of taken uitvoeren voor de overheid en tot vereenvoudiging en gelijkschakeling van elektronische en papieren formulieren.

Het principe van de unieke gegevensinzameling is één van de essentiële middelen om de verschillende verplichte overheidsprocedures of -formulieren voor burgers en ondernemingen te vereenvoudigen. Dit principe wil o.a. vermijden dat burgers en ondernemingen steeds opnieuw dezelfde identificatiegegevens dienen mee te delen in het geval deze gegevens reeds aan een andere administratie werden overgemaakt.

De wet heeft als doel om het hergebruik van gegevens die reeds beschikbaar zijn in authentieke bronnen (principe van de unieke gegevensinzameling/only once-principe) in de werking van de federale overheidsdiensten te verankeren en het gebruik te stimuleren van elektronische formulieren door de waarde ervan volledig gelijk te schakelen met papieren formulieren.

Dossiernummer	Datum
	31/07/2019

Bedrijfsvoorheffing

Geachte heer,

De ombudsdienst heeft ons op de hoogte gesteld van uw vraag omtrent de bedrijfsvoorheffing die ingehouden wordt op uw pensioen. Na onderzoek van het dossier werd inderdaad vastgesteld dat de bedrijfsvoorheffing nog wordt berekend ervan uitgaande dat u uw echtgenote ten laste heeft.

Onze excuses voor het ongemak.

Wij hebben de gegevens in onze databank aangepast. Vanaf de volgende betaling zullen de inhoudingen op uw pensioen correct berekend worden.

De te weinig ingehouden bedrijfsvoorheffing zal verrekend worden via de personenbelasting. Als u wil vermijden dat u voor het inkomstenjaar 2019 aan het einde van de rit veel belastingen dient bij te betalen, raden wij u aan om voorafbetalingen te doen bij FOD Financiën. Hieronder vindt u de contactgegevens.

INNINGSCENTRUM
Dienst Voorafbetalingen
North Galaxy, Toren A
Koning Albert II laan 33, bus 42
1030 Brussel
Tel. 0257 640 40
website: <http://financien.belgium.be/nl/particulieren/belastingaangifte/voorafbetalingen/>

Indien u nog een **algemene vraag** heeft over uw pensioen, stuur dan een mail naar info.nl@sfpd.fgov.be of telefoneer naar 1765.

Heeft u nog vragen over **deze brief of de inhoudingen op uw pensioen**, stuur dan een mail naar socfis@sfpd.fgov.be of telefoneer naar 1765 - druk dan 1-1-7810.

Verder voorziet deze wet de mogelijkheid om bestaande wetgeving en formulieren van federale instanties in strijd met de wet aan te passen.

Wij kunnen niets anders dan vaststellen dat de wetgever voor wat betreft deze bepalingen³⁰ (zie ook hoger) de “only once” wetgeving hier niet toepast.

Een overlijden wordt door de begrafenisondernemer doorgegeven aan de gemeente. De gemeente geeft dit digitaal door aan het Rijksregister. De Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid geeft dit digitaal door aan de FPD, die dit gegeven dan opneemt in zijn eigen signaletische gegevensbank³¹.

Op onze vraag voortaan automatisch de gewijzigde fiscale inhoudingen te verrichten antwoordde de FPD dat dit momenteel nog niet gebeurt voor ambtenarenpensioenen daar de automatische aanpassing enkel gebeurt wanneer het pensioenrecht verandert (bijvoorbeeld een omzetting van een gezinspensioen naar een pensioen als alleenstaande; wat niet het geval is voor ambtenarenpensioenen) doch dat hij een analyse zal opstellen om te onderzoeken of dit in de toekomst niet dient aangepast te worden.

Tevens blijkt dat niet alleen op vlak van bedrijfsvoorheffing (fiscale inhouding) doch ook op het vlak van de sociale inhoudingen (ZIV-inhouding, solidariteitsbijdrage) de aanpassingen niet automatisch gebeuren bij een gepensioneerd ambtenaar wanneer zijn partner overlijdt.

De gepensioneerd ambtenaren moeten, tegen de logica van de administratieve vereenvoudiging en tegen de doelstelling van de only once wetgeving in, toch expliciet aan de FPD de aanpassingen op fiscaal vlak en op het vlak van de sociale bijdragen aanvragen.

Wij vroegen bijkomend wat er gebeurt bij een overlijden op het gebied van inhoudingen van de solidariteitsbijdrage en de ZIV-bijdrage wanneer een gezinspensioen als werknemer of zelfstandige naar een pensioen als alleenstaande dient omgezet te worden.

En meer bepaald wanneer voor een gepensioneerd werknemer of zelfstandige met een pensioen als alleenstaande wiens echtgenoot slechts een klein pensioentje ontvangt waardoor deze ook kan genieten van Schaal II (gezin) doch waarbij het pensioenrecht niet verandert³².

Wij kregen het volgende antwoord:

“In de mate van het mogelijke gaat het computerprogramma Theseos inderdaad sommige elementen automatisch aanpassen. Maar dit is niet altijd technisch mogelijk.

Als Theseos via zijn logische opbouw niet zeker is, zal hij een workflow creëren om de aanpassing manueel te laten doen door een medewerker.

Bij een overlijden kan betrokkene voor ZIV en SOL toch barema “met gezinslast” krijgen indien er kinderen ten laste zijn en men enkel met de kinderen samen woont. Het is dus niet zo eenvoudig om alles volledig automatisch te doen. Maar alleszins ... Theseos signaleert de wijziging.”

Hieruit leiden wij af dat ingeval van overlijden van de echtgenoot de toestand op het vlak van de in te houden ZIV- en solidariteitsbijdrage bij een pensioen als werknemer of als zelfstandige in principe automatisch aangepast wordt weliswaar pas na tussenkomst van de dossierbeheerder.

Ter vervollediging van de informatie van de lezer merken we nog op dat er een verschil bestaat tussen het concept “gezinslast” voor wat betreft de fiscaliteit en voor wat betreft de sociale inhoudingen (ZIV-inhouding

30 Artikel 8 van het Koninklijk besluit van 16 juli 1998 tot uitvoering voor de pensioenstelsels van de openbare sector van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het handvest van de sociaal verzekerde: “De beslissing waarvan de sociaal verzekerde kennis wordt gegeven preciseerd dat de aanvrager ertoe gehouden is aan de beheerinstelling het volgende mee te delen:

1° iedere wijziging inzake burgerlijke staat;(...)”

31 Met signaletiek wordt hier bedoeld de historiek van de gegevens (de zogenaamde signaletische gegevens) die betrekking hebben op de gepensioneerd zoals adres, burgerlijke stand, samenwonenden, ...

32 Het pensioen als alleenstaande blijft behouden.

en solidariteitsbijdrage). Wij verwijzen hiervoor naar het Jaarverslag van de Ombudsdienst Pensioenen 2017 p. 53.

Conclusie

De Ombudsdienst Pensioenen pleit ervoor dat zowel de fiscale als de sociale inhoudingen automatisch aangepast worden op alle pensioenen ingevolge het overlijden van de echtgenoot.

7. Project unieke betaling

In 2016 zijn de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP), die de werknemers- en de zelfstandigenpensioenen betaalt en de Pensioendienst voor de Overheidssector (PDOS) die de meeste ambtenarenpensioenen betaalt, “gefuseerd” tot de Federale Pensioendienst (FPD).

Ingevolge de fusie werd beslist dat de pensioenen in de drie stelsels (werknemers, zelfstandigen en ambtenaren) die uitbetaald worden door de FPD -met uitzondering van de pensioenen toegekend aan de gewezen statutaire personeelsleden van de NMBS-Holding en HR-Rail die door HR-Rail in de hoedanigheid van mandataris van de FPD betaald worden- betaald worden via dezelfde informaticatoepassing met name de informaticatoepassing die gehanteerd werd voor de betaling van de werknemers- en zelfstandigenpensioenen.

De betaling van de pensioenen van de overheidssector werd dan ook geïntegreerd in het betaalsysteem van de werknemers en zelfstandigen. Dit impliceert dat men de betalingsmodaliteiten kan harmoniseren.

De invoering van het principe van de unieke betaling zorgt er nu voor dat elke gepensioneerde op eenzelfde datum alle pensioenen zal ontvangen die de Federale Pensioendienst verschuldigd is. Dus: één enkele betaaldatum en één enkele betaalwijze per titularis aan wie de FPD betaalt, terwijl er voordien nog verschillende betaaldata bestonden in de verschillende stelsels.

De unieke betaling trad op 1 januari 2019 in voege. Het wettelijk kader is te vinden in de wet van 11 juli 2018.

De unieke betaling is een zeer succesvolle operatie geweest.

Zo is de Ombudsman verheugd dat bij deze grote hervormingsoperatie heel wat adviezen die de Ombudsman Pensioenen verstrekke in zijn Jaarverslag 2015 op pagina 73-79 aangaande het doorvoeren van een grote hervorming (dit naar aanleiding van de problemen die de pensioendienst van het RSVZ in 2015 ondervonden had bij de aanpassing van het computerprogramma aan de nieuwe reglementering inzake eenheid van loopbaan) werden opgevolgd.

Zo werd een risicoanalyse-aanpak bestaande uit een risico-evaluatie, risicobeheer (met onder andere een backup-plan) en risicomelding (crisiscommunicatie) uitgewerkt. De Ombudsman werd zelfs uitgenodigd op een interne meeting bij de FPD waarbij een briefing gegeven werd over de unieke betaling.

Ook werden in het kader van de unieke betaling de eerste stappen gezet om tegemoet te komen aan de suggestie van de Ombudsman Pensioenen om bij de wijziging van een pensioenbedrag in klare en duidelijke bewoordingen de reden(en) van de wijziging weer te geven (zo werd op het betalingsbericht van augustus 2019 vermeld dat de wijziging van de plafonds van de ZIV-bijdrage een reden van de wijziging van het pensioenbedrag kon zijn).

Heel wat fouten inzake inhoudingen op pensioenen rechtgezet door de unieke betaling - De burger wordt wel gevraagd zelf te controleren of de elementen die gebruikt worden bij de fiscale inhoudingen correct zijn

Er zijn in de determinerende elementen om tot een correcte bedrijfsvoorheffing te komen heel wat ongerijmdheden opgespoord zoals het niet rekening houden met het werknemerspensioen voor de berekening van de bedrijfsvoorheffing op het ambtenarenpensioen en vice versa. Meestal waren deze ongerijmdheden het gevolg van de niet-melding door de gepensioneerde van een pensioen in een ander stelsel.

Zoals reeds vermeld worden vanaf januari 2019, teneinde tot een unieke betaling te komen, alle pensioenen die de FPD verschuldigd is betaald via dezelfde informaticatoepassing, met name de informaticatoepassing die gehanteerd werd voor de betaling van de werknemers- en zelfstandigenpensioenen (Theseos genaamd). De betaling van de pensioenen van de overheidssector werd dan ook geïntegreerd in het betaalsysteem van de werknemers en zelfstandigen³³.

Deze applicatie heeft verschillende linken met andere brongegevens (bijvoorbeeld verschillende pensioenen in een ander stelsel en gegevens afkomstig van andere overheidsdiensten): zo tracht de FPD zoveel mogelijk brongegevens te hergebruiken en doet zo enorme inspanningen om het betalingsluik van het pensioendossier te voeden met zoveel mogelijk gegevens die dienstig zijn voor de correcte berekening van de bedrijfsvoorheffing, de ZIV-inhouding en de inhouding voor de solidariteitsbijdrage.

DOSSIER 32926

De feiten

Sinds de invoering van de unieke betaling ontvangt de heer Verschelde in totaal 242,72 euro minder pensioen per maand. Dit is een behoorlijk verlies aan maandelijkse inkomsten.

Hij heeft de nodige fiscale vragenlijsten doorgestuurd. Zijn echtgenote is gehandicapt.

Hij vraagt duidelijkheid aan de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

De heer Verschelde heeft een pensioen in de regeling voor werknemers en een pensioen als ambtenaar sinds 1 december 2008.

Beide pensioenen werden tot eind december 2018 afzonderlijk betaald. De betaling werd beheerd door 2 afzonderlijke betaalprogramma's.

De ingehouden bedrijfsvoorheffing op het overheidspensioen werd tot en met de maand december 2018 berekend aan de hand van Schaal II (gezinslasten).

De inhoudingen op het werknemerspensioen werden tot december 2018 berekend aan Schaal I (zonder gezinslasten).

³³ De pensioenen die berekend werden door de Pensioendienst voor de Overheidssector (PDOS) werden tot en met 31 december 2014 betaald door de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven (CDVU). Vanaf 1 januari 2014 werd de betaling overgeheveld naar PDOS.

Vanaf 1 januari 2019 werd de unieke betaling ingevoerd. Dit betekent dat alle pensioenen die door de FPD betaald worden met één enkele betaling worden vereffend.

Ter verduidelijking, de heer Verschelde heeft op 1 januari 2019 volgende pensioenen (bruto bedragen):

Pensioen als werknemer:	54,94 euro
Pensioen als ambtenaar:	2.157,58 euro (wijziging op 1 januari door perequatie) ³⁴
Totaal bruto pensioenbedrag:	2.212,52 euro

Op dit totale pensioenbedrag moet een inhouding voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering worden ingehouden van 78,54 euro (3,55 %). Op het pensioenbedrag als ambtenaar moet een inhouding voor begrafenisvergoeding gebeuren van 10,78 euro (0,5 % van bedrag ambtenarenpensioen). Wij stellen vast dat deze inhoudingen niet wijzigden met de unieke betaling. Na aftrek van deze inhoudingen bedraagt het belastbare³⁵ pensioenbedrag $2.212,52 - 78,54 - 10,78 = 2.123,20$ euro per maand.

Op 1 januari 2019 wijzigden de bedrijfsvoorheffingsschalen. Deze werden voordeliger door de indexering van de schalen (zoals dit elk jaar gebeurt op 1 januari). Dit betekent dat voor een zelfde belastbaar bedrag minder bedrijfsvoorheffing moet ingehouden worden.

Op basis van de in de betaalapplicatie van de werknemers- en zelfstandigenpensioenen gekende fiscale toestand (gehuwd en echtgenote heeft eigen pensioenen waarvan het bedrag hoger ligt dan 573,75 euro) werd op het totale belastbare pensioenbedrag een inhouding verricht van 394,93 euro. Dit brengt het netto pensioen op 1.728,27 euro.

Het netto pensioenbedrag van de heer Verschelde werd vanaf 1 januari 2019 correct vastgesteld. De bedrijfsvoorheffing dient wel degelijk berekend te worden in Schaal I (zonder gezinslasten), zonder vermindering. De handicap van de echtgenote geeft geen recht op een bijkomende vermindering (36 euro) bedrijfsvoorheffing omdat zij een eigen pensioen geniet.

De gegevens die dienstig zijn voor de correcte berekening van de bedrijfsvoorheffing, de ZIV-inhouding en de inhouding voor de solidariteitsbijdrage in het betaaldossier van het ambtenarenpensioen enerzijds en in het betaaldossier van het werknemers- of zelfstandigenpensioen anderzijds matchen voor de invoering van de unieke betaling niet met elkaar.

De FPD heeft de betaalgegevens van het werknemers- en zelfstandigenpensioen gebruikt (Theseos). Er werd dus niet langer meer rekening gehouden met de verklaringen door de gepensioneerden zoals deze gekend waren bij de betaaldiensten van de overheidspensioenen.

In casu was voor de unieke betaling de bedrijfsvoorheffing op het ambtenarenpensioen immers foutief. De oorzaak van de foutieve betaling van het ambtenarenpensioen was het niet nakomen door de gepensioneerde van de melding van elke wijziging welke hij verplicht is te melden, in casu het feit dat zijn echtgenote een eigen pensioen bekam van 1 juni 2017. Hij had de betaling van een pensioen aan zijn echtgenote moeten melden.

In de door ons onderzochte klachten stellen wij vast dat heel wat gepensioneerden deze verplichting niet nakwamen. Meermaals kregen wij de reactie van de gepensioneerde dat ze dachten dat de pensioendienst wel op de hoogte zou zijn van deze gegevens.

In casu werd de link met het pensioen van de echtgenote gelegd.

³⁴ Op 1 januari 2019 werden de ambtenarenpensioenen geperequateerd. Het pensioen verhoogde van 2.147,40 euro bruto per maand naar 2.157,58 euro bruto per maand.

³⁵ Hierop wordt de bedrijfsvoorheffing berekend.

Uiteraard is de vermindering met 242,72 euro van het maandelijkse inkomen voor het gezin onverwacht en het zal zeker enige aanpassing vergen, doch de inhoudingen van de bedrijfsvoorheffing zijn nu correct en dat zal ook zijn weerslag hebben op de uiteindelijk te betalen belastingen die hierdoor verminderen.

Doch is het niet altijd mogelijk -vaak gelet op het uitzonderingskarakter van bepaalde situaties- om steeds alle ergens beschikbare gegevens aan elkaar te linken.

Daar de FPD niet kan garanderen dat de gebruikte betaalgegevens wel correct zijn, meldt hij het volgende aan de gepensioneerde: "Wij hebben de gegevens van uw fiscale situatie geharmoniseerd. Controleer of uw fiscale situatie correct is! In het deel 'Aanvullende inlichtingen' van deze brief vindt u een overzicht van uw fiscale situatie. Meld ons eventuele fouten via het downloadbare formulier op de site www.uniekebetaling.be."

Bij het openen van het downloadbare formulier blijkt dan dat volgende elementen determinerend zijn om de inhoudingen op het pensioen correct vast te stellen: beroepsinkomsten, vervangingsinkomsten, kind ten laste, andere persoon ten laste, samenwonen, zware of blijvende handicap, ...

De Ombudsman stelt vast dat de FPD hier -en we moeten wel benadrukken vaak onvermijdelijk- heel wat verantwoordelijkheid bij de gepensioneerde legt.

Een voorbeeld: Fiscale korting kind ten laste

DOSSIER 32655

De feiten

De heer Deleeuw heeft een zeer klein werknemerspensioen (bruto 24 euro per maand) in combinatie met een ambtenarenpensioen. Zijn echtgenote heeft een klein werknemerspensioentje.

Hij klaagt over de verkeerde bedrijfsvoorheffing op zijn pensioenen vanaf januari 2019. Hij stelt dat hij thans te weinig netto pensioen ontvangt.

Verschillende telefoongesprekken met de pensioenadministratie brachten hem geen duidelijkheid. Er werd hem wel gevraagd om een vragenlijst terug te sturen die duidelijkheid moet brengen over zijn correcte fiscale situatie.

De heer Deleeuw stuurt deze terug op 17 januari 2019. Doch het is hem niet duidelijk waarom hij deze vragenlijst diende terug te sturen. De betalingen van zijn overheidspensioen verliepen immers voor de unieke betaling correct.

Bedenkingen

De heer Deleeuw heeft destijds aan de Pensioendienst voor de Overheidssector (PDOS) meegedeeld dat hij een kind ten laste had. Vermits dit een gehandicapt kind is, is de kinderlast niet weggevallen wanneer het kind meerderjarig werd. De heer Deleeuw heeft dus terecht ook nooit gemeld dat de kinderlast verdwenen is.

Doch de betaalgegevens van het werknemerspensioen werden overgenomen. In deze betaalgegevens was echter geen sprake van kinderlast. Er werd dus niet langer meer rekening gehouden met de kinderlast zoals deze gekend was bij de betaaldiensten van de overheidspensioenen.

De heer Deleeuw ontving de brief van de FPD waarin hem gevraagd werd zijn fiscale toestand te controleren en eventuele fouten te melden. Betrokkene moest dus om de foutieve inhouding recht te zetten opnieuw melden dat hij de kinderlast had van een gehandicapt kind.

De onduidelijkheid die er bij betrokkene heerste over het opnieuw aangeven van het kind ten laste was dan

ook zeer begrijpelijk. Hij had dit immers bij de PDOS die destijds zijn betaaldossier ambtenarenpensioen beheerde reeds verklaard.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft aan betrokkene uitgelegd dat de FPD de bedrijfsvoorheffing inderdaad verkeerd berekend heeft omdat men geopteerd heeft om gebruik te maken van de applicatie die werknemers- en zelfstandigen uitbetaalt. De FPD hield in casu dus niet langer meer rekening met de meest recente verklaring van de gepensioneerde inzake zijn kinderlast.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft aan betrokkene uitgelegd dat het invullen van de brief aangaande zijn fiscale situatie de meest aangewezen wijze was om snel terug opnieuw te bekomen dat de inhouding op zijn ambtenarenpensioen correct zou verlopen.

Dit document werd overgemaakt aan Federale Pensioendienst met de vraag om de bedrijfsvoorheffing in orde te zetten en de eventueel teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing terug te storten.

De FPD antwoordt hierop dat er voor de berekening van de bedrijfsvoorheffing in de maand januari 2019 geen rekening gehouden werd met de gehandicapte persoon ten laste.

Dit werd rechtgezet naar aanleiding van het door hem ingevulde formulier op 14 januari 2019, zodat de berekening voor de bedrijfsvoorheffing vanaf februari 2019 juist kon verlopen.

De te veel ingehouden bedrijfsvoorheffing voor januari 2019, zijnde 104 euro werd terugbetaald.

De korting op de bedrijfsvoorheffing van 229,50 euro omdat zijn echtgenote haar inkomsten lager liggen dan 573,50 euro werd vanaf januari 2019 wel correct toegepast.

Algemene conclusie

Wij herhalen hier onze conclusie die ook te lezen is in hoofdstuk "Burgerparticipatie".

De FPD doet enorme inspanningen om het betalingsluik van het pensioendossier te voeden met zoveel mogelijk gegevens die dienstig zijn voor de berekening van de bedrijfsvoorheffing, de ZIV-inhouding en de inhouding voor de solidariteitsbijdragen. Evenzeer tracht de FPD verschillende gegevens (ook deze afkomstig van andere overheidsdiensten) met elkaar in verbinding te brengen en alzo brongegevens te hergebruiken.

Doch is het niet altijd mogelijk -vaak gelet op het uitzonderingskarakter van bepaalde situaties- om steeds alle ergens beschikbare gegevens aan elkaar te linken.

Daarenboven stellen wij vast dat de foutenmarge sinds de unieke betaling en de daarmee gepaard gaande matching en uitwisseling van gegevens kleiner is geworden.

De Ombudsman stelt tevens vast dat de FPD hier -en we moeten wel benadrukken meestal onvermijdelijk- heel wat verantwoordelijkheid bij de gepensioneerde legt.

Voor vele gepensioneerden is het te complex om hun fiscale situatie zelf te controleren. Bij wie moeten ze terecht om hulp aangeboden te krijgen? Toch aankloppen bij de FPD? Of aankloppen bij een privé-organisatie? Of zou alles toch in orde komen als ze het niet nakijken? Bij heel wat burgers leeft het idee dat de overheid toch alles weet en nog wel beter weet dan zij zelf. Vele haken dan ook af.

Bij twijfel of de inhoudingen bij de unieke betaling al dan niet correct zijn, raadt de Ombudsman de gepensioneerde aan de vragenlijst in te vullen (waarvoor hij eventueel wel het nodige opzoekwerk moet verrichten).

Indien de burger zelf niet weet of de gegevens die hij dient na te kijken al dan niet correct zijn, moet de burger zich tot de FPD kunnen wenden (contactcenter, zitdagen) voor hulp en bijstand. Indien nodig moet hij georiënteerd worden naar de dienst waar de nodige informatie kan bekomen worden om te kunnen antwoorden of de gegevens waarover de FPD beschikt wel correct zijn.

Op basis van de klachten die de Ombudsdienst ontving vermoeden we dat bij de gepensioneerden die opteerden om contact op te nemen met de FPD om hen te helpen de financiële gegevens mee te controleren (en hen dus vooral op weg te zetten welke gegevens zij moesten gaan opzoeken) meermaals het verstrekte antwoord niet juist was. Al voegen we hier onmiddellijk aan toe dat het probleem in een aantal gevallen ook kan liggen aan het foutief begrip bij de gepensioneerde van het correct verstrekte antwoord gezien de complexiteit van de materie.

Wij ijveren ervoor om nog verder blijven te investeren in het opleiden van medewerkers van de frontoffice (het contactcenter evenals de medewerkers die op zitdagen vragen van burgers beantwoorden) waarbij aandacht wordt besteed aan het kaderen van de vragen die door de burger gesteld worden of opmerkingen die geformuleerd worden. Een zeer grondige kennis van de materie evenals het tijdig doorverwijzen naar experts in de backoffice voor de moeilijkere vragen kan hierbij helpen.

Rechtzetting van probleem inzake jaarbetaling van pensioenbedrag kan niet onmiddellijk doorgevoerd worden ingevolge het opstarten van het project “unieke betaling”: gebrek aan duidelijke informatie over het technisch betalingsprobleem en uitblijven van aanbieden van excuses

DOSSIER 32619, ...

De feiten

Met het klachtenformulier klaagt mevrouw Feyter op 14 januari 2019 bij de Ombudsdienst Pensioenen dat de Federale Pensioendienst de jaarlijkse betaling van haar pensioen in de maand december 2018 niet uitgevoerd heeft.

De FPD meldde betrokkene dat zij ook in 2018 wel degelijk recht heeft op de betaling van haar pensioen. Doch ingevolge een technisch probleem kan dit nu niet uitbetaald worden. De FPD kon haar niet melden wanneer het zou opgelost zijn.

De klacht van mevrouw Feyter was geen alleenstaand geval. Wij hebben immers verschillende gelijkaardige klachten ontvangen over pensioenbedragen die één keer per jaar uitbetaald worden door de FPD.

Bedenkingen

Vooreerst hebben wij aan de FPD gevraagd wat er juist aan de hand was en of er reeds zicht was op het tijdstip tegen wanneer het probleem zou opgelost zijn.

In antwoord op onze vraag wat er aan de hand was deelde de FPD ons mee dat er een bug zat in de betaling van de pensioenbedragen die één maal per jaar uitbetaald worden wanneer er zich tevens een verandering in het betaaldossier had voorgedaan. De éénmalige betaling vond dan niet plaats.

De FPD, die reeds meerdere jaren met dit probleem geconfronteerd was, heeft al meerdere keren geprobeerd om het probleem structureel op te lossen zodat het zich in de toekomst niet meer zou voordoen. Doch ondanks deze verschillende pogingen deed het probleem zich eind 2018 opnieuw voor.

Om dit probleem te remediëren betaalde de FPD telkens een regularisatiesaldo uit. Ook eind 2018 wou de FPD dit weer op deze wijze oplossen. Doch ingevolge de introductie van de unieke betaling konden de betaalopdrachten ten laatste ingegeven worden in het betaalbestand op 5 december 2018. Deze datum was ingevoerd teneinde de switch naar de unieke betaling feilloos te doen verlopen.

In casu konden de regularisatiesaldo's pas medio januari 2019 uitbetaald worden nadat het betalingsprogramma opnieuw was opgestart. Voor sommige gepensioneerden³⁶ verliep de berekening van het regularisatiesaldo op voorgeprogrammeerde wijze op 15 januari 2020 waarna dit bedrag dan effectief kon uitbetaald worden. Voor een ander deel van de gepensioneerden³⁷ diende een dossierbeheerder tussen te komen.

Dit laatste was ook het geval voor mevrouw Feyter.

De FPD heeft haar op 30 januari 2019 een standaardbrief gestuurd met de melding: "uw pensioenrechten zijn herberekend" en de melding dat zij "achterstallen" zou ontvangen.

In februari 2019 stond het pensioengeld op haar bankrekening.

Op onze vraag werd dan ook aan betrokkene een bijkomende uitleg verschaft op 5 februari 2019. Wij merken nog op dat ook in deze brief geen verontschuldiging aangeboden werden voor het ongemak. Wij betreuren dit.

Conclusie 1

Aan de enige belofte "zo snel mogelijk" het probleem op te lossen heeft de gepensioneerde niets. Zo'n belofte nodigt alleen maar uit tot extra mailtjes, telefoons en misschien zelfs tweets die de verdere reputatie kunnen schaden.

Het is begrijpelijk dat de FPD het antwoord nog niet onmiddellijk weet op de vraag wanneer een probleem opgelost zal zijn. In dergelijk geval dient best de termijn gecommuniceerd te worden die de pensioendienst zichzelf oplegt om het probleem op te lossen³⁸. De gepensioneerde weet dan in ieder geval wanneer hij opnieuw iets van de pensioendienst hoort.

Indien men ziet aankomen dat de zichzelf opgelegde termijn niet gehaald kan worden, dient de pensioendienst een excuusmail te sturen met daarin een nieuwe termijn.

Conclusie 2

Het versturen van een standaardbrief alsof er een gewone herberekening heeft plaats gevonden is niet de aangewezen manier om te communiceren over een te late betaling ingevolge een technisch probleem. Wanneer er een fout gemaakt wordt door de FPD verwacht de burger immers dat er effectief wordt meegedeeld dat er zich een probleem heeft voorgedaan en dat wordt uitgelegd wat er misgelopen was.

De Ombudsdienst is daarenboven van mening dat eenvoudige excuses een bijdrage kunnen betekenen voor het herstel van het vertrouwen van de gepensioneerde in zijn pensioenadministratie.

Gemengde loopbaan waarbij minstens één pensioen niet uitbetaald wordt door de FPD - Onmiddellijke toepassing van de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschalen vanaf januari

DOSSIER 32824

De feiten

Op 13 februari 2019 klaagt de heer Vandeputte zich erover dat het netto bedrag van zijn pensioen van HR-Rail in januari 2019 hetzelfde is als het bedrag in december 2018.

³⁶ Op 16 januari 2019 zou dit in totaal 1982 gepensioneerden betreffen (1054 Franstaligen, 844 Nederlandstaligen en 84 Duitstaligen).

³⁷ Op 16 januari 2019 zou dit in totaal 780 gepensioneerden betreffen (483 Franstaligen, 278 Nederlandstaligen en 19 Duitstaligen).

³⁸ Gebaseerd op de aanbevolen communicatietechnieken door communicatieadviseur Mattijs Diepraam: zie <https://www.mattijsdiepraam.nl/index.php/2012/06/01/7-tips-voor-duurzame-klachtencommunicatie/>

Nochtans werd algemeen aangekondigd dat er netto meer zou overblijven daar de bedrijfsvoorheffingsschalen aangepast zijn. Hij merkt dat zijn werknemerspensioen netto wel verhoogde.

Bijkomend maakt betrokkene zich bedenkingen bij de unieke betaling. Blijkbaar is deze niet voor alle overheidspensioenen. Het pensioen van HR-Rail blijft immers afzonderlijk uitbetaald.

Bedenkingen

In eerste instantie gingen wij na of de bedrijfsvoorheffing op zijn pensioen correct berekend werd.

Omdat de heer Vandeputte een pensioen geniet van HR-Rail en pensioenen betaald door de FPD (werknemer en zelfstandige) moet de aanpassing van bedrijfsvoorheffing vastgesteld worden door de FPD.

Immers voor iemand die naast een pensioen van de FPD tevens nog een ander Belgisch pensioen ontvangt schrijft punt 1.5 van de bijlage III bij het KB/WIB voor dat de FPD de aanpassingen aan de inhoudingen (solidariteitsbijdrage, ZIV-bijdrage, bedrijfsvoorheffing) moet vaststellen en deze moet meedelen aan de Belgische pensioendienst die het andere pensioen uitbetaalt.

Zo dient bijvoorbeeld de FPD voor iemand die zowel een werknemerspensioen heeft als een pensioen HR-Rail de aanpassingen aan de inhoudingen (solidariteitsbijdrage, ZIV-bijdrage, bedrijfsvoorheffing) vast te stellen en mee te delen aan HR-Rail. HR-Rail dient deze berekening toe te passen op het pensioen dat hij uitbetaalt. De pensioendienst die uitbetaalt (schuldenaar van de bedrijfsvoorheffing) moet de nieuwe toestand in aanmerking nemen zodra hij daarover is ingelicht.

Dit betekent dat de FPD aan HR-Rail het percentage bedrijfsvoorheffing moet meedelen dat hij moet inhouden.

Deze melding gebeurt altijd met enige vertraging.

In januari 2019 werden de bedrijfsvoorheffingsschalen herzien (zoals elk jaar). Op eenzelfde belastbaar bedrag (na afhouding van sociale inhoudingen) moet een kleinere bedrijfsvoorheffing worden ingehouden waardoor de gepensioneerde netto meer zou overhouden.

De FPD paste deze vermindering van de bedrijfsvoorheffing onmiddellijk toe. Er werd een bedrijfsvoorheffing van 37,60 euro ingehouden in de plaats van 42,47 euro. Zijn netto pensioen verhoogde met 4,87 euro.

HR-Rail moet deze vermindering van bedrijfsvoorheffing eveneens toepassen. Hij kan deze echter pas toepassen na ontvangst van de gegevens van de FPD.

HR-Rail ontving deze gegevens pas na de datum waarop ten laatste wijzigingen voor de maand januari 2019 dienden ingegeven te worden.

HR-Rail kon de vermindering van de bedrijfsvoorheffing dus pas toepassen vanaf de betaling van de maand februari 2019 (inhouding van 222,04 euro in plaats van 250,79 euro).

Op onze vraag heeft HR-Rail de teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing voor de maand januari 2019 (28,75 euro) uitbetaald samen met de betaling van het pensioen van de maand februari 2019.

HR-Rail betaalt de teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing niet spontaan (dus zonder dat betrokkene dit uitdrukkelijk vraagt) terug.

Wij begrijpen dat het feit dat de wijziging in de bedrijfsvoorheffing niet onmiddellijk werd doorgevoerd voor enige verwarring bij de gepensioneerde kan zorgen.

In verband met de bedenkingen van de heer Vandeputte over de unieke betaling kunnen wij enkel het volgende opmerken.

De unieke betaling werd ingevoerd door de wet van 11 juli 2018 betreffende de betaling van de pensioenen, toelagen en renten van de overheidssector.

Door het invoeren van deze bepalingen had de wetgever de bedoeling om het beheer van de betalingen door de FPD te vergemakkelijken. In de inleidende uitzetting stelt de heer Daniel Bacquellaine, Minister van Pensioenen, dat deze wet beoogt om een van de belangrijkste synergiën van de fusie tussen de PDOS (die vroeger een groot deel van ambtenarenpensioen betaalde) en de RVP (die vroeger de werknemerspensioenen en de pensioenen voor zelfstandigen betaalde) te bewerkstellingen.

Het principe van de unieke betaling wordt bijgevolg uitsluitend door de wetgever voorzien voor betalingen in beheer van de FPD aan eenzelfde gepensioneerde.

De bedoeling van de wet is immers dat de Federale Pensioendienst met behulp van één informaticatoepassing zowel de werknemers, zelfstandigen en ambtenarenpensioen uitbetaalt.

Artikel 2 van de wet van 11 juli 2018 definieert het toepassingsgebied zonder mogelijke interpretatie.

Zij is *uitsluitend* van toepassing op de pensioenen die beheerd worden door de FPD. Met andere woorden, de betaling van de pensioenen die door HR-Rail beheerd worden wordt niet door deze wet geregeld.

Het pensioen van HR-Rail blijft dan ook momenteel afzonderlijk uitbetaald (en is dus niet betrokken in de unieke betaling) waardoor de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschalen later toegepast worden dan bij de gepensioneerden wiens pensioenen door de FPD uitbetaald worden.

Een gepensioneerde, de heer Van Gaal (dossier 32760), verwoordt het in zijn klacht als volgt: “per 1 januari hebben anderen ongeveer 27 euro verhoging door de aanpassing van de bedrijfsvoorheffingsschaal. Ikzelf heb nog geen verhoging. Bij een combinatie ambtenarenpensioen uitbetaald door de FPD, werknemerspensioen en zelfstandigenpensioen worden de bedrijfsvoorheffingsschalen onmiddellijk correct toegepast.”

Conclusie

We merken op dat voor iemand met een gemengde loopbaan waarbij één pensioen wordt uitbetaald door de FPD en het andere pensioen door HR-Rail, Ethias of de RSZ de unieke betaling geen soelaas biedt voor de toepassing van de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschalen vanaf januari.

Doch pas nadat HR-Rail, Ethias of de RSZ de nieuwe gegevens dienstig voor de berekening van de bedrijfsvoorheffing ontvangt kan het pensioen uitbetaald worden in overeenstemming met de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschalen.

In dergelijke gevallen moeten deze gepensioneerden langer wachten vooraleer de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschaal toegepast wordt dan gepensioneerden die ook meerdere pensioenen genieten die allemaal door de FPD uitbetaald worden.

Dit was dan ook de reden dat de Ombudsman in het jaarverslag 2008 op pagina 110 -en nog eens in herinnering gebracht in het jaarverslag 2013 op pagina 106- stelde: “Als men zich in de plaats van de gepensioneerde stelt verwacht hij een correcte en tijdige betaling die simultaan rekening houdt met alle elementen. De verbetering van de uitwisseling van gegevens en het beheer van het pensioenkadaster is hierbij prioritair. Zij maakt een groot deel van de oplossing uit.

Het College van Ombudsmannen stelt zich de vraag of in de (nabije) toekomst een dagelijkse aanpassing

van de gegevens van het pensioenkadaster tot de mogelijkheden zou behoren of nog een vereenvoudiging in de betaling van de pensioenen kan overwogen worden.”

8. Pensioen vervroegd toegekend in één pensioenstelsel, vroegst mogelijke pensioendata in andere pensioenstelsels niet meer consulteerbaar in mypension

Suggestie aan de FPD

Bij een toekomstig gepensioneerde met een gemengde loopbaan (bijvoorbeeld ambtenaar/werknemer) is het mogelijk dat de vroegst mogelijke pensioendatum in beide stelsels niet dezelfde is. De Ombudsman Pensioenen suggereert aan de FPD in dergelijke gevallen bij het verzenden van de pensioenbeslissing die het eerste ingaat, de later in tijd gelegen vroegst mogelijke pensioendatum in het andere stelsel te vermelden op mypension.

Tip voor de gepensioneerde

Indien u een gemengde loopbaan (bijvoorbeeld ambtenaar/werknemer) heeft, hou er dan rekening mee dat de vroegst mogelijke pensioendatum in beide stelsels niet steeds dezelfde is. U kan natuurlijk ook opteren uw vervroegd pensioen te nemen op het moment dat u uw beide pensioenen kan opnemen. Voor u met pensioen gaat: controleer uw loopbaangegevens in mypension.

DOSSIER 33428

De feiten

De heer Dufraisne kreeg in mei 2018 van de FPD een beslissing waarin gemeld werd dat hij met ingang van 1 januari 2019 recht had op een ambtenarenpensioen.

In deze beslissing staat vermeld: “Deze beslissing heeft enkel en alleen betrekking op uw tewerkstelling binnen de overheidssector. Indien u ook pensioenrechten heeft opgebouwd in de pensioenregeling van de werknemers of de zelfstandigen, kan u de vroegst mogelijke pensioendatum voor wat deze pensioenregelingen betreft raadplegen in uw online pensioendossier (www.mypension.be)”.

Pas in juli 2019 ontving hij van de FPD een nieuwe pensioenbeslissing met de melding dat hij geen recht had op een vervroegd pensioen als werknemer wegens onvoldoende loopbaan jaren.

Tevens wordt op deze beslissing vermeld dat zijn werknemerspensioen automatisch zal onderzocht worden naar aanleiding van het bereiken van de pensioenleeftijd (in casu met ingangsdatum 1 januari 2023) op voorwaarde dat hij 13 maanden³⁹ voor die datum zijn hoofdverblijfplaats heeft in België. Hij moet in dat geval geen aanvraag indienen.

Indien hij echter wenst dat de mogelijkheid van pensionering voor de wettelijke pensioenleeftijd wordt onderzocht, dan kan hij een aanvraag indienen ten vroegste één jaar voor de door hem gewenste ingangsdatum.

Zoals vermeld op de beslissing van zijn ambtenarenpensioen, surfte hij naar mypension.be om te bekijken

³⁹ De wetgeving spreekt echter over 15 maanden voor het bereiken van de pensioenleeftijd: zie artikel 10, 3 ter KB van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers: “(...) Aan de voorwaarde van hoofdverblijfplaats in België moet voldaan zijn de eerste dag van de vijftiende maand die voorafgaat aan de datum waarop de betrokkene de in het eerste lid bedoelde pensioenleeftijd bereikt. (...)”

wat zijn vroegst mogelijke pensioendatum van zijn werknemerspensioen is. Daar vond hij deze niet. In de rubriek "mijn pensioen plannen" stond enkel vermeld: "¡ Wij betalen u reeds een pensioen. Daarom kan u hier uw pensioenraming niet meer zien."

Bedenkingen

De Ombudsman Pensioenen kaartte deze tegenstrijdige communicatie aan bij de FPD.

Hij vroeg tevens aan de FPD om te onderzoeken of de vroegst mogelijke pensioendatum kan vermeld worden wanneer in een ander stelsel een pensioen werd toegekend. Dit is immers het moment bij uitstek dat de burger zijn vroegst mogelijke pensioendatum wenst te kennen.

De vroegst mogelijke pensioendatum wordt aan de burger getoond tot op het moment van de verzending van de kennisgeving van een beslissing tot toekenning van een werknemerspensioen of indien de eerst getroffen beslissing een ambtenarenpensioen betrof tot het moment van de eerste betaling.

Bij mijnheer Dufraisne was op het moment van de verzending van de pensioenbeslissing in het ambtenarenstelsel de vroegst mogelijke pensioendatum dus nog even beschikbaar op mypension.be. Maar vanaf de betaling van het ambtenarenpensioen begin 2019 niet meer.

De FPD antwoordde dat de gevraagde aanpassing, om de vroegste pensioendatum van het pensioen dat nog niet opgenomen is te tonen, niet voorzien was in hun programmeringsplanning.

De FPD heeft echter wel een oplossing voor de burger: de FPD zal op vraag van de burger de pensioendatum in de andere stelsels vaststellen en meedelen.

Conclusie

Op 3 juli 2019 stuurde de FPD hem per brief de melding dat zijn vroegst mogelijke pensioendatum van zijn werknemerspensioen 1 januari 2021 zal zijn. Hij zal dan, in toepassing van de overgangsmaatregelen, aan de combinatie van de leeftijdsvoorwaarde en loopbaanvoorwaarde voldoen. Hij wordt dan immers 63 jaar en zal een loopbaan van 41 jaar bewijzen.

De FPD wijst betrokkene er terecht op dat deze vroegst mogelijke pensioendatum gebaseerd is op de huidige wetgeving en de gegevens zoals deze aanwezig zijn in zijn pensioendossier. Hij wijst er betrokkene op dat deze datum dus kan beïnvloed worden door een wijziging van de pensioenwetgeving of een toevoeging/wijziging van zijn loopbaangegevens.

Ook maakt de FPD de burger duidelijk hoe de vroegst mogelijke pensioendatum geraamd wordt: de FPD houdt rekening met het arbeidsritme van het laatst gevalideerd kalenderjaar en gaat ervan uit dat dit werkritme gehandhaafd blijft in de toekomst.

HOOFDSTUK 4

Implementatie van nieuwe rechtspraak door toedoen van de Ombudsman Pensioenen

Implementatie van nieuwe rechtspraak door toedoen van de Ombudsman Pensioenen

In dit hoofdstuk tonen we aan de hand van twee voorbeelden aan hoe de Ombudsman Pensioenen heeft bijgedragen tot de implementatie van nieuwe rechtspraak in de toepassing van de pensioenwetgeving.

Het betrof enerzijds de al dan niet bestaanbaarheid van een in het buitenland geldig aangegaan bigaam huwelijk met de Belgische internationale openbare orde en anderzijds de al dan niet bestaanbaarheid van een in het buitenland gevoerde verstoting met de Belgische internationale openbare orde.

Door de FPD te wijzen op nieuwe tendensen in de rechtspraak bekwam de Ombudsman Pensioenen dat de FPD, in de dossiers waarvoor de Ombudsman Pensioenen klachten ontvangen had, het criterium van de schending van de openbare orde opnieuw onderzocht.

Bij dit nieuwe onderzoek werd rekening gehouden met de intensiteit van de aanknopings van de situatie met de Belgische rechtsorde en met de ernst van het effect dat de toepassing van het buitenlands recht teweegbrengt.

Dergelijke onderzoeken moet natuurlijk geval per geval gevoerd worden en hierbij dient steeds rekening gehouden te worden met de omstandigheden van het concrete dossier.

De juridische dienst van de FPD voerde telkens een grondig, zeer gedegen en gestoffeerd onderzoek wat leidde tot de wijziging van het voorheen door de FPD ingenomen standpunt.

Hiermee vervult de Ombudsman de rol van signaalgever van tendensen die zich voordoen in de rechtspraak.

Deze dossiers tonen ook aan dat Ombudsman Pensioenen een rol kan spelen als vorm van alternatieve wijze van geschillenbeslechting. Een item waarop we in het volgend hoofdstuk dieper ingaan.

1. Al dan niet bestaanbaarheid van een in het buitenland geldig aangegaan bigaam huwelijk met de Belgische internationale openbare orde

DOSSIER 32621

De feiten

De heer Hassani, van Marokkaanse nationaliteit, trouwt in België met Mevrouw Polat, die op het ogenblik van het huwelijk op 1 december 1973 zowel de Oostenrijkse als de Griekse nationaliteit heeft. Het echtpaar verblijft in België. Tussen 1973 en 1977 leven ze in België samen en zijn ze ook op hetzelfde adres ingeschreven. Vanaf 1977 leven ze feitelijk gescheiden.

Op 6 januari 1978 trouwt de heer Hassani in Marokko met mevrouw Korkmaz, die de Marokkaanse nationaliteit heeft.

Op 15 oktober 1978 verstoot⁴⁰ de heer Hassani mevrouw Korkmaz in Marokko.

De heer Hassani en mevrouw Korkmaz zijn vervolgens hertrouwd op 10 november 1979 in Marokko.

Op 18 januari 1982 scheidt de heer Hassani in België van zijn eerste echtgenote, mevrouw Polat. Deze echtscheiding werd in januari 1982 overgeschreven in de registers van de burgerlijke stand.

Mevrouw Korkmaz, die voorheen in Marokko woonde, komt in 1982 bij haar man in België wonen.

Vermits de heer Hassani de pensioenleeftijd bereikt op 1 juli 2017 start de FPD ambtshalve een onderzoek op naar zijn pensioenrechten.

Op 5 januari 2017 ontvangt de heer Hassani een brief van de FPD waarin hem wordt gemeld dat men tijdens de behandeling van zijn dossier heeft vastgesteld dat hij in het Rijksregister nog steeds vermeld stond als getrouwd met mevrouw Polat, ook al is hij er nu van gescheiden. De FPD vraagt hem zijn scheiding te laten registreren.

In antwoord op deze brief bezorgt de heer Hassani op 18 januari 2017 een uittreksel van de gemeente Visé aan de FPD waarin zijn huwelijken en scheidingen worden weergegeven. Uit dit uittreksel blijkt dat de heer Hassani een tweede keer getrouwd is met mevrouw Korkmaz op 10 november 1979 en gescheiden is van mevrouw Polat op 18 januari 1982. Hieruit blijkt ook dat de heer Hassani een eerste keer trouwt met mevrouw Korkmaz op 6 januari 1978 en haar verstoot op 15 oktober 1978.

Reeds snel krijgt betrokkene te horen dat zijn huwelijk met mevrouw Korkmaz mogelijkerwijze niet erkend zou worden door de FPD zodat hij geen gezinspensioen zou kunnen krijgen.

De FPD erkent dit huwelijk niet.

Op 29 mei 2017 ontvangt betrokkene een beslissing waarbij hem met ingang van 1 augustus 2017 een pensioen als alleenstaande wordt toegekend ten bedrage van 1.666,06 euro per maand.

De heer Hassani doet bijgevolg beroep op een advocaat.

Op 26 juli 2017 schrijft het advocatenkantoor de FPD aan met de melding dat hun cliënt een vervroegd pensioen heeft aangevraagd, maar dat hem dat geweigerd werd omdat hij niet getrouwd zou zijn. Aangezien hij -zo meent het advocatenkantoor- wel getrouwd is, waarvan het kantoor bewijsstukken meestuurt, vraagt

⁴⁰ Verstoting naar Marokkaans recht is een vorm van echtscheiding door de eenzijdige wil van de man. Verstoting is enkel mogelijk mits een voorafgaande rechterlijke toestemming. Deze rechterlijke toestemming wordt enkel afgeleverd nadat de vrouw op rechtmatige wijze is opgeroepen en na een verzoeningspoging.

het advocatenkantoor wat er aan de hand is. Het kantoor vraagt of het huwelijk in België nog moet worden overgeschreven en of het dan in orde zou komen als dit het geval is.

Op 14 februari 2018 neemt het advocatenkantoor opnieuw contact op met de FPD omdat er bij de berekening van het pensioen van de heer Hassani nog steeds geen rekening gehouden werd met zijn huwelijk. De advocaat heeft ondertussen vastgesteld dat het huwelijk niet in België werd overgeschreven en vraagt of dit de reden is. De advocaat vraagt ook om te bevestigen dat als dit huwelijk wordt overgeschreven er dan ook rekening mee zal gehouden worden.

Hierop ontvangt het advocatenkantoor het antwoord van de FPD dat hij het huwelijk tussen de heer Hassani en mevrouw Korkmaz enkel in overweging neemt als het huwelijk overgeschreven wordt in het register van de burgerlijke stand. De FPD voegt eraan toe dat een eventuele aanpassing van het pensioen van de heer Hassani ingaat op de eerste van de maand die volgt op de overschrijving.

Verder verkrijgt de heer Hassani de Belgische nationaliteit op 8 mei 2018.

Op 19 juni 2018 schrijft de burgemeester van de stad Visé een rectificatiebijvoegsel, toegevoegd aan de overschrijving van de huwelijksakte, over in de registers van de burgerlijke stand. Dit addendum corrigeert de fouten in de huwelijksakte van 6 januari 1978 tussen de heer Hassani en mevrouw Korkmaz en is gedateerd op 6 maart 2018.

Op 21 augustus 2018 neemt het advocatenkantoor aangesteld door de heer Hassani opnieuw contact op met de FPD. De advocaat laat weten dat de Marokkaanse huwelijksakte ondertussen werd overgeschreven bij het gemeentebestuur en stuurt een kopie mee als bijlage. Hij vraagt dat de FPD nu het pensioen van de heer Hassani berekent op basis van zijn burgerlijke staat, nl. gehuwd.

Op 25 september 2018 stuurt de advocaat opnieuw een brief naar de FPD omdat hij geen reactie heeft ontvangen op zijn vorig schrijven.

Op 19 november 2018 krijgt het advocatenkantoor antwoord van de FPD. De FPD laat weten dat hij geen gevolg kan geven aan de vraag om reden van polygamie:

“Op basis van de gegevens in het rijksregister, trouwde uw cliënt met mevrouw Polat op 01/12/1973 en vervolgens met mevrouw Korkmaz op 06/01/1978.

Bovendien heeft betrokkene op 15/10/1979 zijn tweede vrouw (mevrouw Korkmaz) verstoten en is hij vervolgens gescheiden van zijn eerste vrouw (mevrouw Polat) op 18/01/1982.

Opdat we het tweede huwelijk in aanmerking zouden kunnen nemen, zou de datum van dit huwelijk zich na de datum van de scheiding van de eerste echtgenote moeten situeren.

Bijgevolg komt het tweede huwelijk niet in aanmerking en blijft de burgerlijke staat van betrokkene “gescheiden” in de gegevens van het rijksregister.”

Op 16 juli 2019 bevestigt de FPD dat sinds augustus 2017 de heer Hassani recht heeft op een pensioen als alleenstaande omdat hij niet gehuwd was op de ingangsdatum van zijn pensioen.

Bedenkingen

De Ombudsman Pensioenen is op de hoogte van de rechtspraak van het Hof van Cassatie (Cass., 3 december 2007, nr. S.06.0088.F) volgens welke de Belgische internationale openbare orde zich verzet tegen de erkenning in België van de gevolgen van een huwelijk dat geldig is afgesloten in het buitenland wanneer één van de echtgenoten op het ogenblik van dat huwelijk reeds gebonden was door een huwelijk dat nog niet ontbonden was met een persoon waarvan het nationale recht de polygamie niet aanvaardt.

Doch stelt de Ombudsman Pensioenen zich de vraag of in casu het gevolg van de bigamie op pensioenvlak in België, met name de toekenning van een gezinspensioen aan de heer Hassani wel zodanig is dat

het beschouwd dient te worden als onbestaanbaar met de Belgische internationale openbare orde.

Hij stelt zich de vraag of hier niet een meer afgezwakte opvatting van de Belgische internationale openbare orde (het artikel 21, lid 2 en 3 van het Wetboek voor Internationaal Privaatrecht bevat immers een afgezwakte opvatting van de te beoordelen gevolgen en definieert het nabijheidscriterium: bij deze beoordeling moet eveneens de intensiteit van de aanknoping met *lex fori* worden gemeten) dan deze die door FPD gehanteerd wordt dient toegepast te worden zich hiervoor inspirerend op tendensen in die richting in de rechtspraak.

De Ombudsman Pensioenen verwijst hiervoor naar het arrest van het Arbeidshof van Brussel van 20 december 2017⁴¹. Het feitenrelaas van het arrest van het Arbeidshof van Brussel is het volgende:

Een Marokkaan huwt in 1973 met een Belgische.

Een echtscheiding door onderlinge toestemming vindt plaats in 1988, waarbij de procedure begin 1987 werd ingesteld.

Ondertussen hertrouwt betrokkene vóór de uitspraak van de echtscheiding.

Zijn ex-echtgenote hertrouwt eveneens.

De ex-echtgenoot verwerft de Belgische nationaliteit in 2003.

Hij vraagt op de leeftijd van 65 jaar (2015) het rustpensioen aan. Zijn pensioen wordt door de FPD berekend aan het bedrag van alleenstaande omdat volgens de FPD op de ingangsdatum van het pensioen het tweede huwelijk niet geldig was aangezien het werd afgesloten voordat het eerste regelmatig ontbonden werd.

Volgens de FPD was artikel 147 van het Burgerlijk Wetboek geschonden.

Er was sprake van bigamie, weliswaar maar gedurende een periode van slechts 3 maanden. Daarenboven heeft deze situatie zich in een ver verleden voorgedaan.

Het Arbeidshof van Brussel oordeelde dat dergelijke situaties niet in strijd zijn met de Belgische openbare orde, des te meer daar de bigamie nooit zichtbaar is geweest, de betrokkene nooit de gelegenheid heeft gehad om een bigaam huwelijk te vormen en de eerste persoon die betrokken is bij deze situatie hierover nooit geklaagd heeft, aangezien zij zelf hertrouwd is.

Het Hof verwijst nog naar andere elementen, waarbij het de ontstentenis van strijdigheid met onze internationale openbare orde bevestigt. Het Hof wijst er onder meer op dat het RSVZ -dat eveneens is tussengekomen en bij de berekening wel een gezinspensioen heeft toegekend; dit in tegenstelling tot de FPD. Het RSVZ deed dit om de reden dat de betrokkenen beschouwd werden als gehuwden in het Rijksregister en op hetzelfde adres woonden.

Bovendien hebben de partijen sinds 1988 een rustige huwelijksrelatie onderhouden.

Het Arbeidshof van Brussel oordeelde dan ook dat het standpunt van de FPD een ongerechtvaardigde inmenging in het recht op een privé- en gezinsleven van de betrokkene is.

Dat deze een fout beging toen hij hertrouwd is, aangezien hij de overschrijving van zijn echtscheiding niet heeft afgewacht, kan geen weigering tot erkenning van dit huwelijk, voor het eerst, 25 jaar later, meebrengen.

Volgens de Ombudsman Pensioenen zijn verschillende determinerende elementen om uit te maken of de gevolgen van het bigaam huwelijk bestaanbaar zijn met de openbare orde in België in de klacht van de heer Hassani in hoge mate vergelijkbaar met dit arrest, met name:

- een bigaam huwelijk dat in het buitenland volgens de wetgeving van dat land wettelijk voltrokken was;
- het bigaam huwelijk is niet zichtbaar geweest (in het arrest Arbeidshof Brussel was er slechts gedurende 3 maanden bigamie, in casu was er enkel tijdens de feitelijke scheiding van de eerste echtgenoot van een bigaam huwelijk sprake);

⁴¹ Arbeidshof Brussel, 20 december 2017, AR 2016/AB/733

- het bigaam huwelijk dateert uit een ver verleden (bij arrest Arbeidshof Brussel meer dan 25 jaar, in casu meer dan 30 jaar geleden en bestaat niet meer op het ogenblik van het ontstaan van het recht op pensioen).

Daarenboven is het huwelijk van de heer Hassani met mevrouw Korkmaz door de gemeente erkend. Als de heer Hassani opnieuw met mevrouw Korkmaz zou willen trouwen zodat hij het gezinspensioen kan bekomen zal de gemeente hem melden dat hij reeds met mevrouw Korkmaz gehuwd is.

De Ombudsman vraagt aan de FPD om in casu een nieuw onderzoek te voeren naar de verenigbaarheid met de Belgische internationale openbare orde en hierbij het criterium van de schending van de openbare orde opnieuw te onderzoeken rekening houdend met de intensiteit van de aanknopings van de situatie met de Belgische rechtsorde en met de ernst van het effect dat de toepassing van het buitenlands recht zou teweegbrengen.

De juridische dienst van de FPD gaat op deze bemiddelingsvraag in. Hij stelt dat de feitelijke situatie niet dezelfde is als het arrest van het Arbeidshof Brussel, maar voert wel een nieuwe analyse uit van de al dan niet schending van de Belgische openbare orde.

De juridische dienst stelt:

Door in eerste instantie in België te trouwen naar Belgisch recht met Mevrouw Polat, koos de heer Hassani voor monogamie bij zijn eerste huwelijk. Immers artikel 147 van het Burgerlijk Wetboek stelt dat: "Men mag geen tweede huwelijk aangaan voor de ontbinding van het eerste."

In bepaalde landen is een polygaam huwelijk daarentegen wel mogelijk. Artikel 27, §1 van het Wetboek van internationaal privaatrecht bepaalt dat een buitenlandse authentieke akte in België moet worden erkend zonder beroep te doen op enige procedure, tenzij deze in strijd is met artikel 21 van dit Wetboek. Artikel 21 bepaalt dat de toepassing van een bepaling van buitenlands recht is uitgesloten in die zin dat het een gevolg zou meebrengen dat duidelijk onverenigbaar zou zijn met de openbare orde.

De onverenigbaarheid met de Belgische openbare orde wordt met name beoordeeld rekening houdend met de intensiteit van de aanknopings van de situatie met de Belgische rechtsorde en met de ernst van het effect dat de toepassing van het buitenlandse recht zou teweegbrengen. In casu dient dus nagegaan te worden of de gevolgen van een geldig in het buitenland gesloten huwelijk al dan niet in strijd zijn met de openbare orde⁴².

Conclusie

Na analyse komt de FPD tot de conclusie dat de gevolgen van het bigaam huwelijk op pensioenvlak geen schending inhouden van de openbare orde en beargumenteert dit als volgt:

- Het huwelijk van de heer Hassani en mevrouw Korkmaz heeft plaatsgevonden in Marokko, met respect voor de Marokkaanse wet en is geldig in Marokko;
- Bigamie is in de praktijk nooit ostentatief geweest, de heer Hassani en mevrouw Polat waren feitelijk gescheiden op het moment van zijn tweede huwelijk. De heer Hassani heeft duidelijk nooit de intentie gehad een bigaam huwelijk te vormen met zijn eerste en tweede echtgenote;
- De situatie van bigamie werd meer dan 30 jaar geleden beëindigd;
- Meneer Hassani scheidt van zijn eerste vrouw en maakt een einde aan de situatie van bigamie vooraleer enige erkenning van deze situatie te vragen aan de FPD;
- De eerste echtgenote is op geen enkele wijze betrokken bij deze zaak. Zij zou eventueel het recht op een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote kunnen doen gelden. Deze eigen rechten zouden worden onderzocht zonder dat het huwelijk met mevrouw Korkmaz een invloed zou hebben;

⁴² Artikel 21 van het Wetboek van internationaal privaatrecht: het Hof van Cassatie heeft deze interpretatie bevestigd in drie arresten van 14 februari 2011 (nr S.10.0031.F/8), 18 maart 2013 (nr S.11.0068.F/1) en 15 december 2014 (nr S.14.0030.F/1): "de Belgische internationale openbare orde verzet zich in de regel niet tegen de erkenning, in België, van de gevolgen van een huwelijk dat de echtgenoten in het buitenland geldig hebben aangegaan overeenkomstig hun nationale wet en van wie de ene, op het ogenblik van dat huwelijk, in het buitenland reeds een nog niet ontbonden huwelijk had aangegaan met een persoon van wie de nationale wetgeving polygamie erkent."

- Het huwelijk van de heer Hassani met mevrouw Korkmaz is door de administratieve autoriteiten erkend zoals bevestigd door de gezinssamenstelling die via de Kruispuntbank voor Sociale Zekerheid is overgenomen.

Hierdoor wordt het pensioen als alleenstaande dat ingevolge een ambtshalve onderzoek wegens het bereiken van de pensioenleeftijd aan heer Hassani was toegekend met ingang van 1 augustus 2017 omgezet naar een gezinsspensioen (beslissing van 27 september 2019). Het rustpensioen verhoogde van 1.238,22 euro bruto per maand naar 1.547,29 euro bruto per maand. Het rustpensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot dat maar 0,47 euro per maand bedroeg viel daardoor wel weg.

Voor de periode van 1 augustus 2017 tot en met 30 november 2019 werden de achterstallen berekend. Gezien de heer Hassani in het genot was van een Inkomensgarantie voor Ouderen dient er alvorens over te gaan tot uitbetaling van achterstallen wel eerst een compensatie plaats te vinden met de schuld ontstaan door de vermindering van de IGO die de heer Hassani geniet⁴³. De heer Hassani bekommt op 6 december 2019 in totaal 8.170,72 euro achterstallen.

DOSSIER 33614

De feiten

De heer Arlans, die de Marokkaanse nationaliteit heeft, trouwde op 17 juni 1978 in België met mevrouw Van Beek die de Belgische nationaliteit heeft⁴⁴. Mevrouw Van Beek heeft trouwens altijd in België gewoond. De heer Arlans is in het jaar van het huwelijk in België komen wonen.

Op 30 oktober 1980 trouwde de heer Arlans in Marokko met mevrouw Kurt die de Marokkaanse nationaliteit heeft⁴⁵.

Vanaf oktober 1981 leven de heer Arlans en zijn eerste echtgenote, mevrouw Van Beek, feitelijk gescheiden vermits ze op een verschillend adres wonen.

De echtscheiding tussen de heer Arlans en mevrouw Van Beek wordt bij een vonnis van 22 maart 1983 van de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen uitgesproken. Hun echtscheiding werd overgeschreven in de registers van de burgerlijke stand op 2 mei 1983.

In december 1983 komt mevrouw Kurt bij de heer Arlans in België wonen. Ze wonen tot op vandaag nog steeds samen.

De heer Arlans verkreeg de Belgische nationaliteit in 1998. Mevrouw Kurt verkreeg de Belgische nationaliteit in 2002.

De heer Arlans kreeg een werknemerspensioen als alleenstaande toegekend sinds augustus 2017, evenals een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot van zijn eerste echtgenote mevrouw Van Beek.

Op 3 november 2017 dient de heer Arlans een klacht in bij de klachtendienst van de FPD. Die luidt als volgt:

“Bij deze wens ik een klacht in te dienen over het pensioenbedrag dat mij uitbetaald wordt en dit gelet op mijn familiale situatie.

Ik ben inderdaad gepensioneerd sinds augustus 2017. Ik ontvang vanaf dan een pensioen als alleenstaande.

Ik ben sinds 1980 gehuwd met mevrouw Kurt.

⁴³ De IGO dient verlaagd te worden daar bij de berekening van de IGO de pensioenen voor 90 % in aanmerking genomen worden.

⁴⁴ We merken op dat mevrouw Van Beek eerder in België getrouwd was, van 1967 tot 1973.

⁴⁵ Wij hebben deze huwelijksakte niet in ons bezit.

Ik heb met u contact genomen via het contactformulier op 4 oktober 2017. Maar er is nooit geantwoord op mijn vraag. Ik heb op 27 oktober 2017 telefonisch contact opgenomen met jullie diensten. Jullie diensten hebben mij bevestigd dat ik terecht een pensioen ontvang als alleenstaande gelet op het feit dat ik het statuut van "uit de echtgescheiden" heb. Ze hebben me naar de gemeente doorverwezen teneinde een aanpassing te vragen van de gegevens die via de Kruispuntbank voor Sociale Zekerheid worden doorgegeven.

Ik heb de gemeente Sint-Jans-Molenbeek gecontacteerd die me bevestigd hebben dat ik sinds 1980 gehuwd ben met mevrouw Kurt. Verder hebben ze me gemeld dat dit huwelijk volledige uitwerking heeft sinds 1983 toen ik enerzijds uit de echtgescheiden ben van mevrouw Van Beek en anderzijds mevrouw Kurt bij mij in België is komen wonen.

Inderdaad ik ben in België gehuwd in 1978 met mevrouw Van Beek. In 1980 ben ik opnieuw gehuwd in Marokko met mevrouw Kurt. Dit huwelijk kon toen in België niet erkend worden omwille van bigamie. Doch in 1983 toen ik in België uit de echt gescheiden ben van mijn eerste echtgenote is mijn tweede echtgenote mijn enige echtgenote geworden. Zij is trouwens in het kader van een gezinshereniging naar België gekomen. Sinds 1983 heeft dit huwelijk volledig uitwerking.

Dus vraag ik u te willen heronderzoeken of aan mij een gezinspensioen kan toegekend worden vanaf augustus 2017 en dat er achterstallen uitbetaald worden. Ook al zouden de gegevens die u verkrijgt via de Kruispuntbank van Sociale Zekerheid vermelden dat ik "uit de echtgescheiden" ben, toch moet het huwelijk in 1980 als geldig aanvaard worden en zijn effecten ressorteren.

Als bewijs vindt u in bijlage een verblijfsbewijs met de historische gegevens op. U ziet dat mijn burgerlijke staat "gehuwd" is."

De klachtendienst van de FPD vroeg een juridische analyse bij de juridische dienst van de FPD.

Deze antwoordde:

"Geachte,

Hieronder kunt u mijn advies over de gevallen van bigamie vinden:

Wanneer het gaat over een polygaam huwelijk dat na een ander huwelijk werd gesloten in een land dat polygamie toestaat, tussen autochtonen van dat land, gedooft men meestal dat het tweede huwelijk gevolgen kan hebben op pensioenvlak na de wettige ontbinding van het eerste huwelijk, vermits het in strijd zijn met de openbare orde verdwijnt als het eerste huwelijk wettig ontbonden is (en dat, rekening houdende met de realiteit, de FPD deze mensen niet kan tegenhouden een tweede keer te trouwen).

Wanneer we daarentegen te maken krijgen met een eerste huwelijk dat in België werd gesloten met een Belgische vrouw, is de rechtsleer van mening dat er voor monogamie werd gekozen bij dit eerste huwelijk in België en dat het bigame huwelijk dubbel indruist tegen de openbare orde.

"De keuze voor monogamie gemaakt op het moment van het eerste huwelijk verbiedt de man daarna een beroep te doen op het statuut van polygamie." (F. Rigaux, Droit international privé, TI, p 361).

Het Hof van Cassatie heeft op 3 december 2007 immers een arrest geveld dat voor recht zegt:

"De Belgische internationale openbare orde verzet zich tegen de erkenning, in België, van de gevolgen van een geldig in het buitenland gesloten huwelijk, wanneer een van de echtgenoten, op het tijdstip van dat huwelijk, reeds een nog niet ontbonden huwelijk was aangegaan met een persoon wiens interne wet polygamie niet toestaat.

Het arrest, dat zowel op grond van eigen redenen als van redenen van het beroepen vonnis die het overneemt, vaststelt dat de eiseres en haar overleden echtgenoot, beiden van Marokkaanse nationaliteit, in Marokko zijn gehuwd terwijl diens voorgaande huwelijk met een Belgische vrouw nog niet was ontbonden, verantwoordt zijn beslissing om geen enkel gevolg aan dit tweede huwelijk te verlenen, naar recht."

Dit arrest heeft een rol gespeeld in een geschil over de weigering van het overlevingspensioen aan de tweede weduwe van een Marokkaans arbeider die een eerste huwelijk was aangegaan met een Belgische vrouw in België en waarvan het eerste Belgische huwelijk niet ontbonden was voor het overlijden van de man.

In het geval dat u me voorlegt, werd het tweede Marokkaanse huwelijk afgesloten op het moment waarop het eerste huwelijk met een Belgische vrouw niet was ontbonden.

Ik ben bijgevolg van mening dat er geen gevolg moet gegeven worden aan het tweede bigame huwelijk zelfs na de ontbinding van het eerste Belgische huwelijk.

Ik ben mij ervan bewust dat, vanuit praktisch oogpunt, dit advies ongunstige gevolgen voor sommige gepensioneerden heeft die het gezinsbedrag niet krijgen voor het tweede bigame huwelijk terwijl ze van mening zijn dat ze getrouwd zijn.

Aangezien de gepensioneerde in België verblijft, lijkt het mij dat de gemeente waar hij verblijft een fout heeft begaan. De gemeente mocht het Marokkaanse huwelijk dat gesloten werd voor de ontbinding van het Belgische huwelijk niet inschrijven en dus erkennen.

Als de betrokkenen correct geïnformeerd zouden geweest zijn, zouden ze een huwelijk hebben kunnen sluiten na de ontbinding van het Belgische huwelijk en dan zou het gezinsbedrag hen ongetwijfeld toegekend geweest zijn.

Ik hoop dat ik hiermee uw vraag beantwoord heb.

Met vriendelijke groeten”

Dit antwoord werd door de klachtendienst van de FPD omgezet in een vlot leesbare en toegankelijke taal en overgemaakt aan de klager.

Bedenkingen

De Ombudsman Pensioenen stelde voor ook hier in casu een nieuw onderzoek te voeren naar de bestaanbaarheid met de Belgische internationale openbare orde en hierbij het criterium van de schending van de openbare orde opnieuw te onderzoeken rekening houdend met de intensiteit van de aanknopings van de situatie met de Belgische rechtsorde en met de ernst van het effect dat de toepassing van het buitenlands recht zou teweegbrengen.

Ook hier stelde hij zich de vraag of een niet meer afgezwakte opvatting van de Belgische internationale openbare orde (het artikel 21, lid 2 en 3 van het Wetboek voor Internationaal Privaatrecht bevat immers een afgezwakte opvatting van de te beoordelen gevolgen en definieert het nabijheidscriterium: bij deze beoordeling moet eveneens de intensiteit van de aanknopings met *lex fori* worden gemeten) dan deze die door FPD gehanteerd wordt dient toegepast te worden zich hiervoor inspirerend op tendensen in die richting in de rechtspraak nogmaals verwijzend naar het arrest van het Arbeidshof van Brussel van 20 december 2017⁴⁶.

Ook hier zijn verschillende determinerende elementen, dienstig om uit te maken of de gevolgen van het bigaam huwelijk de openbare orde schenden in België, in hoge mate vergelijkbaar met dit arrest:

- een bigaam huwelijk dat in het buitenland volgens de wetgeving van dat land wettelijk voltrokken was;
- het bigaam huwelijk is niet zichtbaar geweest (bij arrest Arbeidshof Brussel 3 maanden, in casu geen samenwonen met de tweede echtgenote tijdens het bigaam huwelijk);
- het bigaam huwelijk dateert uit een ver verleden (bij arrest Arbeidshof Brussel meer dan 25 jaar, in casu meer dan 30 jaar geleden en bestaat niet meer op het ogenblik van het ontstaan van het recht op pensioen).

Daarenboven is het huwelijk van de heer Arlans met mevrouw Kurt door de gemeente erkend. Als de heer Arlans opnieuw met mevrouw Kurt zou willen trouwen zodat hij het gezinspensioen kan bekomen zal de gemeente hem melden dat hij reeds met mevrouw Kurt gehuwd is.

De juridische dienst van de FPD kwam tot volgende vaststelling:

“Volgens artikel 46 van het Wetboek van internationaal privaatrecht worden de voorwaarden voor de geldigheid van het huwelijk beheerst door de nationaliteit van de echtgenoten op het moment van het huwelijk.

⁴⁶ Arrest van de Arbeidsrechtbank van Bergen van 20 maart 2019, R.G. 2017/AM/50

Ten tijde van hun huwelijk in 1980 hadden de heer Arlans en mevrouw Kurt beiden de Marokkaanse nationaliteit.

De Marokkaanse wet staat polygamie toe. Hun huwelijk is volledig geldig onder de Marokkaanse wet. Maar door in eerste instantie in België te trouwen naar Belgisch recht met mevrouw Van Beek koos de heer Arlans voor monogamie.⁴⁷

De dominerende strekking in de rechtspraak stelt dat ondanks het feit dat het sluiten van een polygaam huwelijk niet mogelijk in België, toch alle gevolgen van een polygaam huwelijk dat in het buitenland is gesloten niet kunnen geweigerd worden op voorwaarde dat deze gevolgen niet in strijd zijn met de internationale openbare orde van België.⁴⁸

Artikel 147 van het Burgerlijk Wetboek impliceert dus niet dat alle gevolgen van een polygame situatie niet erkend worden. Het heeft tot gevolg dat het verboden is rechten in België te verwerven die hiermee in strijd zijn. Het belet niet dat in België de gevolgen van een zonder fraude recht verworven in het buitenland dat bestaanbaar is met de toepasselijke wetgeving krachtens het Belgisch internationaal privaatrecht erkend worden.⁴⁹

Artikel 27, § 1, Wetboek van internationaal privaatrecht bepaalt immers dat een buitenlandse authentieke akte in België moet erkend worden zonder dat een beroep moet worden gedaan op enige procedure, tenzij dit in strijd is met de artikelen 18 en 21 van dit Wetboek.

Om de verenigbaarheid van de gevolgen van een buitenlands recht met het Belgisch internationaal privaatrecht te kunnen beoordelen, moet de rechter rekening houden met de intensiteit van de band tussen de situatie en de Belgische rechtsorde en de ernst van de gevolgen die de toepassing van dit buitenlands recht zou hebben.⁵⁰

Het was het beleid van de FPD om geen gevolg te geven aan het tweede huwelijk, zolang het eerste huwelijk niet naar behoren ontbonden is, aangezien de Belgische pensioenwetgeving slechts één echtgenote toestaat.

Doch de echtscheiding van de heer Arlans van mevrouw Van Beek heeft in België plaatsgevonden in toepassing van het Belgisch recht. Ze zijn dus geldig uit de echtgescheiden.

Wij analyseren nu de gevolgen hiervan aan het huwelijk van de heer Arlans met mevrouw Kurt in het Belgische rechtstelsel rekening houdend met de recente rechtspraak:

- Het huwelijk van de heer Arlans met mevrouw Van Beek heeft in Marokko plaatsgevonden in toepassing van het Marokkaans recht en is dus geldig in Marokko;
- Meneer Arlans was duidelijk nooit van plan een bigaam huwelijk te vormen met zijn eerste en tweede echtgenote. De bigamie is in de praktijk nooit zichtbaar geweest. Ondanks het feit dat de heer Arlans en mevrouw Van Beek nog steeds samenwoonden toen de heer Arlans trouwde met mevrouw Kurt, is mevrouw Kurt pas in december 1983 naar België gekomen, na de feitelijke scheiding van mevrouw Van Beek en de heer Arlans;
- De toestand van bigamie werd meer dan 35 jaar geleden beëindigd;
- Meneer Arlans is gescheiden van zijn eerste vrouw en heeft dus een einde gemaakt aan de toestand van bigamie vooraleer enige erkenning van deze situatie te vragen aan de FPD;
- De eerste echtgenote, mevrouw Van Beek, is op geen enkele wijze betrokken bij deze zaak;
- Het huwelijk van de heer Arlans met mevrouw Kurt is door de Belgische administratieve autoriteiten

47 Artikel 147 van het Burgerlijk Wetboek: "Men mag geen tweede huwelijk aangaan voor de ontbinding van het eerste."

48 Artikel 21 van het Wetboek van internationaal privaatrecht; het Hof van Cassatie heeft deze interpretatie bevestigd in drie arresten van 14 februari 2011 (nr S.10.0031.F/8), 18 maart 2013 (nr S.11.0068.F/1) en 15 december 2014 (nr S.14.0030.F/1): "de Belgische internationale openbare orde verzet zich in de regel niet tegen de erkenning, in België, van de gevolgen van een huwelijk dat de echtgenoten in het buitenland geldig hebben aangegaan overeenkomstig hun nationale wet en van wie de ene, op het ogenblik van dat huwelijk, in het buitenland reeds een nog niet ontbonden huwelijk had aangegaan met een persoon van wie de nationale wetgeving polygamie erkent."

49 Arbeidsrechtbank van Brussel, vonnis van 27 mei 2010, R. G. 2007/AB/50384

50 Artikel 21 van het Wetboek van internationaal privaatrecht: "De toepassing van een bepaling uit het door deze wet aangewezen buitenlands recht wordt geweigerd voor zover zij tot een resultaat zou leiden dat kennelijk onverenigbaar is met de openbare orde. Bij de beoordeling van deze onverenigbaarheid wordt inzonderheid rekening gehouden met de mate waarin het geval met de Belgische rechtsorde is verbonden en met de ernst van de gevolgen die de toepassing van dat buitenlands recht zou meebrengen. Wanneer een bepaling van buitenlands recht niet wordt toegepast wegens deze onverenigbaarheid, wordt een andere relevante bepaling van dat recht of, indien nodig, van Belgisch recht toegepast."

erkend geweest zoals blijkt uit de gezinssamenstelling die door de gemeente Sint-Jans-Molenbeek werd afgeleverd.

Conclusie

Wij concluderen dat gelet op de omstandigheden van de zaak, kan besloten worden dat het huwelijk van de heer Arlans met mevrouw Kurt kan erkend worden in België daar het niet in strijd is met de Belgische openbare orde.

De FPD heeft het dossier op 5 november 2019 herzien. Het pensioenbedrag van de heer Arlans verhoogde van 1.125,66 bruto per maand naar 1.406,63 euro bruto per maand door de omzetting van een pensioen als alleenstaande naar een gezinspensioen. Het pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot, dat maar 3,59 euro per maand bedroeg viel wel weg. Voor de periode van augustus 2017 tot en met september 2019 werd een achterstallig pensioenbedrag van 7.383,87 euro uitbetaald.

2. Al dan niet bestaanbaarheid van een verstoting in het buitenland met de Belgische internationale openbare orde

DOSSIER 33601

Een psychosociaal hulpverlener dient op 9 september 2019 bij de Ombudsdienst Pensioenen met een volmacht in de hand een klacht in namens de heer Aydin. Hij is het er niet eens met dat de FPD de verstoting door mijnheer Aydin van mevrouw Ylmaz niet erkent als een vorm van geldige ontbinding van hun huwelijk.

De feiten

In 1950 trouwt de heer Aydin, die de Marokkaanse nationaliteit heeft in Marokko met mevrouw Arslan die ook de Marokkaanse nationaliteit heeft.

De heer Aydin woont sinds 1971 in België.

Mevrouw Arslan overlijdt op 4 juni 1981 in Brussel. Dit betekent dat de heer Aydin op dat moment weduwnaar wordt.

Op 31 juli 1981 trouwt betrokkene in Marokko met mevrouw Ylmaz die eveneens de Marokkaanse nationaliteit heeft. Zij woont sinds 1982 aan zijn zijde in België. Doch reeds vanaf 1994 leven ze feitelijk gescheiden van elkaar.

Vanaf augustus 1996 ontvangt de heer Aydin een gezinspensioen als werknemer. Doch ingevolge de feitelijke scheiding wordt de helft ervan aan hem uitbetaald. De andere helft van het gezinspensioen wordt aan zijn echtgenote mevrouw Ylmaz uitbetaald.⁵¹

Op 31 augustus 2000 wordt mevrouw Ylmaz door haar man verstoten in Marokko. Hierop volgend gaat mevrouw Ylmaz opnieuw in Marokko wonen.

Op 7 september 2000 trouwt de heer Aydin in Marokko met mevrouw Kaya, die ook de Marokkaanse nationaliteit heeft. Mevrouw Kaya verblijft sinds 2002 in België en verwerft de Belgische nationaliteit in 2012.

⁵¹ In toepassing van artikel 74 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers. Het pensioen van een feitelijke gescheiden echtgenoot gaat in zodra het pensioen van de andere echtgenoot wordt toegekend. Er geldt geen minimumleeftijd om het toegekend te krijgen.

De advocaat van de heer Aydin vroeg meermaals aan de FPD om zijn cliënt als gehuwd met mevrouw Kaya te beschouwen.

Hij ontving telkens van de FPD het antwoord dat de FPD de verstoting van mevrouw Ylmaz niet als een vorm van geldige ontbinding van hun huwelijk erkent en de heer Aydin dus nog steeds beschouwt hen als gehuwd met mevrouw Ylmaz, weliswaar als feitelijk gescheiden van haar levend.

Verder antwoordde de FPD op 14 april 2018 dat hij aanraadt een echtscheidingsprocedure voor de Belgische justitie in te leiden om het huwelijk met mevrouw Ylmaz te ontbinden. Deze procedure is redelijk simpel en kan snel verlopen, zo gaat de FPD verder in zijn advies. Vanaf de maand volgend op de overschrijving van de echtscheidingsakte in de registers van de burgerlijke stand zal onderzocht worden of een gezinspensioen kan toegekend worden op basis van het huwelijk met mevrouw Kaya besluit de FPD.

In antwoord hierop bezorgt de heer Aylin aan de FPD verschillende documenten om te bewijzen dat zijn huwelijk met mevrouw Ylmaz is ontbonden is, met name:

- De herroepbare echtscheidingsakte van 31 augustus 2000, waarbij hij verzoekt om een verslag van het volgende: "dat hij scheidt van zijn echtgenote die hierboven wordt genoemd door eenvoudige eerste verstoting, herroepbaar met uitzondering van het verlopen van de wettelijke terugtrekkingstermijn van de echtgenote";
- De huwelijksakte van 7 september 2000 met mevrouw Kaya waarin de heer Ylmaz vermeld staat "gescheiden";
- Een definitieve echtscheidingsverklaring van 2004 van de notariële afdeling van de rechtbank van eerste aanleg van Ain Chock-Hay Hassani-Casablanca van de heer Aylin en mevrouw Ylmaz;
- Een getuigenis van de notariële afdeling van de rechtbank van eerste aanleg van Ain Chock-Hay Hassani-Casablanca stellende dat de verstoting tussen de heer Aylin en mevrouw Ylmaz definitief is;
- Een arrest van de rechtbank van eerste aanleg van Inezgane van 8 juli 2013 waarin gesteld wordt dat de verstoting tussen de heer Aylin en mevrouw Ylmaz onherroepelijk is;
- Een getuigenis van de notariële afdeling van de rechtbank van eerste aanleg van Inezgane stellende dat de verstoting tussen de heer Aylin en mevrouw Ylmaz wel definitief is.

Bedenkingen

De "verstoting" is een vorm van echtscheiding die procedureel kan plaats vinden op basis van een loutere wilsverklaring van de man en dit zelfs zonder dat de vrouw op de hoogte is van de scheiding.

Volgens het Belgisch recht moet een echtscheiding op tegenspraak plaats vinden.

De omstandigheid dat de verstoting slechts kan gebeuren op initiatief van de echtgenoot en dat de echtgenote zich er niet geldig tegen kan verzetten, is een kenmerk dat inherent is aan de instelling van de verstoting zoals die destijds bekrachtigd werd door de Marokkaanse wet.

De eenzijdige verstoting (talaq) lijkt aldus onverenigbaar met het beginsel van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen, d.i. een grondbeginsel van de Belgische rechtsorde. Het is bijgevolg niet onlogisch dat een verstoting volgens Marokkaans recht soms beschouwd wordt als zijnde geen echtscheiding met rechtsgevolgen.

Doch volgens de Ombudsman Pensioenen kan men in abstracto niet tot de conclusie komen dat er een schending is van de Belgisch internationale openbare orde. Er moet geval per geval en afhankelijk van de omstandigheden van het geval bepaald worden of er een dergelijke schending is.

Immers, alhoewel als algemeen principe volgens art. 57, § 2, 3° WIPR een in het buitenland opgestelde akte die de wilsverklaring van de man om het huwelijk te ontbinden vaststelt, zonder dat de vrouw eenzelfde recht had, in België niet kan erkend worden, wordt in dit zelfde artikel in een uitzondering voorzien. Zo

kan een zodanige akte in België wel erkend worden nadat is nagegaan of aan de volgende cumulatieve voorwaarden is voldaan:

- 1° de akte is gehomologeerd door een rechter in de Staat waarin zij is opgemaakt;
- 2° geen van de echtgenoten had op het tijdstip van de homologatie de nationaliteit van een Staat waarvan het recht die vorm van huwelijksontbinding niet kent;
- 3° geen van de echtgenoten had op het tijdstip van de homologatie zijn gewone verblijfplaats in een Staat waarvan het recht die vorm van huwelijksontbinding niet kent;
- 4° de vrouw heeft de ontbinding van het huwelijk op ondubbelzinnige wijze en zonder enige dwang aanvaard;
- 5° tegen de erkenning geldt geen enkele weigeringsgrond.

In deze zaak vroeg de Ombudsman Pensioenen aan de juridische dienst van de FPD de stellingname dat de verstoting niet kon erkend worden te heroverwegen gelet op de hoger vernoemde documenten die betrokkene overmaakte aan de FPD.

De juridische dienst van de FPD maakte de volgende analyse die volledig onderschreven wordt door de Ombudsman Pensioenen:

Volgens recente jurisprudentie⁵² moet de geldigheid van de verstotingen en de gevolgen daarvan wat betreft de al dan niet ontbinding van een huwelijk uitsluitend worden onderzocht in het kader van de eerbiediging van de openbare orde door de ernst van de gevolgen van de erkenning van de verstoting te analyseren op de Belgische openbare orde en dus niet van het recht van verdediging.

De hoven en rechtbanken achten het inderdaad niet nuttig om de eerbiediging van de rechten van de verdediging tijdens een éézijdige "talaq" verstoting te analyseren omdat de rechten van de verdediging niet bestaan in een dergelijke procedure. Het is een voorrecht dat aan de echtgenoot wordt verleend om het huwelijk te beëindigen op discretionaire wijze. Dit is een eenzijdige procedure waarop de controle van de eerbiediging van de rechten van de verdediging zoals voorzien in het artikel 6, § 1 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens niet kan worden toegepast.⁵³

Het criterium van de schending van de openbare orde moet effectief in concreto worden beoordeeld. In dit geval zijn de banden met België zwak:

- Het huwelijk tussen de heer Aylin en mevrouw Ylmaz heeft plaats gevonden in Marokko;
- Ze hebben allebei de Marokkaanse nationaliteit;
- De echtgenoten waren al sinds 1994, zes jaar voor de verstoting, feitelijk gescheiden;
- De verstoting vond plaats in Marokko volgens het Marokkaanse recht;
- Het huwelijk van de heer Aylin met zijn derde vrouw, mevrouw Kaya, vond plaats in Marokko;
- Mevrouw Kaya had ook de Marokkaanse nationaliteit ten tijde van haar huwelijk met de heer Aylin.

Het enige criterium voor een band met België is het feit dat de drie betrokken partijen op het Belgische grondgebied wonen of hebben verbleven.

⁵² Arrest van het Arbeidshof van Luik van 14 mei 2019, R.G. 2017/AU311; Arrest van het Arbeidshof van Luik van 8 mei 2018, R.G. 2016/AU726; Arrest van het Arbeidshof te Brussel, 14 maart 2019, A.R.2017/AB/166, vonnis van de Franstalige Arbeidsrechtbank van Brussel van 13 juni 2017, R. G. 16/1879/A

⁵³ Artikel 6, § 1 van het Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens: "Bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolgung heeft eenieder recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie welke bij de wet is ingesteld. Het vonnis moet in het openbaar worden gewezen maar de toegang tot de rechtszaal kan aan de pers en het publiek worden ontzegd gedurende het gehele proces of een deel daarvan, in het belang van de goede zeden, van de openbare orde of 's lands veiligheid in een democratische samenleving, wanneer de belangen van minderjarigen of de bescherming van het privé leven van partijen bij het proces dit eisen of, in die mate als door de rechter onder bepaalde omstandigheden strikt noodzakelijk wordt geoordeeld, wanneer openbaarmaking de belangen van de rechtspraak zou schaden."

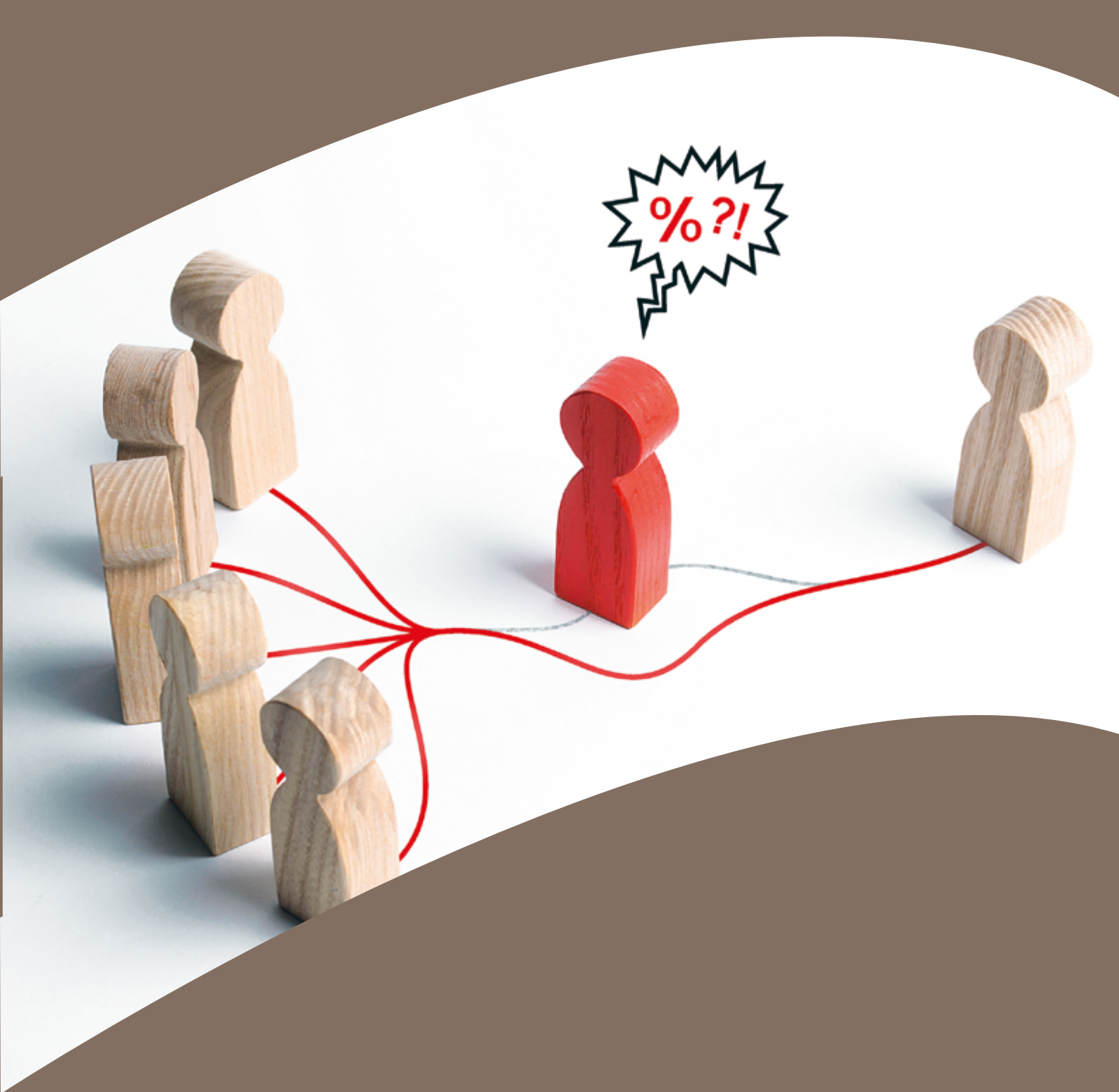
De voorwaarden voor de geldigheid van het huwelijk worden bepaald door het recht van de nationaliteit van de echtgenoten⁵⁴. Het huwelijk van de heer Aylin met mevrouw Kaya is rechtsgeldig voltrokken volgens het Marokkaans recht. Aangezien de verstoting een geldige methode is om het huwelijk in Marokko te ontbinden, was de heer Aylin effectief gescheiden van zijn tweede vrouw toen hij trouwde met mevrouw Kaya. Er is geen sprake van bigamie in deze zaak.

Conclusie

Bijgevolg kan het gezinspensioen aan de heer Aylin uitbetaald worden indien mevrouw Kaya geen eigen pensioen geniet en geen beroepsinkomsten of sociale uitkeringen geniet. Deze toekenningsvoorwaarden kunnen nu onderzocht worden.

Mevrouw Ylmaz krijgt niet langer de helft van het gezinspensioen uitbetaald. Wanneer zij een pensioenaanvraag indient zal onderzocht worden of zij een pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot kan bekomen.

⁵⁴ Artikel 46 van het Wetboek van internationaal privaatrecht: "Onder voorbehoud van artikel 47 worden de voorwaarden voor de geldigheid van het huwelijk voor elke echtgenoot beheerst door het recht van de Staat waarvan hij bij de voltrekking van het huwelijk de nationaliteit heeft."

HOOFDSTUK 5

Ombudsman als alternatieve wijze van geschillenbeslechting

Ombudsman als alternatieve wijze van geschillenbeslechting

In dit hoofdstuk bespreken we hoe door toedoen van de Ombudsman Pensioenen het RSVZ aan een gepensioneerde die schade had geleden waarbij het onbetwistbaar was dat het RSVZ hiervoor verantwoordelijk was door het te laat treffen van een beslissing inzake gelijkstelling van een studieperiode en waarbij de schade die bestond uit een misgelopen pensioenbedrag eerder gering en precies berekenbaar was, onmiddellijk zonder gerechtelijke procedure een schadevergoeding uitbetaalde aan de gepensioneerde.

Dit dossier evenals de dossiers in het vorige hoofdstuk waar de Ombudsman Pensioenen de FPD wees op nieuwe tendensen in de rechtspraak betreffende de al dan niet bestaanbaarheid van een in het buitenland geldig aangegaan bigaam huwelijk met de Belgische internationale openbare orde en anderzijds de al dan niet bestaanbaarheid van een in het buitenland gevoerde verstoting met de Belgische internationale openbare orde tonen aan dat de Ombudsman een belangrijke rol kan spelen als vorm van alternatieve wijze van geschillenbeslechting.

De laatste jaren zien we dat de politiek inzet op de bevordering van alternatieve wijzen van geschillenbeslechting, zoals de bemiddeling; dit om de rechtbanken te ontlasten.

Wie het niet eens is met een beslissing omtrent zijn pensioen kan in de plaats van een beroep in te stellen bij de rechtbank een beroep doen op de Ombudsdienst Pensioenen om via bemiddeling rechtsherstel te krijgen.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft zonder twijfel verschillende troeven: de kosteloosheid, het minder formele karakter en de kortere behandelingsduur in vergelijking met een gerechtelijke procedure zijn redenen om te kiezen voor een niet-contentieuze procedure. De expertise van de Ombudsdienst Pensioenen, die absoluut vereist is voor een materie met dergelijke complexiteit zoals de pensioenmaterie, versterkt deze troeven.

1. Schadevergoeding toegekend door RSVZ na bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen: te late regularisatie van studieperiode door RSVZ met negatieve impact op pensioenbeslissing

Een overheid kan zich passief opstellen en het aan de burger overlaten om een rechtszaak aan te spannen wanneer wordt gemeend dat schade is geleden als gevolg van een foutief overheidsoptreden.

Aangezien het hier in de meeste gevallen slechts om geringe bedragen gaat beschouwt de gepensioneerde dit echter als een ongelijke strijd van de nietige burger tegen de machtige overheid.

De daarbij horende procedurekosten zorgen er meestal voor dat de burger er dan ook maar vanaf ziet. Vanuit het oogpunt van behoorlijk bestuur is echter in dergelijke zaken volgens de Ombudsman Pensioenen een meer proactieve opstelling geboden.

Een administratie behartigt de belangen van burgers, ook wanneer er bij hen mogelijk sprake is van schade als gevolg van het optreden van de administratie. Dit betekent dat de administratie steeds een afweging moet maken tussen het algemeen belang en het belang van de betrokken individuele burgers.

In het algemeen kan van een administratie worden verwacht dat zij het tot haar verantwoordelijkheid rekent om actief na te gaan of haar handelen schade voor individuele burgers met zich meebrengt, en indien er daarvan sprake is, uit eigen beweging tot een vorm van compensatie over te gaan.

In het jaarverslag 2012 bespraken wij een geval waarbij het RSVZ als eerste pensioenadministratie na bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen, gelet op het feit dat een burger schade had geleden waarbij het onbetwistbaar was dat het RSVZ hiervoor verantwoordelijk was, de schadevergoeding eerder gering (de procedurekosten lagen hoger dan de schadevergoeding) en precies berekenbaar was, onmiddellijk zonder gerechtelijke procedure een schadevergoeding uitbetaalde.

Ook in 2019 stelde het RSVZ zich weer klantvriendelijk op en kende een schadevergoeding toe ingevolge een bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen.

De Ombudsdienst Pensioenen toont hier opnieuw aan dat hij een alternatief kan zijn voor de rechtbank en derhalve kan bijdragen tot ontlasting van de werkdruk van de rechtbanken.

Wie het niet eens is met een beslissing omtrent zijn pensioen kan in de plaats van een beroep in te stellen bij de rechtbank een beroep doen op de Ombudsdienst Pensioenen om via bemiddeling rechtsherstel te krijgen.

Een voorbeeld:

DOSSIERS 32079

De feiten

De heer Debouw wordt 65 jaar in de loop van de maand september 2017. Hij heeft steeds een beroepsactiviteit als zelfstandige (architect) uitgeoefend.

Hij heeft voorafgaand aan zijn tewerkstelling als zelfstandige van 1972 tot 1978 in België gestudeerd. Een aantal jaren later volgde hij nog een postgraduaat in Polen, met name van 1980 tot 1986.

Het is hem niet direct duidelijk of hij voor de Poolse (studie)periode⁵⁵ een Pools pensioen zou kunnen ontvangen. Hij geeft dit ook als dusdanig aan op de aan hem gevraagde eerste inlichtingen.

Een kleine periode van tewerkstelling als werknemer maakt dat de Federale Pensioendienst optreedt

⁵⁵ Voor betrokkene is het niet duidelijk of de periode in Polen als periode van tewerkstelling of als studieperiode kan gekwalificeerd worden: hij beschikt immers ook over een document waarop hij vermeld staat als "employed"; een document dat hij aan het RSVZ overhandigd heeft.

als verbindingsorgaan bij de uitwisseling van de pensioengegevens met de Poolse pensioendienst. Er moet immers uitgeklaard worden dat betrokkene al dan niet in Polen pensioenrechten opent voor zijn studieperiode alvorens België deze kan gelijkstellen.

Het onderzoek van zijn pensioenrechten werd ambtshalve opgestart 15 maanden voor de wettelijke ingangsdatum⁵⁶ van zijn rustpensioen, namelijk in de loop van de maand juni 2016.

De verbindingsformulieren werden een eerste maal verstuurd naar het Poolse pensioenorgaan op 1 februari 2017. Deze moesten duidelijkheid brengen over de vraag of er in Polen een pensioen kon toegekend worden.

Op 16 maart 2017 ontvangt betrokkene en de FPD⁵⁷ van het Poolse pensioenorgaan⁵⁸ de beslissing dat er in Polen geen pensioenvorming is voor de periode van het postgraduaat (1980 tot 1986).

Op 31 maart 2017 vraagt de heer Debouw aan het RSVZ en tevens aan zijn sociaal verzekeringsfonds of het mogelijk is om regularisatiebijdragen te betalen voor de Belgische studieperiode alsook voor de Poolse studieperiode. Hij stuurt de Poolse pensioenbeslissing van 16 maart 2017 mee.

Op 4 mei 2017, tijdens het ambtshalve onderzoek van zijn pensioenrechten als zelfstandige, stelt het RSVZ hem ervan in kennis dat zijn Belgische studieperiode van 1 januari 1972 tot 30 september 1978 kan gelijkgesteld worden na betaling van de regularisatiebijdragen.

Het RSVZ nam voor de gevraagde regularisatie van de Poolse periode nog geen beslissing.

Ondertussen krijgt de heer Debouw de toelating om zijn Belgische studieperiode te regulariseren en betaalt hij deze tijdig (en tevens nog voor de ingangsdatum van zijn pensioen).

De beslissing van het RSVZ over de al dan niet gelijkstelling van de Poolse studieperiode laat lang op zich wachten.

Daarom heeft de pensioendienst van het RSVZ aan de heer Debouw op 9 mei 2017 een voorlopige pensioenbeslissing betekend waarbij een rustpensioen zelfstandige werd toegekend en betaald van 1.064,18 euro per maand vanaf 1 oktober 2017 (12.154,76 euro). Immers het onderzoek en de toekenning van zijn definitieve pensioenrechten zit geblokkeerd in afwachting van de beslissing over de al dan niet regularisatie van zijn Poolse studieperiode en het RSVZ wil vermijden dat betrokkene zonder inkomsten zou zitten.

Op 8 augustus 2017 betekent het RSVZ een “definitieve” pensioenbeslissing waarbij betrokkene met ingang van 1 oktober 2017 een pensioen wordt toegekend van 12.636,11 euro per jaar (index 141,59). Hierbij werd de geregulariseerde Belgische studieperiode in aanmerking genomen. Ondanks dat voor de studieperiode in Polen bij de dienst gelijkstelling van het RSVZ een aanvraag tot regularisatie lopende was, heeft de pensioendienst een definitieve pensioenbeslissing getroffen. De coördinatie tussen de pensioendienst van het RSVZ en de dienst gelijkstelling liep mank.

Op 24 oktober 2017 betekent het RSVZ tweede keer een definitieve pensioenbeslissing waarbij betrokkene met ingang van 1 oktober 2017 een pensioen wordt toegekend van 12.770,10 euro per jaar (index 141,59). Als motivering wordt gesteld dat deze beslissing genomen is ingevolge een beslissing van 4 oktober 2017 in een andere pensioenregeling. Wat de loopbaangegevens in een ander pensioenstelsel betreft is echter geen enkele wijziging.

De Ombudsdienst Pensioenen stelt vast dat het derde kwartaal van 2017, gedurende hetwelk betrokkene als zelfstandige gewerkt had, uit deze beslissing geweerd is. Verder stelde de Ombudsdienst vast dat de

⁵⁶ 65 jaar in september 2017

⁵⁷ Die in het kader van de Europese verordeningen ter zake optreedt als tussenpersoon voor het onderzoek naar een eventuele Poolse pensioenvorming.

⁵⁸ De Zus – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

beslissing uit het andere stelsel niet gewijzigd was, doch dat het minimumpensioen verhoogd was. Kortom de motivering was volledig foutief⁵⁹.

Uiteindelijk, na veel heen en weer geschrijf, deelt het RSVZ dienst gelijkstelling hem op 19 februari 2018 mee dat de studieperiode in Polen kan geregulariseerd worden mits het betalen van bijdragen.

Het sociaalverzekeringsfonds wordt hiervan door het RSVZ in kennis gesteld en nodigt betrokkene op 13 april 2018 uit om de regularisatiebijdrage te betalen voor de Poolse studieperiode. Betrokkene betaalt deze regularisatiebijdragen.

De heer Debouw contacteert in augustus 2018 de Ombudsdienst Pensioenen met een uitvoerige beschrijving van het verloop van het toekenningsdossier.

Hij klaagt dat het dossier met betrekking tot de door hem aangevraagde regularisatie van studiejaren in Polen veel te lang heeft aangeslepen en dat hij hierdoor vreest uiteindelijk de toekenning van het pensioengedeelte (voor deze regularisatie) niet met terugwerkende kracht op de ingangsdatum van zijn pensioen te krijgen.

Immers tijdens een bezoek eind 2017 door de heer Debouw aan de pensioendienst van het RSVZ te Antwerpen werd volgens betrokkene het volgende gemeld: "Na betaling van de herberekening van de verschuldigde sociale bijdragen voor de studieperiode in Polen zal voor die periode en de hiermee verbonden verhoging van de pensioenuitkering met terugwerkende kracht toegepast worden aangezien de aanvraag dateert van ver voor de op pensioenstelling, met name 6 maanden voordien op 31 maart 2017."

Bij telefonische navraag door de heer Debouw in 2018 werd hem meegedeeld dat er geen sprake is van de door de medewerkster van het RSVZ bevestigde terugwerkende kracht tot het moment van de op pensioenstelling, met name tot 1 oktober 2017.

Bedenkingen

De regularisatie van de studieperiode viel nog onder de reglementering zoals deze van toepassing was voor de wet van 2 oktober 2017 inzake harmonisering van het in aanmerking nemen van studieperioden voor de berekening van het pensioen.

Wij merken evenwel op dat het RSVZ de pensioenbeslissing -gelet op het ontbreken van de beslissing over de al dan niet regularisatie van de studieperiode (in Polen)- nog niet genomen had op het ogenblik van zijn klacht.

Omdat de betaling van de regularisatie van de Poolse studieperiode al dateerde van 18 mei 2018 hebben wij aan de pensioendienst van het RSVZ in eerste instantie gevraagd om zo spoedig mogelijk een pensioenbeslissing te treffen.

Op 8 november 2018 betekende het RSVZ een nieuwe pensioenbeslissing waarbij met ingang vanaf 1 juni 2018 14.582,16 euro werd toegekend. Als gevolg van de opname van de geregulariseerde Poolse studieperiode werd zijn zelfstandige pensioen verhoogd, doch dit pas vanaf 1 juni 2018, namelijk de maand volgend op de effectieve betaling van de regularisatie.

Wij konden niets anders dan vaststellen dat de datum vanaf wanneer de studieperiode in de definitieve pensioenbeslissing werd opgenomen correct was. De vrees van de heer Debouw dat hij voor de regularisatie van de Poolse studieperiode niet met terugwerkende kracht tot op de ingangsdatum van zijn pensioen (1

⁵⁹ Op 20 december 2018 betekende het RSVZ een nieuwe definitieve beslissing waarbij met ingang van 1 oktober 2017 een pensioen werd toegekend van 12.850,93 euro en vanaf 1 juni 2018 14.582,16 euro waarbij ook rekening werd gehouden met het derde kwartaal van 2017. Meer precies bedoelde het RSVZ dat ook voor de periode van 1 oktober 2017 tot en met mei 2018 rekening gehouden werd met het derde kwartaal van 2017.

oktober 2017) pensioenrechten zou kunnen krijgen was terecht.

Artikel 154 van het KB van 22 december 1967 bepaalt immers dat het RSVZ van ambtswege een nieuwe pensioenbeslissing treft wanneer er een beslissing inzake gelijkstelling werd genomen. Deze nieuwe pensioenbeslissing heeft uitwerking op de eerste dag van de maand volgend op deze waarin de regularisatiebijdragen betaald zijn.

Conclusie

Ten eerste toont dit dossier aan dat een goede motivering van de pensioenbeslissingen noodzakelijk is om een gepensioneerde toe te laten zijn pensioensituatie te begrijpen. Vandaar ook de oproep aan het RSVZ hieraan de nodige aandacht te besteden.

Ten tweede blijkt uit dit dossier dat een goede samenwerking tussen de pensioendienst van het RSVZ en de dienst gelijkstelling van het RSVZ noodzakelijk is evenals het tijdig treffen van beslissingen inzake gelijkstelling van studieperiodes.

Indien de beslissing inzake gelijkstelling van de Poolse studieperiode binnen de wettelijke toegelaten termijn was getroffen zou de heer Debouw de regularisatiebijdragen betaald kunnen hebben voor de initiële ingangsdatum van zijn pensioen (1 oktober 2017).

De dienst gelijkstelling van het RSVZ heeft pas op 19 februari 2018 een beslissing getroffen waarin meegedeeld werd dat de studieperiode in Polen kan geregulariseerd worden mits het betalen van bijdragen.

Het neveneffect van de vertraging van het toekenningsdossier was dus dat de heer Debouw pas de regularisatiebijdragen betaald heeft in de loop van de maand mei 2018.

Dit had tot gevolg dat de toekenning van het gedeelte regularisatie van zijn Poolse studieperiode pas kon opgenomen worden in de pensioenbeslissing vanaf 1 juni 2018.

Het RSVZ heeft een fout begaan door de beslissing inzake gelijkstelling niet tijdig te treffen. Artikel 10 van het handvest van de sociaal verzekerde stelt immers dat beslissingen dienen genomen te worden binnen 4 maanden na de aanvraag.

Hierdoor heeft betrokkene schade geleden, met name dat hij het pensioenbedrag voor de geregulariseerde Poolse studieperiode is misgelopen van 1 oktober 2017 tot en met 31 mei 2018.

Tevens is er een oorzakelijk verband tussen de fout en de schade.

Het artikel 1382 van Burgerlijk Wetboek bepaalt dat bij een fout, waardoor schade geleden is en er een oorzakelijk verband tussen beide bestaat, men aanspraak kan maken op een schadevergoeding.

Daarenboven moet de schadevergoeding eerder gering zijn (de misgelopen verhoging van het pensioenbedrag over een periode van 8 maanden, met name van oktober 2017 tot en met mei 2018).

Bijgevolg hebben wij het RSVZ erom verzocht de mogelijkheid te onderzoeken om een schadevergoeding toe te kennen om alzo een rechtszaak te vermijden.

Het RSVZ ging op ons bemiddelingsvoorstel in. Het heeft ons op 21 december 2018 meegedeeld dat hij het bedrag berekend had dat de heer Debouw zou ontvangen hebben indien hij de Poolse studieperiode vóór de ingangsdatum van zijn rustpensioen had kunnen regulariseren.

Bijkomend stelde het RSVZ ons ervan in kennis dat aangezien de oorzaak van de vertraging niet bij de heer Debouw te zoeken was, hij een schadevergoeding toekent van 1.128,87 euro, zijnde de misgelopen verhoging

van het pensioenbedrag over een periode van 8 maanden (van oktober 2017 tot en met mei 2018).

Het RSVZ stelde zich nadat er een opeenstapeling van fouten was gemaakt (foutieve informatie tijdens bezoek aan de pensioendienst, foutieve motivering van pensioenbeslissing, te snel een definitieve pensioenbeslissing getroffen door een coördinatieprobleem tussen de pensioendienst en de dienst gelijkstelling, beslissingstermijn inzake gelijkstelling die veel te laat getroffen was) op deze manier klantvriendelijk op. Het is een belangrijke bijdrage voor het herstel van het vertrouwen van de heer Debouw in zijn administratie.

HOOFDSTUK 6

Strijd tegen de armoede

Strijd tegen de armoede

1. Samenwerking met steunpunt tot bestrijding van armoede

Op 27 mei 2019 vond een ontmoeting plaats tussen het netwerk van Belgische Ombudsmannen (POOL) en het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting en de POD Maatschappelijke Integratie. Het werd een ontmoeting tussen ombudsmannen, armoede-experten en ervaringsdeskundigen. In workshops werd van gedachten gewisseld.

Eén van de workshops werd geleid door de Franstalige Ombudsman Pensioenen. Zo werd gebrainstormd over de concrete rol die ombudsmannen (kunnen) spelen voor kwetsbare groepen en hoe zij hun bekendheid bij deze groep kunnen verhogen.

Verder waren de participanten het erover eens dat het zoveel mogelijk automatisch toekennen van rechten een ideaal middel is in de strijd tegen de armoede.

2. Aanbevelingen in de strijd tegen de armoede opnieuw in the picture

De Ombudsman brengt een aantal belangrijke niet ingewilligde aanbevelingen of suggesties die kunnen bijdragen in de strijd tegen de armoede in herinnering:

1. Optimalere benutting van de Inkomensgarantie voor ouderen

Ten eerste voorziet de wetgeving voor gepensioneerden met enkel een ambtenarenpensioen geen automatisch onderzoek naar de IGO bij het bereiken van de pensioenleeftijd.

De Ombudsman Pensioenen vraagt zich af of het niet aangewezen is om ook zij die genieten van een ambtenarenpensioen toe te voegen aan de categorie voor wie ambtshalve een onderzoek naar de IGO moet gevoerd worden. Ook een ambtenarenpensioen kan lager zijn dan het basisbedrag IGO.

Ten tweede denken velen over de Inkomensgarantie voor ouderen: eens een weigering, altijd een weigering. Wanneer de IGO geweigerd werd bij het automatisch onderzoek op de leeftijd van 65 jaar omdat de bestaansmiddelen van betrokkene te hoog waren, komt het vaak voor dat de bestaansmiddelen verminderen daar betrokkene deze nodig heeft om te voorzien in zijn levensstandaard. Dan kan de IGO later enkel op vraag toegekend worden.

Helaas leeft bij verschillende gepensioneerden ten onrechte het idee dat eens er een beslissing over de IGO genomen is, deze definitief is. De vraag rijst dan ook hoe de 65-plussers die in armoede verkeren kunnen erop attent gemaakt worden dat ze vermoedelijk aanspraak maken op de IGO.

De Ombudsman Pensioenen heeft aan de pensioendienst in 2010 de suggestie gedaan naar voorbeeld van de Sociale Verzekeringsbank in Nederland, die een campagne voerde onder de slogan "Wij doen er alles aan om niemand te missen die recht heeft op de aanvullende inkomensvoorziening voor ouderen (AIO)", een grootschalige informatiecampaigned op te starten om de IGO nog bekender te maken bij het grote publiek. Dit zou de aandacht trekken van de 65-plussers met een beperkt inkomen op het bestaan van dit pensioensupplement.

De heer Daerden, destijds Minister van Pensioenen, heeft toen in een reactie op de suggestie van de Ombudsman Pensioenen als informatiecampaigned een brief met de vraag de IGO beter bekend te maken onder hun leden gestuurd naar de mutualiteiten en vakbonden. Zo werd het middenveld nuttig ingeschakeld in de strijd tegen de armoede bij 65-plussers. Ook de OCMW's werden aangeschreven. De FPD heeft toen een vernieuwde versie van de folder met nadere toelichting over de IGO gelanceerd.

Gelet op deze vaststellingen nodigt de Ombudsman Pensioenen de politieke wereld uit om aandachtig te onderzoeken of een informatiecampaigned -en dit maal echt grootschalig- niet nog een keer dient gevoerd te worden!

2. De voorwaarden om een minimumpensioen te bekomen zijn verschillend in de verschillende stelsels (zelfstandige, werknemer, ambtenaar). Zo houdt men voor het minimumpensioen als zelfstandige en werknemer geen rekening met gewerkte jaren als ambtenaar en omgekeerd.

Hierdoor kunnen sommige gepensioneerden met een voldoende lange doch gemengde loopbaan het minimumpensioen in geen enkel stelsel krijgen.

Het is duidelijk dat het recht op een minimumpensioen bestaat. Maar het is even duidelijk dat dit recht niet toegankelijk is voor iedereen. Kan men dan nog spreken van een waarborgregeling? Verschillende gepensioneerden voldoen immers niet aan alle gestelde voorwaarden, vaak omwille van een gemengde loopbaan.

Bijgevolg vroeg de Ombudsman zich in 2009⁶⁰ af -en herhaalt hij vandaag deze vraag- of het abstractie makend van de onderscheiden financieringswijzen in de verschillende stelsels (werknemer, zelfstandige en openbare sector) niet wenselijk is alle gewerkte jaren in om het even welke hoedanigheid voor één minimumpensioen mee te laten tellen en of het te ver gaat te denken aan één uniek minimumpensioen geldig voor de drie sectoren.

⁶⁰ Voor een grondige analyse: zie Jaarverslag 2009 Ombudsdienst Pensioenen, p. 110-116

3. Echtscheiding is één van de meest voorkomende oorzaken van incidentele armoede.

Het recht op een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot wordt momenteel enkel ambtshalve onderzocht als de betrokkene op het ogenblik van de echtscheiding een pensioen als feitelijk gescheiden echtgenoot krijgt.

De Ombudsman Pensioenen beveelt aan het recht op een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot ook ambtshalve te onderzoeken voor wie enkel een rustpensioen krijgt op het moment van de overschrijving van de echtscheiding in het bevolkingsregister. Vele gescheiden gepensioneerden weten immers niet of en onder welke voorwaarden zij aanspraak kunnen maken op een pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot.

Ook hier komt het niet-gebruik van rechten vaak voor. De betrokken gepensioneerden dienen dan ook vaak geen aanvraag in om het recht op een pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot te bekomen.

Op 7 mei 2013 antwoordde de heer Alexander De Croo, destijds Minister van Pensioenen, op een vraag van Wouter De Vriendt in de Commissie Sociale Zaken in het Parlement naar aanleiding van de aanbeveling van de Ombudsman Pensioenen dat hij zou laten onderzoeken welke wettelijke en reglementaire bepalingen daartoe moesten aangepast worden.

Tot op heden zijn de wettelijke en reglementaire bepalingen nog niet aangepast. De Ombudsman Pensioenen herinnert dan ook aan zijn aanbeveling (Jaarverslag Ombudsdienst Pensioenen 2012, p. 38 ev).

4. Het overlevingspensioen wordt ambtshalve onderzocht voor zover de overledene een rustpensioen genoot.

Doch om opnieuw een overlevingspensioen als zelfstandige van de eerste echtgenoot na echtscheiding van een tweede echtgenoot te verkrijgen blijft een expliciete aanvraag noodzakelijk.

De pensioendienst aanvaardt wel dat deze aanvraag met een eenvoudige brief wordt gedaan.

Reeds in het Jaarverslag 2000 heeft de Ombudsman Pensioenen een aanbeveling geformuleerd om ook hier in een automatisch onderzoek te voorzien. Ook deze beperking van het automatisch onderzoek zorgt ervoor dat bepaalde gepensioneerden pensioenrechten mislopen.

HOOFDSTUK 7

Succesvolle bemiddelingen

Succesvolle bemiddelingen

Dit hoofdstuk bevat een aantal succesvolle bemiddelingen. Wij wensen de lezer erop te wijzen dat in de andere thematische hoofdstukken ook een aantal succesvolle bemiddelingen uiteengezet worden.

1. Geen rekening gehouden met bewindvoering: qui paie mal, paie deux fois

DOSSIER 32010

De feiten

De Ombudsdienst Pensioenen ontving een zeer uitgebreid klachtenrelaas van een voorlopig bewindvoerder met betrekking tot de betaling van het pensioen van mevrouw Van Boxstael.

Samengevat komt de klacht erop neer dat de FPD het pensioen voor de maanden mei en juni 2018 rechtstreeks betaalde per assignatie aan mevrouw Van Boxstael zelf, niettegenstaande de bewindvoerder tijdig de FPD van zijn bewindvoering op de hoogte bracht.

Mevrouw Van Boxstael, beschermde persoon door bewindvoering, had evenwel alle pensioengelden verkwist waardoor de bewindvoering de nodige pensioengelden niet kon ontvangen. Omdat als gevolg hiervan de bewindvoerder gedurende twee maanden de huur niet kon betalen kwam de positie van mevrouw Van Boxstael ernstig in het gedrang, een procedure tot huurofdrijving behoorde tot de mogelijke gevolgen.

De bewindvoerder had hiervoor eerder de FPD aangeschreven en een dubbele betaling gevraagd van het pensioengeld voor de maanden mei en juni 2018 met verwijzing naar het adagium: "Qui paie mal, paie deux fois."

De FPD had hem evenwel op 26 juli 2018 geantwoord dat hij geen gevolg zou geven aan de vraag van de bewindvoerder, omdat er volgens de FPD ten opzichte van mevrouw Van Boxstael geen schuld meer was vermits de pensioengelden toch aan haar betaald waren.

De bewindvoerder vroeg uitdrukkelijk de bemiddeling van de Ombudsdienst Pensioenen voor de recuperatie van de pensioengelden. Hij gaf aan dat hij vooral wou vermijden om tot dagvaarding over te gaan.

Bedenkingen

Mevrouw Van Boxstael was reeds sedert september 2003 (bij vonnis) om medische redenen onder voorlopige bewindvoering geplaatst. Zij was in het genot van ziekte-uitkeringen.

Omdat mevrouw Van Boxstael 65 jaar wordt in de loop van de maand april 2018, start het RSVZ het ambtshalve pensioenonderzoek op in de loop van 2017. Zij heeft enkel een loopbaan als zelfstandige. De vraag om eerste inlichtingen nodig voor het onderzoek van het zelfstandige pensioen wordt aan mevrouw Van Boxstael zelf toegestuurd. Deze vult de documenten in en stuurt ze terug naar het RSVZ op 18 mei 2017.

Ook op 18 mei 2017 start de FPD het ambtshalve onderzoek naar de Inkomensgarantie voor ouderen op. De eerste inlichtingen nodig voor het onderzoek naar de IGO, namelijk een onderzoek naar de bestaansmiddelen (roerende en onroerende goederen) worden dezelfde dag gevraagd ook rechtstreeks aan het adres van mevrouw Van Boxstael. Zij vult de vragenlijst in en stuurt deze terug naar de FPD eind juni 2017.

De FPD vraagt op 4 juli 2017 bijkomende informatie over de roerende goederen en op 11 september 2017

herinnert hij deze vraag. Mevrouw Van Boxstael dropt uiteindelijk de vragenlijst naar de roerende goederen in de bus van de voorlopig bewindvoerder.

Deze laat op 11 oktober 2017 aan de FPD (toekenningsdiensten werknemer-gewestelijk kantoor) weten dat mevrouw Van Boxstael onder zijn bewindvoering staat en hij vraagt uitdrukkelijk aan de FPD om rekening te willen houden met zijn tussenkomst.

Hij stuurt tegelijkertijd ook een kopie van zijn jaarverslag mee en verder ook alle beschikkingen (vonnissen) ter zake. Hij vraagt bijkomend aan de FPD om hem concreet mee te delen wat hem verder nog te doen staat.

Op 17 oktober 2017 antwoordt de FPD aan de bewindvoerder dat hij alle inlichtingen met betrekking tot mevrouw Van Boxstael goed ontvangen heeft en dat hij alleen nog de beslissing van het zelfstandige pensioen (RSVZ) afwacht om een beslissing inzake de Inkomensgarantie voor ouderen te kunnen treffen.

Dossienummer	Datum
[redacted]	17/10/2017

Onderzoek IGO

Geachte heer,

Betreft : [redacted]

RR [redacted]

Geachte,

Bedankt voor de ontvangen inlichtingen van bovengenoemde.

Wij onderzoeken momenteel de inkomensgarantie voor ouderen voor mevrouw en hebben nu alle inlichtingen van haar in ons bezit.

We wachten wel nog op inlichtingen van het Rijksinstituut voor zelfstandigen.

Van zodra wij alle inlichtingen ontvangen hebben zullen we de kennisgeving naar u overmaken.

Met vriendelijke groeten;

Hoogachtend,

Voor de administrateur-generaal,

Het is vooral hier dat wij menen dat de FPD onzorgvuldig tewerk gegaan is. Namelijk noch het RSVZ⁶¹, noch de eigen betaaldienst⁶² worden in kennis gesteld van de bewindvoering over de goederen van mevrouw Van Boxstael. Wij stellen ons de vraag of dit een gebrek aan kennis is over de te volgen werkwijze als er een bewindvoering aan te pas komt of gewoon een onzorgvuldigheid?

Bovendien wordt de bewindvoerder in het ongewisse gelaten over wat hem verder te doen staat (zie ook lager). De toekenningsdienst van de FPD gaat, redenerend vanuit zijn takenpakket, doch zonder rekening te houden met de taken van de betalingsdienst, er vanuit dat de bewindvoerder enkel vraagt wat hem te doen staat en gaat ervan uit dat zijn vragen enkel het onderzoek van de Inkomensgarantie voor ouderen betreft. Het gegeven antwoord beantwoordt dan ook het schrijven van de bewindvoerder enkel vanuit deze invalshoek.

Gelet op dit antwoord verstrekt de bewindvoerder geen verdere inlichtingen.

Het onderzoek naar de rechten op het rustpensioen zelfstandige werd afgerond op 23 januari 2018. Mevrouw

61 Wij hebben deze info gevraagd aan het RSVZ en deze stelde ons ervan in kennis dat, wij citeren: "Het RSVZ werd door de Federale Pensioendienst niet in kennis gesteld van het vonnis dat hij ontving op 11 oktober 2017".

62 De betaaldienst van de FPD heeft een afdeling die deze zaken bijhoudt. Deze dienst noemt "tussenkomen partij" en staat in voor de opvolging van de dossiers bewindvoering, schuldbemiddeling, ...

Van Boxstael wordt vanaf 1 mei 2018 gerechtigd op een rustpensioen als zelfstandige ten bedrage van 1.220,86 euro per maand.

De beslissing wordt toegestuurd op het adres van mevrouw Van Boxstael zelf. De betalingsopdracht wordt door het RSVZ doorgestuurd aan de FPD-betaaldiensten op 23 januari 2018. De toekenning van de Inkomensgarantie voor ouderen wordt geweigerd en de beslissing wordt op 19 maart 2018 naar de bewindvoerder gestuurd.

Bij gebrek aan een rekeningnummer wordt de betaling van het zelfstandige pensioen door de FPD-betaaldiensten aangevat per assignatie en deze wordt aangeboden op het adres van mevrouw Van Boxstael.

De ziekte-uitkeringen werden stopgezet vanaf de maand van pensionering (mei 2018) en de bewindvoerder moet vaststellen dat er geen andere uitkering op zijn rekening gestort wordt. Hij neemt contact op met de mutualiteit en vervolgens met de FPD. Het wordt hem uiteindelijk duidelijk dat de pensioengelden al uitbetaald werden per assignatie aan zijn pupil zelf.

De FPD-betaaldienst doet het nodige om het pensioen vanaf de maand juli 2018 op de gevraagde rekening te betalen.

Op 16 juli 2018 legt de bewindvoerder een gemotiveerde klacht neer bij de eerstelijns klachtendienst van de FPD en hij vraagt uitdrukkelijk om, gelet op de nalatigheid van de FPD, de pensioengelden voor de maanden mei en juni 2018 vooralsnog een tweede keer uit te betalen. De klachtendienst geeft, na overleg met de juridische dienst, een negatief antwoord.

KLACHTEN		Federale Pensioendienst - Zuidertoren - 1060 Brussel
klachten@sfpd.fgov.be		Aan bewindvoerder
Gratis telefoonnummer: 1765 Druk dan 1-1-6210 (4-cijferige code)		
Website: www.sfpd.fgov.be Uw dossier op: www.mypension.be		
Dossiernummer	Uw bericht van	Datum
	16/07/2018	26/07/2018
Mevrouw		
Geachte heer,		
Op 11/10/2017 bracht u er ons van op de hoogte dat u was aangesteld als voorlopig bewindvoerder van mevrouw . Ingevolge uw vraag om op de hoogte gehouden te worden, werd er op 16/03/2018 een kopie van de pensioenbeslissing aan u overgemaakt. U deelde echter geen rekeningnummer mee waarop het pensioen kon gestort worden, daarom werd de betaling per assignatie aan mevrouw zelf aangevat. Na uw telefonische oproep van 21/06/2018 werd het nodige gedaan om uw aanstelling als bewindvoerder ook door te trekken naar de betalingen. Op dat ogenblik was het te laat om de betaling voor juni nog tegen te houden aangezien de automatische opdracht tot betaling reeds op 14/06/2018 in ons betaalsysteem was voorzien. Vanaf juli wordt het pensioen betaald op de rekening die werd opgegeven. We hebben contact opgenomen met onze juridische dienst betreffende uw eis tot herbetaling van het pensioen voor de maanden mei en juni 2018. Daar kan niet worden op ingegaan omdat die bedragen uiteindelijk wel gegaan zijn naar de persoon voor wie ze bedoeld waren, wij hebben dus geen schuld meer tegenover betrokkene. Indien u niet akkoord gaat met ons antwoord dan kan u zich richten tot het college van de ombudsmannen voor de Pensioenen. Deze dienst is bereikbaar op volgend adres 'WTC III, Simon Bolivarlaan 30 Bus 5, 1000 Brussel, Fax : 02 274 19 99', per email klacht@ombudsmanpensioenen.be of via de internet site www.ombudsmanpensioenen.be.		

Eerste bemiddeling

De Ombudsdienst Pensioenen is van mening dat de rechten van de onder bewindvoerder geplaatste niet gerespecteerd werden.

De aanstelling van een bewindvoerder op zich is een rechterlijke beslissing in verband met de onbekwaamheid van de betrokken persoon en dient met de nodige zorg behandeld te worden.

Deze problematiek kwam zelfs al eerder aan bod in de WAV-wet⁶³. In uitvoering⁶⁴ van deze Wet moet o.a. sedert 1 januari 2015 in het Rijksregister de vertegenwoordiger (of de persoon) die een meerderjarige bijstaat, worden vermeld.

Het lijkt ons duidelijk dat deze informatie als zeer belangrijk beschouwd wordt en vooral bedoeld is om de partijen die betrokken zijn bij een authentieke akte sneller op de hoogte te brengen van de juridische bekwaamheid van de betrokken personen, in casus de gepensioneerde die niet meer bekwaam geacht wordt zelf om te gaan met de betaling van zijn pensioen.

Daarnaast leggen wij in onze bemiddeling de nadruk op het feit dat de bewindvoerder tijdig de FPD verwittigde van zijn bewindvoering, doch dat de FPD nagelaten heeft om hem alle nodige informatie te verschaffen die volgens de FPD nodig was om het pensioen van de beschermde persoon op de werkrekening te betalen. Wij verwijzen hierbij naar de informatieplicht in het kader van de bepalingen van het "handvest van de sociaal verzekerde"⁶⁵.

Wij stellen bijkomend dat er een gebrek was aan coördinatie tussen de toekenningsdienst van de FPD en de betaaldienst. Immers bij ontvangst van een bewindvoering wordt het betaaldossier automatisch overgedragen aan de daartoe bevoegde afdeling "tussenkommende partij" (zie ook hoger) van de FPD betaaldienst. Het is dan verder de taak van deze afdeling om alle nodige inlichtingen met betrekking tot het betaaldossier verder op te vragen en op te volgen.

Wij vragen aan de FPD om het adagium: "qui paie mal, paie deux fois", ook al eerder gevraagd door de bewindvoerder, toe te passen en de betaling voor de maanden mei en juni 2018 een tweede keer uit te voeren op de werkrekening van de bewindvoerder.

De FPD herhaalt enkel wat de klachtendienst eerder op 26 juli 2019 aan de bewindvoerder antwoordde en bevestigt deze stelling.

Tweede bemiddeling

De Ombudsdienst Pensioenen heeft dit dossier mondeling besproken.

Tijdens de bespreking komt de automatische implementering van de gegevens met betrekking tot de bewindvoering en die beschikbaar in het Rijksregister ook aan bod.

De Ombudsman wijst er immers op dat de beslissing tot plaatsing onder bewind meegedeeld wordt aan de burgemeester. De gegevens worden opgenomen in het bevolkings- of vreemdelingenregister. Daarin is naast de beslissing over de onbekwaamheid van de meerderjarige, ook de naam, de voornaam en het adres van de bewindvoerder over de goederen of de persoon te vinden. De Ombudsman stelt zich dan ook de vraag of het niet opportuun zou zijn een aanvraag in te dienen om deze gegevens uit het rijksregister

⁶³ Wet Administratieve Vereenvoudiging van 2013

⁶⁴ Koninklijk besluit van 4 mei 2015 tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 tot vaststelling van de informatie die opgenomen wordt in de bevolkingsregisters en in het vreemdelingenregister en het koninklijk besluit van 8 januari 2006 tot bepaling van de informatietypes, verbonden met de informatiegegevens bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, teneinde het informatiegegeven betreffende de rechtsbekwaamheid aan te vullen.

⁶⁵ Art. 3. De instellingen van sociale zekerheid zijn verplicht aan de sociaal verzekerde die daar schriftelijk om verzoekt, alle dienstige inlichtingen betreffende zijn rechten en verplichtingen te verstrekken en uit eigen beweging de sociaal verzekerde alle bijkomende informatie te verschaffen die nodig is voor de behandeling van zijn verzoek of het behoud van zijn rechten, (...).

te mogen opvragen en de pensioenapplicatie aan te passen zodat deze gegevens rechtstreeks gecapteerd kunnen worden.

In dit kader dient opgemerkt te worden dat de bewindvoering ook bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd wordt. Om na te gaan of iemand een bewindvoerder heeft volstaat het naar volgende site van het Belgisch Staatsblad. http://www.ejustice.just.fgov.be/doc/rech_n.htm te surfen. Vervolgens dient in de rubriek “woord(en) van de tekst” de naam van de persoon en het woord “bewindvoerder” ingevoerd te worden. Als men dan drukt op de knop “opzoeking” en vervolgens op “lijst” vindt men een lijst van alle beslissingen van de vrederechter over die persoon en de genomen maatregel tot gerechtelijk bescherming. De beslissingen zijn gerangschikt in chronologische volgorde. In de publicatie wordt ook vermeld wie de bewindvoerder is, evenals diens adres.

De FPD belooft tijdens de bespreking om deze problematiek verder te onderzoeken.

Op 20 december 2018 stuurt de FPD zijn analyse en standpunt met betrekking tot deze dossiers, wij citeren:

Voorlopige bewindvoerder” en “qui paie mal, paie deux fois”:

Als algemeen principe zal de FPD dit dossier per dossier analyseren in functie van onderstaande (in afwachting van een gevestigde rechtspraak):

De FPD is enkel verplicht om een tweede betaling uit te voeren aan de bewindvoerder in het geval dat de FPD het pensioen aan de gerechtigde heeft uitbetaald nadat de bewindvoerder de FPD op de hoogte heeft gebracht van zijn aanstelling en de FPD de betaling had kunnen tegenhouden, maar dit niet gedaan heeft.

Immers, de bewindvoerder moet verplichtingen naleven in het kader van zijn opdracht zodanig dat de FPD in geen geval verantwoordelijk kan worden gesteld voor een betaling aan een persoon met een beschermd statuut.

Aldus:

- Bij aanvang van zijn opdracht moet de voorlopige bewindvoerder een inventaris opmaken van de lichamelijke en onlichamelijke roerende goederen, van de onroerende goederen, van de financiële tegoeden, van de schulden, ...[1]
- De bewindvoerder moet het sociaal statuut van de beschermde persoon controleren.
- « Hij neemt bij voorkeur schriftelijk contact op met de pensioeninstellingen, met de instellingen van sociale zekerheid,.....om hen van zijn tussenkomst op de hoogte te brengen. Hij vraagt om hem, in zijn hoedanigheid van wettelijke vertegenwoordiger, de documenten in verband met de beschermde persoon over te maken en om elk bedrag waarop de beschermde persoon recht heeft te storten op de bankrekening die werd geopend uit naam van de persoon die hij zal vermelden.[2]. ».
- Na de aanvaarding van zijn opdracht moet de bewindvoerder binnen de maand een aanvangsverslag overmaken aan de vrederechter.
- De bewindvoerder moet de toepassing van de sociale wetgeving voor de beschermde persoon eisen. [3] Hij moet de sociale situatie van de beschermde persoon dus regelmatig opvolgen en zo spoedig mogelijk de nodige stappen ondernemen. [4]
- De bewindvoerder is verplicht zijn aansprakelijkheid te verzekeren door middel van een verzekeringspolis.

[1] Art. 488 bis C, §2 van het Burgerlijk Wetboek

2 Hubert de Stexhe « La mission et les devoirs de l'administrateur provisoire », a. Bulletin de prévention, juni 2014, nr. 24

3 Art. 488 bis, F, § 5 van het Burgerlijk Wetboek

4 Hubert de Stexhe « La mission et les devoirs de l'administrateur provisoire », i. a. Bulletin de prévention, juin 2014, nr. 24, pagina 6

Zoals mondeling toegelicht op 20/11/2018, werkt de FPD aan het verkrijgen van een toegang tot de gegevens i.v.m. voorlopige bewindvoerder (via flux).

Na ontvangst van het algemene standpunt vragen wij aan de FPD om dit specifieke dossier nog eens te toetsen aan dit algemene standpunt. De Ombudsman zou niet weten welke tekortkoming de bewindvoerder kan verweten worden gelet op dit algemeen standpunt.

Opnieuw krijgen wij een afwijzend antwoord op onze vraag met de melding dat de FPD geen tweede betaling kan doen. De FPD stelt dat de bewindvoerder verzuimde om het rekeningnummer mee te delen. Dit terwijl de FPD nooit gevraagd heeft om het rekeningnummer door te geven.

Derde bemiddeling

De Ombudsdienst Pensioenen doet een laatste grondig nazicht van alle gegevens die de bewindvoerder aan de FPD overmaakte op 11 oktober 2017. Wij merken thans bijkomend op dat het zichtrekeningnummer wel degelijk vermeld staat in het jaarverslag dat de bewindvoerder meestuurde.

Wij sturen een laatste bemiddeling naar de FPD met de relevante feiten (en dito bijlagen) van het dossier nog eens chronologisch op een rij en wij concluderen dat niettegenstaande de FPD kennis had van de bewindvoering én van de correcte zichtrekening het zelfstandige pensioen zonder meer per assignatie aan betrokkene betaald werd. Als gevolg hiervan werden de gelden onverantwoord uitgegeven en is er een nadeel ten overstaan van betrokkene ontstaan, namelijk de schuldeiser werd hierdoor niet in staat gesteld om de vaste kosten (huisvesting, verwarming, ...) die mevrouw Van Boxstael heeft te betalen.

Wij vragen een laatste keer aan de FPD om de betalingen van het pensioen van mevrouw Van Boxstael op de rekening van de bewindvoerder te storten in het kader van het adagium “qui paie mal, paie deux fois”. Dit alvorens over te gaan tot een officiële aanbeveling gelet op het feit dat de ombudsnorm “overeenstemming met de rechtsregels” hier geschonden werd vermits de FPD de rechtsfiguur van bewindvoering naast zich neerlegt.

Conclusie

De FPD antwoordt dat naar aanleiding van ons verzoek tot herziening van het reeds in dit dossier ingenomen standpunt, en op basis van de door ons aangereikte elementen en bijlagen, na (her-)analyse van alle (bijkomende) stukken, er zal worden overgegaan tot her-betaling van de maanden 2018/05 en 2018/06.

De FPD stelt verder:

“Het vermelden van een rekeningnummer in een jaarverslag in bijlage van een notificatie van optreden van voorlopige bewindvoerderschap is ook niet de juiste vorm van communicatie inzake rekeningnummer waarop er dient te worden gestort.

Tevens wens ik nog te wijzen op Art. 1239 van het Burgerlijke Wetboek: “De betaling moet gedaan worden aan de schuldeiser of aan iemand die volmacht van hem heeft, of die door de rechter of door de wet gemachtigd is om voor hem te ontvangen. De betaling gedaan aan iemand die geen macht heeft om voor de schuldeiser te ontvangen, is geldig, indien de schuldeiser de betaling bekrachtigt of indien hij er voordeel uit getrokken heeft.” Men kan niet ontkennen dat mevrouw Van Boxstael tot 2x maal toe (mei en juni 2018) per assignatie haar pensioen heeft ontvangen, en dat de betrokken voorlopige bewindvoerder pas op 21/6/2018 (meer dan anderhalve maand na ingang pensioen) telefonisch contact heeft opgenomen met de FPD waarna de aanpassing heeft plaatsgevonden.

Graag benadruk ik het feit dat de FPD dit verder dossier per dossier zal analyseren alvorens een standpunt in te nemen.

Deze herziening van standpunt kan dan ook niet beschouwd worden als generiek voor andere dossiers.”

De FPD heeft, het beheer van de overheidsgelden als een goed huisvader indachtig, trachten te vermijden een tweede betaling te moeten verrichten.

Doch de essentie waar het hier over gaat is de bedoeling waarvoor de wetgever die rechtsfiguur van bewindvoering heeft ingesteld, met name om financiële en psychosociale hulp te verlenen aan iemand die geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of definitief wegens zijn gezondheidstoestand niet in staat is zijn vermogen

te beheren. Hulp die gericht is op het verhelpen en voorkomen van schulden.

De schuldeiser heeft de betaling nooit bekrachtigd. Het verkwisten van geld door een onder bewindvoering geplaatste -die om dit net te vermijden onder bewindvoering geplaatst is- waardoor de betaling van de huur in het gedrang komt toch beschouwen als een “voordeel” is een zienswijze die de Ombudsdienst Pensioenen niet kan onderschrijven.

Ook het feit dat de reactietermijn van de bewindvoerder meer dan andere halve maand na de ingangsdatum van het pensioen was lijkt de Ombudsdienst Pensioenen niet meer dan logisch. Immers het pensioen wordt uitbetaald rond de 24ste. De anderhalve maand is dus in de praktijk een dikke drie weken na de betalingsdatum.

Uiteindelijk is de bemiddeling geslaagd en is hierdoor een gerechtelijke procedure vermeden.

2. Oorspronkelijk niet nagekomen doch gedane belofte om een onterechte terugvorderingsbeslissing van meer dan 3.000 euro teniet te doen wordt door bemiddeling van de Ombudsman nagekomen. Slechte coördinatie tussen de verschillende diensten binnen de FPD: behoefte aan iemand verantwoordelijk maken voor het volledige klantencontact

DOSSIER 32669

De feiten

Mevrouw Vanloo stuurt op 16 januari 2019 een uitgebreid schriftelijke klacht naar de Ombudsdienst Pensioenen. Het is een opsomming van een aantal gebeurtenissen.

Ze geniet sinds 2014 na het overlijden van haar echtgenoot een overlevingspensioen werknemer. Zij werkt nog gedeeltelijk verder maar geeft wel aan dat zij de toegelaten grenzen van de beroepsinkomsten niet zal overschrijden.

Voor wat betreft de betaling van haar overlevingspensioen, in het bijzonder voor de fiscale en sociale inhoudingen, laat zij aan de FPD weten dat zij nog een kind ten laste heeft.

In de documenten die zij later ontvangt (fiscale fiche en detail van betalingen) staat steeds aangeduid dat het barema zonder gezinslast werd toegepast.

Vanaf november 2017 wenst zij haar rustpensioen in de openbare sector te ontvangen. Het bedrag van haar overlevingspensioen als werknemer wordt als gevolg van de geldende cumulatiebepalingen beperkt. Het overlevingspensioen werknemer werd evenwel nog een paar maanden teveel uitbetaald, doch het teveel uitbetaalde overlevingspensioen wordt na ontvangst van de terugvordering ineens terugbetaald door mevrouw Vanloo.

Een maand later, in de loop van februari 2018 krijgt betrokkene tot haar grote verbazing een bericht dat zij, als gevolg van de overschrijding van de toegelaten grenzen qua beroepsinkomsten voor het jaar 2016, verantwoordelijk is voor de terugbetaling van 3.159,31 euro.

Zij vermoedt dat er nog steeds geen rekening gehouden wordt met de kinderlast en neemt op 23 februari 2018 telefonisch contact op met de FPD toekenningsdienst werknemerspensioenen. Er werd haar telefonisch verder meegedeeld dat als gevolg van de kinderlast inzake werken naast pensioen zij zich aan het hogere grensbedrag ingevolge de kinderlast dient te houden (en derhalve niet aan het lager grensbedrag voor iemand die geen kind ten laste heeft). Bijgevolg zou de terugvordering teniet moeten gedaan worden en zou er geen schuld meer zijn.

Zoals telefonisch aangeraden stuurt zij vervolgens het attest kinderlast op aan de FPD.

Op 16 april 2018 krijgt ze een herberekening van haar maandelijkse pensioenbetaling ten gevolge van de in aanmerking genomen kinderlast, doch de voorziene inhouding van 10 % op het pensioen wordt in mei 2018 toch aangevat.

Mevrouw Vanloo neemt niet direct verdere stappen maar geeft de administratie de tijd om een en ander recht te zetten.

Uiteindelijk blijkt, na een telefonisch onderhoud met de FPD begin januari 2019, dat het attest kinderlast op een verkeerde dienst terechtgekomen is.

Bedenkingen

Het onderzoek van het dossier leidt tot een aantal vaststellingen.

Vanaf april 2014 heeft mevrouw Vanloo recht op een overlevingspensioen werknemer. Dit pensioen werd haar uitbetaald zonder rekening te houden met haar gezinslast voor wat betreft de wettelijke inhoudingen.

Mevrouw Vanloo geeft aan dat ze nog een beroepsactiviteit zal verder zetten, doch dat de inkomsten ervan beperkt zullen blijven.

Een controle van haar beroepsinkomsten wijst evenwel uit dat mevrouw Vanloo een bruto beroepsinkomen had van 21.562,25 euro, terwijl de toegelaten jaargrens (zonder kinderlast) 18.154 euro bedroeg voor het kalenderjaar 2016. Dit betekent dat het overlevingspensioen dient verminderd te worden met de procentuele overschrijding van de toegelaten jaargrens. Op 16 februari 2018 wordt zij aangetekend in kennis gesteld van het teveel ontvangen bedrag van 3.159,31 euro.

Zoals haar aangeraden werd in het telefonisch onderhoud van 23 februari 2018 stuurt zij het attest van kinderlast waaruit blijkt dat haar kind voor onbepaalde duur erkend is als een persoon met een handicap op. Zij doet dit met een brief waarin ze zich richt tot de correcte dienst en zij een rechtzetting van haar betalingsdossier vraagt. Wij merken op dat hetzelfde attest al aanwezig was in het betaaldossier van de overleden echtgenoot. Vandaar wellicht haar opmerking dat zij dit in 2014 reeds toegestuurd had.

Het toegestuurde attest komt via het sorteringscentrum enkel terecht bij de fiscale cel betalingen werknemerspensioenen. Op 28 februari 2018 stuurt de FPD haar een antwoord waarin gesteld wordt dat er nota genomen werd van de kinderlast en dat de bedrijfsvoorheffing zal aangepast worden. Bovendien stelt men dat de teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing voor het lopende jaar zal terugbetaald worden.

Dossiernummer	Datum
	28/02/2018

Geachte

In antwoord op uw verzoek, delen wij u mee dat de Federale Pensioendienst kennis heeft genomen van uw correcte fiscale gezinssituatie, namelijk één gehandicapt kind ten laste.

De ten onrechte ingehouden bedrijfsvoorheffing voor de maanden januari en februari 2018, zijnde 65,06 euro, zal u binnenkort worden terugbetaald.

De ten onrechte ingehouden bedrijfsvoorheffing van vorige jaren werd verrekend via uw personenbelasting.

Vanaf de volgende betaling zal de bedrijfsvoorheffing worden berekend op basis van de meegedeelde gegevens.

Gelieve ons op de hoogte te brengen indien er zich nieuwe wijzigingen voordoen in de toekomst.

Hoogachtend,

Voor de administrateur-generaal,

De terugbetaling van de bedrijfsvoorheffing volgt snel (op 8 maart 2018). Doch de inhouding van de bedrijfsvoorheffing op het werknemerspensioen wijzigt niet vanaf maart 2018.

De belofte tijdens het telefoongesprek van 23 februari 2018 dat bij ontvangst van het attest inzake kinderlast de beslissing inzake terugvordering zal herzien worden wordt niet nagekomen. Bovendien worden de invorderingen op het pensioen opgestart vanaf de maand mei 2018.

Op 9 januari 2019 neemt betrokkene terug contact op met de FPD. Ze kreeg te horen dat er nog geen herzieningsbeslissing opgemaakt werd omdat het attest kinderlast niet tot bij de bevoegde dienst was geraakt.

Op 15 januari 2019 wordt er een herzieningsbeslissing genomen. Het overlevingspensioen werknemer wordt opnieuw volledig betaalbaar gesteld als gevolg van de verhoogde grens inzake beroepsinkomsten die van toepassing is. De beslissing ziet er als volgt uit:

Dossiernummer	Datum
	15/01/2019
Herziening van uw pensioen	
Geachte mevrouw,	
Naar aanleiding van de beslissing waarbij de Federale Pensioendienst uw pensioen voor 2016 verminderde met 19 %, hebben wij een bewijs van kinderlast/invaliditeit goed ontvangen. Hieruit blijkt dat er bij de behandeling van uw dossier hiermee geen rekening werd gehouden.	
Daarom hebben wij uw pensioenrechten opnieuw onderzocht.	
Dat onderzoek geeft het volgende resultaat:	
Uw pensioen wordt terug volledig betaalbaar gesteld vanaf 01.01.2016. Deze beslissing vervangt de beslissing verstuurd op 16/02/2018.	

Wij laten aan mevrouw Vanloo weten dat de beslissing inzake terugvordering ingevolge onze bemiddeling teniet gedaan werd en dat wij het dossier nog even verder zullen opvolgen. De reeds ingehouden bedragen moeten immers terugbetaald worden.

Wij nemen contact met de FPD en vragen om, gelet op het feit dat het nodige attest kinderlast reeds bijna een jaar in het bezit van de FPD was, de ingehouden bedragen zo snel mogelijk terug te betalen. Wij vragen tevens om de bedrijfsvoorheffing na te kijken en de voor het lopende jaar teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing terug te betalen.

Als gevolg hiervan stuurt de FPD haar een gemotiveerd antwoord:

29/01/2019

rechtzetting: kind met handicap ten laste

Geachte mevrouw,

Naar aanleiding van klacht bij de Ombudsdienst Pensioenen hebben wij uw dossier onderzocht. Wij willen als eerste onze oprechte excuses aanbieden voor het ongemak.

Sinds januari 2019 worden de pensioenen van de drie pensioenstelsels (ambtenaren, werknemers en zelfstandigen) gebundeld betaald op één betaaldatum met één unieke fiscale toestand. Bij de harmonisatie van de fiscale gegevens hebben wij voor 2019 onterecht de foutieve fiscale situatie van uw werknemerspensioen overgenomen. Voor uw ambtenarenpensioen was deze situatie in 2018 wel correct. Wij hebben de gegevens in onze databank aangepast. Wij houden er voortaan rekening mee dat u een kind met handicap ten laste heeft.

De te veel ingehouden bedrijfsvoorheffing voor januari en februari 2019 worden u weldra via een afzonderlijke betaling terugbetaald.

De te veel ingehouden bedrijfsvoorheffing op uw werknemerspensioen van vorig jaar wordt verrekend via de personenbelasting. Wij mogen namelijk geen bedrijfsvoorheffing terugbetalen voor voorgaande jaren.

Uw schuldvordering die teniet gedaan werd door een herziening op 15 januari 2019 zal wedra behandeld worden door onze collega's.

Indien u nog vragen heeft over deze brief kan u een mail sturen naar socfis@sfpd.fgov.be. U kan ons ook gratis bellen op het nummer 1765. Druk vervolgens op 1-1-7810.

De teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing voor de maanden januari en februari 2019 ten bedrage van 280 euro werd begin februari terug gestort op de rekening van mevrouw Vanloo. De fiscale situatie werd eindelijk rechtgezet vanaf de pensioenbetaling maart 2019.

Wij wachten nog even op de terugbetaling van de ingevorderde bedragen. Immers vanaf de maand mei 2018 werd er een inhouding van 10 % op het pensioen van betrokkene gedaan. Tot en met het pensioen voor de maand maart 2019 werd er een totaal bedrag van 956,80 euro ingehouden. Wij verwachten dus een terugbetaling van 956,80 euro.

Tot onze verbazing evenwel zien wij dat de FPD aan betrokkene een totaal bruto bedrag aan achterstallen uitbetaalt van 3.284,82 euro. Op dit saldo werd er nog een ZIV-bijdrage van 125,63 euro ingehouden én een bedrijfsvoorheffing van 379,05 euro.

Wij vragen aan de FPD om dit toch eens grondig op zijn juistheid na te kijken en nadien aan betrokkene mee te delen wat zij moet doen.

Het antwoord dat wij ontvangen verbaast ons nog meer. Wij citeren:

"Naar aanleiding van de beslissing waarbij de Federale Pensioendienst het pensioen van mevrouw voor 2016 verminderde met 19 %, hebben wij een bewijs van kinderlast/invaliditeit ontvangen waarmee geen rekening werd gehouden. Daarom hebben wij de pensioenrechten opnieuw onderzocht.

Met de kennisgeving van 15 januari '19 werd het pensioen terug volledig betaalbaar gesteld vanaf 1 januari 2016 (deze kennisgeving vervangt de beslissing verstuurd op 16 februari '18). Aan mevrouw wordt hierdoor een saldo van 2.780,14 euro uitbetaald. Dit werd op 20 februari '19 aan mevrouw meegedeeld.

Aan Mevrouw zal gevraagd worden om de resterende schuld in een keer aan te zuiveren. Indien hieraan geen gevolg wordt gegeven zullen we van 1 mei '19 verder invorderen met 10 %."

Deze werkwijze lijkt ons een onoverzichtelijke administratieve rompslomp te zijn voor betrokkene.

Concreet, de FPD betaalt aan mevrouw Vanloo achterstallen terwijl hij weet dat de uitbetaling van deze achterstallen automatisch tot gevolg heeft dat de FPD een gedeelte van deze achterstallen zal moeten

terugvorderen, of via een eenmalige terugstorting of naar rato van 10 %. Bovendien is, als gevolg van de inhoudingen van de bedrijfsvoorheffing, het saldo niet gelijk aan de originele schuld, wat het voor betrokkene zeker niet gemakkelijker zal maken om dit te begrijpen.

Wij stellen vast dat de oorspronkelijke terugvorderingsbeslissing als gevolg van de nieuwe terugvorderingsbeslissing onbestaande is. De terugvorderingsbeslissing van 15 januari 2019 vervangt én vernietigt immers de vorige terugvorderingsbeslissing.

Deze werkwijze leidt ons tot volgende bedenkingen en vragen.

- Heeft de FPD wel voldaan aan de voorwaarden en vormvereisten om een nieuwe terugvordering op te starten, gelet op het feit dat er voor de maand maart 2019 al 10 % werd ingehouden ter aanzuivering van de “nieuwe” schuld?
- Is dit een standaard werkwijze?
- Ware het niet eenvoudiger geweest om de terugvordering te annuleren en de ingehouden bedragen gewoon terug te storten aan betrokkene?

De FPD antwoordt ons: “Het saldo werd aan mevrouw Vanloo reeds overgemaakt. Het staat haar nu vrij om te kiezen om het direct volledig te laten aanzuiveren of als haar dat beter uitkomt om het maandelijks op de toekomstige prestaties te laten inhouden.”

De brief gericht aan mevrouw Vanloo van 25 februari 2019:

Dossiernummer	Datum
	25/02/2019

Herziening van de betekende schuld

Geachte mevrouw,

Naar aanleiding van de beslissing waarbij de Federale Pensioendienst uw pensioen voor 2016 verminderde met 19 %, hebben wij een bewijs van kinderlast/invaliditeit ontvangen waarmee geen rekening werd gehouden. Daarom hebben wij uw pensioenrechten opnieuw onderzocht.

Met de kennisgeving van 15 januari 2019 werd het pensioen terug volledig betaalbaar gesteld vanaf 1 januari 2016 (deze kennisgeving vervangt de beslissing verstuurd op 16 februari 2018). Hierdoor werd er op 22 februari 2019 een saldo van 2780,14 EUR uitbetaald. Dit werd u op 20 februari 2019 meegedeeld.

Daar dit saldo automatisch is vertrokken is er geen rekening gehouden met de schuld aan u betekend op 16 februari 2018.

Rekening houdend met de reeds ingevorderde bedragen dient u ons een bedrag van 2202,51 EUR terug te storten. Mag ik u vragen dit bedrag, aan de hand van het bijgevoegde overschrijvingsformulier terug te storten op IBAN nr. BE97 6790 0050 9349 van de Federale Pensioendienst, Zuidertoren te 1060 Brussel onder vermelding van de referte: +++660/5729/97455+++Indien u niet terugstort zal de openstaande schuld ten bedrage van 2202,51 EUR verder worden ingevorderd aan 10% van uw maandbedragen en dit vanaf mei 2019.

Wij verduidelijken uiteindelijk nog bij de FPD dat wij van mening zijn dat dit een nieuwe terugvorderingsbeslissing betreft, dewelke de terugvorderingsbeslissing van 16 februari 2018 vervangt en vernietigt.

Toch vragen wij nog of deze werkwijze een alleenstaand geval is.

De FPD antwoordt ons dat hij vermoedt dat dit een alleenstaand geval betreft.

Conclusie

Het “butterfly effect” is een principe dat stelt dat kleine zaken binnen bepaalde gevoelige systemen grote gevolgen kunnen hebben.

Het attest kinderlast wordt niet correct behandeld aan de bron. En daarna vindt de wet van Murphy toepassing in het dossier van mevrouw Vanloo. "Anything that can go wrong, will go wrong".

Wat fout kon gaan, is fout gegaan. We zetten het nog eens op een rijtje.

- Het opgestuurd attest "kinderlast" wordt door het sorteringscentrum enkel doorgestuurd naar de fiscale cel die belast is met de toepassing van de wetgeving op de bedrijfsvoorheffing, terwijl het in eerste instantie gericht was aan een medewerker van de dienst "controle" die instaat voor de opvolging van de toegelaten grensbedragen indien iemand tijdens zijn pensionering nog verder werkt.
- De teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing van 65,06 euro wordt terugbetaald. Tevens wordt per brief beloofd dat de bedrijfsvoorheffing op het maandelijks pensioenbedrag zou verminderd worden ingevolge de kinderlast. Deze belofte wordt echter niet nagekomen: de bedrijfsvoorheffing werd voor de toekomst niet rechtgezet.
- Het attest, dat nochtans correct gericht werd aan de betrokken werknemer van de toekenningdienst "controle" inzake werken naast pensioen, werd door de fiscale cel niet doorgestuurd met als gevolg dat de schuld niet tijdig tenietgedaan werd en dat de invorderingen ten onrechte opgestart werden.
- Bijna een jaar later komt het attest terecht waar het moet zijn. De terugvordering wordt vernietigd, doch in plaats van de ingehouden bedragen terug te storten wordt het totale bedrag aan schuld teruggestort.
- Bij de start van de unieke betaling (rustpensioen overheid en overlevingspensioen werknemer) vanaf 1 januari 2019 loopt de inhouding van de bedrijfsvoorheffing nog steeds verkeerd. Deze wordt maar rechtgezet na onze tussenkomst met een bijkomende terugbetaling van de bedrijfsvoorheffing van 280 euro tot gevolg.

Wat een verkeerd behandeld en/of niet doorgestuurd attest voor gevolgen kan hebben.

Dit dossier toont aan dat een goede coördinatie tussen de verschillende diensten binnen de FPD van uiterst groot belang is.

Tevens toont dit aan dat iemand verantwoordelijk maken voor het volledige klantencontact inclusief de afwerking van het dossier zijn nut had kunnen bewijzen. De belofte gedaan in het telefoongesprek van 23 februari 2018 met name de terugvorderingsbeslissing te vernietigen werd oorspronkelijk niet nageleefd. Ook de belofte de bedrijfsvoorheffing voor de toekomst aan te passen zoals verwoord in de brief van 28 februari 2018 werd oorspronkelijk niet nageleefd.

Tot slot zou het veel eenvoudiger zijn om, nadat de terugvorderingsbeslissing teniet gedaan werd, de ingehouden pensioenbedragen terug te betalen.

HOOFDSTUK 8

Onderzoek naar de billijkheid van de wetgeving

Onderzoek naar de billijkheid van de wetgeving

1. Is het te rechtvaardigen dat een weduenaarsherstelpensioen van de oorlog 1940-1945 niet betaalbaar is aan niet-Belgen?

De feiten

Mevrouw Dujardin, die de Belgische nationaliteit heeft ontving een herstelpensioen omdat ze een burgerlijk oorlogsinvalide was van de oorlog 1940-1945.

Op deze wijze wordt een vergoeding toegekend omdat de fysieke integriteit ingevolge een oorlogsfeit werd aangetast.

Ze overleed op 14 december 2014. Haar langstlevende echtgenoot, de heer Rosso diende op 8 januari 2015 een aanvraag in tot het bekomen van een weduenaarsherstelpensioen.

Deze aanvraag werd door de FPD afgewezen daar artikel 1 § 4 van de wet van 15 maart 1954 betreffende de herstelpensioenen van de oorlog 1940-1945 en hun rechthebbenden stelt dat alleen Belgen kunnen genieten van een weduenaarsherstelpensioen.

De zoon van de heer Rosso, dient met een volmacht van zijn vader in de hand, klacht in bij de Ombudsman Pensioenen.

Hij vraagt aan de Ombudsman om na te kijken of de FPD de wet toch echt wel correct heeft toegepast. Verder schrijft hij in zijn klacht: "Mocht dit inderdaad het geval zijn, dan is dit een spijtige zaak waar geen enkele logica aan vast te knopen valt. Immers 60 jaar voor iemand zorgen om dan te moeten horen dat wegens het hebben van een andere nationaliteit een recht vervalt waar een Belgische onderdaan wel recht op heeft is niet meer van deze tijd."

Bedenkingen

De Ombudsman Pensioenen heeft het wetboek erop nageslagen en kwam tot de conclusie dat de FPD de wetgeving inderdaad correct had toegepast. Deze luidde immers als volgt:

Artikel 1 § 4 van de wet van 15 maart 1954 betreffende de herstelpensioenen van de oorlog 1940-1945 en hun rechthebbenden stelt dat: "de wet enkel op Belgen van toepassing is.

Deze hoedanigheid moet bestaan:

- a) ten aanzien van het slachtoffer op het ogenblik van de beslissing tot toekenning van het pensioen of van het overlijden indien het slachtoffer vóór de erkenning van zijn rechten overleden is; het slachtoffer bezat nochtans die hoedanigheid op het ogenblik van het schadelijk feit of heeft een naturalisatieaanvraag ingediend vóór 10 mei 1940, of voldoet aan de volgende vereisten : geen volle tweeëntwintig jaar geweest zijn op 10 mei 1940, Belg geworden zijn vóór 1 januari 2003 en zijn gewone verblijfplaats in België hebben gehad op het moment van de oorlogshandelingen als gedefinieerd door artikel 2 van de wet van 15 maart 1954;
- b) bovendien, ten aanzien van de rechthebbenden op het ogenblik van het overlijden van het slachtoffer en op het ogenblik van de beslissing tot toekenning van het pensioen."

Bij de toelichting en de voorbereidende werken van de wet werd destijds gesteld dat: "gelet op het feit dat de vergoedingen met overheidsmiddelen worden gefinancierd, vermocht de wetgever een voldoende band met België te vereisen. (...)".

Ook het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat “gelet op de gedachte van nationale solidariteit die aan de basis ligt van de vergoedingen aan oorlogsslachtoffers en hun rechthebbenden, de wetgever, wanneer hij vlak na de Tweede Wereldoorlog maatregelen ten gunste van hen heeft genomen, die vergoedingen in beginsel kon voorbehouden aan personen van Belgische nationaliteit”.⁶⁶

Het is verdedigbaar dat een voldoende band met België vereist wordt van het slachtoffer.

Doch anderzijds heeft het Europese Hof van Justitie in een arrest van 2 februari 1989 (zaak 186/87: Cowan) geoordeeld:

“Het onder meer in artikel 7 EEG-Verdrag tot uitdrukking gebrachte non-discriminatiebeginsel moet aldus worden uitgelegd, dat het zich ertegen verzet, dat een lidstaat met betrekking tot personen die aan het gemeenschapsrecht het recht ontleen om zich in het bijzonder als ontvanger van diensten naar die staat te begeven, de toekenning van staatswege van een vergoeding voor de lichamelijke schade die in de staat is toegebracht aan iemand die het slachtoffer van een geweldsmisdrijf is geworden, afhankelijk stelt van de voorwaarde dat betrokkene een verblijfskaart bezit of onderdaan is van een land waarmee de lidstaat een wederkerigheidsovereenkomst heeft gesloten.”

Dit houdt dus in dat het principe van niet-discriminatie, ingeschreven in art. 7 E.E.G.-Verdrag, met zich meebrengt dat een land van de Europese Economische ruimte het toekennen van een vergoeding namens dat land aan de slachtoffers van geweldsmisdrijven, niet mag beperken tot benadeelden die op zijn grondgebied wonen of tot personen die onderdaan zijn van dat land dat terzake een overeenkomst van wederkerigheid heeft afgesloten. Dit recht op vergoeding dient minstens ook toe te komen aan alle personen die volgens de E.E.G.-reglementering het recht hebben zich binnen die Lid-Staat te begeven.

Op basis van die rechtspraak zou een burger die van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte, die gebruik maakt van het vrij verkeer, op het Belgisch grondgebied het slachtoffer wordt van de ontplofing van een munitie of oorlogstuig de herstelvergoeding waarin de wet van 15 maart 1954 voorziet niet geweigerd kunnen worden enkel en alleen op basis van de nationaliteit.

Conclusie

Kortom er bestaat in de rechtspraak reeds discussie over het feit of de nationaliteitsvoorwaarde in hoofde van de slachtoffers wel gerechtvaardigd is. Dit indachtig stelt de Ombudsman Pensioenen zich de vraag of naast een nationaliteitsvoorwaarde in hoofde van het slachtoffer een bijkomende nationaliteitsvoorwaarde in hoofde van de rechthebbende voor een weduwepensioen niet des te meer kans maakt als schending van het principe van niet-discriminatie of toch minstens als onbillijk gekwalificeerd te worden.

In dit kader wijst de Ombudsman Pensioenen op het feit dat indien de overleden partner -laten we ervan uitgaan dat deze aan de nationaliteitsvereiste voldeed- beroepsinkomsten heeft gederfd ingevolge de aantasting van de fysieke integriteit tijdens zijn leven, ook de langstlevende -zij het onrechtstreeks- eveneens beroepsinkomsten gederfd heeft. En dit ongeacht de nationaliteit van de langstlevende. De vraag is dan ook of deze nationaliteitsvoorwaarde niet als een inperking op het recht op vrije partnerkeuze en inmenging in het privéleven kan beschouwd worden.

Bovendien wijst de Ombudsman erop dat de wetgever momenteel niet meer de logica volgt om nationaliteitsvoorwaarden zoals deze in de wet van 15 maart 1954 op te leggen aan de nieuw in het leven geroepen herstelpensioenen. Sinds de aanslagen in Zaventem en Maalbeek kunnen slachtoffers van terreurdaden een speciaal statuut krijgen: het ‘statuut van nationale solidariteit’. Zo kunnen rechtstreekse slachtoffers (op de plaats van de terreurdaad) rekenen op een herstelpensioen. Bij het overlijden van een rechtstreeks slachtoffer krijgen de rechthebbenden pensioenen en vergoedingen. Dit statuut is vergelijkbaar met de burgerslachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog. Doch het statuut van nationale solidariteit maakt geen onderscheid naar gelang de nationaliteit van het slachtoffer of de rechthebbende.

⁶⁶ Arrest 149/2004 Grondwettelijk Hof: uittreksel in B.S. 11 oktober 2004

2. Is het te rechtvaardigen dat het totaalbedrag aan extra ZIV-inhouding ingevolge het genot van een klein kapitaal na een aantal jaren hoger kan zijn dan het kapitaal van het aanvullend pensioen?

Voorwoord

De Ombudsdienst Pensioenen krijgt nog steeds relatief veel klachten over de invloed van de fictieve rente afkomstig van een uitbetaald kapitaal 2de pijler.

Deze klachten betreffen zowel de inhoudingen van de ZIV-bijdrage als deze van de solidariteitsbijdrage.

Het mechanisme dat de inhoudingen regelt van de ZIV- en de solidariteitsbijdrage is sinds 2013 gelijklopend voor wat betreft de berekening van en de in aanmerking te nemen fictieve rente afkomstig van het kapitaal.

Deze fictieve rente dient als “ander” pensioenvoordeel opgeteld te worden bij het wettelijk pensioenbedrag en aldus kan ze een invloed hebben op de inhouding op het wettelijk pensioen.

Doch de berekening van de inhouding op zich verschilt wel degelijk. Bij de ZIV-bijdrage kan het gaan over een beperkte inhouding tot een bepaalde drempel terwijl de solidariteitsbijdrage eerder een progressieve inhouding vanaf een bepaalde drempel is.

Vandaar ook dat deze inhoudingen hierna afzonderlijk besproken worden.

DOSSIER 33088

De feiten

De heer Morre krijgt op een bepaald ogenblik de melding dat de betaling van zijn pensioen herzien wordt. Als gevolg van de uitbetaling van een klein kapitaal 2de pijler uit de bouw van 2.412,66 euro verhoogt de ZIV-bijdrage op zijn pensioen gevoelig.

Het klein kapitaaltje genereert een fictieve rente die op zich de oorzaak is van een stijging van de ZIV-inhouding met 15,80 euro per maand. Als gevolg daarvan zal het (netto) kapitaal dat hem uitbetaald werd na 122 maanden opgesoupeerd zijn.

Hij neemt contact met de Ombudsdienst Pensioenen met de vraag wat hier kan aan gedaan worden.

DOSSIER 33206

De feiten

Mevrouw Cooman klaagt bij de Ombudsdienst Pensioenen over de inhouding van de solidariteitsbijdrage op haar pensioen.

In het bijzonder stelt zij dat er nog steeds rekening gehouden wordt met fictieve rentes van kapitalen die reeds 20 jaar geleden uitbetaald werden.

Zij geeft aan dat gebruikte rente van 4,75 % om de coëfficiënten te bepalen voor de berekening van de fictieve rente niet langer van deze tijd is.

De medewerkers van de pensioendienst waren blijkbaar zelf niet zo goed op de hoogte en hadden het over een termijn van 15 jaar om de fictieve rente mee in aanmerking te nemen.

Bedenkingen klacht ZIV-bijdrage

De berekening van de heer Morre lijkt ons correct te zijn, doch wij zetten hierna ter verduidelijking nog een en ander op een rij.

Eerst de theorie.

De wetgeving bepaalt dat er een ZIV-afhouding moet plaatsvinden op de wettelijke pensioenen. De ZIV-afhouding financiert mee de ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Voor wat betreft de inhoudingen ervan baseert de FPD zich op de Wet van 13 maart 2013 tot hervorming van de inhouding van 3,55 % ten gunste van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en de solidariteitsbijdrage verricht op de pensioenen en op zijn uitvoeringsbesluit, namelijk het koninklijk besluit van 8 december 2013 tot uitvoering van artikelen 4 en 13 van de wet van 13 maart 2013 tot hervorming van de inhouding van 3,55 % ten gunste van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en de solidariteitsbijdrage verricht op de pensioenen.

Uit de wetgeving blijkt dat om de correcte ZIV-bijdrage te kunnen vaststellen, er rekening moet worden gehouden met alle bruto pensioeninkomsten die éénzelfde gerechtigde ontvangt, ongeacht hun aard. Dit wil zeggen zowel wettelijke (werknemers, zelfstandigen, openbare dienst, ...) als buitenwettelijke pensioenen (groepsverzekeringen, pensioenfondsen, ...) ⁶⁷.

Alle pensioenvoordelen⁶⁸ die een gepensioneerde ontvangt worden opgeslagen in het zogenaamde "Pensioenkadaster". Dit kadaster wordt bijgewerkt wanneer er zich wijzigingen in de pensioentoestand voordoen.

De uitwisseling van gegevens tussen de verschillende pensioendiensten en dit pensioenkadaster en tussen de pensioendiensten onderling moet gebeuren via de Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid.

Voor de inhouding van de ZIV-bijdrage is de wettelijke drempel⁶⁹ 1.500,36 euro (bedrag op 1 september 2018 voor een pensioen als alleenstaande).

D.w.z. dat wanneer het totaal van alle pensioeninkomsten deze drempel overstijgt er in principe een inhouding van 3,55 % moet gebeuren. Als evenwel de volledige inhouding van 3,55 % tot gevolg zou hebben dat het totaal van de pensioenvoordelen hierdoor onder de drempel zou komen te liggen, dan moet de inhouding beperkt worden tot de drempel.

Concreet, in het betaaldossier van de heer Morre kunnen wij bevestigen wat hij in zijn klacht al aangegeven had. Hij geniet een rustpensioen als werknemer van maandelijks 1.539,20 euro bruto. Enkel rekening houdend met dit pensioen dient de FPD de ZIV-bijdrage te beperken tot de overschrijding van het drempelbedrag⁷⁰, namelijk $1.539,20 - 1.500,36 = 38,84$ euro. Dit is wat er bij de eerste betaling van het pensioen afgehouden werd.

⁶⁷ Artikel 3 en 4 van de wet van 13 maart 2013

⁶⁸ Artikel 1, b van het KB van 8 december 2013

⁶⁹ Artikel 1, d van het KB van 8 december 2013

⁷⁰ Immers de volle 3,55 % of 54,64 euro ($1.539,20 \times 3,55 \%$) inhouden zou betekenen dat het totale pensioenbedrag dan onder de drempel zou komen.

Eind 2018 wordt meegedeeld dat hij recht heeft op een klein aanvullend pensioen bouwsector (Pensio-B):

Aanvullend pensioen in de bouwsector: uitkering bij pensionering

Binnenkort bereikt u de leeftijd van 65 jaar. Indien u uw wettelijk pensioen opneemt, kan uw opgebouwd aanvullend pensioenkapitaal uitbetaald worden. Indien u uw wettelijk pensioen uitstelt en verder actief blijft, hebt u volgende keuze: ofwel vraagt u het gedeelte opgebouwd tot aan uw 65 jaar nu reeds op, ofwel stelt u de betaling uit tot bij de opname van uw wettelijk pensioen. In dat geval zal het opgebouwde kapitaal op dat ogenblik in 1 keer uitbetaald worden.

Wij geven u hierbij graag een voorlopige berekening van uw aanvullend pensioen in de bouwsector. Het bedrag zou nog kunnen wijzigen door interesten en eventuele stortingen. Het brutobedrag op uw individuele rekening beloopt 2.412,66 EUR. Op dat bedrag betaalt u sociale bijdragen en bedrijfsvoorheffing. U houdt een nettobedrag over van 1.939,34 EUR. De berekening gebeurt als volgt:

Voorlopige afrekening	
Brutokapitaal bij pensioen:	2.412,66 EUR
Riziv-bijdrage:	85,64 EUR
Solidariteitsbijdrage:	0,00 EUR
Belastbaar bedrag:	2.327,02 EUR
Bedrijfsvoorheffing:	387,68 EUR
Nettokapitaal bij pensioen:	1.939,34 EUR

De bedrijfsvoorheffing van 16,66 % kan verlagen naar 10,09 %. Daarvoor moet u ons een bewijs bezorgen van uw werkgever dat u de laatste drie jaar voor uw wettelijke pensioenleeftijd effectief actief gebleven bent.

Uit de gegevens van het pensioenkadaster blijkt dat het aanvullend pensioen Pensio-B-bruto 2.412,66 euro, netto 1.939,34 euro- in kapitaal uitbetaald werd in de loop van de maand februari 2019.

Vanaf de maand maart 2019 houdt de FPD rekening met dit kapitaal en dat blijkt ook uit de verklarende brief met aanvullende inlichtingen als bijlage die de heer Morre ontving van de FPD op 15 maart 2019:

Dossiernummer _____ Datum **15/03/2019**

Maandbedrag van uw pensioen

Geachte heer,

Uw maandelijks pensioenbedrag is aangepast vanwege:

- de wijzigingen in het Pensioenkadaster die invloed hebben op de berekening van de bijdrage voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering (ZIV), de solidariteitsbijdrage en/of de bedrijfsvoorheffing.

In de onderstaande tabel vindt u de berekening van het bedrag dat u verschuldigd is vanaf maart 2019.

	Maandbedrag van februari 2019 (EUR)	Maandbedrag van maart 2019 (EUR)
Rustpensioen Werknemer	1 539,20	1 539,20
Totaal brutobedrag	1 539,20	1 539,20
Bijdrage ziekte- en invaliditeitsverzekering*	- 38,84	- 54,64
Belastbaar bedrag	1 500,36	1 484,56
Nettobedrag	1 500,36	1 484,56
Aan u te betalen	1 500,36	1 484,56

*Aanvullende inlichtingen als bijlage.

Aanvullende inlichtingen

Berekening van het nettobedrag:

Bijdrage voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (ZIV)

Voor het bepalen van het percentage van de bijdrage voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering is rekening gehouden met het totaal van alle brutobedragen van de hieronder vermelde inkomsten.

Pensioenen, pensioenvoordelen en gelijkgestelde inkomsten		
Instelling	Voordeel	Maandelijks brutobedrag (EUR)
Federale Pensioendienst	Werknemers- en/of zelfstandigenpensioenen	1 539,20

Kapitalen		
Instelling	Datum	Brutobedrag (EUR)
Pensio B	02/2019	2 412,66

Het barema zonder gezinslast is toegepast voor de berekening van de bijdrage.

Vanaf de maand maart 2019 dient de FPD dus alle pensioenvoordelen in aanmerking te nemen om de drempel te bepalen.

De definitie van de "drempel", wordt bepaald in artikel 1, d van het voornoemde KB van 8 december 2013: "d) onder 'drempel' het bedrag, bedoeld in artikel 4, tweede lid, van de wet van 13 maart 2013 tot hervorming van de inhouding van 3,55 % ten gunste van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en de solidariteitsbijdrage verricht op de pensioenen, waaronder het totaal van pensioenen en pensioenvoordelen niet kan verminderd worden ten gevolge van de inhouding;"

Om een kapitaal 2de pijler in aanmerking te kunnen nemen wordt dit kapitaal omgezet naar een fictieve maandrente. De ter zake geldende reglementering vinden wij terug in artikel 5 van het KB van 8 december 2013 (zie hoger): "Art. 5. De pensioenen en pensioenvoordelen die niet maandelijks worden betaald, worden voor de berekening van de verschuldigde inhoudingen omgerekend in maandbedragen.

De pensioenen en pensioenvoordelen die in de vorm van een kapitaal worden uitbetaald, worden evenwel slechts omgezet in maandbedragen na hun omzetting in een fictieve rente. Deze omzetting in een fictieve rente geschiedt op basis van de coëfficiënten bepaald in de tabel gevoegd bij het koninklijk besluit van 25 april 1997 tot uitvoering van artikel 68, § 2, derde lid, van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen. Bij de betaling van de pensioenen of pensioenvoordelen worden alle verschuldigde sommen ineens ingehouden."

Het verslag aan de koning geeft bovendien duidelijk het doel van de fictieve rente weer:

"Artikel 5 voorziet in een omzetting in maandbedragen van de pensioenen en pensioenvoordelen betaald in de vorm van een kapitaal, voor wat de berekening van de RIZIV inhouding betreft.

Daarvoor worden de pensioenen en pensioenvoordelen eerst naar een fictieve rente omgezet voordat ze in maandbedragen worden geraamd.

Deze fictieve rente wordt toegevoegd aan de andere pensioeninkomsten om te bepalen of alle pensioeninkomsten van eenzelfde begunstigde al dan niet de drempel overschrijden. Aangezien het kapitaal onderworpen is geweest aan de inhouding bij zijn uitbetaling is de fictieve rente niet onderworpen aan de inhouding.

De omzetting wordt uitgevoerd op basis van dezelfde coëfficiënten als deze inzake de berekening van de solidariteitsbijdrage terwijl het voormelde koninklijk besluit van 15 september 1980 thans voorziet in een verschillende omzettingwijze van de kapitalen in een fictieve rente.

Aldus harmoniseert dit artikel 5 de berekeningswijze van de fictieve renten voor wat de RIZIV inhouding en de solidariteitsbijdrage betreft."

Wij hebben dit mechanisme al eerder uitgebreid besproken in ons Jaarverslag 2016, pagina 92 en volgende, maar dan wel in het kader van de inhouding van de solidariteitsbijdrage.

Hierna de tabel van de omzettingsscoëfficiënten voor kapitaal naar fictieve rente/maand. Deze omzettingsscoëfficiënten werden ingevoerd bij KB van 25 april 1997 tot uitvoering van artikel 68, § 2, derde lid, van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen.

Leeftijd van de begunstigde	Omzettingsscoëfficiënt	Leeftijd van de begunstigde	Omzettingsscoëfficiënt
20 jaar	19,92	56 jaar	14,82
21 jaar	19,85	57 jaar	14,58
22 jaar	19,78	58 jaar	14,32
23 jaar	19,71	59 jaar	14,07
24 jaar	19,63	60 jaar	13,80
25 jaar	19,55	61 jaar	13,53
26 jaar	19,47	62 jaar	13,26
27 jaar	19,39	63 jaar	12,97
28 jaar	19,30	64 jaar	12,69
29 jaar	19,21	65 jaar	12,40
30 jaar	19,11	66 jaar	12,10
31 jaar	19,01	67 jaar	11,80
32 jaar	18,90	68 jaar	11,49
33 jaar	18,79	69 jaar	11,18
34 jaar	18,68	70 jaar	10,87
35 jaar	18,56	71 jaar	10,55
36 jaar	18,44	72 jaar	10,23
37 jaar	18,31	73 jaar	9,91
38 jaar	18,18	74 jaar	9,59
39 jaar	18,04	75 jaar	9,27
40 jaar	17,90	76 jaar	8,95
41 jaar	17,75	77 jaar	8,62
42 jaar	17,60	78 jaar	8,30
43 jaar	17,44	79 jaar	7,98
44 jaar	17,28	80 jaar	7,66
45 jaar	17,11	81 jaar	7,34
46 jaar	16,93	82 jaar	7,03
47 jaar	16,75	83 jaar	6,72
48 jaar	16,56	84 jaar	6,41
49 jaar	16,36	85 jaar	6,11
50 jaar	16,16	86 jaar	5,81

51 jaar	15,95	87 jaar	5,52
52 jaar	15,74	88 jaar	5,24
53 jaar	15,52	89 jaar	4,96
54 jaar	15,29	90 jaar	4,69
55 jaar	15,06	91 jaar	4,43

In het dossier van de heer Morre werd het bruto kapitaal van 2.412,66 euro uitbetaald op 65-jarige leeftijd en wordt de fictieve rente van het bruto kapitaal als volgt vastgesteld op 16,21 euro per maand:
 $2.412,66 : 12,40 = 194,57 \text{ euro per jaar} : 12 = 16,21 \text{ euro per maand}.$

Het totaal van de pensioenvoordelen die de drempel moeten bepalen is dus bijgevolg gelijk aan 1.555,41 euro per maand (1.539,20 + 16,21).

Het in aanmerking nemen van de fictieve rente heeft tot gevolg dat de volledige 3,55 % ZIV-bijdrage kan geïnd worden, namelijk $1.539,20 \times 3,55 \% = 54,64 \text{ euro}.$

De uitbetaling van het opgebouwde aanvullend pensioenkapitaal door Pensio-B maakt dat er dus inderdaad een bijkomende ZIV-inhouding is van $54,64 - 38,84 = 15,80 \text{ euro per maand}.$ Als we het bruto kapitaal, namelijk 2.412,66 euro delen door de verhoogde maandelijkse afhouding van de ZIV-bijdrage, dan stellen wij vast dat na verloop van $(2.412,66 : 15,80 =)$ 152 maanden het kapitaal volledig opgesoupeerd zal zijn.

Gaan we uit van het netto uitbetaald bedrag dan is dit reeds na $(1.939,34 : 15,80 =)$ 122 maanden het geval, zoals aangegeven in de klacht van de heer Morre.

Bedenkingen klacht solidariteitsbijdrage

Mevrouw Cooman is op het ogenblik dat zij haar klacht indiende (mei 2019) gerechtigd op een bruto wettelijk werknemerspensioen van 1.983,32 euro per maand.

De fictieve rente, afkomstig van drie aanvullende pensioenvoordelen, met dewelke de FPD rekening dient te houden om de inhouding van de solidariteitsbijdrage te berekenen beloopt in totaal 906,50 euro, zoals te zien is in onderstaande tabel:

Referteperiode	Brutobedrag kapitaal	Fictieve maandrente SOL	Fictieve maandrente ZIV
November 1998 (AG)	32.096,61 euro	177,60 euro	66,87 euro
November 2003 (KBC)	10.845,95 euro	65,49 euro	31,63 euro
November 2003 (KBC)	109.860,70 euro	663,41 euro	320,43 euro
Totaal		906,50 euro	418,93 euro
Totaal pensioenvoordelen		$906,50 + 1.983,32 = 2.889,82 \text{ euro}$	

De aandachtige lezer zal ongetwijfeld opmerken dat er in het dossier van mevrouw Cooman een gevoelig verschil is tussen de fictieve rente ZIV-bijdrage en solidariteitsbijdrage.

De reden hiervan is dat de betalingen van deze kapitalen dateren van vóór de Wet van 13 maart 2013 tot hervorming van de inhouding van 3,55 % ten gunste van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en de solidariteitsbijdrage verricht op de pensioenen en zijn uitvoeringsbesluit, namelijk het koninklijk besluit van 8 december 2013 tot uitvoering van artikelen 4 en 13 van voornoemde wet.

Voorafgaand aan deze nieuwe reglementering⁷¹, die een harmonisering voor ogen had, was de berekening van de fictieve rente voor het bepalen van de ZIV-bijdrage beduidend voordeliger⁷².

De afhouding van de solidariteitsbijdrage is progressief en wordt voor de maand mei 2019 vastgesteld op basis van volgende tabel (zie verder ook conclusie 2):

DREMPELBEDRAGEN VOOR DE BEREKENING VAN DE SOLIDARITEITSBIJDRAGE		
(art. 1 van het K.B. van 1 juli 2008 houdende uitvoering van artikel 68, § 10 van de wet van 30 maart 1984 houdende sociale bepalingen)		
Index : 144,42 vanaf 01.03.2019		
Alleenstaande gepensioneerden		
P = totaal maandelijks brutobedrag van de pensioenen en andere voordelen begrepen tussen		Bedrag van de afhouding
0,01	en 2.594,45	0
2.594,46	en 2.674,68	$(P - 2.594,45) \times 50\%$
2.674,69	en 2.873,57	$P \times 0,015$
2.873,58	en 2.903,51	$43,10 + [(P - 2.873,57) \times 50\%]$
vanaf	2.903,52	$P \times 0,02$
Gepensioneerden met gezinslasten		
P = totaal maandelijks brutobedrag van de pensioenen en andere voordelen begrepen tussen		Bedrag van de afhouding
0,01	en 2.999,51	0
2.999,52	en 3.092,26	$(P - 2.999,51) \times 50\%$
3.092,27	en 3.287,31	$P \times 0,015$
3.287,32	en 3.321,55	$49,31 + [(P - 3.287,31) \times 50\%]$
vanaf	3.321,56	$P \times 0,02$

Het totaal van de pensioenvoordelen (alleenstaande) is 2.889,82 euro en verantwoordt een inhouding van een solidariteitsbijdrage van 35,10 euro. Deze werd als volgt berekend:

Inhouding op 2.889,82 = $43,10 + [(2.889,82 - 2.873,57) \times 50\%]$ = $43,10 + 8,1$ = 51,2

Percentage: $51,2 / 2.889,82 \times 100 = 1,77\%$

Inhouding op pensioenbedrag: $1,77\% \times 1.983,32 = 35,10$

Voor wat betreft het misverstand over de maximum in rekening te brengen termijn van 15 jaar voor de fictieve rente, merken wij het volgende op.

De techniek van de inhouding van de solidariteitsbijdrage verschilt inderdaad naargelang de datum waarop het kapitaal werd uitbetaald:

- Bij de uitbetaling van een kapitaal gelegen vóór 1 januari 1997 werd er geen solidariteitsbijdrage afgehouden op het uitbetaalde kapitaal zodat met de fictieve rente rekening moet worden gehouden zowel voor het bepalen van het percentage van de solidariteitsbijdrage als voor het berekenen van de maandelijks solidariteitsbijdrage.

71 In het verslag aan de Koning van het KB van 8 december 2013 wordt de wil van de wetgever hierover weergegeven: "Bovendien is het de wil van de wetgever, zoals uitgevoerd door deze hervorming van het pensioenkadaster, om de regels betreffende de RIZIV inhouding te harmoniseren met deze betreffende de solidariteitsbijdrage:

- harmonisering van het toepassingsgebied van beide inhoudingen, namelijk de prestaties waarop deze worden geïnd;
- harmonisering van de berekeningen voor de omzetting van kapitalen in fictieve renten;
- harmonisering van de procedures voor de terugbetaling van de ten onrechte uitgevoerde inningen."

72 Artikel 16 van het KB van 8 december 2013: "Voor de pensioenen en de pensioenvoordelen die in de vorm van een kapitaal worden uitbetaald, blijft de fictieve omzettingrente berekend overeenkomstig artikel 73 van het koninklijk besluit van 27 augustus 1993 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 indien de daadwerkelijke betaling van het kapitaal voor de datum van inwerkingtreding van dit besluit wordt verricht."

- Bij de uitbetaling van een kapitaal na 31 december 1996 wordt de solidariteitsbijdrage onmiddellijk op het kapitaal ingehouden en wordt de fictieve rente van die kapitalen nog enkel in aanmerking genomen voor het bepalen van het percentage van de solidariteitsbijdrage die op het pensioen moet worden ingehouden.

Voor kapitalen uitbetaald vóór 1 januari 1997 is de afhouding van de solidariteitsbijdrage op de fictieve renten zelf in de tijd beperkt. Deze afhouding wordt niet meer doorgevoerd:

- vanaf 1 juli van het jaar dat volgt op de 15de verjaardag van de uitbetaling van het kapitaal op voorwaarde dat het wettelijk pensioen dan reeds is ingegaan;
- vanaf 1 juli van het jaar dat volgt op de 15de verjaardag van de ingangsdatum van het wettelijk pensioen voor alle andere gevallen.

Aangezien de kapitalen die mevrouw Cooman ontving na 31 december 1996 zijn uitbetaald werd er al een solidariteitsbijdrage op het kapitaal zelf en dus aan de bron ingehouden en is de fictieve rente op kapitaal enkel nog dienstig om het percentage van de solidariteitsbijdrage op het wettelijk pensioen te berekenen.

Conclusie 1: ongelijke behandeling

Het mechanisme van de fictieve rente dient om een gelijkheid te creëren tussen een aanvullend pensioen (2de pijler) uitbetaald in een kapitaal en een aanvullend pensioen (2de pijler) dat effectief maandelijks uitbetaald wordt.

Het lijkt ons bijgevolg ook terecht te zijn dat een fictieve rente afkomstig van een kapitaal 2de pijler in aanmerking genomen wordt om de percentages van de wettelijke ZIV- en solidariteitsbijdrage vast te stellen.

Doch er is wel degelijk een gevoelig verschil. Namelijk, de mogelijkheid bestaat dat het uitbetaalde kapitaal volgens de huidige reglementering na verloop van tijd opgesoupeerd is door de extra ZIV-inhoudingen op het wettelijk pensioen. Vanaf dan gaat de voorgaande vergelijking niet verder op.

Bij de uitbetaling van het aanvullend pensioen in een kapitaal zal ook dan nog een inhouding van de ZIV-bijdrage op het wettelijk pensioen levenslang verder ingehouden worden.

Deze situatie kan zich niet voordoen bij een aanvullend pensioen dat maandelijks wordt uitbetaald. Het is dan wel perfect mogelijk dat een effectief maandelijks uitbetaald klein aanvullend 2de pijler pensioentje volledig opgaat in ZIV-bijdrage. Doch dit kan niet tot een negatief bedrag leiden.

De Ombudsdienst meent bijgevolg dat het geenszins de bedoeling kan zijn van de wetgever om ervoor te zorgen dat de fictieve renten afkomstig van kleine kapitalen én nadat deze volledig opgesoupeerd zijn door de inhoudingen van de ZIV- en de solidariteitsbijdrage, blijvend in aanmerking genomen zouden worden.

Of, ... hoe een appeltje voor de dorst anders toch wel een zeer zure en mogelijks lange nasmaak zou kunnen krijgen.

Conclusie 2: aanpassing gemiddelde levensverwachting in de berekeningsformule gewenst

De omzetting in een fictieve rente geschiedt onder andere op basis van coëfficiënten die destijds vastgesteld werden op basis van mortaliteitstabellen.

Het KB van 25 april 1997 tot uitvoering van artikel 68, § 2, derde lid, van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen bepaalt de “nieuwe” te gebruiken omzettingscoëfficiënten vanaf 1 juli 1997. Ter verduidelijking citeren wij de wil van de wetgever uit het verslag aan de Koning:

“Bij het invoeren van de solidariteitsafhouding werd, voor wat de omzetting in een fictieve rente van pensioenen en aanvullende voordelen die werden betaald in de vorm van een kapitaal betreft gebruik gemaakt van coëfficiënten vastgesteld met het oog op de omzetting in kapitaal van arbeidsongevallenrenten in de overheidssector.

Deze coëfficiënten steunen op mortaliteitstabellen die niet meer zo actueel zijn, zodat het gebruik van nieuwe coëfficiënten zich opdringt.

Er wordt voor geopteerd om de mortaliteitstabellen vermeld in het koninklijk besluit van 17 december 1992 betreffende de levensverzekeringsactiviteit te gebruiken.

Alle mortaliteitstabellen vermeld in het koninklijk besluit van 17 december 1992 voor de mannelijke (MK en MR) en de vrouwelijke (FK en FR) verzekerden werden respectievelijk afgeleid van de basismortaliteitstabel ED(M) (voor de mannen) en ED (F) (voor de vrouwen) rekening houdend met de nodig geachte veiligheidsmarges afhankelijk van het type verzekeringsverrichting (overlijden-leven). Deze twee tabellen ED(M) en ED(F) werden opgesteld op basis van de gegevens bekomen van het NIS over de sterfte bij de volledige Belgische mannelijke en vrouwelijke bevolking voor de periode. Daar onderscheid tussen de geslachten inzake de solidariteitsafhouding niet wenselijk is, werd op een analoge manier een mortaliteitstabel ED(P) gemaakt op basis van gelijkaardige gegevens van het N.I.S. voor de ganse Belgische bevolking.

Vervolgens werd op dezelfde wijze als MR en FR een nieuwe mortaliteitstabel (PR) opgebouwd, waarbij de transformatiecoëfficiënten de gemiddelden zijn van die van MR en FR.

In de bijlage bij het besluit worden de omzettingscoëfficiënten opgegeven voor deze mortaliteitstabellen.

De vraag rijst dan ook of een gewijzigde mortaliteitstabel (hogere gemiddelde levensverwachting) zich niet dient te vertalen in een hogere omzettingscoëfficiënt en een omgekeerd evenredige lagere fictieve rente. Dit zou immers al een eerste soelaas bieden.

Conclusie 3: aanpassing gemiddelde rentevoet in de berekeningsformule gewenst

Er wordt bij de vaststelling van deze omzettingscoëfficiënt tevens rekening gehouden met een technische intrestvoet van 4,75 %, zoals dit veelal gebruikelijk is voor levensverzekeringsactiviteiten.

Dit hebben wij reeds aangekaart in het Jaarverslag 2016 p. 92 en volgende en zo in het kader van onze signaalfunctie onder de aandacht gebracht van het parlement en de Minister voor Pensioenen.

Wij hebben toen o.a. aangegeven dat wij klachten ontvangen hadden over de omzettingscoëfficiënt die gebruikt wordt om het ontvangen kapitaal om te zetten naar een fictieve rente, in die zin dat deze niet langer beantwoordt aan de realiteit. De gebruikte rentevoet van 4,75 % nu niet meer in overeenstemming met de realiteit van de huidige intrestvoeten.

Ook een aanpassing van de gebruikte rentevoet in de berekeningsformule zou verder soelaas bieden.

De pensioenminister antwoordde op een parlementaire vraag dat de modaliteiten van de omzetting van het aanvullend pensioenkapitaal in rente zouden herzien worden. Op dat moment was men bezig met een analyse om te na te gaan wat er mogelijk was gelet op de budgettaire impact die dit teweeg kon brengen.

De wetgever heeft met ingang van 1 maart 2019 de drempelbedragen van de solidariteitsbijdrage aangepast:

DREMPELBEDRAGEN VOOR DE BEREKENING VAN DE SOLIDARITEITSBIJDRAGE (art. 1 van het K.B. van 1 juli 2008 houdende uitvoering van artikel 68, § 10 van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen)		
Index : 144,42 vanaf 01.09.2018		
Alleenstaande gepensioneerden		
P = totaal maandelijks brutobedrag van de pensioenen en andere voordelen begrepen tussen		Bedrag van de afhouding
0,01	en 2.358,32	0
2.358,33	en 2.431,26	$(P - 2.358,32) \times 50\%$
2.431,27	en 2.630,15	$P \times 0,015$
2.630,16	en 2.657,51	$39,45 + [(P - 2.630,15) \times 50\%]$
vanaf	2.657,52	$P \times 0,02$
Gepensioneerden met gezinslasten		
P = totaal maandelijks brutobedrag van de pensioenen en andere voordelen begrepen tussen		Bedrag van de afhouding
0,01	en 2.726,52	0
2.726,53	en 2.810,84	$(P - 2.726,52) \times 50\%$
2.810,85	en 3.005,89	$P \times 0,015$
3.005,90	en 3.037,14	$45,09 + [(P - 3.005,90) \times 50\%]$
vanaf	3.037,15	$P \times 0,02$

DREMPELBEDRAGEN VOOR DE BEREKENING VAN DE SOLIDARITEITSBIJDRAGE (art. 1 van het K.B. van 1 juli 2008 houdende uitvoering van artikel 68, § 10 van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen)		
Index : 144,42 vanaf 01.03.2019		
Alleenstaande gepensioneerden		
P = totaal maandelijks brutobedrag van de pensioenen en andere voordelen begrepen tussen		Bedrag van de afhouding
0,01	en 2.594,45	0
2.594,46	en 2.674,68	$(P - 2.594,45) \times 50\%$
2.674,69	en 2.873,57	$P \times 0,015$
2.873,58	en 2.903,51	$43,10 + [(P - 2.873,57) \times 50\%]$
vanaf	2.903,52	$P \times 0,02$
Gepensioneerden met gezinslasten		
P = totaal maandelijks brutobedrag van de pensioenen en andere voordelen begrepen tussen		Bedrag van de afhouding
0,01	en 2.999,51	0
2.999,52	en 3.092,26	$(P - 2.999,51) \times 50\%$
3.092,27	en 3.287,31	$P \times 0,015$
3.287,32	en 3.321,55	$46,31 + [(P - 3.287,31) \times 50\%]$
vanaf	3.321,56	$P \times 0,02$

In het geval van mevrouw Cooman zakte de solidariteitsbijdrage op haar pensioen vanaf maart 2019 van 39,67 euro naar 35,16 euro. Doch de in de berekeningsformule gebruikte rentevoet en levensverwachting werd niet aangepast.

Conclusie 4: probleem kan zich ook bij combinatie ZIV-bijdrage en solidariteitsbijdrage of bij een inhouding van de solidariteitsbijdrage voordoen

Alhoewel niet van toepassing op het klachtendossier van mevrouw Cooman, lijkt het ons duidelijk dat een klein kapitaal na een aantal jaren ook opgesoupeerd kan worden door de inhoudingen van de solidariteitsbijdrage en/of in combinatie met ZIV-bijdrage, naar analogie met de ZIV-bijdrage in het dossier van de heer Morre.

Conclusie 5: dubbele inhouding ZIV-bijdrage vermijden

Tenslotte maken wij ons nog de bedenking dat er in het dossier van de heer Morre, zij het een zeer geringe, dubbele inhouding van de ZIV-bijdrage zou kunnen zijn. De redenering is redelijk subtiel.

Immers aan de bron op het kapitaal was er al een eenmalige ZIV-bijdrage van 3,55 %. De fictieve rente wordt berekend op het bruto kapitaaltje waarin een ZIV vervat zit en bijgevolg kan men stellen dat er in de fictieve rente die in aanmerking genomen wordt voor het bepalen van het bedrag van de bijdrage ook een fictieve ZIV-bijdrage vervat zit.

Wij wensen hier in de bespreking van dit dossier niet verder over uit te weiden omdat deze discussie te technisch is en ons te ver zou afleiden van ons doel.

Eindconclusie

Wij opperen dan ook de vraag of de wetgeving niet zodanig kan aangepast worden dat bij uitbetaling van een aanvullend pensioen in kapitaal de fictieve rente die in aanmerking genomen wordt voor de berekening van de inhoudingen (ZIV-bijdrage en solidariteitsbijdragen) op het wettelijk pensioen niet meer in aanmerking komt voor het vaststellen van de inhoudingen (ZIV-bijdrage/ solidariteitsbijdrage) zodra de extra inhoudingen een bedrag bereiken dat groter is dan het uitgekeerde kapitaal (bruto/netto?) waarbij een dubbele ZIV-inhouding vermeden wordt.

Tevens merken wij op dat door in de omzettingscoëfficiënt voor de berekening van de fictieve rente rekening te houden met de huidige hogere gemiddelde levensverwachting en de huidige lagere rentevoet al heel wat soelaas aan deze problematiek kan gebracht worden.

HOOFDSTUK 9

Wetgever aan de slag gegaan met suggesties en aanbevelingen van de Ombudsman Pensioenen

Wetgever aan de slag gegaan met suggesties en aanbevelingen van de Ombudsman Pensioenen

In dit hoofdstuk wordt toelichting gegeven bij vier voorbeelden van gewijzigde wetgeving ingevolge het signaal dat door de Ombudsman aan de wetgevende macht werd gegeven.

1. Zelfstandigen die een vrijstelling kregen van de betaling van de bijdragesupplementen na een regularisatie van het beroepsinkomen, terwijl ze niet gevraagd hebben om vrijgesteld te worden van de betaling van de voorlopige bijdragen en die betaald hebben, behouden hun pensioenrechten op basis van die voorlopige bijdragen.

Een zelfstandige in tijdelijke financiële moeilijkheden heeft de mogelijkheid een aanvraag tot vrijstelling van sociale bijdragen in te dienen. Indien hij deze vrijstelling bekomt, opent deze periode geen pensioenrechten en wordt ze evenmin in aanmerking genomen voor de toegang tot het vervroegd pensioen. Hij kan dus aanvragen om de pensioenverzekering te verlaten.

Een grondige analyse over de vrijstelling van bijdragen en de impact hiervan op vlak van pensioenen is te vinden op pagina 130-134 van het Jaarverslag 2013. De Ombudsman merkte op dat de aansluiting bij het stelsel van de zelfstandigen in het Belgische sociale zekerheidssysteem een aansluiting is bij een sociale verzekering, gebaseerd op het solidariteitsprincipe.

In tegenstelling tot een klassieke verzekering waar het probleem van selectie en anti-selectie speelt, waardoor de meest bedreigden met de kleinste inkomens van de voordelen uitgesloten dreigen te worden, wordt dit in de sociale verzekering opgevangen door het verplicht karakter of door het ontbreken van het synallagmatisch karakter waardoor het recht op bijdragebetaling en het recht op prestaties twee van elkaar onderscheiden reglementeringen uitmaken waarbij het recht op prestaties niet afhankelijk is van het betalen van (een bepaalde hoeveelheid) aan bijdrage. Dit laatste is hier echter niet het geval.

Door aan de zelfstandige in financiële moeilijkheden toe te staan geen bijdragen te betalen en dus niet deel te nemen aan de (volledige) sociale verzekering valt het verplicht karakter van de pensioenverzekering weg. Op het ogenblik van de pensionering wordt aan de zelfstandigen aan wie het voordeel werd toegekend om in perioden van moeilijkheden geen bijdragen te betalen de rekening gepresenteerd voor dit “voordeel”. Wanneer ze hun pensioenbeslissing ontvangen hebben velen bedenkingen bij de “solidariteit” van het systeem.

De Ombudsman Pensioenen stelde zich dan ook de vraag of het misschien denkbaar is dat op een dag het opnieuw mogelijk wordt dat ook de perioden gedurende dewelke de zelfstandige in financiële moeilijkheden verkeerde opnieuw opgenomen worden in de berekening van het wettelijk pensioen en in aanmerking worden genomen voor de loopbaanvoorwaarde die toegang geeft tot het vervroegd pensioen. Op dat ogenblik zal ook de berekeningswijze van uitkeringen voor deze perioden (zuivere gelijkstelling of op basis van een minimum gewaarborgd bedrag) besproken moeten worden.

In reactie hierop werd in het Koninklijk besluit van 21 december 2018 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen met betrekking tot de invloed van de vrijstelling van de betaling van de bijdragesupplementen op het pensioen (zie BS 29 januari 2019) voorzien dat voor de vrijstelling van bijdragen die gevraagd

werden voor de bijdragen na een regularisatie van het beroepsinkomen terwijl de zelfstandige niet gevraagd heeft om vrijgesteld te worden van de betaling van de voorlopige bijdragen en die betaald heeft, de pensioenrechten op basis van die voorlopige bijdragen te behouden.

Deze regeling wordt met ingang van 1 januari 2019 ingeschreven in het algemeen reglement op het zelfstandigenpensioen. Ze is van toepassing op de vrijstellingen van de betaling van bijdragen vanaf die datum.

2. Voor een gewezen personeelslid van een overheidsdienst wiens loopbaan vóór 1 januari 2011 is beëindigd is de werkgever van de overheidsdienst voortaan gehouden zijn historische loopbaan- gegevens (dat wil zeggen de gegevens tot en met 31 december 2010) aan te geven en te valideren binnen de termijn van een maand vanaf de ontvangst van de vraag van de pensioendienst zodat de P-datum voor deze personen kan berekend worden en een raming van hun toekomstig pensioenbedrag kan gemaakt worden

Voor een gewezen personeelslid wiens loopbaan vóór 1 januari 2011 is geëindigd, was een werkgever van de overheidssector momenteel enkel gehouden een attest "historische gegevens" aan te geven en te valideren binnen de termijn van een maand vanaf de ontvangst van een aanvraag om rust- of overlevingspensioen. Deze verplichting is geregeld in de artikelen 146 en 147 van de wet van 29 december 2010.

Zolang er geen aanvraag was voor een rust- of overlevingspensioen was een werkgever dus niet wettelijk verplicht om voor dit gewezen personeelslid een attest "historische gegevens" aan te geven. Hierdoor konden geen correcte pensioenramingen op vraag gemaakt worden wanneer de werkgever van de overheidsdienst deze historische gegevens niet aangeeft. Bovendien werd voorzien dat deze raming automatisch zou verlopen vanaf de leeftijd van 55 jaar wat in dergelijke gevallen onmogelijk was.

Via mypension.be kan iedere burger die dat wenst zelf een raming van zijn vroegst mogelijke pensioendatum vragen in elk pensioenstelsel. Deze pensioendatum kan uiteraard slechts betrouwbaar zijn voor zover het elektronisch pensioendossier correct en volledig is. Dit was niet het geval bij gebrek aan aangifte van historische loopbaangegevens van personeelsleden van overheidsdiensten wiens loopbaan daar geëindigd is voor 1 januari 2011.

Indien er in het elektronisch pensioendossier gegevens niet correct zijn of ontbreken kan de burger dit via mypension.be melden. Deze meldingen komen bij de Federale Pensioendienst terecht. In de meeste gevallen waarin een burger meldt dat er loopbaangegevens van vóór 1 januari 2011 ontbreken, kunnen de werkgevers van de overheidssector -op vraag van de Federale Pensioendienst- vrijwillig een attest "historische gegevens" geven, doch waren deze dat niet verplicht.

In het jaarverslag 2016 op pagina 59 riep de Ombudsman Pensioenen de wetgever op na te denken over een aanpassing van de artikelen 146 en 147 van de wet van 29 december 2010 houdende diverse bepalingen en de aangifte door de werkgever van de overheidssector van de historische gegevens van de ambtenarenloopbaan die beëindigd werd voor 1 januari 2011 binnen een redelijke termijn te verplichten.

In artikel 18 van de wet 13 april 2019 waarbij wijzigingen worden aangebracht in de wet van 23 december 2010 werd ingegaan op de suggestie van de Ombudsman Pensioenen.

De laatste werkgever bij wie een personeelslid vóór 1 januari 2011 uit dienst is getreden zonder een rustpensioen bekomen te hebben, is er voortaan toe gehouden een elektronisch attest "historische gegevens" aan te geven en te valideren binnen de termijn van een maand vanaf de ontvangst van de aanvraag die daartoe werd ingediend door een pensioeninstelling van de overheidssector.

3. Recht op gezinspensioen als zelfstandige voortaan ook mogelijk gemaakt wanneer de partner een klein ambtenarenpensioen heeft

Elke gepensioneerde zelfstandige of werknemer heeft recht op een gezinspensioen wanneer zijn of haar echtgenoot niet beroepsactief is of slechts inkomsten heeft die de inkomensgrenzen voor toegelaten beroepsactiviteit respecteren en geen sociale uitkering geniet. Wanneer beide echtgenoten recht hebben op een pensioen, wordt een gezinspensioen uitbetaald wanneer dit voordeliger is dan de som van beide pensioenen als alleenstaande.

In afwijking van deze principes en in tegenstelling tot het pensioenstelsel voor werknemers laat het pensioenstelsel van de zelfstandigen niet toe een gezinspensioen toe te kennen aan zelfstandigen die gehuwd zijn met een gepensioneerde statutaire ambtenaar.

In het jaarverslag 2012 op pagina 85 beval de Ombudsman Pensioenen aan de wetgeving in het stelsel van de zelfstandigen in overeenstemming te brengen met deze in de werknemersregeling zodat de gepensioneerde die een pensioen als zelfstandige geniet dit pensioen kan bekomen op basis van het gezinsbedrag indien zijn echtgenoot een rustpensioen in de openbare sector geniet waarvan het bedrag kleiner is dan het verschil tussen het bedrag van het pensioen van de andere echtgenoot op basis van het gezinsbedrag en het bedrag als alleenstaande.

De wet van 26 april 2019 tot wijziging van diverse bepalingen inzake het pensioenstelsel van de zelfstandigen wat de cumulatie van een gezinspensioen met een pensioen in hoofde van de andere echtgenoot betreft (B.S. 30/07/2019) willigt deze aanbeveling in. De echtgenote krijgt haar ambtenarenpensioen uitbetaald. De echtgenoot krijgt zijn gezinspensioen (als zelfstandige) uitbetaald waarop het ambtenarenpensioen van de echtgenote in mindering wordt gebracht.

4. Loonbeslag – Publicatie voor beslag of overdracht vatbare bedragen – Tijdige publicatie noodzakelijk

Naar aanleiding van een klacht stelde het College vast dat in januari het beslag op pensioenen niet correct verliep. De FPD hield te veel in op de pensioenen omdat hij zich baseerde op de barema's die van toepassing waren tot december van het vorige jaar.

Om het correcte bedrag te kunnen inhouden dat rekening houdt met de beslagbare bedragen die van toepassing zijn vanaf januari van het volgende jaar moeten deze barema's tijdig in het Belgisch Staatsblad, dit is voor 15 december van het lopende jaar, gepubliceerd worden.

Het College stelde vast dat de publicatie de laatste jaren na 15 december gebeurde (bijvoorbeeld de publicatie voor de beslagleggingen vanaf januari 2019 pas op 28 december 2018).

Het College richtte zich in zijn jaarverslag 2018 (p. 67) tot de uitvoerende macht om het nodige te doen om het KB tot uitvoering van artikel 1409 § 2 van het Gerechtelijk wetboek, die de wettelijke barema's, ten behoeve van de berekening van het voor overdracht of beslag vatbaar gedeelte, telkenjare wijzigt, tijdig te publiceren en tenminste zoals aangegeven in de laatste alinea van het genoemde artikel 2, namelijk binnen de eerste vijftien dagen van december van elk jaar.

De bevoegde Minister van Justitie beloofde de nodige aandacht te besteden aan deze oproep.

De beslagbare bedragen van toepassing vanaf januari 2020 werden gepubliceerd in het Belgisch staatsblad van 13 december 2019 (KB van 9 december 2019).

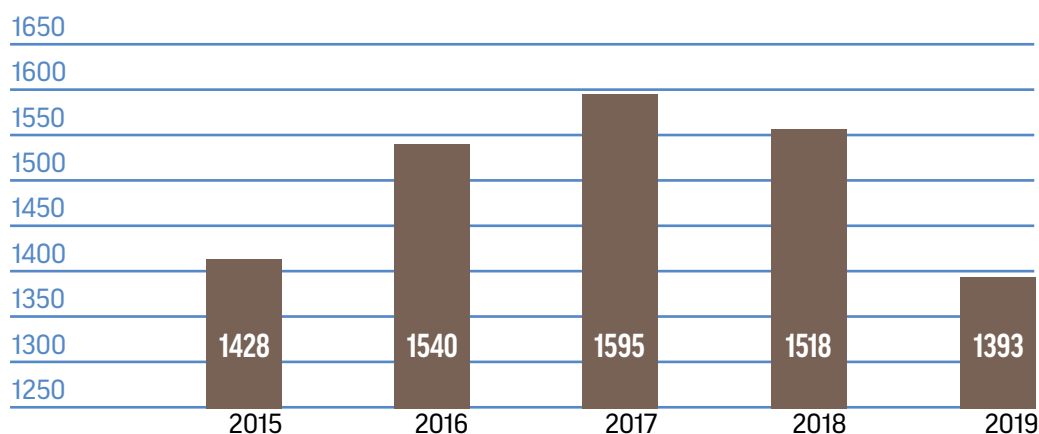
HOOFDSTUK 10

De cijfers van 2019

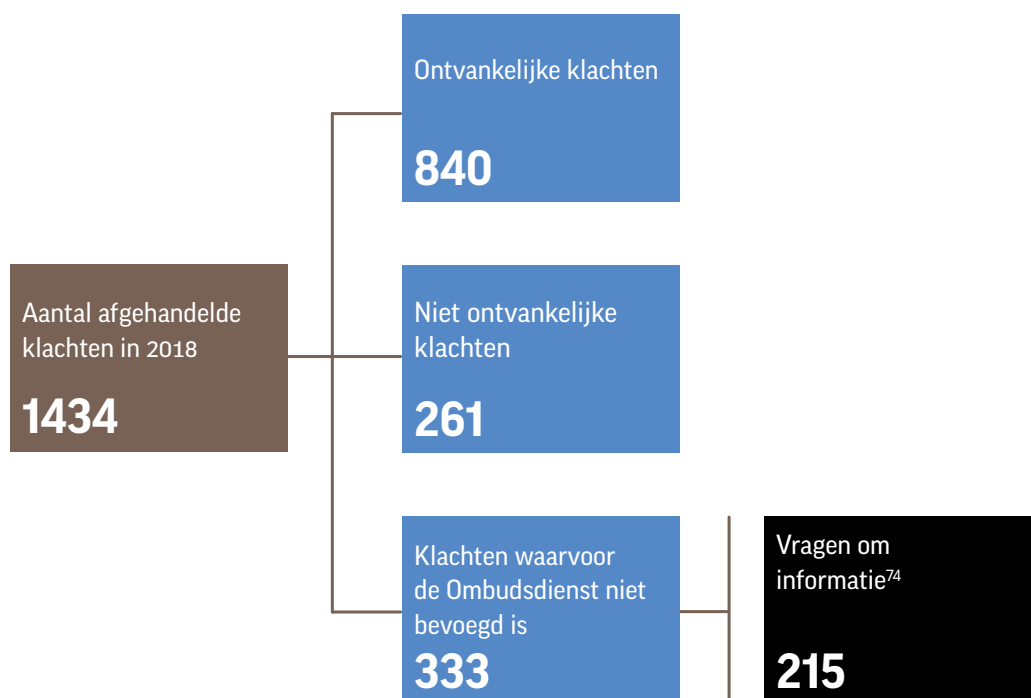
De cijfers van 2019

1. De verzoeken

De evolutie van de verzoeken vanaf 2015

Afgehandelde klachten in 2019⁷³

⁷³ Het onderscheid tussen verzoeken en klachten ontstaat aangezien een verzoek (een dossier) klachten kan bevatten over meer dan 1 pensioenadministratie.

⁷⁴ Vragen om informatie zijn geen klachten.

2. De klachten

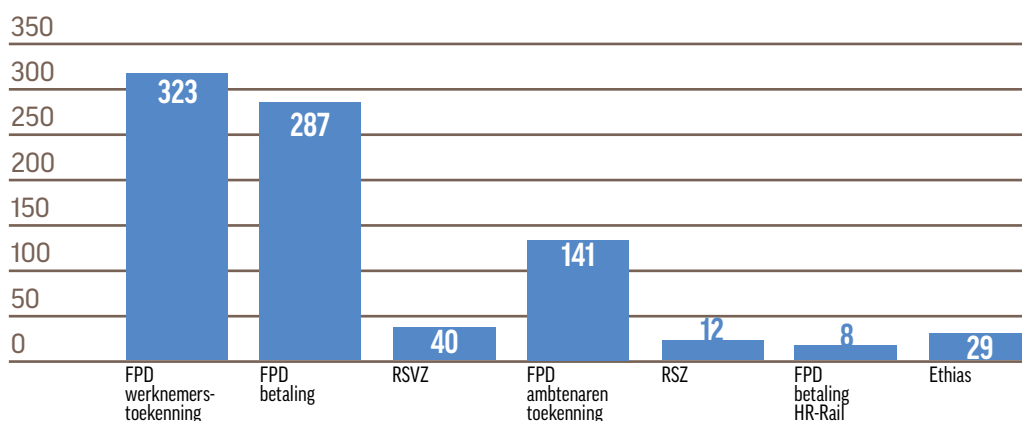
Het voorwerp van de ontvankelijke klachten

De top drie klachten in 2019:

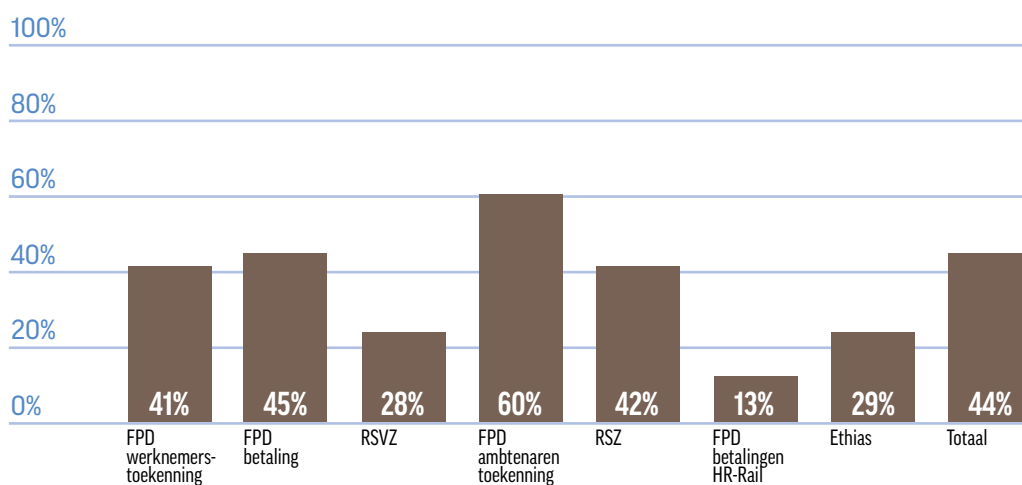
1. Toekenningvoorwaarden pensioen (loopbaangegevens, vroegst mogelijke pensioendatum)
2. Inkomensgarantie voor Ouderen (controle verblijfsbewijs, toekenningvoorwaarden, in aanmerking te nemen bestaansmiddelen,...)
3. Betaalproblemen (bedrijfsvoorheffing, solidariteitsbijdrage en stopzetting betaling van het pensioen wegens niet ontvangen van een levensbewijs,...)

De betrokken pensioendiensten

Nominale cijfers

Gegroundheid van de ontvankelijke klachten per pensioendienst

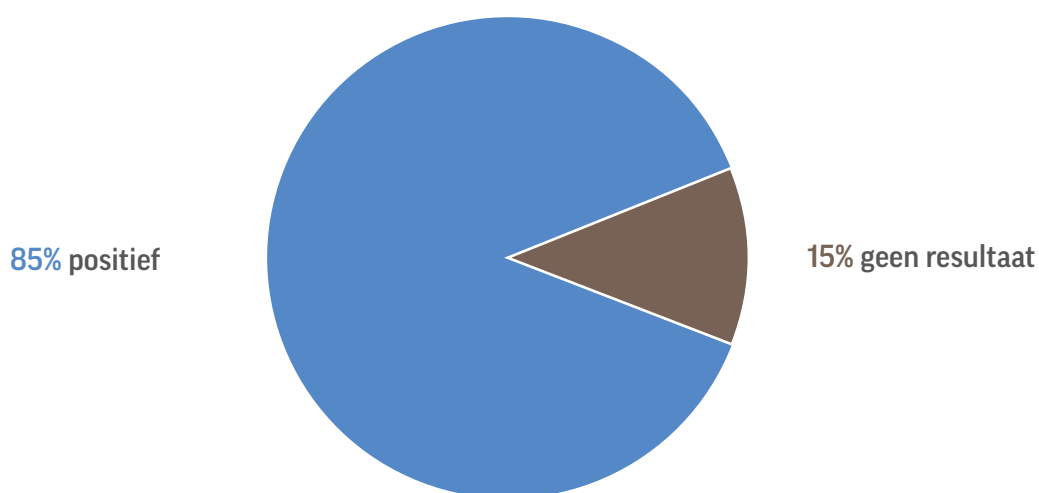

Redenen voor de gegrondheid van de klachten: de ombudsnormen⁷⁵

Top 3 van de geschonden ombudsnormen per pensioendienst

FPD werknemers Toekenning	1. Redelijke termijn 2. Zorgvuldigheid 3. Passieve informatieverstrekking
FPD betaling	1. Zorgvuldigheid 2. Redelijke termijn 3. Actieve informatieverstrekking
RSVZ	1. Zorgvuldigheid 2. Termijn 3. Passieve informatieplicht
FPD ambtenaren toekenning	1. Redelijke termijn 2. Zorgvuldigheid 3. Passieve informatieverstrekking
RSZ	1. Redelijke termijn 2. Actieve informatieplicht 3. Passieve informatieplicht
FPD betalingen – HR-Rail	1. Coördinatie 2. Zorgvuldigheid
Ethias	1. Coördinatie 2. Zorgvuldigheid 3. Passieve informatieverstrekking

Resultaat van de bemiddeling voor de gegronde klachten

⁷⁵ Zie de bijlagen op www.ombudsmanpensioenen.be – De Ombudsnormen van de Ombudsdienst Pensioenen

 TAAL VAN DE VERZOEKERS		 GESLACHT VAN DE VERZOEKERS		 WOONPLAATS VAN DE VERZOEKERS		 WIJZE VAN INDIENEN VAN DE VERZOEKEN	
Nederlands	58 %	Vrouwen	40 %	België	76 %	Schriftelijk ⁷⁷ :	99 %
Frans	38 %	Mannen	60 %	Buitenland	24 %	Mondeling ⁷⁸ :	1 %
Duits	2 %						
Andere talen ⁷⁶	2 %						

3. De klachtenbehandeling

De behandelingsduur

ONTVANKELIJKE KLACHTEN **69** dagen

ONBEVOEGDE EN ONONTVANKELIJKE KLACHTEN **5** dagen

Verzoeken in behandeling op 31 december 2019

Aantal maanden in behandeling	Verzoek ingediend in	Aantallen
Minder dan 1 maand	December	29
1 maand en minder dan 2	November	18
32 maanden en minder dan 3	Oktober	9
3 maanden en minder dan 4	September	5
4 maanden en minder dan 5	Augustus	3
5 maanden en minder dan 6	Juli	1
6 maanden en minder dan 7	Juni	1
7 maanden en minder dan 8	Mei	0
8 maanden en minder dan 9	April	3
9 maanden en minder dan 10	Maart	1
10 maanden en minder dan 11	februari	4
11 maanden en minder dan 12	Januari	3
Meer dan 12 maanden	vóór januari 2019	0
Totaal		77

⁷⁶ Andere talen: Engels, Spaans, Italiaans, Pools, ...

⁷⁷ Per post, per mail, via het webformulier

⁷⁸ Op het kantoor van de Ombudsdienst of op een zitdag

HOOFDSTUK 11

Klachten

over het pensioenbeleid
vragen om informatie
klachten over buitenlandse
pensioeninstellingen
en klachten waarvoor de
Ombudsdienst Pensioenen niet bevoegd is

Klachten over het pensioenbeleid, vragen om informatie, klachten over buitenlandse pensioeninstellingen en klachten waarvoor de Ombudsdienst Pensioenen niet bevoegd is

Er zijn eveneens verzoeken waarvoor wij ons onbevoegd moeten verklaren. Deze verwijzen of zenden wij waar mogelijk door naar de meest aangewezen instelling of dienst. Er zijn ook verzoeken waarvoor wij niet bevoegd zijn en die wij niet kunnen doorverwijzen of doorzenden.

Er bestaan vier categorieën van klachten waarvoor wij niet bevoegd zijn:

- de klachten van algemene strekking die handelen over het pensioenbeleid zelf en de politieke keuzes die daarbij gemaakt zijn;
- de vragen om informatie;
- de klachten over buitenlandse pensioeninstellingen;
- de klachten waarvoor wij niet kunnen doorverwijzen of doorzenden.

1. Klachten van algemene strekking

Deze klachten handelen niet over de werking of de beslissingen van de pensioendiensten.

De verzoekers zijn het oneens met de bestaande pensioenregeling. Zij richten zich tot ons in de hoop dat wij zouden tussenkomen om de wetgeving te laten wijzigen.

Dikwijls is het louter ongenoegen over het pensioenbedrag het onderliggend motief. Soms wordt de wetgeving als onrechtvaardig of discriminerend gevoeld.

Alleen een wijziging in de wetgeving of de reglementering kan aan deze klachten tegemoet komen. Dit impliceert de politieke wil van de wetgever of de regering.

In de mate dat dergelijke klachten louter handelen over het pensioenbeleid en de politieke keuzes nemen wij ze niet in behandeling. Tussenkomen in het pensioenbeleid overschrijdt onze bevoegdheid en brengt ontegensprekelijk onze onafhankelijkheid en onpartijdigheid in het gedrang.

Wij wijzen de klagers hierop en verwijzen hen in het kader van onze bemiddelingstaak en verzoenende opdracht tussen de burgers en de overheid door naar de wetgevende macht, zijnde meestal de Kamer van Volksvertegenwoordigers of uitvoerende macht, zijnde meestal de Minister van Pensioenen of de Minister van Middenstand bevoegd voor de zelfstandigenpensioenen. Wanneer wij verwijzen naar de Kamer delen wij de klager mee welke de geijkte procedures zijn om een verzoekschrift in te dienen.

2. De informatiebehoeften

Tweederde van de telefonische oproepen zijn vragen om inlichtingen over de wettelijke pensioenen of regelingen waarvan de mensen denken dat ze met de pensioenen te maken hebben. Hetzelfde geldt ook voor ongeveer 15 % van de dossiers.

Het merendeel van de vragen om informatie handelt over de pensioenwetgeving en de toepassing ervan, met name over de vroegst mogelijke pensioendatum, de berekening van het pensioenbedrag, de betaling van het pensioen, de moeilijke bereikbaarheid van de FPD vanuit het buitenland en over de soms elkaar tegensprekende inlichtingen die verschillende bronnen verstrekken.

Wij zijn niet bevoegd om op deze informatie vragen te antwoorden of juridische raad te geven. In het kader van onze algemene verwijzingsopdracht zenden wij deze vragen door naar de meest aangewezen dienst(en).

Mensen die telefonisch inlichtingen vragen, helpen wij met het telefoonnummer, het adres en steeds meer het e-mailadres en de website van de diensten die best geplaatst zijn om de gezochte inlichtingen te geven.

Soms helpen wij de vraag te herformuleren om de kans op een zo volledig en precies mogelijk antwoord te vergroten.

Het gebeurt ook, doorgaans bij hoogbejaarde of zieke gepensioneerden, dat de telefonische doorverwijzing problematisch is. In dat geval vragen wij hen naar een vertrouwenspersoon die de gewenste informatie kan inwinnen en contacteren deze dan ook. Zorg voor onmiddellijke dienstverlening in alle omstandigheden en met de best mogelijke begeleiding van de betrokkene is immers een element van de meerwaarde van de ombudswerking.

De schriftelijke vragen om informatie over de pensioenen sturen wij door naar de bevoegde pensioendienst. De doorzending gebeurt niet zonder de toestemming van betrokkene indien ook maar de geringste kans op schending van de privacy bestaat. De vragen over andere materies verwijzen wij door naar de bevoegde administraties.

De pensioendiensten waarmee wij een protocolakkoord hebben afgesloten, hebben zich geëngageerd om de behandeling van de door ons doorgestuurde vragen om informatie te verzekeren.

Het handvest van de sociaal verzekerde bepaalt overigens dat iedere sociaal verzekerde die er schriftelijk om verzoekt, binnen de 45 dagen nauwkeurig en volledig ingelicht moet worden ten einde hem toe te laten al zijn rechten uit te oefenen en verplichtingen te vervullen.

Daarenboven moeten de instellingen van sociale zekerheid betreffende de materies die hen aanbelangen, aan iedere sociaal verzekerde die erom verzoekt, raad geven in verband met die uitoefening van zijn rechten en het naleven van zijn verplichtingen.

De doorzending van de schriftelijke vragen, waar mogelijk, in de plaats van een loutere doorverwijzing is een bewuste keuze. Ook in het geval van onbevoegdheid van de Ombudsdienst wordt de verzoeker efficiënt geholpen.

Onze ervaring gedurende de voorbije jaren leert ons dat deze methode doeltreffend is. Slechts een verwaarloosbaar aantal (toekomstig) gepensioneerden contacteert ons opnieuw nadat wij ze telefonisch hebben doorverwezen of hun schriftelijke vraag om informatie hebben doorgezonden.

3. Klachten over buitenlandse pensioeninstellingen

Deze klachten handelen over de handelingen en werking van de buitenlandse pensioendiensten of over de pensioenwetgeving in het buitenland. Een groot deel van deze klachten betreft het niet doorzenden van buitenlandse pensioeninformatie aan een Belgische pensioendienst waardoor deze de vroegst mogelijke pensioendatum niet kan vaststellen of geen definitieve pensioenbeslissing treffen. Wij verwijzen de lezer voor meer details hierover naar deel 5 van Hoofdstuk 1.

De Ombudsmannen maken de klachten over aan een collega Ombudsman in het buitenland – zo er een collega van de IOI bestaat die bevoegd is – die hiermee aan de slag gaat. In andere gevallen maken zij gebruik van hun netwerkcontacten bij de buitenlandse pensioendienst. Indien de klager in een ander EU-land last heeft van extra obstakels waardoor een buitenlandse pensioendienst de EU-wetgeving niet naleeft zenden de Ombudsmannen de klacht door naar Solvit.

4. Andere verzoeken waarvoor de Ombudsdienst Pensioenen niet bevoegd is

Deze verzoeken kunnen niet ondergebracht worden bij de klachten met een algemene strekking, noch bij de vragen om informatie, noch bij klachten over buitenlandse pensioeninstellingen.

De gepensioneerde heeft een reëel probleem en weet niet bij wie hij hiermee moet aankloppen.

De Ombudsmannen gaan op zoek naar zo veel mogelijk informatie rond het gestelde probleem. Zij maken hiertoe gebruik van hun netwerkcontacten in de Belgische overheidsinstellingen en de internationale organisaties. Op die manier kunnen zij een luisterend oor bieden, basisinformatie verstrekken en meestal nuttige adressen doorgeven.

HOOFDSTUK 12

Middelen en werking van de Ombudsdienst Pensioenen

Middelen en werking van de Ombudsdienst Pensioenen

1. Personeelsbestand

Het College van de Ombudsmannen bestaat uit de Nederlandstalige Ombudsman, Tony Van Der Steen, en de Franstalige Ombudsman, Jean Marie Hannedu. Elke Ombudsman is een deskundige in het pensioenrecht en is beslagen in het sociale zekerheidsrecht in het algemeen.

Het College stippelt het beleid van de Ombudsdienst uit en draagt de eindverantwoordelijkheid voor de klachtenbehandeling.

Het College werkt in volle onafhankelijkheid. Die onafhankelijkheid wordt gewaarborgd door verschillende bepalingen in het oprichtingsbesluit van de Ombudsdienst Pensioenen. (beschikbaar op onze website www.ombudsmanpensioenen.be).

Naast het College van Ombudsmannen bestond het effectieve personeelsbestand van de Ombudsdienst van januari tot en met september 2019 uit:

- 5 klachtenbehandelaars, waarvan 2 Franstalige (waarvan 1 met een universitaire opleiding) en 3 Nederlandstalige (waarvan 1 met een universitaire opleiding). De klachtenbehandelaars zijn gespecialiseerd in het pensioenrecht. Zij hebben eveneens een grote kennis van de overige sociale zekerheidstakken. En even belangrijk in een Ombudsdienst, zij hebben hun luistervaardigheid en inlevingsvermogen ten aanzien van de klager verder ontwikkeld
- Één secretariaatsmedewerkster (meertalig) met een 4/5 tewerkstelling.

Sinds 2018 (het vorige werkingsjaar) was er een vacature opstaande voor een Franstalige onderzoeker. In april 2018 werd een vacature voor een Franstalige pensioenspecialist met een grondige kennis van de ambtenarenpensioenen gelanceerd. Geen enkel geschikte kandidaat diende zich aan. Een nieuwe oproep werd gelanceerd in oktober, doch tevens zonder succes. Een derde oproep werd gelanceerd in juli 2019. Deze leidde in november 2019 tot de aanwerving van een nieuw personeelslid met een 9/10 tewerkstelling die zich kan inwerken.

2. Financiële middelen

Het budget van de Ombudsdienst is ingeschreven op de begroting van de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid.

Bij de beslissingen over de bestedingen zijn wij gehouden aan de regels die gelden voor alle federale overheden. Zo hebben wij plichtsbewust rekening gehouden met de algemene besparingen die in de vorige jaren aan het federaal openbaar ambt opgelegd worden.

Van de 120.000 euro werkingsbudget voor het jaar 2019 van de Ombudsdienst Pensioen diende 53.208,29 euro besteed te worden aan de aanwervingsprocedure van het College van de Ombudsmannen teneinde de selectieprocedure zoals opgelegd door het Koninklijk Besluit van 1 mei 2006 na te leven.

In 2019 hebben wij gezien deze grote uitgavepost in de overige uitgaven noodzakelijkerwijze keuzes moeten maken.

3. Informatica

Op 9 november 2019 schakelde de Ombudsdienst Pensioenen over naar het telefoonsysteem Skype for Business. Zo is het voortaan mogelijk van op afstand videoconferenties en online vergaderingen te organiseren evenals documenten te delen wat het telewerk ten goede komt.

Vanaf deze datum is de Ombudsdienst Pensioenen niet meer bereikbaar via fax, een in onbruik geraakt communicatiekanaal via het welke de Ombudsdienst Pensioenen het laatste jaar geen enkele klacht meer ontving.

De mogelijkheid bestaat om twee dagen per week aan telewerk doen.

4. Huisvesting

De Ombudsdienst is gehuisvest op de 27ste verdieping van het World Trade Center (WTC) III in Brussel. Het WTC III ligt op wandelafstand van het Noordstation met trein-, tram- en bushaltes. De Ombudsdienst is dus vlot bereikbaar met het openbaar vervoer.

Voor wie met de wagen komt, is er mits reservatie, ondergronds ruime en gratis parkeermogelijkheid.

5. Lidmaatschap van Ombudsmanorganisaties

De Ombudsdienst Pensioenen is lid van volgende organisaties:

1. Het Permanent Overleg Ombudslui (POOL)

POOL is een Belgisch netwerk waarbij alle institutionele Belgische Ombudsmannen zijn aangesloten. Ook een aantal Ombudsmannen uit de privésector zijn lid van POOL.

POOL streeft ernaar om informatie te geven over wat er zich afspeelt in de Belgische Ombudswereld. Bovendien heeft POOL een aantal basisprincipes opgesteld waaraan een onafhankelijke Ombudsman of -vrouw zich houdt.

POOL wil ook de bekendheid van en de toegang tot de Ombudsdiensten verbeteren. Daarom is, met gemeenschappelijke inspanning van alle leden, de portaalsite ombudsman.be en de gelijknamige folder gecreëerd.

2. Internationaal Instituut voor Ombudsmannen (IIO, www.theioi.com).

Dit instituut groepeerde wereldwijd alle Ombudsmannen die voldoen aan de internationaal erkende standaarden voor de onafhankelijke uitoefening van de ombudsfunctie.

3. Europees Ombudsman Instituut (EOI, www.eoi.at).

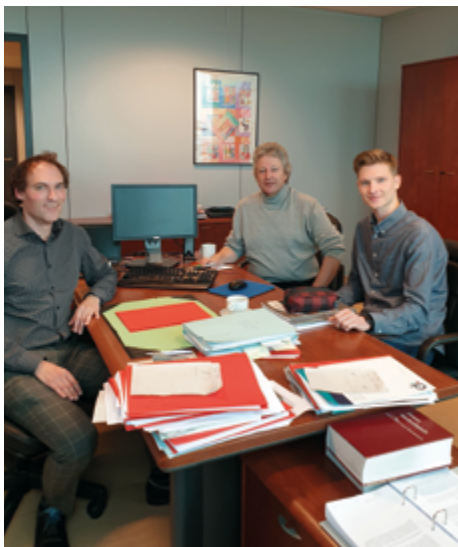
Dit instituut streeft er naar om vanuit een wetenschappelijk oogpunt het concept van de ombudsmanfunctie te promoten en te verspreiden in Europa.

4. Association des Ombudsmans et Médiateurs de la Francophonie (AOMF, www.aomf-ombudsmans-francophonie.org).

De AOMF groepeerde de Ombudsmannen en de Ombudsdiensten in de francofone wereld en heeft als eerste doel het respect voor de rechten van de burgers, de dienstverlening aan de burgers en goed democratisch bestuur van de openbare diensten te verbeteren. In tweede instantie wil het AOMF de kwaliteit van de dienstverlening van de Ombudsmannen en Ombudsdiensten in de francofone ruimte ondersteunen.

6. Samenwerking met de universitaire wereld

Op 25 en 26 april 2019 heeft de Nederlandstalige Ombudsman 5 werkcolleges gegeven aan de Katholieke Universiteit Leuven (KUL) voor de studenten Master in de Rechten in het kader van de werkcolleges over de sociale zekerheid. De thema's die behandeld zijn komen uit het rijk klachtenarsenaal van de Ombudsdienst Pensioenen. Kwamen onder andere aan bod:

- de regularisatie van studieperiodes;
- de berekening en uitbetalingsvoorwaarden van de IGO;
- de gevolgen op pensioenvlak van de vrijstelling van bijdragen voor zelfstandigen die zich in financiële moeilijkheden bevinden;
- werken naast het pensioen.

120 studenten die later vaak terecht komen in organisaties en diensten die beroep kunnen doen op of raakvlakken hebben met de werking van de Ombudsman Pensioenen (we denken hierbij aan advocatenkantoren, vakbonden, studiediensten van politieke partijen, onderwijsinstellingen, instellingen van sociale zekerheid en zelfs pensioendiensten) maken op deze manier kennis met de taken en de werking van de Ombudsdienst Pensioenen.

Daarenboven is het mooi meegenomen dat dit bijdraagt aan de versterking van de morele autoriteit van de Ombudsdienst Pensioenen.

Tijdens het tweede semester van het academiejaar begeleidde de Nederlandstalige Ombudsman Pensioenen, Thomas Van Roeyen, een Masterstudent Rechten van de KU Leuven bij het project PrakSiS. Dit project, dat werd ingericht ter vervanging van de Masterproef, heeft als doel om een student kennis te laten maken met de juridische praktijk, waarbij de student actief meewerkt om een probleem ingebed in de sociale zekerheid op te lossen. De conclusie van de student kan u lezen in hoofdstuk 1 deel 2.

Het gekozen project betrof de behandeling van twee klachten.

Bij de eerste klacht rees de vraag in welke mate de huidige Europese Verordeningen op een pertinente wijze toelaten de vroegst mogelijke pensioendatum in België vast te stellen voor iemand die naast een beroepsloopbaan in België tevens een periode van Algemene Ouderdom Wet- pensioenverzekering of tewerkstelling in Nederland heeft. In België wordt de vroegst mogelijke pensioenleeftijd immers bepaald op basis van de lengte van de beroepsloopbaan in combinatie met de leeftijd van de gepensioneerde en het jaar waarin het pensioen ingaat.

De andere klacht betrof de overgang van vervangingsuitkeringen (onder andere werkloosheid) naar pensioen wanneer het pensioen betaald wordt door een ander land dan het land dat de vervangingsuitkering betaalt.

7. Publicatie van “ombudsjurisprudentie”

Op basis van de ontvangen klachten start de Ombudsdienst Pensioenen bemiddelingen op bij de pensioendiensten teneinde een oplossing te bekomen waarin zowel de gepensioneerde als de pensioendienst zich kunnen vinden. Op deze manier wordt een geschil curatief opgelost.

Doch de Ombudsdienst Pensioenen gaat een stap verder. Men tracht te voorkomen dat gelijkaardige problemen zich in de toekomst nog voordoen. Dit kan doordat de pensioendiensten hun instructies aanpassen of doordat de (toekomstig) gepensioneerde op de hoogte is van hoe hij moet handelen om bepaalde problemen te voorkomen. Kortom de Ombudsdienst Pensioenen tracht ook preventief tewerk te gaan.

In deze context is het ook van belang dat, net zoals bij rechtspraak, de bemiddelingsresultaten in de juridische wereld gekend zijn. Deze kunnen immers een bron van inspiratie zijn voor andere toekomstige geschillen.

Hierop inspelend wordt in het juridisch tijdschrift “Nieuwsbrief Leergang Pensioenrecht” in elke editie een korte juridische toelichting van de Ombudsman Pensioenen bij een interessant dossier dat behandeld werd door de Ombudsdienst Pensioenen gegeven.

Dit jaar zijn volgende teksten verschenen in dit tijdschrift:

- in de 3de Nieuwsbrief van het academiejaar 2018-2019 wordt uiteengezet hoe door de bemiddeling van de Ombudsman Pensioenen een gewezen politiek vluchteling een Inkomensgarantie voor Ouderen krijgt toegekend zonder dat deze het bewijs moet leveren dat hij geen pensioenrechten opent in het land van herkomst.
- in de 4de Nieuwsbrief van het academiejaar 2018-2019 wordt toelichting gegeven bij de bemiddeling van de Ombudsman waardoor, vanaf de maand volgend op het bereiken van de pensioenleeftijd, een rustpensioen als werknemer wordt toegekend voor personen die een invaliditeitsuitkering genieten en

die 15 maanden voor het bereiken van de pensioenleeftijd niet in België wonen.

- in de 1ste Nieuwsbrief van het academiejaar 2019-2020 wordt de bemiddeling van de Ombudsman de FPD die tot gevolg heeft dat de FPD de zorgvolmacht erkent beschreven.
- in de 2de Nieuwsbrief van het academiejaar 2019-2020 is te lezen hoe ingevolge de bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen bij de berekening van het minimumpensioen als zelfstandige het RSVZ voortaan rekening wordt gehouden met de effectief bewezen beroepsloopbaan in plaats van de berekening van de loopbaan na toepassing van de berekeningsregels.

8. Permanente vorming

De Ombudsdienst Pensioenen hecht veel belang aan permanente vorming. Deze situeert zich in uiteenlopende gebieden die alle te maken hebben met de vereisten van de ombudsfunctie in de pensioensector: de maatschappelijke en juridisch-technische evoluties in de sociale zekerheid en specifiek in de pensioensector, kwaliteitsvolle dienstverlening en praktische opleidingen.

De budgetpost “vorming” maakt het mogelijk dat alle medewerkers de kans krijgen om zich in te schrijven in een voortdurend vormingsproces. Overigens maken wij zoveel mogelijk gebruik van elk vormingsaanbod dat gratis wordt aangeboden door diverse overheidsdiensten.

De Ombudsmannen en de medewerkers hebben deelgenomen aan de volgende opleidingen, studiedagen, congressen en colloquia:

- Forum “De Sociale Zekerheid van de Toekomst”, een toekomstgericht debat met alle actoren van de sociale zekerheid, georganiseerd door de FOD Sociale Zekerheid op 28 februari 2019.
- Dag van het Pensioenrecht, 19 maart 2019, KU Leuven.
- Seminarie “Pensioenen van vastbenoemde en contractuele ambtenaren van de lokale besturen, 26 april 2019, UC Louvain.
- Forum “Sociale zekerheid van de toekomst: deel 2”, tweede toekomstgericht debat met alle actoren van de sociale zekerheid, georganiseerd door de FOD Sociale Zekerheid op 30 april 2019.
- Seminarie “Vrij aanvullend pensioen voor werknemer, zelfstandigen en de tweede pijler”, 10 mei 2019, UC Louvain.
- Actualiteitscollege “De weg naar het deeltijds pensioen” van de Leergang Pensioenrecht, op 14 mei 2019, KU Leuven.
- Infosessie nieuw project “Non-take-up” van de FOD Sociale Zekerheid en de POD Maatschappelijke Integratie op 27 mei 2019 bij de FOD Sociale Zekerheid.
- Demo over de werking van Skype for Business door de FOD Sociale Zekerheid in de lokalen van de Ombudsdienst Pensioenen op 28 mei 2019.
- Infosessie over Skype for Business voor ICT-coaches door de FOD Sociale Zekerheid op 11 juni bij de FOD Sociale Zekerheid.
- Opleiding over de nieuwe manier van telewerken via VPN SSL Juniper- Pulse Secure en IN-PLACE UPGRADE naar win 10 door de FOD Sociale Zekerheid op 13 en 16 juni bij de FOD Sociale Zekerheid.
- Conferentie “How to react to the ageing challenge?” 21 oktober 2019, UC Louvain.
- Co-creatie workshop “Lead from the Future: het leiderschap van de toekomst samen vorm geven” georganiseerd door het OFO op woensdag 4 december 2019.
- Studienamiddag “Sociale Bescherming en de Evolutie van de Levensverwachting”, een derde toekomstgericht debat georganiseerd door de FOD Sociale Zekerheid op 9 december 2019.
- Seminarie “De communautaire aspecten van de uitgaven en de financiering van het Belgisch pensioenstelsel”, 13 december 2019, UC Louvain.
- Actualiteitscollege van de Leergang Pensioenrecht, “10 % belastingtarief bij een volledig loopbaan en harmonisatieproject arbeiders-bedienden”, op dinsdag 17 december 2019, KU Leuven.

9. Bekendmaking jaarverslag

Het Jaarverslag van de Ombudsdienst Pensioenen is gericht aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Minister van Pensioenen en aan de Federale Adviesraad voor Ouderen (FAVO).

Het Jaarverslag 2019 werd voorgesteld in de Commissie Sociale Zaken van het Parlement van 7 januari 2020.

De Commissie Pensioenen van de FAVO nodigt ons ieder jaar uit voor een bespreking op de eerste plenaire vergadering na de publicatie van het Jaarverslag. In deze commissie zijn onder meer de representatieve seniorenorganisaties en de pensioendiensten vertegenwoordigd. Dit jaar hebben wij het Jaarverslag 2019 besproken op de plenaire vergadering van 25 oktober 2019.

Het Jaarverslag werd ook voorgesteld aan de Federale Pensioendienst op 30 september 2019.

Op de Algemene vergadering van POOL op 29 november 2019 in Brussel werd een korte toelichting gegeven bij de belangrijkste items uit het jaarverslag 2018.

De Ombudsman Pensioenen heeft op 5 november 2019 aan een werkgroep van het Beneluxparlement toelichting gegeven bij de items uit het jaarverslag 2018 met een

grensoverschrijdend probleem waarbij Nederland en Luxemburg betrokken waren.

De Ombudsman Pensioenen gaat ook in op uitnodigingen van organisaties om hun werking en bevoegdheden voor te stellen en om het jaarverslag te bespreken. Zo vond een uitgebreide voorstelling van het jaarverslag 2018 aan de Nederlandstalige pensioenspecialisten van de CM-pensioenservice op 17 september 2019.

Het Jaarverslag is tevens beschikbaar op de site www.ombudsmanpensioenen.be. Een papieren versie wordt op vraag overgemaakt aan iedere geïnteresseerde.

10. Samenwerking met collega's Ombudsmannen

Naast onze intensieve relaties met de pensioendiensten onderhouden wij ook regelmatig contact met de collega's Ombudsmannen en -vrouwen in binnen- en buitenland. Deze relaties met onze collega's zijn een bijzonder waardevolle hulp om onze dienstverlening aan de klager te optimaliseren.

Het gebeurt dat wij een gezamenlijk onderzoek voeren met onze collega's in een klachtendossier, in het bijzonder wanneer er sprake is van elkaar aanvullende en/of samenhangende bevoegdheden.

Die collega's zijn hoofdzakelijk de Federale Ombudsman (problemen met andere sociale zekerheidsuitkeringen, de invoer van loopbaangegevens in Capelo, betwistingen over de betaalde sociale bijdragen als zelfstandige aan een Sociaal verzekeringsfonds, ...), de Waalse Ombudsdienst (vooral de invoer van loopbaangegevens in Capelo), de Vlaamse Ombudsdienst (vooral de invoer van loopbaangegevens in Capelo), de Ombudsvrouw voor de postsector (problemen met betalingen uitgevoerd door Bpost in opdracht van de FPD sector ambtenaren, toepassing van de nieuwe controleprocedure van de Inkomensgarantie voor ouderen), Ombudsfin (extralegale voordelen zoals de tweede pijler), en de Ombudsman voor Telecommunicatie

(bijvoorbeeld voor problemen betreffende de telefonische bereikbaarheid van de pensioendiensten in het buitenland).

Pensioenklachten zijn soms gerelateerd aan andere federale, gemeenschaps- of gewestmateries (vooral loopbanen van het overheidspersoneel) of buitenlandse regelgeving (buitenlandse pensioenrechten en internationale overeenkomsten). In sommige gevallen zijn ook lokale instanties zoals de OCMW's betrokken bij de gesignaleerde problematiek (leefloon, voorschot op pensioen). Om dergelijke dossiers op te lossen is het onontbeerlijk dat de Ombudslui intens samenwerken en de klacht, elk binnen hun bevoegdheidsterrein, samen behandelen. Meestal gebeurt de co-instructie in alle fases van de klachtenbehandeling hetzij door middel van werkvergaderingen, hetzij bij het afsluiten van het onderzoek door bijvoorbeeld de uitwisseling van de afsluitende brieven of een aanbeveling.

Correcte doorverwijzing naar de bevoegde Ombudsman, ook in het buitenland, is een ander voorbeeld van hoe door de goede samenwerking onze dienstverlening aan de gepensioneerde geoptimaliseerd wordt. Vice versa geldt dit ook. Bij andere Ombudsdiensten, leden van het Permanent Overleg Ombudslui (POOL), worden soms ook pensioenklachten opgevangen en naar ons doorgestuurd of worden onze contactgegevens doorgegeven.

Meer nog, in samenwerking met de Ombudsvrouw van de stad Gent organiseren wij maandelijks een zitdag in haar kantoren.

Meer en meer mensen, werkende en gepensioneerde, verhuizen binnen Europa en soms nog verder. De loopbaan van die mensen speelt zich dus af in verschillende landen. In die context gebeurt het af en toe dat een doorzending of een contact met de bevoegde collega in het buitenland het klachtendossier deblokkeert.

HOOFDSTUK 13

Nuttige adressen

Nuttige adressen

Verwittiging: gelet op de belangrijke wijzigingen die zich voordoen in het landschap van de pensioendiensten evenals het feit dat op het moment van de redactie van dit jaarverslag de Regering in lopende zaken was, heeft de lezer er alle belang bij op de internetsites van de pensioendiensten te verifiëren of de hier gepubliceerde gegevens nog up-to-date zijn. De pensioendiensten leveren immers grote inspanningen om het publiek zo vlug mogelijk via deze kanalen te informeren.

MINISTER VAN PENSIOENEN

Daniel Bacquellaine

Egmont 1
Karmelietenstraat 15
1000 Brussel

Tel.: + 32 2 501 38 55
E-mail: info@bacquellaine.fed.be
www.bacquellaine.belgium.be

MINISTER VAN MIDDENSTAND, ZELFSTANDIGEN, KMO'S, LANDBOUW EN MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE, BELAST MET GROTE STEDEN

Denis Ducarme

Guldenvlieslaan 87 bus 1
1060 Brussel

Tel.: + 32 2 250 03 03
E-mail: info@ducarme.fgov.be
www.ducarme.belgium.be

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Administratief Centrum Kruidtuin

Finance Tower
T.a.v. Steven Boelens (NL)
Kruidtuinlaan 50, bus 115
1000 Brussel

Tel.: + 32 2 528 63 55 of 02 509 80 17
E-mail: favo-ccfa@minsoc.fed.be
www.adviesraadouderen.belgium.be

UW PENSIOEN ON LINE AANVRAGEN:

www.pensioenaanvraag.be

UW PENSIOENDOSSIER ONLINE CONSULTEREN:

www.mypension.be

Deze site, die constant in evolutie is, laat onder andere voor werknemers, zelfstandigen en ambtenaren toe om de loopbaan en de P datum in de verschillende stelsels te consulteren. Verder kunnen zij er de briefwisseling met de FPD terugvinden en de betalingsgegevens van hun pensioen.

FEDERALE PENSIOENDIENST

Zuidertoren
Europaesplanade 1
1060 Brussel
Gratis nummer (vanuit België) Tel.: 1765
Vanuit het buitenland Tel.: +32 78 15 1765
Website: www.sfpd.fgov.be

U kan deze dienst via de beveiligde site [mypension](https://www.sfpd.fgov.be/nl/contactformulier) contacteren of via het contactformulier <https://www.sfpd.fgov.be/nl/contactformulier>

Om een zitdag, gewestelijk kantoor of pensioenpunt in uw buurt te vinden, bel het gratis nummer 1765 of consulteer de website www.sfpd.fgov.be, rubriek Contact.

Internationale zittingen:

De FPD houdt zittingen in Frankrijk en Duitsland:
<https://www.sfpd.fgov.be/nl/vraag/pensioenpunt/buitenland>

De Duitse "Rentenversicherung", de Franse "Carsat" en de Nederlandse SVB houden zittingen in de kantoren van de FPD:
<https://www.sfpd.fgov.be/nl/vraag/pensioenpunt/buitenland>

RIJKSINSTITUUT VOOR DE SOCIALE VERZEKERINGEN DER ZELFSTANDIGEN

Willebroekkaai 35
1000 Brussel
Gratis nummer (vanuit België) Tel.: 1765
Vanuit het buitenland Tel.: +32 78 15 1765

of +32 2 546 42 11 (algemeen nummer)
Fax : +32 2 511 21 53

Website: www.rsvz.be
E-mail: info@rsvz-inasti.fgov.be

Om een zitdag, gewestelijk kantoor of pensioenpunt in uw buurt te vinden, bel het nummer 1765 of consulteer de website www.rsvz.be, rubriek Contact.

RIJKSDIENST VOOR DE SOCIALE ZEKERHEID

Victor Hortaplein 11
1060 Brussel
Website: www.rsz.fgov.be
Bezoekers (tussen 09.00 en 12.00 uur)

Tel.: +32 2 509 59 59
Contactformulier: www.rsz.fgov.be/nl/contact

HR-RAIL - PENSIOENDIENST (ex-NMBS)

Uitsluitend nog voor de uitvoering van de betaling van de pensioenen (als mandataris van de FPD)

Frankrijkstraat 85
1060 Brussel

Tel.: + 32 2 525 94 40
E-mail: h-hr352@hr-rail.be

Website: <https://hr-rail.be>

ETHIAS (wettelijke pensioenen openbare sector – lokale overheden)

Prins-Bisschopssingel 73
3500 Hasselt

Tel.: + 32 11 28 20 81
Fax: + 32 11 28 20 87

E-mail: clients-collectiviteiten-pub@ethias.be

ANDERE INSTITUTIONELE OMBUDSMANNEN

www.ombudsman.be

INHOUDSTAFEL

Inleiding met de hot topics	1
Hoofdstuk 1: Mondialisering en toegenomen arbeidsmobiliteit	7
1. Aanbeveling: in alle gevallen de mogelijkheid creëren het Belgisch pensioen met terugwerkende kracht toe te kennen indien het Belgische pensioen ingevolge het bereiken van de pensioenleeftijd niet automatisch werd onderzocht ten gevolge van woonst in het buitenland	9
2. Aanbeveling: Belgisch pensioen overal ter wereld betaalbaar	13
3. Sporadisch onmogelijk tijdig vast te stellen wanneer iemand in België vervroegd met pensioen kan gaan na woonst op jonge leeftijd in Nederland en nadien tewerkstelling in België	22
• Einde loopbaanproblematiek als één geheel beschouwen en een gecoördineerd antwoord verstrekken het meest wenselijk voor de burger: overgang van stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (brugpensioen) (RVA) of vervroegd pensioen (FPD, RSVZ, Ethias) naar pensioen: weet u wanneer u waar moet zijn?	
• Nood aan informatieverstrekking over het totaaloverzicht van de pensioensituatie in de verschillende landen waar men pensioenrechten opent: een verwittigd man is er twee waard	
4. Hiaat in de overgang van vervangingsuitkeringen (onder andere werkloosheid) naar pensioen wanneer het pensioen betaald wordt door een ander land dan de vervangingsuitkering	31
5. Uitwisseling van gegevens tussen verschillende landen: een werk van te lange adem	36
6. Een te vroeg ingediende aanvraag om een Amerikaans pensioen te bekomen ten onrechte afgesloten door een dossierbeheerder waardoor pensioenrechten in Amerika niet onderzocht werden: door bemiddeling Ombudsman Pensioenen procedure terug vlot getrokken	42
Hoofdstuk 2: Burgerparticipatie	45
1. Te lange wachttijd voordat de FPD tegemoet komt aan de vragen en opmerkingen die de burger heeft geformuleerd: suggestie: opvolgingssysteem (track and trace) instellen	48
2. Niet nagekomen beloftes en het gebrek aan vlotte samenwerking tussen de back- en frontoffice. Suggestie: iemand verantwoordelijk maken voor het volledige klantencontact.	53
3. Te veel nadruk op digitale tools?	56
4. Empathie	57
5. Hulp en bijstand verlenen aan de burger in het oriënteren naar de bevoegde dienst, commitment, wederkerigheid en geven van duidelijk handelingsperspectief	58

Hoofdstuk 3: Informatisering	61
1. Samendrukking van de gelijkgestelde dagen: manuele bijsturing door dossierbeheerder vereist- meestal na overhandiging door de toekomstig gepensioneerde van bijkomende loopbaangevens- indien in het jaar waarin de gelijkstelling een aanvang neemt er een voltijdse tewerkstelling is, daar waar in het daaraan voorafgaande jaar er een deeltijdse tewerkstelling was	63
2. Nieuwe bedrijfsvoorheffingsschalen niet tijdig toegepast op HR-Rail pensioen voor wie enkel een pensioen als vastbenoemde bij het spoor in combinatie met een aanvullend pensioen geniet	67
3. Vakantiegeld uit hoofde van een persoonlijk rustpensioen werknemer foutief berekend voor iemand die tevens een overlevingspensioen met een pensioencomplement uit hoofde van een activiteit bij een hypotheekbewaarder geniet: rechtzetting door bemiddeling Ombudsman Pensioenen	70
4. Rechtzetting door een nieuwe programmatie in oktober 2019 van foutieve berekeningsbasis van de aanvullende toeslag bij vakantiegeld in de openbare sector: interne informatieverbreiding voor verbetering vatbaar FPD betalingsdienst - ambtenarenpensioenen	76
5. Aanbeveling: modernisering aanvraagprocedure voor vergoedingspensioenen	79
6. Geen automatische aanpassing van de fiscale en sociale inhoudingen op ambtenarenpensioenen bij FPD bij overlijden van echtgenoot	81
7. Project unieke betaling • Heel wat fouten inzake inhoudingen op pensioenen rechtgezet door de unieke betaling - De burger wordt wel gevraagd zelf te controleren of de elementen die gebruikt worden bij de fiscale inhoudingen correct zijn • Rechtzetting van probleem inzake jaarbetaling van pensioenbedrag kan niet onmiddellijk doorgevoerd worden ingevolge het opstarten van het project "unieke betaling": gebrek aan duidelijke informatie over het technisch betalingsprobleem en uitblijven van aanbieden van excuses • Gemengde loopbaan waarbij minstens één pensioen niet uitbetaald wordt door de FPD - Onmiddellijke toepassing van de nieuwe bedrijfsvoorheffingsschalen vanaf januari	86
8. Pensioen vervroegd toegekend in één pensioenstelsel, vroegst mogelijke pensioendata in andere pensioenstelsels niet meer consulteerbaar in mypension	95
Hoofdstuk 4: Implementatie van nieuwe rechtspraak door toedoen van de Ombudsman Pensioenen	97
1. Al dan niet bestaanbaarheid van een in het buitenland geldig aangegaan bigaam huwelijk met de Belgische internationale openbare orde	100
2. Al dan niet bestaanbaarheid van een verstoting in het buitenland met de Belgische internationale openbare orde	108

Hoofdstuk 5: Ombudsman als alternatieve wijze van geschillenbeslechting	113
1. Schadevergoeding toegekend door RSVZ na bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen: te late regularisatie van studieperiode door RSVZ met negatieve impact op pensioenbeslissing	116
Hoofdstuk 6: Strijd tegen de armoede	121
1. Samenwerking met steunpunt tot bestrijding van armoede	123
2. Aanbevelingen in de strijd tegen de armoede opnieuw in the picture	125
1. Optimalere benutting van de Inkomensgarantie voor ouderen	
2. De voorwaarden om een minimumpensioen te bekomen zijn verschillend in de verschillende stelsels (zelfstandige, werknemer, ambtenaar). Zo houdt men voor het minimumpensioen als zelfstandige en werknemer geen rekening met gewerkte jaren als ambtenaar en omgekeerd.	
3. Echtscheiding is één van de meest voorkomende oorzaken van incidentele armoede.	
4. Het overlevingspensioen wordt ambtshalve onderzocht voor zover de overledene een rustpensioen genoot.	
Hoofdstuk 7: Succesvolle bemiddelingen	127
1. Geen rekening gehouden met bewindvoering: qui paie mal, paie deux fois	121
2. Oorspronkelijk niet nagekomen doch gedane belofte om een onterechte terugvorderingsbeslissing van meer dan 3.000 euro teniet te doen wordt door bemiddeling van de Ombudsman nagekomen: slechte coördinatie tussen de verschillende diensten binnen de FPD: behoefte aan iemand verantwoordelijk maken voor het volledige klantencontact	135
Hoofdstuk 8: Onderzoek naar de billijkheid van de wetgeving	141
1. Is het te rechtvaardigen dat een weduwnaarsherstelpensioen van de oorlog 1940-1945 niet betaalbaar is aan niet-Belgen?	143
2. Is het te rechtvaardigen dat het totaalbedrag aan extra ZIV-inhouding ingevolge het genot van een klein kapitaal na een aantal jaren hoger kan zijn dan het kapitaal van het aanvullend pensioen?	145
Hoofdstuk 9: Wetgever aan de slag gegaan met suggesties en aanbevelingen van de Ombudsman Pensioenen	157
1. Zelfstandigen die een vrijstelling kregen van de betaling van de bijdragesupplementen na een regularisatie van het beroepsinkomen, terwijl ze niet gevraagd hebben om vrijgesteld te worden van de betaling van de voorlopige bijdragen en die betaald hebben, behouden hun pensioenrechten op basis van die voorlopige bijdragen.	159
2. Voor een gewezen personeelslid van een overheidsdienst wiens loopbaan vóór 1 januari 2011 is beëindigd is de werkgever van de overheidsdienst voortaan gehouden zijn historische loopbaan- gegevens (dat wil zeggen de gegevens tot en met 31 december 2010) aan te geven en te valideren binnen de termijn van een maand vanaf de ontvangst van de vraag van de pensioendienst zodat de P-datum voor deze personen kan berekend worden en een raming van hun toekomstig pensioenbedrag kan gemaakt worden	160

3. Recht op gezinspensioen als zelfstandige voortaan ook mogelijk gemaakt wanneer de partner een klein ambtenarenpensioen heeft	161
4. Loonbeslag – Publicatie voor beslag of overdracht vatbare bedragen – Tijdige publicatie noodzakelijk	161

Hoofdstuk 10: De cijfers van 2019 **163**

1. De verzoeken	165
2. De klachten	166
3. De klachtenbehandeling	168

Hoofdstuk 11: Klachten over het pensioenbeleid, vragen om informatie, klachten over buitenlandse pensioeninstellingen en klachten waarvoor de Ombudsdienst Pensioenen niet bevoegd is **169**

1. Klachten van algemene strekking	171
2. De informatiebehoeften	171
3. Klachten over buitenlandse pensioeninstellingen	172
4. Andere verzoeken waarvoor de Ombudsdienst Pensioenen niet bevoegd is	173

Hoofdstuk 12: Middelen en werking van de Ombudsdienst Pensioenen **175**

1. Personeelsbestand	178
2. Financiële middelen	178
3. Informatica	178
4. Huisvesting	178
5. Lidmaatschap van Ombudsmanorganisaties	178
6. Samenwerking met de universitaire wereld	179
7. Publicatie van “ombudsjurisprudentie”	180
8. Permanente vorming	182
9. Bekendmaking jaarverslag	182
10. Samenwerking met collega's Ombudsmannen	183

Hoofdstuk 13: Nuttige adressen **185**

Ombudsdienst
Pensioenen

WTC III
Simon Bolivarlaan 30 bus 5
1000 Brussel
Tel. 02 274 19 80
klacht@ombudsmanpensioenen.be
www.ombudsmanpensioenen.be